

DN.

HVBERTI GI-
PHANII, IVRECONSUL-

TI EMINENTISSIMI, SACRÆ CÆSARÆÆ

Majest. à consiliis Imperii aulicis, quondam in celebri

Vniuersitate Ingolstadiensi Iuris Cæsarei

Professoris Nobilissimi,

DE RENVNCIATIO-

NIBVS

*Tractatus absolutissimus, & à multis in foro versantibus
diu multumq; desideratissimus.*

ACCESSERVNT SELECTISSIMA ILLVSTRIVM ALI-
quot Academiarum, nec non aliorum insignium Iure consul-
torum Germaniæ, in hac Renunciationum materia ad in-
stantiam partium litigantium reddita Responsa, singulari
studio & iudicio collecta, & in communem Practicantium
vsum publici Iuris facta, quorum argumenta & seriem pa-
gina sexta indicat.

FRANCOFVRTI

Ex officina Nicolai Hoffmanni, sumptibus Ionæ Rohdii.

ANNO M. DC. VIII.

HABERSTI G

RECORDS

1872

1872

1872

1872

1872

1872

1872

1872

1872

1872

1872

1872

1872

1872

1872

1872

1872

1872

1872

1872

1872

1872

1872

1872

1872

1872

1872

1872

Bayerische
Staatsbibliothek
München

Ad Lectorem.

Quam utilis & frequens sit in hodierno foro Renunciationum materia, nemo, vel mediocriter in praxi versatus, est qui ignoret. Vnde videmus plurimos fere quotidie ad Illustriores Germania Academias, tanquam ad Oraculū Delphicum recurrere, qui inde in causis gravissimis, ex renunciationibus filiarum resultantibus, responsa & juris informationes sollicite petāt: Prout in alma Vniuersitate Ingolstadiensi sepiissime quoque contigit. Hac ratione tandem motus nobiliss. & eminentissimus I.C.Dn. Hubertus Giphanius, Academia Ingolstadiensis Antecessor Primarius, quo consulentiū voto eo promptius satisfieri possit, de Renunciationibus solennem & integrum Tractatū, ex variis & optimis Interpretum Commentariis summo cum iudicio collegit. Et quemadmodum, ut notum est, de multis aliis difficillimis Iuris nostri articulis scripsit præmeditatissime, ita & in primis hoc præsens argumentum

mentum Renunciationum, antehac à nemine unquam peculiari tractatu explicatum plene & accurate, singulari studio elaboravit. Exordii quidem seu proœmii loco difficiliorum aliquot textuum iuris, ad hanc materiam pertinentium, explicationem premisit, & tractatū hunc solennem, Iustiniana observata methodo, in tres partes principales distinxit. In prima parte tractat de personis, quæ renunciare possint, quæ nō. In secunda parte aggreditur caput gravissimum de Rebus, proponendo varias in praxi quotidie occurrentes, & præsertim suo tempore inclyto collegio iuridico in factis propositas quæstiones. In ultima parte huius Nobilissimi Tractatus scribit Author noster de Actionibus & Exceptionibus, an & quatenus his renunciari liceat. Vbi in fine nonnulla de vi, effectu, & interpretatione Renunciationum, in praxi notatu dignissima videre licet.

In uberius autē per insignis huius argumenti intellectū, non abs re visum fuit adiungere selectissima illustrium aliquot Academiarū Germaniæ in hac Renunciationum materia reddita Responsa. Vnde

Ad Lectorem.

5

sa. Unde benevolus Lector, vel ex ipso Authoris
nostri longè celeberrimi Tractatu elaboratissimo,
vel ex adiunctis præstantissimis præstantissimo-
rum consiliis cuiuscunq; dubii in hac illustri mate-
ria occurrentis resolutionem in terminis, quod
aiunt, terminantibus, facili labore inuenire
poterit. Vale & hisce lucubrationibus
amice fruiere Lector be-
nevole,

A 3

Elen-

ELENCHVS CONSILIORVM IN HOC OPVSCVLO CONTENTORVM.

Consilium Primum

Iuridicæ Facultatis Ingolstadiensis, in quo casus controuersus discutitur, quatenus filia ad bona renunciata regressum habeant.

Consilium II.

Illustris Academiæ Tubingensis, in causa Schenkenberg contra Landau. Quot, & quibus modis renunciationes filiarum rescindi possint, & debeant.

Consilium III.

Collegij Iuridici Lipsensis, in quo accurate disputatur de Interpretatione Renunciationis, si in pactis dotalibus conuentum fuerit, filiam hereditati sororum ante matrimonium decedentium renunciare debere, atque hæc deinceps generaliter renunciauerit; vtrum hereditatem sororum post matrimonium defunctorum petere possit?

Consilium IV.

In illustri causa scriptum à Collegio Iuridico celeberrimæ Academiæ Rostochiensis, de Renunciatione super re feudali.

Consilium V.

Facultatis Iuridicæ Wittebergensis, in quo Renunciationum materia prolixè & eleganter tractatur. An filia cogantur.

gantur stare renunciationi hereditatum per tutores in manus fratrum factæ?

Consilium VI.

Vniuersitatis Ingolstadiensis, vtrum Renunciatio propter enormem læsionem rescindi possit.

Consilium VII.

In causa ardua Illustres Personas concernente. Vtrum beneficio l. si vnquam. C. de Reuoc. donat. renunciari possit, Anonymi cuiusdam Iureconsulti Germani.

Consilium VIII.

Matthiæ Laymanni Iureconsulti clarissimi, Reip. Augustanæ Consiliarij, & Aduocati, vtrum filia renūcians faciat partem, licet non admittatur ad partem, cum annexa sententia definitiua 16. Martij Anno 1586. In Camera Imperiali desuper lata.

Consilium IX.

Martini Pegij IC. Reuerendissimi Archiepiscopi Salisburgensis Consiliarij laudatissimi, de Renunciatione cum pacto reseruatorio.

Consilium X.

Iuridicæ Facultatis Tubingensis, de intellectu clausulæ reseruatorię, renunciatione annexæ.

DN.

D N.

HVBER TI GIPHANII,
IC. EMINENTISSIMI, ET SA-

CRÆ CÆS. MAIEST. A CONSILIIS AVLICIS

Imperialibus, quondam in Vniuersitate Ingolsta-

dienfi Iuris Cæsarei Professoris

Primarij,

DE RENVNCIATIONIBVS

TRACTATVS ABSOLVTISSIMVS.

QVANDO QUIDEM de hac Renunciationum materia nullus in Iure ciuili extet Titulus, & qui extat *lib. 1. Decretalium*, non est generalis, sed specialis de Renunciatione officij & beneficij Ecclesiastici. Sub titulo autem *de pactis*. & sub Tit. *de Transact.* quædam sunt Leges de hoc argumento: Proinde rectè, & ordine facturum mihi videor, si ad hos titulos hoc Argumentum de Renunciationibus plenè & accurate explicem. Sunt verò huius Argumenti Leges sub Tit. *de pact. in Codic. l. 1. l. postquam liti 4. l. 16. cum proponas, l. 24. si actionem, & l. penul.* Et sub Tit. *Codicis de transact. l. 6. cum mota, l. 12. præses*, sunt & aliquæ leges, in Pandectis, sub Tit. *de pact. in l. 37. & l. 46.* Nam Renunciatio, siue remissio, est pacti quædam species *dict. l. 37. de pact.* Nos omissis aliis videamus breuiter, de his legibus, quæ sub Tit. *Codicis de pact.* ad hoc Argumentum pertinent.

Ad . . .

Ad l. 1. C. de pact.

Hanc legem summam tantum explicabimus, eo quod plenissime à nobis sit explicata in Commentario ad leges Codicis difficiliore & celebriore. Est autem hæc lex de pacto, quo renunciatur, siue remittitur Fideicommissum, ut est *l. 10. cum proponas. C. h. t. & l. 11. de fideicommissis. C. de iur. fact.* Sed hæc duæ leges sunt de fideicommissis reciproco. Illa vero lex prima non est de mutuo, siue reciproco. Ita namque hic ponenda est species facti, ut unus frater liberos habeat, alter non habeat. Pater horum duorum filiorum, Testamento facto, utrumq; filium heredem instituit, sed eum, qui liberos non habebat, iussit fratri liberos habenti suam portionem restituere, si sine liberis decederet. Mortuo patre, inter hos fratres de Fideicommissis contentio intercessit hæc. Alter renunciabat Fideicommissum, accepto in præsentia sextante hereditatis. Post hanc Renunciationem is, qui renunciauit, liberos quoq; suscepit, qui liberi, patre suo mortuo, conantur renunciationem siue conventionem à patre suo cum patruo factam rescindere, queritur an possint? Respondetur non posse. Ratio dubitandi est, quia hæc Renunciatio videatur esse iniqua, & contra equitatem naturalem, eo quod per eam nepos, hoc est Filius, qui Imperatorem consuluit, priuatur hereditate debita sibi iure naturæ, & contra ipsam quoque aui voluntatem, qua cautum fuit, ut eius duo filij æqualiter succederent, si vterq; moreretur relictis liberis. Ratio autem decidendi est incertitudo conditionis. Cum hæc conventio fieret, alter tantum frater habebat liberos, & incertum erat an & alter esset habiturus, atq; ita incertum erat, an conditio Fideicommissi esset extitura nec ne. Ob hanc incertitudinem conventio hæc & facta est, & æqua censetur, ut scilicet pro incerto maiori certum aliquid, licet minus, capiatur. Qua conventionem utriq; fratrum fuit consultum, tam ei qui iussus

B est

est restituere, qui iam potest de reliquo statuere pro suo arbitrio, quam alteri, qui pro incerto toto accepit partem certam. Quare hic Filinus iunior Imperatorem cōsuluit, & improbe petiit, conuentionem à patre suo factam rescindi, cum tamen ea conuentio duo commoda patri eius attulerit, 1. *securitatem cum fratre, & concordiam. l. 11. C. de Transact.* 2. Certum aliquid, puta 4. vncias pro incerto. Possent tamen aduersus hanc legem quēdam obiici, primo quod conuentio de hereditate viuentis non valet. Sed hic nō de viuentis sed de mortui hereditate Renunciatio facta est. Secundo, quod hęc conuentio est de re futura. Remittitur enim Fideicommissum, sed conditionale hoc est datum, si sine liberis frater alter decesserit. Ius autem futurum non videtur posse remitti? Resp. Sed de eo remitti benè potest, *fac. l. qui superstitis. de acquir. hered. l. 45. si ita scriptum. §. 1. de legat. 2.* Tertio quod hęc conuentio videatur esse facta de re aliena, & illud Fideicommissum potius relictum fratris liberis. Sed dicendum, fratris liberis nihil videri relictum. Quia, vt vulgo dicimus, positus in conditione non censetur esse positus in dispositione, siue conditio non disponit *l. 1. §. item si ita. ad l. Falcid.* Verum tamen est, quod dicitur *l. Lucius 85. in fin. de heredib. instituend.* Testatorem Fideicommissario præferre liberos, sed ex eo non sequitur liberis aliquid relictum. Atque hęc breuiter *de leg. 1. vbi de Fideicommissio non reciproco,*

Ad l. 16. cum proponas. C. de pact.

IN hac lege agitur de Fideicommissio reciproco, de quo *l. 11. C. de Transact.* Nam in his legibus testator siue pater duos filios ita scripsit heredes, *in l. quidem cum proponas 16.* Ita duo mei filij equaliter heredes mihi sunt, sed volo, vt eorum, qui prius mortuus fuerit, alteri suam portionem restituat. *in l. 11. C. d. tit.* Ita duo filij mei ex æquis partibus heredes sunt, sed volo.

volo, ut si alter vestrum sine liberis decesserit, suam portionem superstiti fratri restituat. Mortuo patre, fratres inter se transigunt de hereditate paterna. Quæritur, an ea conventio valeat? Respondetur in vtraque lege valere, & ratio adiicitur *in d. l. ii.* tum quia hæc conventio parit concordiam inter fratres, & votum captandæ mortis tollit, tum quia neuter circumuentum, aut læsum se dicere potest. Est enim reciprocum, & vicissim datum Fideicommissum. Quare hæc conventio rescindi non potest ne à minore quidem facta, per restitutionem in integrum. Quia ea non datur minori, nisi *l. so. l. ii. §. sciendum. de minor.* At in hac specie neuter fuit læsus, quod minor frater maiori non plus dat, quam ab eo accipit. Vterque enim spem tantum fideicommissi remittit, & remittit vterque alteri, vnde nulla læsio (neque fraude aduersarij, hoc est, fratris, neque re ipsa, hoc est, damno accepto) allegari potest.

Ad l. 4. postquam liti. C. de pact.

Hæc lex est de renunciatione litis motæ de prædio. Sententia hæc est, eum qui liti dominij, siue rei Vindicationis semel renunciauit, non posse eam postea instaurare. Quia exceptione pacti, siue doli mali repellitur ob renunciationem. Idem locum habet in actione Tutelæ *l. 4. C. de Transact.* in petitione hereditatis, ex causa inofficiosi *l. 6. d. tit. l. 12. C. de Transact.* Litis autem verbum non de instantia, siue exercitatione iudicij, vt Bart. Gl. aliique *in c. 1. §. 1. verb. Litis. de Procurat. in 6.* sed de ipsa causa, & iure intelligendum, neque aliter in iure accipi solet, quam de ipso iure, & actione, *l. litis. de V. S.* Quare non rectè Decius concludit, ex hac lege eum, qui liti renunciat, instantiæ tantum renunciare videri, vt rectè Alciatus monuit. Ait enim Imperator, hac renunciatione causam ipsam finiri. Quæritur, an possit & nudæ instantiæ renunciari? Plerique, vt Bart. & alij negant

ganthoc iure posse. Alciatus *l. & post edictum §. 1. de Indic.* recte dicit, quod errent. Quæritur etiam, an, quia in hac lege dicitur liti iam motæ, possit etiam renunciari liti mouendæ, hoc est, an ante litem contestatam, vel etiam nondum denunciata facta renunciatio valeat? Respondent pleriq; non valere, absente aduersario valere se præsentem factam, quia inquit iuri futuro non possit renunciari. Sed hoc intelligendum de instantia potius, quam de causa, hoc est de actione. Nam & actio potest iam competere, licet Iudicio nondum instituto, siue nondum cœpta instantia, ideo potius hæc vera dicitur esse ratio, cur absente parte non possit renunciari. Quia ea speciem facti contineat, quod vtriusq; consensum requirit. Quæritur amplius, an & expressus consensus requiratur. Quid enim si præsentem litem renunciet actor, sed tacenti, & non expressè acceptanti? De hac quæstione duo emuli certarunt, Iason & Decius. Hic enim negat; ille ait expressum consensum requiri. Sed Decij opinio est recepta. Quisq; enim censetur consentire in suam vtilitatem, etiam tacite, si est præsens. An saltem apud acta licet absente reo facta ab actore litis renunciatio valeat, profit ne reo & noceat ne actori. Hugo Donellus negat valere. Quia nec confessio quidem valet facta, licet apud acta, à reo, absente actore. *l. certum, §. si quis absente. de confess.* Pleriq; tamē Interpp. aiunt valere, nec obstare argumentum, à confessione, ad renunciationem. Quia confessio inducit siue confirmat obligationem, & actionem: Renunciatio tollit, hoc autem est fauorabilius, quam illud *l. Arrianus. de oblig.* Puto tamen Donelli sententiam esse veriore, quia actorum præsentia non inducit consensum etiam tacitum partis. Licet non ignorem magnam esse vim actorum, qua de re *l. siue apud acta in fine. C. de Transact.*

Ad

Ad L. pen. C. de Pact.

Hæc lex est de renunciatione exceptionis, vt *l. 4. de Renunciatione litis seu actionis*, & est de exceptione nō qualibet, sed fori, de qua *l. 2. de Iudic.* Sententia legis est, Renunciationem exceptionis fori siue pacti, quo quis exceptione se non usurum promisit, in Instrumento scribendo, & contrahendo valere. Idq; non tantum ipsos cōtrahentes siue pacificentes, sed etiam Iudices seruare debere, nisi litem suam facere velint. Ratio huius *l.* redditur ab Imp. tum, quia pacta sint seruanda, tum quia vetus sit regula posse quemq; his, quæ pro se sunt introducta, renunciare. *l. si Iudex 41. de Minor.* Hoc priuilegium fori sc. introductum est pro militibus, Clericis, Legatis & Studiosis *l. 2. de Iudic. Auth. habita. C. ne filius pro patre.* Sed obicij potest *l. si conuenerit. l. 8. de Iuris d.* Respondeo casus & conuentiones vtriusq; legis esse dissimiles. In hac lege vnus renunciavit præscriptioni fori specialiter. In *d. l. 18.* nulla est renunciatio facta, sed tantum nuda conuentio de alio iudice adeundo. Proinde potest ante aditionem mutare voluntatem, ibi conuentum erat vt Iudex fieret, qui non erat, hic vt non esset, qui erat, quod non est tam graue, *Gl. Ibid.* Plane si aditus sit Iudex alius mutare amplius voluntatem non licet. In hac *l. penult.* in ipso contractu conuenit de omittenda præscriptione fori & adeundo Iudice, incompetenti, & proinde cogi potest is qui conuenit. Nascitur enim actio ex pacto in continenti adiecto contractui bonæ fidei, stricti vero Iudicii exceptio *l. bonæ fidei. ff. de Pact. l. lecta de reb. credit.* Itaq; qui remisit hanc exceptionem in contractu bonæ fidei, cogi potest actione ex pacto, qui remisit eandē in contractu stricto, si cōuētus corā incōpetēti reuocet domū, repelletur ex pacto replicatione pacti. Secūdo videtur obstare *c. si diligenti. extra. de foro competent.* quo improbatur pactū clerici vt conuincantur coram Iudice laico, etiam iuratum. Ratio, quia hoc pa-

Etum sit contra canones & ius publicum. Pacta autem contra ius publicum improbantur, vt *hac l. penult. l. 38. de Pact.* Sed hæc ratio nō probatur Cuiacio, tum quia iure ciuili valet hoc clerici pactum, *d. l. pen. & l. si quis. C. de Episc. & cler.* tum quia hoc pactum est contra priuatum alicuius commodum, siue priuilegium fori, non contra Reipub. vtilitatem. Nec ante dictum capitul. fuit veritum aut legibus aut canonibus. Nam *c. 41. 42. q. 2.* non agitur de pacto, sed in *cap. 41.* tantum vetatur ne clericum trahat clericus ad iudicem laicum. *d. c. 42.* ne clericus appellet à iudice Ecclesiastico ad laicū, nō vetatur, ne pacto de mutando iudice stet, vel ne paciscatur. Nec obstat, quod in *c. si diligenti.* dicitur hoc pactū derogare sacro clericorum ordini vniuerso. Non enim vniuersitati, sed vni tantum, à quo fuit interpositum, nocet. Non enim eadem est ratio singulorum, quæ est vniuersitatis. *l. 2. l. 7. sicut. §. 2. Quod cuiq; vniuersit. nom. l. 20. de reb. dub.* Alio tamen iure vtimur propter auctoritatem summi Pontificis Innocentii Tertii, qui auctor fuit *d. c. si diligenti.* Excipiuntur tamen præsertim in Galliis casus aliquot, quibus clericus coram laico conueniri possit. Sed ea tractatio de foro competenti ad iurisd. & iudicia pertinet. Illud non omittendum, quod etiam ab Imp. Friderico. I. hoc pactū clerici est improbatum & prohibitum. Obiici varia etiam solent, non tamen aduersus hoc pactum de foro, de quo nos agimus, sed aduersus rationem legis, vbi quiuis fauori suo potest renunciare, vt *infra* dicam.

His legibus explicatis accedamus ad ipsum argumentum, de Renunciationibus, quod his capitibus continetur, Et 1. de verbo, natura, siue definitione, ac diuisione. 2. de Personis. 3. de rebus, causis, & negotiis. Postremo de effectu, vi & potestate.

*De verbo, natura & modo Renunciationis,
ut & de definitione, & diuisione.*

Renunciationis verbum habet varias notiones, sed in hoc argumento est repudiatio siue remissio quædã, ut cum latine renunciare amicitiam, hospitium, hereditatem, dicitur, pro eo, quod nolle uti amplius amicitia, hospitio &c. nolle hereditatem habere. Voluntas enim hic spectatur in primis, Eoq; pertinet *l. 3. de Reg. iur.* Eius est nolle, qui potest & velle, cuius regulæ vsus ad renunciationem & repudiationem pertinet, nempe ad repudiationem hereditatis, & aditionem. *l. 3. & 4. de acquir. hered.* Est & non absimilis regul. in *l. 174. §. 1. de Reg. iur.* Quod quis habere non potest, id repudiare non potest. V. G. si seruus sub conditione heres sit institutus, potest pendente conditione petere bonorum possessionem. Ergo potest eam quoque repudiare. *l. si seruus. de bonor. possess. secund. Tabel.* & contra hereditas nondum delata ut adiri non potest, ita nec repudiari potest. *l. delata de verb. signif.* qualis est hereditas sub conditione relicta. *l. heredes. §. sub conditione. de legat 2. l. is qui heres. §. ceterum. & l. si is ad quem. de acquir. hered.* Sic & pupillus ut adire sic repudiare non potest. *l. pupillorum. C. de acquir. hered.* Sed hæc ad personas potius & ad repudiationem, quam ad renunciationem pertinere videntur. Quæ verba & actus inter se differunt. Nam ea quæ nondum sunt nostra renunciantur, & ea quæ nostra sunt repudiantur, siue renunciantur futura, repudiantur præsentia *l. 1. C. de pact.* Verbi gratia hereditas nondum delata ut conditionalis, itemq; legatum, aut fideicommissum aliaq; iura sperata & futura renunciari possunt, repudiari non possunt, qua de re plenius *infra c. 3.* Dicas ne repudiari quidẽ posse quæ sita semel hereditatẽ vel bonorũ possessionẽ, quæ acqui-

acquisitum est repudiari non potest. *l. 1. §. decretalis 4. success. Edict. l. Pomponius. de Negot. gest.* Respondetur verum quidem id esse, hereditatem semel quæsitam repudiari non posse, semel enim heres semper est heres, sed tamen delatam repudiari non posse, licet nondum adita. Interdum tamen hæc duo verba confunduntur & nonnunquam etiã refutandi verbo vtuntur scriptores, maxime in Feudis. Ibi Feudi refutatio pro renunciatione est frequens, Germanic. *Verzeihen.* Est igitur hæc Renunciatio quædam refutatio & repudiatio iuris alicuius, ad quam voluntas est necessaria, vt & in pacto, siue conuentione. Est namq; renunciatio velut species pacti *l. 4. C. de Pact.* Et proinde de his Renunciationibus & remissionibus agitur *sub tit. de Pact. & Transact.* In eo tamen differt renunciatio à pacto, quod pactum requirat duorum vel plurium consensum, & voluntatem, vt & contractus. *l. 1. §. 1. de pact.* Renunciatio vnus consensu fieri potest vt & pollicitatio *l. 3. de pollicitat. Ita Dd. ad l. 1. & 4. C. de Pact.* Renunciatio enim fit, etiam altero ignorante, & inuito interdum, vt cum renunciatur amicitia, societas, Sponsalia, Matrimonium, vbi proprie dicitur Renunciatio, quia conditiones vxoriæ, hoc est sponsalia, & nuptiæ plerunque per nuncium repudiari solent: Sponsalia quidẽ his verbis, conditione tua non vtor: nuptiæ vero, res tuas tibi habeto, claues mihi reddito *l. 2. de Repud.* Sed in hoc nostro tractatu Renunciatio plerunq; factum continet, vel enim fit altero præsentem, vt in pactis dotalibus, vt beneficiis fideiussoris, & tutoriis &c. Vel absente quidem altero, sed tacite consentiente, & alterius renunciationem ratum habente, vt pote in vtilitatem absentis factam. *l. 4. D. de Pact.* Et plerunq; fit renunciatio, nudo consensu & iurato *c. quamuis. extra. de Pact.* Quæ ita differunt, vt iurata valeat. Iniurata & nuda non item. *l. pactum dotale. C. de pact. conuent.* Sed hic oritur quæstio an pro renunciatione habeatur promissio de renunciando.

ando, vt in pactis dotalibus fieri solet, si ascriptum est, vt sponsa renunciet bonis paternis, postea fit, vt omittatur renuntiatio, hic quaeritur, An illa scriptura, & nuda promissio vim habeat renunciationis, qua possit sponsa excludi, de qua quaest. Nicol. Boer. *decis. 3.* Ioh. Fichard. *consil. 90. lib. 2.* Id. Fich. *consil. 52. incip. Nobilis olim lib. 1.* Tiraquel. *de Retract. lib. 4.* Couar. *inc. quamuis. n. 3. init. tert. part.* Angelus. *in terminis in consil. 199.* quem alleg. Mynsingerus *consil. 50. nu. 30. cum seqq. cent. 1.* Welenb. *consil. 11. sub. n. 28.* nouissime videatur Nicol. Euerhard. iunior *consil. 6. vol. 1. per tot.* Et certum est nudam de renunciando promissionem non haberi pro renunciatione, quemadmodum aliud promittere se venditurum, aliud vendere, aliud promittere stipulanti se sponsurum, aliud spondere, aliud renunciare, aliud facere pactum de renunciando, & multa tractentur, quæ non perficiantur. *l. si fideiussor §. meminisse. de legat. 1. l. si quis §. ult. de verb. oblig.* Quæ distinctione putant quidam defendi posse vulgarem Sponsaliorum per verba de præsentis & futuro diuisionem, vt per verba de præsentis matrimonium, per verba de futuro non item contineatur. Atq; ita in grauissima causa pro sponsa esse iudicatum testatur Boer. *decis. 3.* Sed de iurata promissione, quam pleriq; pro renunciatione habent, dubitari potest. Nam licet magna vis sit iurisiurandi, maxime iure canonico, non videtur tamen hoc posse, vt idem sit promissio, & præstatio, idem dabo, & do tibi mutuum, renuntiabo & renuncio. Affert quidem Couar. leges quasdam, & argumentum ex vulgari axiomate, ambages & circuitus esse vitandos, sed vt & leges ad rem facerent, vt non faciunt, & axioma verum esset, vt non est, qua de re alias, valerent illa non minus pro simplice, quam pro iurata promissione. Ad modum quoq; renunciationis pertinet, quod Renunciatio interdum fit specialiter, & de vno tantum iure, aut beneficio, interdum generaliter, & de omni iure, & beneficio.

C

pactum

pactū aliud est generale, aliud speciale *l. 25. in fin. de pact.* Quæ
 differentia diligenter obleruanda: est n. maximi momenti,
 vt *infra* dicetur. Ad modū quoq; pertinet, quod Renunciatio
 fiat interdū tacite, licet plerunq; expresse, & verbis nuncupa-
 ta *l. 3. & 4. de Pact.* Huc quoq; pertinet, quod vt pacta & con-
 tractus, ita Renunciatio fieri possit, non modo pure, sed etiam
 in diē, & sub conditione, vt in pactis dotalibus filię bonis pa-
 ternis renunciant, quantū extabit aliquis ex familia masculi.
 Ex his natura, siue essentia Renūciationis intelligi facile po-
 test, eaq; paucis verbis definiri, videlicet quod Renūciatio
 sit voluntaria rei aut iuris sui repudiatio siue remissio. Alieni
 namq; iuris improba & inutilis est renunciatio. Vt & conuē-
 tio, quæ alteri parti neq; prodesse, neq; nocere solet. *l. prescrip-
 tio 10. §. ult. de Pact.* Iuris nomine generaliter accepto, intel-
 ligitur & hereditas, & dominiū, & seruitus, & vsusfructus, &
 Emphyteusis, & Feudū, & pignus, & obligatio, & actio, aliaq;
 iuris commoda, & beneficia, vt & exceptio, & intelligitur ius
 non modo præsens, sed etiā futurū, de quo tamen, vt de omni
 iure quoq; *infra* peculiari capite de Rebus tractabitur. Af-
 fert & Hostiensis definitionem, *in sum. tit. de Renunciat, lib. 1.*
Decretal. etiamque Baldus, sed eodē fere recidunt. Diuisiones
 autem renūciationis ex modo fere sumuntur. Prima sit ista,
 vt alia renunciatio sit generalis, alia sepecialis, Ea n. dicitur
 generalis, quando quis omni iuri, omni exceptioni, omni pri-
 uilegio, omnibus actionibus renunciat. Specialis vero, quan-
 do quis huic vel illi iuri, vt hereditatis, seruitutis, pascēdi, vel
 altius non tollendi renunciat. Et si autē saepe specialia genera-
 libus sunt potiora, & efficaciora, vt videre est *l. 1. C. de seru. p. gn.
 dat. l. licet. in quib. caus. pign. tacit.* & ibi Accurs. plerunq; tamen
 generalis orationis, atque scripturæ eadē vis est in genere, q̄
 est specialis in specie. Sed hæc generalitas intelligi & restrin-
 gi debet primū, vt in iis tantum habeat locū, de q̄bus actum
 & cogitatum, non vero in iis, de quibus non fuit cogitatum,
l. 9. §. 1. de Transact. 2. non habet locum in his, quæ renunciāns
 ignorauerit. Nemo n. ea concedit quæ nescit *l. in lege de cō-*

trah. empt. l. nemo iis. & ibi Deci⁹ de Reg. iur. l. tres fratres. de pact. ubi diuisio inter fratres facta generaliter, non tamē locū habet in bonis, q̄ vnus fratrum subtraxerat, & ab aliis ignorabatur. 3. In iis tantū locum habet hęc generalitas, q̄ & specialiter sunt licita. Quod n. specialiter non licet oppignorare, aut renunciare, nō continebitur hypotheca vel renunciatione generali. *ar. l. cum quid. de Reb. Cred. 4.* Generalis renunctio intra fines cōtractus, vel negotii de quo fuit interposita, coerceri & restringi debet. *l. vlt. C. ad S. C. Velleian.* vbi & Baldus plenius hoc explicat. Sunt autē quædā nominatim & specialiter factę renūciationes infirmę & inutiles, partim ratione modi, partim ratione personę, & rei. Verbi gratia si vi coactus quis renūciat iuri suo, si renūciat hereditati viuētis certe & his casibus, quibus specialis non valet, nec generalis quidem valebit quoad illa specialia. Cæteroquin generalis Renunctio omnia complectitur, qua de re copiose Tiraquell. *ad l. si unquam. num. 12. & 16.* maxime si generalis hęc renunctio facta fuerit, vel apud acta, vel in contractu & conventionē, vel si iurata fuit propter auctoritatē & iusiurandi, & actorū, siue Iudicis, & pacti, siue fidei ab ipso renūciante interpositę. *l. cū Aquiliana de Transact. l. si quis domū. §. Iulianus Locati. l. 9. C. de pign. act.* Nec interest, utrū generalis cum speciali interuenerit Sæpe n. solēt cōtrahentes post generalē renūciationē adicere specialē, seu singularē enumerationē rerū renunciatarū. *Castr. ad l. 4. Sed et si. §. quesitū, n. 6. si quis cautionib. in iudicio.* Plane qdā sunt casus, quibus mandatū, ita & renunctio generalis nō sufficit sed necessaria ē specialis, quos ibi *Castr. cōmēmorat*, sed cōfuse, hoc ē, nō distinguens mādatū, aliq; à Renunciatione. Mādato igit̃ aliisq; omissis videamus breuiter de Renunciatione, cuius est casus specialis. *d. §. quesitū.* Vbi Renunctio omniū exceptionū ob desertū vadi moniū improbat̃ & requirit̃ specialis certe ex mēte Iustiniani & Triboniani poti⁹ q̄ Vlpiani, q̄ illū §. misere cōtor sit, & mutauit.

Non enim dubiū est quin Vlpianus Attilicini sententiā putantis eam conuentionem siue renunciationē nō valere, reprehenderit. Sicn. ait, Ego vero puto conuentionē istā valere. Tribonianus autē verba Vlpiani ita interpolauit: sed ego puto conuentionem istam ita valere, si specialiter causæ exceptionum sunt expressæ, quibus à promissore sponte renunciatum est, quæ interpolatio quandam velut repugnantiam inducit, & absurditatem. Nam quæstio d. §. hæc est, an generalis exceptionum Renunciatio de sistendo valeat? Respondet Tribonianus valere, si specialiter sit renunciatū. Similis perplexitas reperitur & in aliis legib. *l. 3. C. de Pignor.* vbi queritur, an hæc conuentio, vt creditor hypothecatæ domus possessionem ipse occupare possit, propria auctoritate, valeat, & an si repellatur, vel saltem prohibeatur, nihilominus ingrediens vim nō facere videatur? Rescripsit Imperator valere, & posse creditorē eā legem exercere, hoc est sua sponte ingredi posse possessionem, nec vllā vim facere. Ita rescripserat Imp. Seuerus, sed Tribonianus ita mutauit, hūc creditorem si secutus eam conuentionem ingrediatur, vel prohibitus, vel saltē monitus ne ingrediatur, non videri quidē vim facere, nempe propter conuentionē, sed tamen non debere eum ingredi, sine auctoritate Præsidis. Quæstio igitur iā hæc est, an possit ex conuentione ingredi propria auctoritate? Et rescripserat Imp. *in d. l. 3.* posse. Sic enim verba legis se habent: *Creditores, qui non reddita sibi pecunia, conuentionis legem ingressi possessionem exercent, vim quidem facere non videntur, attamen auctoritate Præsidis possessionem adipisci debent.* Vult igitur Iustinianus, creditorem non ingredi debere propria auctoritate, licet eum liberet à remediis & pœnis de vi. Sed Seuerus Imp. voluit posse eum propria auctoritate ingredi. Quæ Seueri sententia adhuc seruatur in foro. Eodem pertinet *l. pen. C. de pignor. act.* vbi Tribonianus, in hac ipsa re, hoc est de ingrediendo verba Imp. Diocletiani interpolauit Ita enim Imperator:

gor: Nec creditor inquit citra conuentionem, debiti causa, res debitoris arbitrio suo auferre potest. Sed Tribonianus ita, nec creditor citra conuentionem vel præsidentalem iussionem debiti causa res debitoris arbitrio suo auferre potest, indicans sine iussu præsidentis non posse creditorem suo arbitrio pignus auferre. Ratio excepti casus, de quo modo diximus, varia redditur ab Interpretibus. Sed hæc ferè obtinuit, quod hæc promissio de sistendo est cautio, siue promissio prætoris, quæ cautiones interpretationem recipiunt ex mente Prætoris. *l. in conuentionibus 42. de verb. oblig.* Non patitur autem prætor, neque vult quemquam sub generali, & obscuro verborum complexu decipi. Atque ita hac quoque in re differentiam faciunt inter iudicia, & contractus, ut in his renunciatio generalis valeat, in illis non valeat, sed necessaria sit specialis, quæ differentia nullo iure aut ratione nititur. Ratio autem casus excepti, *in d. §. questum*, est in voluntate, & ingenio Iustiniani, qui amat specialia, & maximè in hoc casu, hac fortasse de causa, quod videatur inhumanum aliquem excludi siue non excusari impedimenti licet iustissimis, ut morbi tempestatis, &c.

Secundus casus exceptus est in legitima, ex *l. si quando, §. & generaliter. C. de inoff. Testam. verb. nisi hoc specialiter*. Vbi renunciatio supplementi legitimæ non conceditur, nisi specialiter facta, de qua plenius Ant. Gabriel de legitima in conclusionibus *concl. 8.* & Mascard. *de probat. verb. Renunciatio generalis n. 23.* qui multos alios Dd. congerunt.

Tertius casus exceptus in dote ponitur, hoc est, ut filia non possit dote renunciare, nisi specialiter, latiss. Decian. *consil. 395. per tot.* Quia inquiunt dos in locum legitimæ succedit, quod tamen refutauimus, in tractatu nostro de Iure dotium, nec verum puto hunc casum exceptum, cuius in iure nulla fit mentio.

Quarto excipitur & Feudum, ubi & generalis renunciatio bonorum non nocet quoad Feudum. Mascard. *dicto loco*

con. 13. Decianus *d. cons. 395.* Quæ exceptio licet non extet in iure, ratione tamē nititur. Quia omnis Renunciatio sit coarctanda, & strictē interpretanda. Bonorum autem nomine, & hereditatis paternæ, maternæ, fraternæ, &c. feuda pprie & strictē nō continentur. Non enim ea tam beneficio patris, quam senioris deuoluūtur. Et proinde Feuda nec in petitionem hereditatis deueniunt, nisi sint feuda impropria, & ad naturam allodialium redacta, vt in Gallia: hoc enim casu, quia inter feuda, & allodialia, nulla ferē est differentia, videtur generali renunciatione bonorum, etiam feuda contineri.

Excipitur quinto, *ar. l. 2. C. de Rescind. vendit.* læsio enormis, tam exemptione, quam transactione, & diuisione. Tiraq. *l. si vnquam in præfat. n. 127.* Sed hæc quæq; exceptio mihi à iure aliena videtur. Nam q̄ omni beneficio renunciat, ceretē & beneficio restitutionis, siue actioni renunciare censendus est. *l. regula. §. vlt. de iur. & fact. ignor.* Quare mulier, quæ renunciat omni beneficio iuris, & fideiussor, qui beneficiis fideiussoriis generaliter renunciat, non videtur posse, neque mulier, ad Velleiani, neq; fideiussor, ad Hadriani beneficium redire, neq; in iure textus est, vt non possit Velleiano renunciari, aut beneficiis fideiussoriis, nisi specialiter. Quamuis de beneficiis fideiussorum disputet Thoming. *in suis decisionib.* an illis generaliter renunciari possit, & recte concludit generalem sufficere. *decis. 3. n. 3. & seqq. cum alleg. ibid.* latē Decius *ad l. vlt. de Reb. credit. ar. l. si duo. §. i. de administrat. Tutor.* Romanus quidem excipit vnū ex his beneficiis fideiussoriis, videlicet cessionis, siue cedendarū actionum, sed eum diligenter refutat Decius *consil. 27.* Atq; hæc de prima Renunciationis diuisione, in generalē, & specialem sufficiant, de qua copiose Tyraq. Mascard. Thoming. *locis allegatis.* & Decianus *consil. 39.* Hic tantum leuiter addendum, Interpp. nonnullos ex bimembri trimembrem facere diuisionem, i. genera-

lem

lem (quam Bald. generalissimam) 2. specialem (quam idem generalem) & 3. singularem, (quam idem specialem vocat) Bart. Bald. & alij *ad sepe d. §. quæsitum*. Thoming. prolixè dicto loco. Et huius trimembris diuisionis vsus, & effectus non contemnendus apud eos reperitur. Specialis enim, siue generalis renuntiatio semper valet; generalis plerumque. Generalissima raro, vtpote minus incerta, & obscura, verbi gratia, si fideiussor dicat, renuncio omni priuilegio, renuncio remediis siue beneficiis fideiussoriis, & renuncio vel beneficio cessionis, vel excussionis. Et in ipsis Doctorum scriptis hæc discrimina obseruare non est inutile. Interdum enim Interpp. generalem Renunciationem negant recipiendam; interdum aiunt. Sed hic intelligenda est illa media, Romanus *consil. 269. tom. 2. & consil. 472. numer. 2.* Hyppolit. de Marfil. *ad Tit. Digestorum. de Fideiussoribus. num. 29.* Verba generalissima, propter obscuritatem, & incertitudinem, parum aut nihil operari solent. *arg. l. quo mutuum 56. §. salarium. Mandati. l. salarium 16. Cod. eod. tit. lason. l. 1. num. 12. Si quis in ius vocatus, &c. Bart. Castr. d. §. quæsitum.* Excipitur hic casus quando generalissimam præcedit specialis enumeratio, vtpote si fideiussor renunciet beneficio diuisionis, cessionis, omni-que iuris remedio: hoc enim casu hæc renuntiatio licet generalissima est efficax. *Accurs. d. §. quæsitum. vers. specialiter. Ibid. Alexand. num. 10. ibid.* Clausula enim licet valdè generalis, hic tamen quodammodo specialis, ob specialem præcedentem enumerationem, vt ait Cynus. *leg. 1. C. Commod. lason d. §. quæsitum. num. 15. argum. c. sedis. 15. extr. de Rescript. &c. 4. qui ad agendum de Procurator. in 6.* Dicet aliquis, si generalissima non valet, ob incertitudinem, & obscuritatem. Ergo, nec valebit generalis, quia & ea incertitudinem contineat. *argum. l. 54. Quæro locati. l. 3. de Reb. dub. leg. obligatione de Pignor. dicta leg. quinquagesima quarta. de iur. fisci.* Sed dicendum, non eam esse obscuritatem mediæ, quæ est extremæ,

vt inter

vt inter hæc tria Triticum Bauaricum, & triticum Bauaricum optimum medium non tam est incertum, quam prius extremum, neq; tam certum, quam posterius. Ita & Dialectici genera interiecta (subalterna) nunc vocant species, nunc genera, dissimili tamen respectu, & comparatione, eodem modo Dd. renunciationem mediam, respectu generalissimæ, vocant specialem, sed respectu specialissimæ generalem. Rursus dicet aliquis, ne generalem quidem admittendam propter ignorantiam. Sepè enim fit, vt qui renunciet, minor verbi gratia competentibus sibi beneficiis, aut mulier, ignorent quæ sibi competant. Ignoratis autem renunciare nemo videtur *l. 9. qui cum tutorib. §. ult. de Transact. l. mater 19. de inoff. testam.* & supra explicatum, vt transactionem, ita & Renunciationem, quæ duo remedia inter se sunt cognata, non produci ad ignorata *l. 5. cum Aquiliana de Transact.* Respondeo Iuris ignorantiam non excusare, nisi eos, quibus permissum est iura ignorare, vt mulieribus, minoribus, militibus, proinde receptum est, vt hæ personæ prius edoceantur, & certiores fiant. Iohan. Ronchegall. *l. 3. §. vbi duo n. 112. de duob. reis. Accurs. l. vl. §. ult. verb. non usuram. ad S. C. Velleian.* Altera Renunciationis diuisio est, vel expressa, vel tacita, exemplo pacti taciti. *ar. l. 3. & 4. de pact.* Sic renunciationis tacitæ sunt casus nonnulli *in c. cum inter. de elect. c. ex literis. de Transact. c. quoad consultationem. de sentent. & re iudic.* Vbi tacite quis renunciat electioni, beneficio, appellationi, *in l. 31. si filius de Minor.* ibi tacite maior renunciat restitutioni in integrum iam inchoatæ accipiendo legatum ex testamento patris, *vt in l. 6. §. ult. & l. seq. de bonis libert.* vbi tacite patronus renunciat bonorum possessioni, contra Tabulas liberti. Sic & querelæ renunciatur tacite legatum accipiendo *l. 10. §. 1. & l. 12. de inoffic. testam. l. parentib. C. eod.* Sic etiam est casus *in l. 70. eod.* Ex quibus intelligitur posse quem iuri suo tacite quoque renunciare. Quod & de matrimonio videtur receptum *l. ult. de diuort.* Quæ tamen tacita renun-

renunciatio matrimonij, in casu *d. l. tantum*. inter patronum, & libertam scilicet permittitur, inter alios enim repudium est necessarium *l. nullum. de diuort.* Tertia Renunciationis diuisionis est, qua vel est simplex & nuda, vel est non nuda, siue causatoria, causam & Synallagma continens. Nuda dicitur, qua quis per se, & sine alio tractatu, vel contractu utitur, ut si quis ultro desistat à lite, si debitum, vel obligationem remittat. Non nuda, siue causaria est ea, quæ in aliis conuentionibus, & tractatibus, siue contractibus, interuenire solet. Cuius generis Renunciatio est ea, quæ moribus nostris celebratur inter pacta dotalia, qua sc. filix successione, aut feudis renunciant. Cuius diuisionis vis & effectus non est exiguus, ex Interpretum opinione, Videatur Bald. *consil. 96. lib. 4.* Castrens. *consil. 310.* Matth. de Afflict. *decis. 161.* Maranta *disput. 10. n. 6. & 7.* Verbi gratia, si duas quis habeat sorores, quarum altera renunciet hereditati fraternæ, siquidem simpliciter non excludetur, si solenniter excludetur, Marant. *d. loco.* Afflict. *d. decis. 161.* Afferunt & hunc eius diuisionis effectum, quod solenni, & non nuda renunciatione futurum quoq; ius remitti possit: Simplici, & nuda non posse. Marant. *ib. n. 6. & 7.* Sed de eo no. *infra capit. de rebus.* Hæc autem diuisionis Renunciationis, ut alia sit nuda, alia causaria, siue non nuda, non videtur à iure prorsus aliena, in quo & conuentiones ita diuiduntur *l. 7. de pact.* Ita ut renunciatio videatur nunc esse pactum, nunc contractum. Quemadmodum & pollicitatio plerumq; neq; est pactum, neq; contractus. *l. 3. in princ. de pollicitat.* Pactum enim non est, nisi duorum, vel plurium, pollicitatio plerumq; est vnius tantum, ut & sæpè renunciatio, ut supra dictum, sed interdum pollicitatio desinit, & vergit in contractum. *l.*

ult. de Act. & oblig. interdum in pactum nudum.

l. dotale 15. de fund. dotali. l. qui negotia Mandati.

D

Cap.

Cap. I.

De Personis.

HOc caput paucis verbis continetur, & intelligi ferè potest ex argumento *de pact. & Transact.* In pactis autem & contractibus caput de personis ferè est bimembre, qui sc. pacisci vel contrahere possint, qui non, & an alteri quis pacisci aut stipulari possit, vbi de procuratore, tutore, curatore, parentibus, liberis, dominis, seruis, &c. Quod ad prius membrum, Qui possint renūciare, id ex contrario colligitur. Quo in numero est furiosus. *l. pen. C. de curat. fur. vel prodigi*, cui non absimilis est infans, atq; adeo pupillus, qui rem suā paciscendo meliorem quidem facere potest, deteriore verò, quod fit renunciando, non potest. Quare pupillus neq; vt transigere, ita & renunciare non potest. Imo ne minor quidē, vel transigere, vel renunciare potest. *l. 33. si minor. de Minorib. l. 9. in fin. de Transact.* Quia vtraq; & transactio & renunciatio, videtur alienationem continere, quæ minoribus maximè curatorem habentibus non permittitur. *l. 3. C. de in integr. restitut.* Idemq; in prodigo perspicuū est, eum renunciare non posse, de muliere, & rustico dubitatur, sed mihi videtur certi iuris esse hos posse iuri suo renunciare. De mulieribus est *l. ult. ad SC. Velleian.* Rusticorum & agricolarum fit mentio *l. ult. C. de testam.* Sed de renunciationibus nulla lex extat, ideo imputet sibi qui volens renunciat, cum possit non renunciare. Ex definitione, qua dictum fuit eam esse iuris sui quandam remissionem, intelligitur quemq; suum duntaxat ius, non verò alienum renunciare posse, siue eum tantum cuius interest, adeo, vt ne pater qdē ius filij renunciare possit, & Procurator Domini. Quia renunciatio sit quædā donatio, q̄ nō continetur ne generali quidē mandato, quo, licet generali, administratio tantū data est. Aliud est autē administrare, aliud donare,

l. 4. C. de

l. 4. C. de Transact. l. ult. de Reb. eor. qui sub tutel. l. ult. de Curat. furiosi. Multo autem minus filius iura patris renunciare potest, aut seruus Domini, quorum conditio per seruos, aut liberos melior fieri potest, deterior non potest. *l. melior. de Reg. iur.* Sed hoc ad alterum de personis membrum pertinet. Prius enim est, qui possint renunciare, qui non, alterum quibus profit, vel noceat renunciatio. Quod item exemplo pacti explicandum. Nam ut in pacto & contractu nota est regula: *Pactum cum alio factum alij nec nocere, nec prodesse debet. l. 26. ante omnia. de pact.* Ita & hic de renunciatione dicendum, etiam nec prodesse, nec nocere aliis, quam inter quos sit facta, sed hic heredum est habenda ratio, quibus & nocent & profunt pacta defuncti, cum eadem sit persona, maximè si pacta sint in rem, *l. & heredi 21. de pact.* Idem & de renunciatione dicendum, ut & heredi profit, & noceat, modo sit res ea & ius, quod sit hereditarium. Nam alioquin, si est res non hereditaria, sed alio iure, ut familiæ, vel agnationis, competens, ut est feudum agnaticum, eius renunciatio à defuncto facta, eius licet heredi agnato non nocet. Quod idem & in pactis, & Transactionibus ius est, ut sc. transactionibus feuda siue ius in iis iam agnatis quæsitum, non possit illis adimi. Ex quibus intelligitur renunciationis, conuentionis, atque transactionis magna cognatio, maximè si renunciatio non sit simplex. Nam renunciatio, ut supra dictum, vel est simplex, vel fit inter duos consentientes, quo casu est species conuentionis, sed transactio, & conuentio etiam semper fit inter duos. *l. 1. §. 1. de pact.* Transactio fit, dato, vel retento aliquo. *l. Transactiones. C. de Transact.* Renunciatio fit sæpè nullo vel dato, vel retento. Transactio deniq; fit ob controuersiam, aut motam, aut mouendam. *l. 1. de Transact.* Sed renunciatio fit sine controuersia, ut & pactum, & proinde ut pactum donationis speciem continet, cum contra Transactio non sit donatio, sed compensatio quædam, quomodo pactum à Transactione distinguitur. *l. 1. de Transact.*

modo verba ita distinguantur vt monet text. in l. 9. in edibus. de donat. l. 2. si quis uxori, §. si seruus. de furt. l. 3. C. de repud. hered.

Cap. II.

De Rebus.

HOc caput est grauissimum & vtilissimum, in quo explicandum, quæ iura renunciari possint, q̄ non, de quo extat Alberici Tractatus de Renunciationibus. Qua de re Interpp. veteres ad l. 1. & l. pen. C. de pact. Et Vitalis de Campan. prolixi sui tractatus de clausulis partem dimidiam cōsumpsit in hoc capite. Idem caput tractatur ab Angelo ad tit. Institut. de Exceptionibus. Et à Bertachino in suo reperitorio. Nos nūc in hoc perutili & præclaro capite ordinem tenebimus, vt prius communia, posterius propria iura examinentur, & in propriis ordinem Institutionum sequemur.

Quod ad communia & generalia attinet, duo potissimum sunt hic tractanda. 1. An possit omni qui iuri suo renunciare. Alterum an etiam iuri futuro? De hoc dictum supra non nihil ad l. 1. C. de pact. de illo ad l. pen. C. eod. qua de re prolixè disputat Hippolit. de Marsil. de Fideiussorib. num. 34. Roland. à Valle consi. 13. num. 6. & seqq. vol. 1. & consil. 17. num. 10. cum seq. vol. 4. Idem Tract. de lucro dotis quæst. 42. num. 10. Gōdæus l. 3. num. 29. cum seqq. de verb. signif. Quod ad prius attinet, regula dicitur esse vetus d. l. pen. Omnes licentiam habere his, quæ pro se sunt introducta, renunciare, quæ & aliis textib. confirmatur, vt & supra monuimus. l. si iudex. de Minorib. & Ratione. Quia inuito non datur beneficium. Obseruandum autem, quod in regula expressum est, in his quæ pro se introducta sunt, dictis ll. Nam quæ pro aliis introducta sunt, siue priuatis, siue pro ipsa Repub. nemo alius renunciare potest. Pro priuatis quidē, quia alij neq; prodest, neq; nocet pactum alterius. l. 27. si vnus. §. ante omnia. de pact. Multo autem minus pro Repub. l. 37. Imperator, eod. tit. Ius n. publicum priua-

priuatorum pactis mutari non potest, verbi gratia iusiuran-
 dum calumniæ Iustinianum, siue iudiciale renunciari non
 potest. Quia in Reipub. vtilitatem inductum est, *l. 2. C. de iu-
 reiur. propter calum.* Sic toti ordini iudiciario non potest re-
 nunciari, quia propter vtilitatem publicam legibus & mo-
 ribus est constitutum. *l. prolatam. C. de sentent.* Interdum tamē
 renunciatio, & pactum valet, de ordine Iudiciario, de quo
 infra. Excipiuntur quoq; casus aliquot, in quibus ne suo qui-
 dem iuri renunciare quis potest, vt alimentis legatis, de qui-
 bus transactio est vetita. *l. 8. cum hi. de Transact.* Vt in dote, ne ea
 reddatur, longiore die, notum est ex *l. 1. §. 2. C. de rei vxor.
 act.* hodie dotem immobilem statim, mobilem post an-
 num restituendam. Huic iuri mulier renunciare non potest,
 & conuentio, vt dos immobilis non reddatur, statim post
 solum matrimonium, sed aliquot post mensib. non valet.
l. de die. l. Attilicinus. de pact. dotat. b. Ratio est, quia & Reipub. in-
 terfit mulieres esse dotatas *l. 1. solut. matrim.* & proinde hæc
 conuentio, qua dotis causa fit deterior, quasi contra Reip.
 vtilitatem facta, non videtur valere, vt in beneficio, quod
 maritus habet, de dote conuentus, ne condemnetur vltra id
 quod facere potest, huic beneficio licet suo, & priuato, facta
 renunciatio non valet. Quia talis pactio sit contra bonos
 mores & contra reuerentiam ab vxore debitam marito. *l. alia
 §. 3. solut matr.* Pacta vero contra bonos mores facta impro-
 bantur *l. 7. §. ait Prætor. de Pactis*, vt in alienatione prædiorum
 minoris, quæ vetita est, siue decreto, ex oratione Seueri. *l. 1. &
 tot. tit. ff. & C. de pædis Minor.* cui orationi Minor renunciare
 non potest, quia faceret expresse contra ius publicum, quo
 nominatim interdicta est hæc alienatio, licet hoc ius ad pri-
 uatum potius minoris commodum, quam publicum perti-
 neat. Vt enim Prætor ipse contra expressas leges, & ius pub-
 licum nihil facere potest, verbi gratia dare bonorum posses-
 sionem, cui lex vel constitutio aliqua prohibet, *l. 7. non est*

ambigendum. §. Vbiunq. de bonor. possess. Ita & multo minus paciscendo, vel renunciando, contra expressas leges, facere quis potest, ne testando quidem. *l. nemo potest. de legat. 1. l. contra. de Pact. l. codicillis. §. ult. de leg. 2.* Quod si renunciatio contra leges, aut ius ciuile facta non valet, multo minus valebit contra ius naturale. *l. nec si valens. C. de liberal. caus. l. iura sanguinis. de Pact.* Dictum est, iuris & commodi sui renunciationem valere, alieni non valere, quid si commune sit commodum mihi cum alio? Hoc casu non male Interpp. adhibent hanc distinctionem, vt si ius & beneficium illud sit indiuiduum, valeat renunciatio, pro parte renunciantis. *d. l. Iurisgentium 7. §. si paciscar. & d. l. 27. §. pactus. vers. Itē ne expediat. & l. vl. de pact. l. post mortem, §. fin. de bon. poss. contr. tabul.* Si vero sit indiuiduum, non valere ne quidem pro parte renunciantis, *l. cum venire. & d. l. Attilicinus, & d. l. de die. de pact. dotal. l. quos prohibet de postulando. l. filius fam. §. similes. de Procur.* Ratio distinctionis est hæc, quia sæpe per alium habere, aut retinere quid possumus, quod per nos ipsos non possumus.

Quod attinet ad alteram questionem de iure futuro, vt de legato, de Fideicommissio, de hereditate obuentura, vel sperata, exposita sunt nonnulla initio huius tractatus. *ad l. 1. C. de pact.* Vbi de spe fideicommissi renunciatio siue conuentio facta valet. Bart. multarum auctor distinctionū, quas omnes ex libris Bartoli excerptas quidā Anonymus in vnum volumen coniecit, de hac quoq; renūciatione iuris futuri tri membrē distinctionē facit. Vel n. ius est in re inqt, & in spe, vel est in spe tantū, non vero in re: vel deniq; est, nec spe, nec re, hoc ē, vel ē iā certū, vel speratū, vel neutrū. Quod ad primū ius attinet, sic subdiuidit, vt vel lege, & iure, vel facto obuenerit, & illud quidem, quod iure, & lege obuenerit, vt legatum, hereditas, &c. nuda posse renunciatione amitti. Affert *l. ult. C. de repud. hered.* sed de repudiatione ille text. loquitur non de renunciatione, quas inter differentię quædam supra sunt expo-

exposita, & in his ista potissimum, quod repudiantur præ-
 sentia tantum, renunciantur futura *l. si ita scriptum. de legat. 2.*
 Est enim repudiatio eius, quod iam quis habet, abdicatio,
 nec temere debet quod de præsentis sit porrigi ad futurum,
 videatur Hyppol. Riminald. *consil. 72. n. 112. lib. 1.* Grauet. *con-*
sil. n. 4. Menoch *consil. 371. lib. 4.* Bursat. *consil. 347. n. 17. & seqq.*
lib. 4. Euerh. *in loco à generalitate in Topic. legal. n. 10.* Vnius enim
 iuris abdicatio nõ producit ad aliud *l. si domus. & ibi. Bartol. de*
seruit. rust. præd. l. si mihi. eod. Si autem facto nostro ius com-
 petat, iam rursus distinguit inter ius rei, & personæ. Illud pos-
 set tolli renunciatione ut possessionem, sed excipit domini-
 um, *l. si quis, §. differentia. de acquir. possess.* Vbi inter possessio-
 nem, & dominium hæc affertur differentia, quod possessio
 nuda voluntate nolentis possidere amittitur, dominium
 non amittitur. Ratio differentia, quia dominium est iuris,
 Possessio facti, & proinde in ea multum potest animus & vo-
 luntas, quare si quis dicat se nolle esse dominum, nihilominus
 manet dominus. Necesse enim est ut ad voluntatem accedat
 & factum aliquod, si dominus esse desinat, verbi gratia, ut
 rem abiiciat, vel pro derelicta habeat. *l. 1. Pro derelicto.* Sed
 possessio, quam Bart. inter iura rei numerat, est illa quidem
 rerum, (Personæ enim liberæ non possidentur, ut neq; sunt in
 dominio. *l. 1. §. 1. de Rei vendic.*) Sed tamen proprie non est ius
 rei vel in rem siue reale, ut ille loquitur, quia iura in rem
 pariunt actionem in rem. *§. 1. & aliquot seqq. Instit. de Actionib.*
 possessio parit actionem in personam siue Interdict. *l. 1. §.*
ult. de interdict. Ius igitur, quod facto nostro quæritur, à
 Bart. dicitur renunciari posse, si est ius rei, si vero est ius per-
 sonæ, ut agnatio, ut filiatio, non potest renunciari simpli-
 citer, sed pacto inquit potest. *ar. l. fideiussores. de pact. l. stipulatio*
Salieri. de verb. oblig. Sed neque hoc verum videtur Ius enim
 agnationis pacto renunciari non potest. *l. 34. ius agnationis.*
de pact.

de pact. Cur ita? Quia hæc personarum iura, ut acquiruntur ita amittuntur, legibus, ac iure, non vero priuatis pacti-
bus, ut matrimonio, ut capitis diminutione maiore. Sed vi-
detur Bart. & Angel. qui eadem utitur distinctione *ad l. 1. C. eo.*
Iuris personalis nomine intelligere actionem vel exceptio-
nem, per alterum alteri quæsitam. De his enim agitur *in d. l.*
Fideiussores. & d. §. alteri, de quibus nos infra, ubi de renuncia-
tione eorum, quæ ad iudicia pertinent, in quibus est & actio
& exceptio. Atq; hæc de iure certo, siue de primo distinctio-
nis membro.

Quod ad alterum, ut est de iure sperato, consentiunt
posse relinqui, sed non renunciatione simplici, verum pacto.
Dictum est enim supra de renunciationum diuisionibus, differ-
re renunciationem ab ea, quæ fit pacto. Hac ius speratum i-
gitur, ut fideicommissum, remitti, & tolli posse aio. *l. 1. C. de Pact.*
Illo non posse, nisi aduersario præsentem quis simpliciter re-
nunciet iuri sperato. Hæc enim licet simplex renunciatio
valet ob præsentiam aduersarii, qui tacite censetur renunci-
anti consentire. *ar. l. 40. tale pactum. de pact.* simplicem vero iu-
ris sperati renunciationem factam in iudicio volunt habere
vim pacti, propter iudicii auctoritatem *arg. l. 1. C. de curat. bon.*
dand. Breuiter de altero membro ita subdistingunt, ut pa-
cto remitti possit, simpliciter autem, vel parte præsentem, vel
absentem. Et si absente vel in iudicio, vel extra iudicium, &
hoc solo casu non valere *d. l. si ita. §. si sub conditione. de legat. 2.*
Tertium membrum de iure nec spe, nec re, ita distinguunt, ut
in futurum quidem facta renunciatio valeat. *ar. l. si rem meam.*
de verb. oblig. in præsens autem tempus non valeat. *ar. l. 4. C. de*
postlim. reuersis. Sed hæc distinctio mihi aliena videtur, & *d. l.*
si rem meam, non de renunciatione sed de stipulatione agit,
quæ scilicet stipulatio rei propriæ in futurum, id est, in casum
quo non sit mea, valere dicitur. Quare concludendum poti-
us iuris futuri, cuius nulla neq; res, neq; spes est, renunciatio-
nem

nem fieri non posse. *l. si ita script. d. §.* Quin etiam putat Hotoman *consil. 70. n. 14.* nulli iuri futuro posse renunciari, sed confundit repudiationem cum renunciatione; concedo tamen iuris futuri, nulla re vel spe nostri, renunciationem non valere, *ut dictum.* Sed quod aliquatenus est nostrum, ut legatum, aut fideicommissum sub conditione posse remitti, *l. heredi §. filiofam. & seq. l. 46. pactum. de pact. l. 1. C. eo. l. 11. C. de Transact.* Atq; hæc de utroq; articulo, an omni iuri, & an iuri futuro renunciari possit sint dicta.

Adfert & Hostiensis aliam & multiplicem distinctionem. *in summa tit. de renunc. lib. 1. Decretal.* qui ius distinguit in publicum, diuinum & humanum, & singulas eius species subdiuidit. Quæ tamen distinctio non tam renunciationi, quam pacto & conuentioni videtur accommodatior.

Adfertur & alia distinctio iuris à Vitale de Campan. *Tract. Clausular. tit. Quibus iurib. possit renunciari.* Sed tanta est varietas capitum, vix ut possint ad certa distinctionum capita reuocari. Sic & alii ius vel legem vetantem distinguunt à iubente, vel permittente, & pleriq; consentiunt vetanti siue prohibitiuo iuri non posse renunciari. Verbi gratia, lex vetat, fideiussorem dotis dare. *C. ne fideiussores dotium dentur.* Huic igitur legi non potest renunciari, hoc est, maritus fideiussorem pro dote dare non potest, licet renunciet huic tit. siue legi fideiussionem prohibenti. Idem de iudice potest dici, ne quis in sua causa Iudex sit, item ne de statu defunctorum post quinquennium quæratur. His igitur legibus vetantibus renunciari non potest, inquit Accurs. *l. 1. C. ne fideiuss. dot.* Bart. Bald. aliiq; *l. 1. C. de pact.* Ei quoque iuri, quod certa solennia præscribit, renunciari non potest. Bart. *l. 6. de his. de Transact.* Alexand. *in l. ius publicum. de Pact.* Adferunt & ius negatiuum, ius arctatiuum, siue constrictiuium, quæ ad prohibitionem referri possunt. Bart. *in d. l.* Tutius
E autem

autem est venire ad specialia & periculosum est, hæc ita generaliter definire, præsertim, cum ius nostrum propter varietatem circumstantiarum in singularibus maxime versetur.

Nunc generaliter singula iura Personarum tractemus. Primum igitur, an libertas & servitus, quæ sunt iura personæ, an renunciari possint, videndum. Et libertas quidem nuda renūciatione amitti nō potest, ut nec servitus: certis enim modis acquiruntur & amittuntur. Quæritur de iure Patronatus, quod est personæ, vel rei. Rei voco, quod in Ecclesiam, vel ædem sacram conditor eius habet, de quo *tit. 9. Decret.* De veteri iure Bald. scribit, non posse remitti. *Auth. sed bodie. C. de iure an. aureor.* quia non sit in bonis nostris. Mihi tamen ex parte id remitti posse videtur, totum non item. Sunt enim huius iuris duo capita. Vnum in successione, alterum in obsequio liberti. Et operas quidem renunciari posse, successionem non item. Quia iure civili renunciatio contra bonos mores, qualis est hereditatis, non valet. *l. pen. C. de pact.* Sic quæritur, an possint Domini renunciare angariis? Hoc ius angariarum, siue potius eius utilitas potest remitti, per Bart. *l. si non sortem. §. habitus. de condit. institut.* Patriæ potestati non potest renunciari, multo minus renunciari potest iuri filii, vel parentis, & proinde nec obsequio, quod parentibus iure naturali debetur. Vtrum autem matrimonio contrahendo renunciari possit dubium est. Videtur non posse, ne pact. quod non valet libertas matrimonii impediatur. *l. 19. si stipulatio. l. 134. de verb. oblig. l. 2. C. de inutil. stipul. l. 14. ab initio. C. de nupt.* Quibus ex legibus intelligitur, matrimonii contrahendi & dissoluendi liberam esse facultatem, nec posse eam in necessitatem conferri. Receptum tamen est, ut quis possit voto facto cœlibam vitam, omisso matrimonio, amplecti, cuius vitæ ut sanctioris
plura

plura quoque in iure sunt commoda & priuilegia, *sub tit. C. de Episc. & Cler.* Huc pertinet, & de dote, cuius nomine mariti in bona vxoris tacitam hypothecam habet, an ei hypotheca ipsa renūciare possit? Videtur quod non, quia causam dotis non liceat facere deteriore, neque pacto, neque alio modo. *tot. tit. de pact. dotal.* Præstat autem habere hypothecam, quam non habere. *l. plus cautionis. de Reg. iur.* tum quia remittens hypothecam marito vxor videtur donare. Est enim species quædam donationis renunciatio, ut supra dictum fuit, ubi de definitione. Donationes autem inter coniuges sunt prohibitæ.

Hæc tamen renunciatio hypothecæ remissa est per text. *l. ii. C. ad SC. Velleian. & Auth. Si qua mulier. eod. l. iubeamus. eo.* Late Matth. Cuno de Pact. *cap. 6. num. 80. cum mult. seqq.* Ratio huius iuris est, quia renunciatio siue remissio non est proprie donatio, maxime hypothecæ, quod est ius quoddam rei, non res ipsa, & est ius rei leuissimum. Excipit tamen Bart. tres casus. i. Si maritus non sit soluendo, & præterea alios duos recenset, *ad l. mediam. §. 1. solut. matr.* quem alii sequuntur. Sed hæc illorum exceptiones sunt commentitiæ, & proinde non recipiendæ: standum enim Regulæ, donec exceptio probetur. Eas autem exceptiones illi nullas probant, nec lege, nec ratione. Cæterum si metu hæc renunciatio ab vxore facta sit, non valet, ut recte Accurs. & Bart. *l. 1. §. oneranda. Quar. rer. act. non detur.*

Quod attinet ad tutelam, quæ & ipsa inter iura Personarum numerantur, olim renunciatio tutelæ erat recepta, & cessit ius tutor dicebatur. *Vlp. lib. reg. tit. 13. de tutel.* Quo iure hodie non utimur, excusatio tantum certis de causis permissa est, renunciatio non item. Quæritur autem an possit tutori pupillus remittere actionem tutelæ? Qua

de re infra capite de iudiciis & Actionib. Illud adiiciendum, quod paulo ante dictum, renunciationem hypothecæ metu factam non valere, porrigendum etiam ad dolum, vt non valeat quoq; si dolo mariti circumscripta, siue ad renuncian-
dū inducāta fuerit vxor. Quo tamen casu vxori contra mari-
tum non actio doli propter reuerentiam, sed in factū tempe-
rata dari solet. *arg. l. non debet. ff. de dolo malo. l. 2. C. Rer. amotar. l. 27. si seruus. §. si cum maritus. ad l. Aquil.* Videatur de hac Renun-
ciatione hypothecæ *l. si pignus de his quæ in fraud. cred. l. 1. §. & cum. C. de Rei vx. act.* Cuiac. *conf. 18.* de qua & hoc notandum, restituta vxori hypotheca in casu metus, vel doli, restitui quoq; ei actionem hypothecariā, sed vtilem. *§. rursus. de instit. Action. l. si fideiussor de Dolo. l. mora. §. ult. de vsur.*

De Rebus.

S Equitur Caput de renunciationibus ad res pertinenti-
bus, quod quia latissime patet, in aliquot membra parti-
emur. Huc enim pertinet & bona siue res Ecclesiarū, Feuda,
Emphyteusis, Seruitutes, pignora, aliaq; iura in rem, & de-
niq; donationes, hereditates, & contractus. Notum est vel
ex ipso ordine Instit. *Quib. de acquirend. rer. dominio. à tit. 1. lib. 2. usq; ad tit. de oblig.* hoc caput esse bimembre, dominium sc.
continens & obligationem. Quod igitur attinet ad res ipsas,
earumq; dominium & iura, videamus breuiter de singulis.
Sunt autem hæ res, vel Ecclesiasticæ, vel ciuiles. Ecclesiasti-
cas voco beneficia, & præbendas, cum quibus coniuncta
sunt & ipsa officia Ecclesiastica, vt Episcopatus, aliaq; Præ-
laturæ &c. De his autem & officiis & beneficiis Ecclesiasti-
cis, siue de eorum renunciatione, est tit. *de renunciat. lib. 1. De-
cret. tit. 9.* Et de officiis quidem maior erat dubitatio, an re-
nunciari possint, adeo vt de officio, aut dignitate sūmi Pon-
tificis,

nificis, an renunciari, & cedi ea possit, opus fuerit constitutione Cœlestini, qui voluit tandem posse Pontificem abdicare Pontificatu, eiq; renunciare. *c. admonet. d. tit. de renunciat.* Dubitandi de eo potissimum hæc erat ratio, quod renunciatio horum officiorum Ecclesiasticorum non possit fieri, nisi maiori, quem Pontifex nullum habet in rebus Ecclesiasticis. Ita Dd. *ad c. i. d. tit.* Quod attinet ad alios Episcopos, his non licet abdicare, siue officio suo renunciare, nisi permitte Pontifice, eiq; iusta renunciationis causa prius exposita. Causæ autem aliquot afferuntur, vt crimen homicidij, simonia, vtetas, & corporis imbecillitas, aliq; nonnullæ, de quib. Hostiens. *in summa d. tit. de Renunciat. Cap. cui Renunciatio fieri debeat. in fin. & in ipso. c. nisi d. tit.* Vbi sex causæ afferuntur his vulgatis versiculis.

Debilis, ignarus, male conscius, irregularis,

Quem male plebs odit, dans scandula cedere possit.

Eadem ferè & aliorum est ratio officiorum, vt Abbatia, Parochia. Quod ad ipsa beneficia, & præbendas Ecclesiasticas attinet, cum ea officiis sint coniuncta, atq; , vt vulgo dicitur, propter officium detur beneficium, idem ferè in vtrisque ius esse videtur, licet minora beneficia facilius renunciari possint, & quidem illi plerumq; à quo sunt profecta. *c. admonet. c. Abbas 18. quæst. 2.* Maiora enim ipsi Pontifici sunt renuncianda, vt latius Hostiens. *tit. de Translat. §. cuius Auctor.* De his beneficiorum Ecclesiasticorum renunciatione prolixè tractat Bertachin. *in Repertorio Basileæ edito pag. 139. & seqq.*

Huc pertinet ius Patronatus Ecclesiastici, de quo non est dubium, quin ei possit renunciari. Nam & hic valet Reg. *suo quemq; iuri renunciare posse. l. si quis in conscribendo. de pact.* Nam & donari id alteri potest. *c. ex insinuatione. de iur. Patron. c. vn. eo. in. in o.* Nec solum expresse potest Patronus ius suum cedere, sed etiam tacite, vt videre est *c. nobis extr. d. tit. & plene Pa-*

normit. c. cum accessis de constitut. Atq; hæc breuiter de Renun-
ciat. ad iura rerum Ecclesiasticarum pertinente.

Nunc de ciuilibus videamus. Inter omnia iura rerum
optimum est dominium, cui nō potest nude renunciari, nu-
da inquam voluntate, aut verbis, sed re id amittitur, hoc est, si
Dominus dicat, vel etiam secū in animo cogitet, nolle se am-
plius esse Dominū, nihilominus manet Dominus. Sed si rem
abiiciat, abiectam pro derelicta habeat, amissum est domi-
nium, hoc est, quod re, hoc est, facto, puta abiectioe, amitti
dominiū diximus, non nudo consensu, voluntate, aut verbis.
l. 2. & l. 5. §. 1. Pro derelicto. eaque in re, vt supra dictum, possessio
differt à dominio, quod possessio nuda voluntate amittatur,
dominium non item. *l. Dominium. §. different. de acq. possess.* Ra-
tio differentia est, quia possessio facti, dominium est iuris, &
ciuile quiddam. Quærunt Interpp. an tempore videatur
Dominus dominio renunciare, idēq; de possessione dispu-
tant, quam putant decennio amitti. Sed hæc eorum opinio
iuri nostro non est consentanea, pertinet autē hæc tractatio
ad disputat. de dominio & possessione. Videatur Alex. *consil.*
94. lib. 1. Accurs. ad l. si id quod, & ad l. si de eo. §. si forte. vbi & Bart.
de acq. possess. qui putant omnes tempore amitti possessio-
nem, *arg. l. 37. furtum. §. fundum de usur.* Hinc iuri in rem opti-
mo, hoc est dominio, affinia sunt, bonæ fidei possessio, vfuf-
fructus, emphyteusis, & feudum, quæ Barbari vocant vti-
lia dominia. Nos quasi dominia appellemus, maximè bo-
næ fidei possessionem, emphyteusin, & feudum. Ex quibus
actiones in rem sed vtilis nascuntur. Vt igitur dominio, ita
& quasi dominio, nempe bonæ fidei possessioni, & Emphy-
teusi renunciari potest. Sed vt de dominio iam dictū re ipsa
& facto, non verò nuda voluntate, & consensu, de bonæ fidei
possessione, hoc est, eo iure in re quod habet bonæ fidei pos-
sessor, vt emptor fundi à nō Domino, quem putabat esse Do-
minum empti, quodque parit possessori, si possessione exci-
derit,

derit, ad fundum recuperandum, actionem utilem in rem, puta Publicianam. De eius igitur iuris siue quasi domini renunciatione, quam solam hic consideramus, loci in iure non facile reperiuntur, neq; etiam apud Interpp. sed de Emphyteuscos renunciatione, possessioni illi simillimæ prolixè disputat Aurelius Corbuleus *de iure Emphyteut. cap. 8.* Cessio dicitur hæc renuntiatio, ut sit in rebus incorporalibus. §. *finitur* *Inst. de Vsufr.* Distinguunt autem Interpp. & Emphyteuscos, ut & feudi renunciationem faciunt aliam realem, aliam personalem, exemplo pacti, quod in iure ita diuiditur, ut aliud sit in rem, aliud in personam conceptum. *l. & heredi 21. de pact.* Ut si duo sint fratres, & consortes & communè habeant Emphyteusin, siquidem alter simpliciter, & omnino cedat suo iure, eiq; renunciet omnimodo in rem: Si verò fratri tantum, in personam dicetur facta renuntiatio, siue psonalis, quas inter species magna est differentia, in effectu, scilicet, quod facta in re renunciatione ius ipsum ut Emphyteusis ad Dominum redeat, siue adquiratur Domino, facta autem in personam ius adquiratur cōsorti, eoq; postea extincto redeat non ad Dominum, sed ad renunciantem. Ita de feudo distinguitur *sub tit. 49. de eo qui fin. fecit agn. lib. 2. Feud.* Idemq; ius à feudo ad Emphyteusin porrigitur, ut ius simillimum. Tiraquell. *de Retract. §. 34. gl. 1.* Eadem distinctio confirmatur *arg. l. iubeamus, C. ad SC. Velleian.* Vbi item renuntiatio contemplatione vnius facta, porrigitur ad alium. Et ita concludunt omnes fere Interpp. secuti Bart. *ad l. qui Roma 122. §. qui fratres. quest. 10. de verb. obligat.* Corbulus *d. loco. num. 8. & num. 11. cum seqq.* Ex quibus & hoc notandum: Quod etiam generalis renuntiatio non complectatur ius & causam, de nouo postea superuenientem. *arg. l. Paula §. 1. de legat. 3.* Ibi Accurs. Idemque *ad l. item in duobus, & ad l. 27. si vnus. §. ante omnia. de pact. c. 1. tit. 49. lib. 2. Feud. Afflict. ad d. c. 1.* Nam & qui omni iuri suo renunciat, quod & habet, & habere potest, tantum de præsentī iure intelli-

intelligitur, nō de eo quod ex noua causa postea superuenit. *arg. c. cum inter. extr. de Renunc. Prolixe Ripa ad l. i. num. 26. C. de pact. Corbulus d. c. 8. n. 18. & seqq.* Quin etiam si iurato quis renunciet Emphyteusi nihilominus ex iure nouo, & postorius superueniente, ad eam rursus admittetur, quia & iusiurandum non debeat latius porrigi, quam negotium cui est adhibitum, cuius & conditiones sequi solet, *c. quemadmodum. de iur. iur. l. ult. C. de non num. pecun.* qua de re idem Bart. plenē ad §. *qui fratres q. 6.* Notandum autem iure ciuili, nō posse Emphyteusin renunciari inuito domino. *leg. 2. C. de iur. Emphyteut. à contrario sc. sensu l. 3. C. de fund. patrim.* Sed morib. contra multis in locis est receptum, vt inuito etiā domino facta Emphyteuseos renunciatio valeat, vt de Gallia testatur Tiraq. *in tr. de Re tract. §. 34. Gl. i. in princ.* Aliis vero in locis, in quib. ius viget ciuile, Emphyteuseos renunciatio facienda est ipsi Domino & in eius manibus Bald. *ad l. cum usufructuarius de usufr. & plenius Durand. ad Specul. lib. 2. tit. de Locato. §. nunc aliqua. nu. 154.* alioquin inutilis est hæc renunciatio, adeo vt ne confirmari quidem postea, vel rata haberi possit, à Domino facta, eo absente. *ar. cap. ratum. de Reg. iur. & c. i. tit. 29. lib. 2. Feud. Corbul. d. loco n. 3. & 5. cum seqq.* Putant autem Glossographi, Emphyteuseos renunciationem in rem, licet absente & ignorante domino, factam valere, si Notarius præsens fuerit, & eorum nomine, quorum interest, quiq; ius in Emphyteusi habent, stipulatus à renunciante fuerit. Durand. *d. loco.* Sed hoc dogma iuri non est consentaneum, quo non licet alteri stipulari, ne per Notarium quidem. Qua de re Donell. *ad §. alteri l. 38. stipulatio ista. de verb. oblig.* Et hæc de Emphyteusi, cui vt dictum renunciari potest.

Nunc de feudo, de quo est d. Titulus. 49. lib. 2. Feud. & Tit. de Vassall. qui contr. Constit. Lothar. Ex quibus intelligitur feudo posse renunciare vassallum, etiam inuito Domino. *d. tit. qui contr. constit.* Hac igitur in re, vt & in aliis quibusdam, de quib.

quib. Hotoman. *in disput. de feud. c. 18.* differt feudum ab Emphyteusi, Glossa tamen *c. 1. de Capitan. qui curiam.* Distinguit operam, siue seruitium, quod seniori præstat vasallus, ut incerto quidem renunciari possit, certo non possit, quæ illius opinio à plerisque aliis est recepta, etiam à Molynæo *ad consuetud. Parisiens. tit. 1. §. 1. gl. 5. num. 3.* Sed nostri Feudistæ, ut Zalius, Baro à Tautenberg, Sonnbekius, Mynsing. *centur. 5. obseruat. 65.* Borchold. *de Feud. c. 8. num. 35. & 85.* sine distinctione renunciationem feudi probant, eoque iure utimur. Videatur etiam Schrader. *de Feud. par. 7. cap. 2. numero 72.* Guid. Pancirolus *consil. 1. num. 43. cum aliquot seqq. lib. 1.* Obseruandum autem in renunciatione Feudi, ut ea fiat domino, siue seniori, à vasallo, agnatos nullos habente. *§. 1. tit. 9. lib. 2. Feud.* ut & Emphyteusis Domino ab Emphyteuta, *l. 71. si domus. §. 1. & ususfructus proprietario, siue Domino, à fructuario, renunciari, siue remitti, accedi potest & debet, l. 66. si ususfructus de iure dot.* Nam si extraneo sine consensu senioris cedatur feudum à vasallo, committitur, siue amittitur, ut & Emphyteusis *d. l. 2. C. de iure Emphyteut.* Non tamen, ut Dd. Accursiani putant, ususfructus: eo enim alij, hoc est, extraneo cesso, nihil agitur. *§. finitur. de usufr.* Ab eo autem qui agnatos habet vasallo, feudum agnato proximo, aut eius consensu etiam remotiori renunciatur, *d. tit. 9. §. 1. tit. 39. lib. 2. Feud.* Si filios habet, iis feudum cedere debet. *c. 1. de vasall. decrep. lib. 2.* Obseruanda quoque hic est distinctio feudi veteris, & noui, & vetus agnato, nouum seniori sit renunciandum. Sed in liberis ea distinctione non utimur. Hotoman. *consil. 4.* Quæritur an renunctio feudi facta seniori à vasallo noceat aut liberis, aut agnatis? Respondeo non nocere, eam tamen seniori prodesse quandiu uiuat renunctor, *c. 1. de alienat. Feudi.* Quæritur an qui hereditati paternæ, vel agnaticæ renunciauit, feudo quoque videatur renunciaſſe? Dicendum non cenſeri. *§. in generali. Si*

de Feudo controuers. Quæritur an renunciari possit speratum feudum? Dicendum posse. *§. ult. tit. 29. lib. 2. & tit. 49. Ve* & hereditas delata, & sperata repudiari potest. *leg. 13. de acquir. hered.* Denique feudum potest, vel totum renunciari, velex parte, *d. tit. 9. §. 1. lib. 2.* Vocant Feudistæ hanc feudi renunciationem cessionem, Barbari refutationem. De seruitute, vt de pignore, certum est hæc duo iura renunciari posse. De remissione seruitutum prædiorum videatur *l. 20. & 31. de seruitut. urb. l. 20. & 24. de seruitut. rustic.* Et hæc renuntiatio non modo expresse, sed etiam tacite fieri potest. *l. 3. de pact. d. l. 8. Quem. seruit. amit.* Huc posset reuocari renuntiatio hypothecæ, quam vxor pro securitate dotis habet in bonis mariti tacitam, sed de eo dictum priori capite. Vtrum alimentis possit renunciari quæritur. Qua de re Vital. *d. tract. cap. An iuri alimentorum possit, &c. fol. 613. edit. Veneta.* Distinguendum inter præterita & futura, vt de illis quemadmodum transigi, ita & renunciari possit. *l. de alimentis. C. de Transact.* futuris autem siquidem ex contractu debitis possit, sin verò ex testamento non possit, ne quidem iureiurando interposito. *l. 8. cum tit. de Transact.* Quia alimenta negare non necare, & proinde hoc iusiurandum vt contra ius naturæ non est obligatorium, rectè Bald. *ad l. pactum. C. de collat.* Sed hæc de alimentis disputatio ad ius personarum potius pertinet. Est & hereditas ius rei, & proinde actionem quoque in rem, petitionem sc. hereditatis parit, licet mixta potius dicatur. *l. 7. de hered. petit.* Sed de hereditate nos infra, vbi de renunciatione successionis. Videamus igitur hoc loco de donatione, in qua aliquot occurrunt renunciationes.

Et 1. quæritur, an insinuationi donationis possit renunciari, siue legibus insinuationem iubentibus. *leg. 25. donatio. l. 27. lata. l. sancimus 9. & l. 30. & Nouel. 102. C. de donat.* De qua quæ-

quæstione prolixè multi Interpp. disputant, videatur Vitalis pag. 586. & Guid. Pap. *decis.* 350. Et plerique Dd. negant his legibus renunciari posse. Quia contra ius publicum pacta non valeant, multoque minus renunciationes. *l. ius publicum. de pact.* Sed omnis difficultas est, an insinuatio renunciationis, quæ ut modo dictum non valet iniurata siue simplex, an saltem iurata valeat? Qua de re in vtramque partem Ioh. Andr. ad Speculat. *lib. 1. de Instrum. edit. §. non verò. in fin.* & Guido. *d. decis.* Et sunt, qui eam quoque negant valere, ut Bald. ad leg. *illud. C. de SS. Ecclesi. Castrenf. consil. 91. vers. nec habet obstare. lib. 1.* Argumenta horum quædam affert Vitalis, & Iohan. Andr. Sed ea, ut leuiora, prætermitto. Dicendum igitur, iure quidem ciuili ne iuratam quidem valere. Quia iusiurandum eo iure contra leges interpositum est nullius momenti. *leg. non dubium. in fin. Cod. de legibus*, sed iure Pontificio valere. Quia hoc iuramentum non vergit ad interitum salutis æternæ, & proinde seruandum. *c. cum contingat. extr. de iureiur.* Bart. aliter respondet, adhibita distinctione. *ad leg. si quis pro eo. de fideiussor.* hac videlicet, ut legibus quidem ad rem directis licet prohibentibus possit renunciari iurato, ad personam vero directis non possit. Verbi gratia, legibus, quibus prohibetur vxor fideiussorem dotis suæ nomine petere à marito, vel maritus eum dare, non potest inquit Bart. ne iurato quidem renunciari, quia ad personam sunt directæ, ne mulier petat, ne maritus det fideiussorem. Sed lex Iulia de fundo dotali non alienando in rem concepta videtur. Ideoque ei iurato potest renunciari, idemque dicit de insinuatione. Sed hæc Bart. distinctio à plerisque Dd. aliis repudiatur, qui rectius ius Cæsareum distinguunt à Pontificio. Guid. Pap. *decis.* 250. & Vital. *d. loc.* Innumerabiles congerit Tiraq. *ad l. si vnquam. in præfat. n. 159. C. de reuoc. donat.*

Secundo quæritur de reuocatione donationis, quæ so-
let reuocari, vel rescindi, maximè ob crimen ingrati. *l. ult. C.
de reuoc. donat.* an & huic possit renunciari? Est enim contro-
uersa inter Dd. hæc quæstio. Nam hæ renunciationes ad de-
linquendum fenestram aperire videntur ob crimen ingrati,
eaque de re vetus Interpres Cuneus negat illam valere. Sed
obtinuit sententia contraria.

Nec obstat argumentum Cunei. Quia crimen ingrati
non est delictum ciuile, sed morale, & proinde extra pœnam
ciuilem. Est inquit Seneca *lib. 3. de beneficio.* crimen ingrati,
quod legibus non punitur, sed tale, vt periurium, & men-
dacium Deo relinquitur vindicandum. Afferunt Interpp.
& aliam reuocandæ donationis causam, videlicet Libero-
rum, vt ita dicam, superuenientiam, ex *l. si unquam. Cod. eod.*
Nota est enim eorum communis opinio, eademque in
foro recepta, donationem inter viuos totam reuocari pos-
se, ob causam liberorum, *dict. leg.* Quam illi ita accipiunt,
& quamuis de libertis loquatur, latius interpretantur de
omnibus, quæ opinio iam pridem à multis viris doctis, &
à nobis iure meritoque est reprehensa, vt supra ostensum,
donationem non nisi ex causa ingrati reuocari posse. Præ-
terea donatio facta liberto à patrono aliis duabus de cau-
sis rescinditur, videlicet negligentia obsequij, quod liber-
tus debet patronis. *leg. 1. Cod. eod.* & procreatio liberorum, si-
ue ob liberos post donationem in libertum procreatos à Pa-
trono *d. l. 8.* Multa namque Patronis in libertos, quæ non in
alios permittuntur. *l. 17. C. de legat. l. 4. C. de admin. Tutor. l. 3. C. si
aduers. libert. l. 73. Titio. §. 2. de condit. & demonstr.* Differentiæ ra-
tio inter ingenuum & libertum est perspicua, summum sc. li-
bertatis, quod patronus dedit liberto, beneficium, quæ est
res inæstimabilis *l. libertas. de Reg. iur. l. 1. Si à parent. quis ma-
numiss.* Cuiacius tamen ferè vnus ex omnibus recentiori-
bus probat Glossæ opinionem, *lib. obseruat. 20. cap. quinto.*
Ethoc

Et hoc amplius, quod Gl. nunquā voluit, putat non modo
 eam l. 8. quæ est de libertis, sed etiam de obsequiis l. 1. generali-
 ter accipiendam, quod mihi valde alienum videtur, cum in
 l. 1. obsequiorum fiat mentio, quæ non debent ingenui, sed li-
 bertitantum, tit. ff. & C. de obseq. parent. & patro. Sed omissa
 hac disputatione de causis reuocandæ donationis, videa-
 mus de illa, quæ nostri est instituti, videlicet de renunciatio-
 ne eius l. 8. an possit ei donator renunciare, de qua quæst. Vi-
 talis pag. 610. & prolixè Tiraq. d. præfat. n. 87. usq. ad n. 175. qui
 & alios acre disputantes innumerabiles profert. Sunt au-
 tem Interpretum dissentientes sententiæ. Alii enim negant
 posse donatorem huic legi renunciare, alii aiunt. Neganti-
 um autem argumenta duo fere sunt, 1. quod in hac lege ver-
 setur commodum, & fauor liberorum, alterius autem com-
 modo & fauori nemo renunciare potest. l. si Iudex, de Minor.
 etiam supra explicat. Id enim adeo verum est, vt non possit
 quis illius, qui ab ipso causam habeat, iuri & commodo re-
 nunciare. l. quod de bonis. §. vlt. ad l. Falcid. l. 2. & l. pen. C. vt in pos-
 sess. legat. atque adeo iuris alieni renunciatio ne iurata qui-
 dem valet, & rectè Panor. ad c. si diligenti. de foro comput. Sed
 huic argumento ita satis facit Tiraquall. quod ratio, & causa
 huius l. si vnquam. 8. non tam sit fauor liberorum, quam
 voluntas veri similis & præsumpta donatoris ipsius, quem
 præsumimus non donaturum fuisse, si de liberis cogitasset,
 quæ causa huius legis ab omnibus fere Interpp. prædicatur.
 Nos veram huius leg. causam diximus esse, ius patroni in li-
 bertum, coniunctum cum donatoris præsumpta voluntate.
 Non debet autem liberorum fauor hac in leg. considerari,
 idq. ex eo intelligi potest, quod pater potest bona sua dona-
 re alii, liberis etiam inuitis, & iam natis. Quibus tamen da-
 tum est remedium simile querelæ, qua rescinduntur inoffi-
 ciosa testamenta, vt & inofficiosa donationes, sed ex parte
 tantum. tot. tit. C. de Inoffic. donat. Quare si iam natis, multo

magis nondum natis præiudicare donando potest. Alterum argumentum est à remedio illo reuocandæ donationis inofficiosa, cui pater donator renunciare non potest, ne iurato quidē: ergo nec huic legi poterit. Illud n. beneficiū liberorum causa est inductum. Bart. in *l. Titia. §. Imperator. de legat. 2.* Nam notum est, iusiurandum vnus non posse nocere alteri, ne patris quidem liberis suis. *l. sed etsi. §. fin. de iureiur.* Sed huic quoq; argumēto facile satisfieri potest, hac sc. ratione. Quia alia est ratio, & causa illius, quam huius beneficii: causa enim huius ipsa probabilis voluntas, & mens testatoris, siue vt dictum ius Patroni hac voluntate coniunctum. Illius causa est merus liberorum fauor, ne illi ob inofficiosas parentum donationes egeant, estque illud non ex voluntate, sed potius contra voluntatem Imperatoris, vtpote quæ rescindatur saltem ex parte. Quæ differentia vtriusq; beneficii sic quoq; confirmari potest, quod illi non nisi post mortem donatoris, huic statim natis iam liberis, viuoque adhuc donatore, sit locus, ex hoc inquam intelligitur illud niti fauore liberorum. Cui & hoc accedit quod etiam si liberi post donationem nati eam ipsi velint approbare, posse eam nihilominus pater beneficio huius legis reuocare, plane si pater eam viuus non reuocet, liberi eo mortuo, qui ante eam approbarunt, non videntur amplius improbare, & reuocare posse, licet viuo patre nihil tam iuris in eius rebus habuerint, *ar. l. rem alienam. de pignor. & l. qui balneum. §. Titia. Qui pot. in pign. l. si quis. de Aetion. in rem. l. pen. de fund. dotal.* Aientium autem argumenta sunt hæc 1. Commune & generale posse quem suo iuri licite renunciare. Alterum est, quia tacite possit huic legi renunciari. Nam inter omnes constat, huic reuocationi donationis ex beneficio huius *l.* non esse locum, si donator vel tacite cogitarit de liberis, & de iis cogitans nihilominus donauerit. Rationem autem huius rei, cur ob hanc cogitationem, vel tacitam non sit locus huic legi, afferunt

afferunt istam, quia à contrario, cur huic legi sit locus, hæc fit ratio, quia non cogitarit de liberis, quos si cogitasset se habiturum, non donasset. Hanc rationem afferunt, quæ tamen non est sola, aut solida. sed adiungendum est ius patroni in libertum. Sed ex illorum opinione & hypothesis iam disputamus, posito sc. hanc legem siue eius sententiam etiam extra liberos esse veram, puta vt ob liberos donatio semel perfecta reuocari possit. Huius igitur illorum communis opinionis ratio cum sit ista, quia donator non cogitarit de liberis: Ex contrario igitur, si cogitarit, cessabit beneficium. Quæ de relate Tiraq. *d. loc. n. 63. cum mult. seqq.* Nunc ad alterum eorum, qui aiunt, huic legi posse renunciari. Si tacite inquit potest. Ergo & expresse. Quia plerunque maior vis est expressi, quam taciti. *l. expressa. de Reg. iur.* Adhæc si pater non posset renunciare huic legi, hoc est reuocationi, ob liberos, sequeretur, quod pater sua bona non posset, licet sine dolo, omnia alienare, eo casu quo filius alienationem à patre bona fide factâ postea natus reuocare vellet, Argumento *l. non vsq. adeo. si quis à par. manu. l. si quis totas. C. de inoff. donat.* Socin. *lib. 2. consil. 263.* Videatur Mozzius *de contract. tit. de donat. sub Rubr. Quomodo annulletur donat. num. 75.* Fachin. *Controu. lib. 3. cap. 84.* falsit tamen si renunciatio fit dolo facta, hoc est si ad eam dolo inductus sit pater. Dolus enim facit, vt non adsit consensus verus. *l. eleganter. in princ. de Dolo malo.* Tiraq. *d. loc. n. 97.* Secunda exceptio est in renunciatione facta à muliere, eo tamen casu, quo certiorata non fuerit de beneficio huius leg. Tiraq. *ad num. 98. vsq. ad num. 103.* Tertia exceptio est in liberis ex alia, hoc est post donationem & renunciationem factam ducta, postea natis. Videtur enim donator de præsentis tantum vxore, & non de altera post præsentis mortem ducenda, liberisq; ex ea procreandis cogitare. Tiraq; *num. 103.* Quid autem si nullam tum vxorem habeat donator? Eo certe casu dubitari vix potest, quin de

de omnibus liberis renunciatio sit accipienda, siue ex prima, siue ex secunda vxore nascituris. Tiraq. *n.* 109. Iason prolixè *lib. 1. consil. 115. lib. 2. & consil. 230. consil. 171. lib. 4.* Quibus in locis hanc except. reprehendit, hac igitur exceptione circumscripta, vt falsa, eius in locum sit hac Tertia, quæ est vulgo quarta, si donator fuerit senior, eiusq; vxor, si vterque coniux diu in matrimonio sine liberis permanerint, aut etiam suscepti iam pridem sint mortui. Hoc enim casu quia nulla amplius cogitatio iusta liberorum esse potest, nec renunciatio eo casu locum habere debet, ad exemplum Transactionis ad non cogitata. Tiraq. *n.* 111. & *n.* 112. Quæritur autem, cum omnis Renunciatio vel sit generalis, vel specialis, vtra hic sit necessaria? de qua pleniss. Tiraq. *n.* 115. & *seqq.* Mihi videt sufficere generalis, quamuis vulgo contrariū vsu sit receptum, sed iuri, vt & illi qui specialē requirunt nonnulli fatentur, minus consentaneum. Et qui generalem negant sufficere his fere vtuntur argumentis. 1. Quia vt Transact. non porrigitur ad non cogitata. *l. cum Aquilian. de Transact. l. ult. §. Idem quasiit. de condict. indeb.* Ita & de renunciatione dicendum videtur, eam non pertinere ad non cogitata. *c. cum inter. extra de Renun.* Omnis enim renunciatio voluntatem requirit, quæ esse nō potest de rebus, quas ignoramus quasq; nō cogitamus *ar. l. qui Roma. §. ult. ibid.* Bart. aliiq; de *V. O.* & hac de re renūciationem non complecti. Qui autem renunciat generaliter omni sc. Iuris auxilio, non videtur de liberis cogitasse. Et quāuis ambigant Interpp. an qui donat omnia bona, censeatur in dubio etiam de liberis cogitasse: Pleriq; tamen Bartol. suum ad *l. Titia. §. Imp. ver. quid si in dubio de legat. 2.* secuti, existimant in dubio donatorem non videri cogitasse de liberis, alioquin enim vix vnquam esset locus beneficio legis, si semper in dubio de liberis videretur cogitasse. Ob hanc enim vel tacitam cogitationem aiunt illi cessare beneficium huius legis, Tiraq. *in prefat. n. 76. & seqq.* Sed huic argumento quoq;

quoq; satisfieri potest hac ratione, quod oratione illa generali, de omni iuris auxilio, huius quoq; leg. beneficium contineatur. Nulla est enim ratio exceptionis, cur cū alia his verbis generalibus beneficia continentur, istud vnum huius legis excipiat, & sibi imputet donator, qui tam generalibus vult verbis. Quæ generaliter prolata, generaliter sunt accipienda, ne sint illuforia. *l. regula. §. ult. de iur. & fact. ignor.* Quantū enim Oratio definita, seu specialis valet in sua causa & specie, tantum valet infinita, & generalissima in genere, siue in omni causa & calu. *l. Gallus. §. instituens. de liber. & posthum. l. si chorus. de legat. 3.* adeo vt in rebus odiosis (quarum in numero renunciationes habentur) id, quod modo dictum de orat. generali, locum habeat *l. cū lege. de his qui Testam. facere. l. filium habeo. ad S. C. Maced.* Quare Bald. *consil. 156. lib. 4.* & ad *l. pactum. quest. 17. C. de donat.* monet eos, qui suo iuri renunciare velint, ne verbis vtantur generalibus, alioquin eos sibi imputare debere. Idemq; repetit ad *l. tres fratres. de pact.* Nec ad rem facit quod dictum, renunciationem ad non cogitata non esse producendam. Nam qui generali vtitur oratione, saltem in genere de omnibus beneficiis cogitasse censeretur debet. *ar. l. qui iure. de Testam. milit.* Nec quod dictum, in dubio non videri donatorem cogitasse de liberis, id enim, vt concedatur tacite, recipi tamen non potest in expressa oratione, eaq; generali & infinita. Afferunt vltius, qd beneficium, ex quadā cōmiseratione & benignitate concessum, nō possit ei adimi, ne seipse quidem eo priuare, nisi verbis plane specialibus, ipsumq; id beneficium exprimentibus. *l. 1. in fin. & Auth. Qua in provincia. C. ubi de criminib. agi.* Huius autem legis beneficium, ex quadā benignitate & commiseratione contra ius strictum, donatori, ne liberi eius egeant, est concessum. Resp. sed & prius negandum, iuris auxilia omnia ex benignitate quadam requirere specialem renunciationem, & posterius nempe in hoc beneficio esse quid singulare, cum

G nite.

nitetur potissimū donatoris voluntate tacita, qui nō donasset, si de liberis cogitasset, cum omnia beneficia ex quadam benignitate, nō ex stricto iure emanare soleant. Et hac ratione satisfieri quoq; poterit eorum argumento, de singulari favore siue de beneficio, ob singularem fauorē concessio, cui non nisi specialiter possit renunciari Bald. *l. 1. si quis in ius vocat*. Nā id Baldo temere concedendū nō est, & aliis quoq; in beneficiis est fauor, & imputet sibi, vt ante diximus, qui tā generaliter locutus sit. Ex his illorū argumentis, qd contra sit statuendū, facile intelligitur. Adiciunt hoc: quia hæ renūciationes leuiter plerunq; à Notariis fieri solent, ideoq; parui pōderis habeant, quare copiose Tiraq. *d. prefat. n. 126. usq; ad n. 132*. Idēq; & alii Interpp. sepe inculcāt. Gail *lib. 2. obs. 77. n. 5*, & verū est. Sed hæc Notariorū facilitas, & cōsuetudo facit quidē, vt in has renūciationes sit inquirendū, non vero, vt sint nullæ aut nō valeant, eas valere tamē perspicuū est ex *l. pen. C. simul. Tutel*. Verū hæc sentētia, qua dictū sufficere generalē Renūciationē reuocandę donationis ob liberos ex hac *l. et si iuri videt cōsētanea*, ex iis q̄ adhuc sūt explicata, eadēq; & Interpp. q̄busdā p̄batur, vt videre ē apud Tiraq. *n. 116. & seqq.* Aliorū tamē opinio specialē renūciationē hoc casu req̄rentiū, vsu ē recepta, qui tamē vno casu dubitāt, an sc. generalis saltē iurata sufficiat, q̄ nōnulli affirmant, quia generalis si ē iurata, vim habeat specialis iniurate, tū q̄a generalis renūciatio sed iurata plerunq; sufficiat, vt in renūciatione hereditatis, q̄ non valet iniurata, sed iurata, licet generalis, *l. pen. & ibi Dd. C. de pact. c. quāuis de pact. in 6*. Tiraq. prolixē *d. prefat. nu. 142. & seqq.* Pleriq; tamē in hoc nostro casu de renūciat. reuocandę donationis ob liberos ne iurata quidē sufficere volūt, tū quia iusiurandū nō augeat obligationē, sed sequat̄ potius actū, vbi adhibetur *ar. l. Titius in fin. ad SC. Tertull. & l. ult. vbi Pet. Bald. & Castr. C. de nō nu. pec. tū quia iusiuradū nō suppleat consensum cōtrahentiū, d. l. vn.* Videret̄ aut̄ supplere, si ob iusiurandū donator cēseretur cōsensisse plane in renūciationē etiā superuenientibus liberis, q̄ tamē casum liberorū donator alioquin

nō cogitarit. Et hæc de renunciatione *d. l. si unquā.* sufficiāt. Sequitur nunc Renūciatio successionis, de qua plixæ admodū Geor. Natta, & nouissime Ioh. Dauth *in repetit. super c. quāuis. de pact. in 6.* Huius Renunciationis vsus, quia quotidianus, & frequētissimus, maxime in pactis dotalibus, plenius ea erit explicanda. Extant de ea innumerabilia interpretū Respōsa, disputationes, & decisiones, & nuper editus libellus Henri. Breulæi. In iure nostro fit mentio hui⁹ renūciat. *l. ult. de suis & legit. l. 3. C. de collat. l. 35. si quādo. §. illud. C. de inoff. testam. Bald. d. c. quāuis & in l. 1. & l. 16. C. de pact. l. 11. de Fideicomisso. C. de transact.* Nos in tāta & quæstionū, & opinionū varietate, si nihil aliud saltem adhibebimus ordinem aliquem. Et principio hæc sit Reg. Renunciationem hereditatis, siue successionis nō valere. *d. l. ult. de suis & legit. d. l. 3. C. de collat.* ne quidem in pactis dotalib⁹, quorū alioqñ magnus est fauor, magna firmitas & effectus. *dictis legib. & omnes Interpp. ad l. ult. de pact. & ad l. stipulatio isto modo. de verb. oblig.* Ratio hui⁹ Regulæ est *in d. l. ult.* Quia ius publicum, vt est hereditas. *l. 3. Qui testam. facere,* priuatorum cōventionibus, siue renunciationib⁹ tolli nō potest. *l. ius publicū. de pact.* tum quia id q̄ nō est renunciari nō possit, qua de re supra plenius. Nō est autem viuentis hereditas *l. 94. qui superstitis. de acquir. hered. l. 1. de hered. vel act. vñd.* Exceptiones hui⁹ Regulæ tradunt Dd. *in c. quāuis.* nempe si Renunciatio sit iurata. Quia iurisiurādi ex iure Pōtificio vis & potestas hæc est, vt ea cōfirmentur etiā alioquin infirma, & nulla. *c. cū contingat de iureiur. licet iure civili ei⁹ nō hæc sit potestas, imo iusiurādū contrall. & actui legib. inutiles adiectum ipsum quoq; est inutile, ac nullius momenti. l. nō dubiū. C. de legibus. & l. huiusmodi. de legat. 1.* Sed moribus dictum capitulum quāuis est receptū; intelligēdum autē iusiurandum, recte & rite interpositum, nō dolo, nō metu. Quin etiā alias exceptiones ad d. c. afferūt, vt si enormissima sit læsio vel damnum. Nā hoc casu putant, nō obstante iureiurādo, renunciationē rescindi posse, ob etatē, & ignorantia, de quib⁹ omnib. infra

Altera exceptio est à moribus, quibus renunciatio hereditatis est probata, & recepta. Quibus tantū tribuunt Glossographi, ut ipsi quoq; iuri eos præferant, & ius putent cōsuetudine abrogari posse, contra *l. 2. C. quæ sit longa consuetudo*. Iason & alii in *l. pactū. C. de collat*. Moribus aut hæ renūciationes, maxime à fœminis factæ in pactis dotalibus, inter familias Principū, Comitū, & hodie etiā fere Nobiliū in Germania, teste Ioh. Fichard *cony. 52. lib. 1.* & in Italia Marant. *quest. 10.* & in Gallia Papone *lib. 16. Arrestor. tit. 4.*

Tertia exceptio affertur, si ea quæ renunciavit in locū successionis acceperit dotē iustam, siue congruam. Iustā aut vocant quæ æquat portionē legitimā, & de hac except. Bart. & alii *l. ult. C. de pact.* Couar. aliiq; *d. c. quāvis*. Maranta. *d. quest. 10. n. 21. & seq.* Qui tamē & distinguit inter dotē à patre, & dotem ab extraneo datā renuncianti fœminæ, videlicet, ut data à patre semper ac in dubio censeatur iusta propter amorē patris erga liberos, quē nō est verisimile filiā fraudare voluisse. Sed in extraneo quæ amor ille cessat omnino requiritur, ut cōstet dotē esse tantā, quanta est legitima. Queritur aut hoc loco; Quia bona patris post dotē constitutā possunt augeri & minui, sitne tēpus dotis & renūciationis, an tēpus mortis paternæ spectādū? Nā videt tēpus mortis. Quia dos à Dd. cedit in locū legitimæ, in qua huius quantitas spectat tempore mortis, eo q̄ legitima est portio hereditatis, q̄ nulla ē viuentis, & p̄inde multi putant, posse filiā accepta licet dote iusta, tempore renunciationis, nihilominus ob aucta bona paternæ petere supplementum. Sed aliorum opinio obtinuit, ut spectetur non mortis, sed dotis tempus. Quorum hoc est argumētū. Quia de bonis postea diminutis dos antea filiæ data non potest diminui. E. nō augebit. *ar. l. hac ratione*. vbi Castr. *C. ad l. Falcid. & l. de fidei cōmisso. C. de transact.* Et in hanc sententiam scribit Boer. *decis. 603.* & Papo. *d. lib. 16.* Sed hæc si ad normā iuris exigantur, aliud esset respōdendū. Nā in iure hæc exceptio

ceptio de dote ē ignota. Deinde nō est cōcedendū vt Glossę
iactant, dotem succedere in locum legitimę. Tertio illa Ma-
rantę distinct. inter dotem à patre, & dotem ab extraneo da-
tam est illa quidem probabilis, si vera essent duō priora, pro-
ut latius explicauimus in Tractatu nostro de iure dotiū. Quæ-
ritur vltcrius, an si filia quę iurato renunciet hereditati pa-
ternę, si nullam à patre dotem acceperit, an nihilominus ob
iusiurandum ea renuntiatio sustineatur? Videtur non susti-
neri, nisi dote accepta. *d. c. quamuis. & d. l. 3. pactum.* In vtrāq; au-
tem lege, & Cæsaris & Pontificis, fit mentio dotis. Et sane
probabilis hæc videtur opinio, eo quod iura noua & veterib.
contraria strictē sint interpretanda. Accedit, quod alioquin,
si neq; dotem neq; hereditatem haberet filia, videatur ea re-
nunciatio periniqua, vt qua ab omnib. bonis patriis filia ex-
cludatur. Et hæc opin. est multorum Interpp. qui negant hoc
casu valere renunciationem, licet iurata. Anchor. Salycet.
& Dec. Sed aliorum opinio obtinuit, valere sc. renunciatio-
nem, etiam nulla dote recepta. Quia ratio *d. c.* est, quod ser-
uandum sit omne iuramentum, quod sine periculo salutis æ-
ternę seruari potest, rectē tamen & benignē Couar. *d. c. p. 3. §.*
2. n. 6. in fin. putat, posse absolutionem ab hoc iureiurando pe-
ti, nisi filia ex bonis maternis sit prædiues, eo namque casu ne
absolutio quidem erit concedenda. Quæritur quoque, an
hæc renunciatio filiæ valeat, non modo nubentis, sed etiam
monasterium ingredientis, de qua quæst. cum alijs tum proli-
xè Couar. *d. loc. §. 2.* & breuiter Andr. Fachin. Collega noster
clariss. affert argumenta in vtramq; partem. *lib. 3. Controu. iur.*
cap. 22. Præcipuum est fauor religionis. Sed eo non obstante
recte illi, quę & vulgaris Interpp. est opinio, decidunt hoc
quoq; casu valere renunciationem, eo quod ratio *d. c.* tam in
monasterium ingrediente, quam in nubente filia locum ha-
beat. Quarta exceptio ob consensum patris constituitur ab
Interpp. *ex l. vlt. in fin. C. de pact.* Eius leg. argumento plerique

Interpp. putant filiam rectè bonis patriis licet superstitis renunciare, sed præsentis, & consentientis. Quæ tamen vulgaris Interpp. opinio reprehenditur ab Iasone. *d. l. ult. n. 13.* confirmat autè ab Roderico Zoaresio. *ad l. quoniã in priorib. limit. 5. C. de inoff. test. & à Couar. d. c. p. 3. n. 7.* Mihi autè Iasonis sententiã firmissima videt. *l. ult. de suis & legit. d. l. 3. C. de col.* In quib. legib. perspicue filiæ renunciatio bonorū patris, licet præsentis & consentientis, & filiã dotantis negatur valere. Consensus igitur patris renunciationē filiæ non confirmat. *d. l. ult. C. de pact.* longè alia est species. Agitur namq; in ea nō de renunciat. (q̃ p̃ est odiosa p̃pterea q̃ liberos hereditate parentū illis à natura debita priuat,) sed de diuisione hereditatis speratq; à paciscentibus. Nec quicq̃ afferunt, qui Iasonē reprehendunt, præsertim ad id q̃ nos attulimus *ex d. l. vl. & d. l. 3.* Hoc igitur constituto, consensum patris nō valere ad renunciationem hanc cōfirmandam, facile est respondere ad quæstiones aliquot Interpp. vt an renunciatio patre absente valeat, puta facta fratri? Nā si consensus parentis, q̃ est, vt vulgo putant, necessarius, & p̃pter illū valet renunciatio, perspicuum est, hoc casu eā non valere, si verò consensus renunciationē non confirmat, vt modo demonstratū est, sequitur eā multo minus valere, iure inq̃ ciuili, vt an si pater cōsensit semel renuncianti, possit eū consensum postea reuocare, eoq; reuocato filia patri nō obstante sua renunciatione succedere nihilominus? Et certū est posse. *d. l. ult. ita Bald. ad c. ad nostrā. de iure iur.* Alios cōmemorat Couar. *d. loc.* Sunt tamen q̃ putant, nō posse patrem hunc consensum renunciationi semel datū postea reuocare, eo q̃ hęc reuocatio noceat aliis, vt fratrib. filiæ renunciantis, quib. hęc renunciatio p̃ futura esset, consensu non reuocato. Non potest autè ius vel vtilitas alteri quæ sita per alterum minui vel adimi. Sed facilè respondetur, nihil tunc q̃ situm, sed spem tantum fratrib. factam, nec potest pater suo consensu sibi adimere, vel præcidere libertatem testandi. Est enim eius

volun-

voluntas ambulatoria vsq; ad mortē. vnde proponitur, si diuiserint fratres hereditat. paternam, interposito iureiurando, eamq; diuisionē pater approbauerit, an possit pater consensum suū reuocando hanc diuisionem rescindere? Hēsitat Couar. *d. loc. n. 8.* sed eo labitur vt putet nō posse, eamq; diuisionē valere. Sed mirū est eū hic hēsitare, cū iurisiurandi q̄ sit potestas nō ignoret, nec debeat pater sua inconstantia liberos in periuriū inducere. Ceteroquin sine iureiurando certū est ex *d. l. ult.* posse patrē cōsensum suū tā in diuisione, de qua *d. l. q̄* in renunciatione reuocare. Atq; hæc de quarta except. Interpp. ob consensum, ad quē pertinet illa quæstio; An si soror in gratiā fratrum renunciet patre consentiente, possit eo casu, etiā cum incōmodo fratrum, consensum suū reuocare? Sed iā ex priorib. intelligitur posse, licet dubitet Couar. neq; interest reuocatio sit facta tacite an expresse in gratiam fratrum. Nā & alię conuentiones similes reuocari possunt. Quare Couar. *lib. 1. Resol. cap. 14.* Bart. *l. qui Romæ. §. Flavius. de verb. oblig.* Hoc igitur primum sit membrum de renunciat. successionis, vtrum sc. valeat nec ne. Alterum membr. est de modo, seu forma huius renunciationis. Nam fit vel simpliciter, vel fit in speciem pacti, vel deniq; fit iurato. Sed hæc distinct. est, non successionis propria, sed communis aliarum quoque renunciationum, vt & illa in specialem, & generalem, cuius & hic est vsus, maxime propter portionem legitimam, de qua mox. Sed propriæ huius hereditariæ renunciationis sunt quædam formulæ. Nam interdum filia renunciat tantum bonis paternis, aut maternis, interdum fraternis, interdum omni commodo, & lucro à patre. Quæ formulę propter effectum iuris diligenter sunt considerandæ. Tertium huius renunciat. hereditariæ membrum est de iure, effectū & interpretat. De quo iure & effectū licet infra certum erit caput, idque commune, proprie tamen hic quædam de ista renunciat. breuiter exponere, non erit alienum. Et primo hæc renun-

renunciat. Si est de hereditate viuentis, plane est odiosa, vt iure prohibita *d. l. ult. de suis & legit.* Ea autem, quę sunt odiosa, interpretando non sunt amplianda, sed coangustanda. *l. 19. cum quidam. de liber. & posth.* & proinde facta hæc renunciatio vni personę, vel de vna re produci non debet ad aliam. Verbi gratia, Renunciatio facta paternę hereditati, vni fratri, à sorore, non prodest aliis fratribus. Aliud esset, si omnino siue omnibus facta esset renunciatio. Huius rei exempl. extat. *lib. 2. feud. tit. 49. cap. 1.* Et si renunciatio sit facta in genere familię, vt plerumq; fit, cum filia renunciat hereditati paternę, fratribus superstitis. Hęc enim renunciatio fratribus his, viuo patre, & sorore, quę renunciauerat, superstite, præmoris, non prodest renunciantis sororibus, sed ipsa cum illis in patris postea mortui hereditate succedit, non obstante prius facta in gratiam fratrum & familię renunciatione, licet iurata. Quia & pactum, & iusiurandum effectum suum consequuntur, si res in eodem statu manserit, & vt vulgo loquuntur, rebus sic stantibus, de qua clausula prolixè Tiraq *d. l. Marant. ib. nu. 15.* qui & alios adducit, vt si mater in pactis dotalibus, vt fit, renunciarit hereditati paternę in gratiam fratrum, omnibus his mortuis, ab vltimi fratris hereditate non excluditur, & si qua renunciarit bonis paternis, maternis, fratrum, & sororum, eademq; moriatur ante fratrem relictam filia, si postea frater moriatur relictis fratribus aliis, sed nullis liberis, eius fratris mortui hereditas videtur pertinere non modo ad fratres superstites, sed etiam sororis renunciantis relictam filiam, vt sc. ea cum suis auunculis concurrat in hereditate fratris mortui, qui est casus insignis apud Marant. *d. disput. 10.* Nec obstat, quod hæc filia sororis sit heres suę matris, & proinde factum defunctę matris, hoc est, renunciationem eius præstare debere, neque contra eam venire debeat, *l. ex qua persona. de R. I. l. cum à matre. C. de Rei vindic.* Nam hæc filia sororis ad hereditatē auunculi iure suo & proprio, non

non verò matris venire videtur, non vt heres matris, sed vt filia sororis, præsertim cum ea fraterna hereditas sorori nunquam fuerit delata, vtputa mortuæ ante hunc fratrem, cuius de hereditate agitur. Est tamen controuersus hic casus, vt videre est *d. disp. in princ.* Et apud Vital. *Tract. de clausul. cap. 1. de clausul. renunciat. success. futura. nu. 10.* Sed hic grauis est quæstio, An renunciatio à filia, siue sorore facta, in gratiam fratrum, & familiæ conseruandæ, si fratres relinquunt liberos masculos, & hi rursus alios: qui tandem omnes sine stirpe mascula deficiant, an inquam hoc casu ex sorore ea quæ renunciauerit procreent nepotes, aut neptes, ad successionem nepotum sine masculis mortuarum, non obstante illa renunciatione, peruenire possint? Sed hæc infra vbi de effectu. Restat illa quæstio, An possit renunciari hereditati ex testamento? Respondemus posse, sed Bald. negat ne iuratam quidem valere. *ad l. ult. C. de pact.* Quia inquit hæc renunciatio auferet liberam testamenti factionem. Quod est contra bonos mores. *l. stipulatio. de V. O.* contra quos iusiurandum non est obligatorium. *c. non est obligatorium, de R. I. in 6.* Sed hæc Baldi opinio recte repudiatur ab aliis. Potest enim alios heredes pater instituere, licet vnam filiam ob renunciationem non possit.

Quod diximus renunciatione hereditatis non contineri Testamentariam, explicatur à Dd. *l. stipulatio. de V. O.* Marant *d. disp. n. 39.* Couar. *d. lo. p. 3. n. 8.* & Vital. *d. loc.* Sic renunciatio paternæ hereditatis non continet auitam, adeo vt, si filia renunciarit hereditati paternæ, ipsa quæ etiam patre superstite moriatur relictis liberis, hi liberi ad hereditatem auitam videantur admittendi, non obstante materna renunciatione, tum quia, vt dictum, renunciationes vt odiosæ non sunt extendendæ & adiuuandæ. *d. l. 19. cum quidam. de iniust. xup.* Tum quia hi liberi auo succedunt iure proprio, hoc est, vt eius nepotes & proximè ab intestato heredes, non verò vt heredes matris, cui hereditas ista nunquam fuerat delata, vt pote ante patrem mortuæ.

l. qui superst. tis. de acq. hered. Quomodo & IC. distinguit in *l. 6. si quis filio. §. planè. de iniust. rupt.* Alioquin si iure materno liberi auitam hereditatem peterent, excluderent, ob eam renunciat. *l. cum à matre 14. C. de Rei Vend.* & hæc plerisq; Interpp. probantur, teste Couar. *d. §. 2. n. 4. Grauet. cons. 703. lib. 4.* Quamuis & in alia multi sint sententia, vt videre est apud Benedict. *c. Raynuius. vers. habens filias. n. 121. extr. de test.* Qui putant nō improbabiler, dote accepta, vt plerumq; fit, patriis bonis renunciantem dotem, eam capere, veluti partem, seu locum partis hereditarię. Quod etsi planè negari nō potest, dotē filię dari à patre, eamq; sæpè magnam, vt ea dote ipsa cōtenta renunciet hereditati patrię, negandū tamen ipsius hereditatis partem, siue p parte habendā esse hanc dotem. Dos enim à bonis patris separatur statim etiam non viuentis, & transit ad filiam, eiusq; fit patrimonium, quæ & causa est, cur olim dos non imputaretur in legitimam. *l. pater filium. ad l. Falcid. l. filium de collat. bon. l. quoniam. C. de inoff. test.* Sed quod modo dictum renunciatione hereditatis paternæ non contineri auitam, potest ad prius quoq; membrum reuocari de personis, an renuntiatio matris noceat liberis.

Tertio renunciatione hereditatis non continentur lucra nuptialia liberis ob secundas parentum nuptias competentia. *ex l. hac edictali. C. de secund. nup. ar. l. qui cum tutorib. de administr. Tutor.* Ratio est. Quia hæc commoda, siue lucra, non hereditario iure, sed ex speciali lege competunt, & debentur, eoq; nomine actione personali, nempe condict. *ex l. liberi ea petere possunt, cuius iuris est & quarta Pij arrogato debita, non vt hereditatis pars, sed vt beneficium legis, hoc est, Imp. Pij, eaq; re & ipsa personali act. petitur nō reali, puta petitione hereditatis l. 16. quod si. §. idem scribit. de petit. hered. l. 6. de bonor. possess. l. 1. §. hac actio. 16. Si quid in fraud. Patron.* Est autē hic non omittendum de Renunciationibus liberorū, quæ sæpè Parentibus ad secunda vota conuolantibus fieri solent. Boër. *decis.*

decis. 18. n. 23. & seq. scribit, posse quidē filiam in his quoq; lucris renunciare. Nam suum quisq; ius remittere potest. *l. pen. C. de pact.* Sed ut modo dictū hereditatis renunciatione illa lucra nō continētur, queritur an saltē generali renunciatione contineantur? Verbi gratia, si renunciēt omne ius sibi cōpetens (filia) & dicendū contineri. Qua de re supra plenius. Vbi de generali renunciatione dictū, eaq; de re nō male Interp. p. monent, ne q̄s generaliter, & effuso sermone temere renunciēt iuri suo, vel liberet debitore, aut tutore suū. Quod dictū de cōmodis nuptialibus, idē de feudalib. bonis dici potest, ea quoq; hereditatis renunciatione nō cōtineri. Quia & feuda nō tā iure hereditario, q̄ iure agnatico & familiæ ad nos pertineāt, siue deuoluantur. Et p̄inde nec in hereditatis petitionē venire dicuntur. *arg. c. 1. tit. de success. feud. lib. 2.* Recte tamen distinguit, posse feuda, quorū alia iure familiæ, alia iure sanguinis, q̄ vix distinguas ab allodialib. ut hæc & renunciatione, & petitione hereditatis quoq; cōtineantur: illa non item.

De legitima grauior est disputatio, an & ea hereditatis renunciatione cōtineatur, quemadmodum ei possit renunciari, de qua vnus affertur locus *l. 5. si generali. er. C. de inoff. test.* Cuius hæc est sententia, donationem inter viuos quidē filio factam, vel etiam mortis causa à patre, imputari filio in legitimā. Sed si ea donatio non expleat legitimā, posse filium q̄ deest, hoc est supplementum petere, etiam si donatum illud, vel legatū à patre, simpliciter acceperit: nō posse autē si specialiter professus fuerit, eo se legato vel donato cōtentum fore, nec vllum amplius supplementum petiturum. Hæc est eius §. perspicua sententia, nempe supplementum legitimæ non posse peti, si ei specialiter fuerit renunciatum, alioquin posse. Ant. Gab. Rom. *communium concl. lib. 6. tit. de leg. concl. 8. n. 1.* Michaël Grassus *commun. opin. §. legitima. q. 3. n. 9. cū duob. seq.* Myns. *cent. 1. obs. 36.* Nunc videndum, an ex eo §. amplius colligunt. Dd. sit verum, nempe ipsi legitimæ non posse renunciari, nisi

nominatim, & specialiter. Ex hoc enim & illud pendet, primo, cur legitimæ renunciari non possit, nulla videtur esse ratio, nulla certè lex extat. Cur autem possit, ratio hæc est, tum quia hereditati toti, cuius hodie (*ex Nouel 115 §. aliud.*) pars est hæc portio legitimaria, renunciari potest, ut inter oēs constat, tum quia querelæ potest, de qua mox, cuius excludendæ causa inducta est hæc portio, tū deniq; suum quisq; ius remittere potest. Sed hæc cum distinctione legum & morum sunt accipienda. Legibus. n. & iure non potest renunciari hereditati viuentis patre. *d. l. vlt. de suis & legit.* Ita etiā nec parti & portioni hereditatis, legitimæ sc. Morib. autē hereditati potest renunciari, præsertim in pactis dotalibus. Deinde q; putant pleriq; Interpp. ut videre est apud Tiraq. *d. l. si unquam. in præfat. n. 144.* & apud clariss. collegam nostrum D. Fachin. 3. *Cont. 25.* generali hereditatis renunciatione non contineri legitimā licet iurata: Mihi non videtur satis iuri consentaneū, oēs consentiunt eam non contineri in iurata adducti *d. §. & generaliter.* In quo tamē, ut modo dictū, neq; de hereditatis, neq; de legitimæ, sed de supplementi tantū renunciatione agit, cum vnus ille accepto vel legato, vel donat. potuisset videri accipiēdo testamentū parentis, in quo vel exheredatus vel præteritus esset, tacite approbare, a q; defuncti iudiciū agnoscere, & pinde tā a querela quam a legitima excludēdus. *l. nihil interest. 12. de inoff.* Ideoq; scopus est eius §. ut in eo supplementi renunciatio specialis sit necessaria, ne videatur simpliciter accipiendo seipsum excludere. Ex eo autē ni fallor perperā concludunt legitimæ non posse renunciari nisi specialiter aut generali hereditatis renunciatione nō contineri legitimā. Claudius Cifletius. *lib. singulari de legit. cap. 16.* de iurata hereditatis renunciatione, an legitimā contineat, ut facta post mortē patris cōtineat, ante nō contineat. Sed iā non est quæstio de hereditate, an eius valeat renūciatio, verū posito, eā valere, an cōtineat legitimā? Eius tamē hoc est argumētū.

quia

quia iusiurandum, cum sit accessio quædam, ut pignus, & fideiussor, videatur non porrigendum ulterius, quam ipsa principalis renunciatio, quæ inquit ille ad successionem futuram, siue nondum competentem non pertineat. *d. l. vii. C. de pact.* nisi adsit patris consensus. *d. l.* Quem consensum multi quoq; Interpp. in iurata renunciatione futurae successionis requirunt, adeo, ut sine eo putent non valere eam renunciationem licet iuratam. Bald. *consil. 147. lib. i.* Aliud videre est apud Couar. *loco alleg.* Sed huic eius argumento facile satis fieri potest ex c. quamuis eius. Nam in *d. c.* valet futura hereditatis renunciatio, ob iusiurandum, & proinde argumentum de accessione ex iure civili sumptum valet quidem eo iure, sed non ex dicto c. idq; ratio eius c. conuincit, quæ est, ut omnino seruetur iusiurandum, quod non vergat in dispendium salutis æternæ. *c. cum contingat. de iureiur.* Ex quibus intelligitur, generali renunciatione hereditatis contineri etiam legitimam, hac ratione. Quia legitima pars sit hereditatis ab intestato, *l. 8. §. si quis mortuus. de inoff. testam. l. cum queritur. 6. C. eo.* (Atq; adeo hodie testamento est relinquenda. *Novel. 115. §. aliud.*) In toto autem pars continetur, *c. in toto. de R. I. in 6.* Ergo in renunciatione successionis totius continetur etiam hæc pars, nempe legitima. Nec distinguendum, quod faciunt Dd. inter iuratam & iniuratam, si moribus hæc renunciatio hereditatis etiam sine iureiurando, ut multis in locis assolet, recepta sit. Multæ sunt aliæ de iurata renunciatione & de legitima, atque adeo omnino de hereditatis renunciatione quæstiones, quas videre licet apud Couar. *d. c. quamuis. p. 3.* Marant. *quæst. 10. per tot.* Papon. *lib. 6. Arrestorum. tit. 4.* aliisq; in Doctorum consiliis, & decisionibus, & Guid. Pap. Boerii Roland. à Vall. & c. Quibus fere ex his, quæ diximus, satisfieri potest, ut an renunciatio hereditatis patris, eo absente facta à filio, sed pro absente patre stipulante Notario, valeat? Aiunt valere, & recte, sed non ea ra-

tione (quia Notarius adsit & absenti stipuletur. Id enim à iure est alienum, vt bene Cuiac. *lib. 4. obser. cap. 31.* quamuis aliud Accursianis Dd. videatur, quorum opinionem diligenter tueri conatur Couar. *lib. 1. var. Resolut. cap. 14*) Sed ideo, quia renunciatio non semper fit per pactum: potest enim vt pollicitatio ab vno fieri, cum pactum semper sit duorum. *l. 1. de pact.* & dictum est supra de renunciationis definitione, ac natura, & proinde eius vel præsentia vel consensus, cuius hereditati renunciatur, non est necessaria. Quæritur, an quia d. c. quamuis de filia tantum agit possit porrigi ad filium, & an possit porrigi ad filiam, nulla dote accepta? Plerique aiunt porrigendum in vtroque casu, vt iusiurandum conseruetur, non vergens in dispendium æternæ salutis. Mihi aliorum opinio benignior videtur, præsertim de dote. Sed quid si filia alioqui sit diues? Respondeo, quid si non sit diues. Sed hoc capitulum quia iuri Cæsareo expresse contrarium, *l. pactum dotal. C. de collat. l. 15. C. de pact.* videtur strictius accipiendum & intra suos fines coercendum. *l. ius singulare. de R. I.* Quod vero contra rationem iuris receptum est, non est producendum ad consequentias, inquit Bald. *d. l.*

Quæritur etiam, an post renunciationem filiæ, bonis paternis auctis, ipsa quoq; augmentum aliquod possit petere? Respondeo non posse. Quia vis renunciationis etiam in futurum valeat, prout etiam in collegio nostro luridico ad eiusmodi casum propositum respondimus. Atq; hæc de legitima, an generali renunciatione comprehendatur.

De fideicommissio grauis est quæstio, An & illud renunciatione generali comprehendatur? Loquimur autem de fideicommissio vniuersali. Nam de singulari certum est, non contineri. Tractant hanc quæst. Dd. *ad l. qui Romæ. §. ult. de verb. oblig.* Hotoman. *consil. 14. per tot.* Menoch. *presumpt. lib. 3. presumpt. 115.* Peregrin. *de Fideicommiss. art. 52. per tot.* Controuersa videtur

videtur hac quæstio partim ex *d. §. ult.* partim ex *l. 96. si Titius. de legat. 3.* In illa lege I C. innuere videtur, fideicommissum generali renunciatione contineri, in hac l. non. Nec obstat *d. §. ult.* Quia & diuisio inter fratres facta, qua quis renunciat omni postea iuri, etiam ad fideicommissum porrigitur. Nam vt recte, & Accurs. ibi alia & speciali id de causa fit, nempe, quia diuisiones & renunciationes fratrum inter se de hereditate ad diluendas lites pertinent, ideoque valde sunt fauorabiles, ac proinde lata interpretatione producenda. Minus obstat *l. 1. C. de pact. & l. 11. de Transact. in C.* vbi dicitur, posse renunciari fideicommissio, quemadmodum alias potest fideicommissarius heredi fiduciario, hoc est hereditatē alicui restituere rogato, spem hanc suam cedere & renunciare. *l. cogi. §. sicut verbis. & §. si seruum. ad SC. Trebell. vt & alia iura sperata cedi possunt interdum. l. spem. C. de donat. & l. nec emptor. de contrah. empt. Carol. Ruin. consil. 18. n. 15. lib. 1.* Non obstant dictæ leges, quibus hoc tantū dicitur, fideicommissio, siue iuri fideicommissi sperato posse renunciari. Nam nostra quæstio non est de fideicommissi renunciatione specialiter facta, sed est de generali renunciatione hereditatis, an & ea tacite contineatur fideicommissum? Alios auctores de hac quæst. disputantes recenset Fachin. *lib. 5. controuers. iur. cap. 20.*

Superest vna grauis quæstio de hereditatis renunciatione, cum exceptione facta, an ea exceptio per testamentum remoueri possit? Exceptionem voco, quam vulgo reseruationem casus successorii, Germanice *des Anfalls.* Finge, filia accepta dote renunciat hereditati paternæ cum hac exceptione, vt si fratres sui sine masculis decedant, integrum sibi sit ius successionis, si quando casus euenerit. Mortuo patre fratres, qui erant duo, moriuntur sine masculis, sed posterior frater, testamento facto instituit aut filiam suam, aut alium quempiā heredē. Queritur, An filia illa, quæ renūciauit, quæ casum

casum sibi excepit, possit ob hanc exceptionem ad patria bona habere regressum, non obstante fratris illo testamento. Quod idem quæri potest non tantum de filia, sed ipsa mortua de eius liberis, An num ob exceptionem eam regressus illis detur ad bona illa auita, vel proauita? De qua quæst. in vtramq; partem exstant Interpp. disputationes, vt videre est apud Castr. *lib. 1. consil. 23.* Albert. Brun. *in Tract. de statut. fœmin. excludent. art. 10.* Zasium *consil. 1. lib. 2.* Hieron. Schurff. *consil. 7. lib. 1.* Menoch. *consil. 569. lib. 6.* Bursat. *cons. 264. per tot. lib. 3.* Qui & alios adducunt, ea; quæstio in foro est frequens. Videtur autem hæc exceptio per Testamentum excludi. Quia alioquin homini sanæ mentis de bonis suis testandi libera facultas adimeretur. Bona autem à patre, quibus filia renunciauit, semel ad fratres delata, & illis acquisita, non iam videntur amplius esse paterna, vel hereditaria, sed fratrum propria, atq; patrimonialia. *l. sed etsi plures. §. filio. de vulg. substit. l. vt in fine. C. de inoff. Testam. §. 1. in fin. Quib. ex caus. manumittere.* Ex quibus locis aliisq; definiunt Interpp. Accursiani, & Bart. *ad l. eiu. verb. hereditatis. De Rebus cred.* hereditatem semel aditam, non esse amplius hereditatem, sed patrimonium heredis, siue cum eo confundi, licet interdum etiam post aditionem dicatur hereditas, sed tamen improprie, *vt in l. vl. §. sin autem. C. de bon. qua liber. sc. relatione facta in præteritum.* Sed hæc ratio licet Schurffium mouerit *consil. 96.* & Zas. *d. lo. item Marant. d. q. 10. nu. 11.* Aliorum tamen sententia mihi probabilior videtur. Pleniss. Brunus *d. art. 10. maxime quæst. 4. & 5.* Cuius sententiæ argumentum grauissimum hoc est, quod hæc exceptio de casu, & regressu ipsi renunciationi annexa fuerit, & proinde bona illa cum hoc onere ad quemcunq; deuoluta transeant. Nec obstat quod de libertate testandi allatum est. Ea namq; libertas ad nostra duntaxat bona pertinet, nec produci debet ad ius alteri exceptione quæsitum, siue reseruatum. Alia in vtramq; partem

tem argumenta, quæ nos breuitatis causa omittimus, & alioquin non ita videntur grauias, videre est apud Brun. aliosque modo expositos Doctores. Cogimur enim digitum tantum ad fontem intendere, non omnia enucleare.

Diximus supra initio capitis de Rebus, caput illud esse bimembre. Vnum scilicet membrum ad ipsa iura rerum, alterum ad obligationes & contractus pertinere. Exposito igitur priore membro, siue de Renunciationibus, quæ ad iura rerum spectant, videamus de his, quæ ad obligationem & contractus pertinent. Et primum de his, qui re contrahuntur, vt de mutuo, & de indebito. Notum est exceptionis non numeratæ pecuniæ vsum esse potissimum in mutuo, siue pecunia credita, quæ interdum caueri solet, & non numerari, eaq; dicitur pecunia cauta, siue non numerata. *vt tot. Tit. C. de non num. pecun. vt & dos interdum dicitur cauta. tit. C. de dote cauta.* Vt igitur marito, cui non data est dos, sed cauta tantum & promissa, datur exceptio non numeratæ dotis, ita & in pecunia credita debitori datur exceptio non numeratæ pecuniæ. *l. aduersus. C. d. tit.* Hinc iam quæri solet, an huic exceptioni debitor renunciare possit? In qua quæst. variant Interpp. Sed aientium opinio obtinuit à Bart. potissimum profecta, siue potius ab ipso Accursio, posse sc. huic exceptioni debitorem renunciare. *l. 3. si ex cautione. & ib. Bart. C. eo.* De hac quæst. plene Vital. *d. tract. cap. an exceptioni non numeratæ pecuniæ renunciari possit.* Qui & eo propendet vt putet non posse renunciari. Duaren. quoq; *ad tit. C. de non num. pecun.* putat eam renunciationem non valere, tum quia hæc renunciatio ad delinquendum inuitate videatur. Creditor enim vincet facile se numerasse, licet non numerarit, si non possit conuinci vel repelli exceptione, tum quia hæc renunciatio æquitati naturali contraria videatur, vt debitor soluat quod non accipit, eaque re creditor locupletetur cum alterius iactura, contra æquitatem naturalem. Sed Accursii & Bart. opinio vsum
I est

est recepta, quod suis quisque exceptionibus, & beneficiis sibi competentibus renunciare possit. *l. Sed et si quis. §. quæsitum. si quis cautionib.* quod & plenius supra explicatum *ad l. si 1. C. de pact.*

Ad mutuum pertinet S C. Macedonianum, quo prohibetur mutuum filiofam. *l. 1. & tot. Tit. ad SC. Maced.* Et ex eo datur exceptio patri, ipsiq; filio, etiam post solutam patriam potestatem, contra creditorem; *l. 1. l. 9. c. trib. seqq. eod.* Huic igitur exceptioni an filiusfam. possit renunciare, quæstionis est: de ea Accurs. aliiq; *ad l. tamen eo. S. char. ad Rubr. C. eo. Anto. Gomes. var. Resolut. tom. 2. cap. 4. n. 2. Zasius lib. 2. sing. Resp. cap. 38. & ante eos Vitalis. cap. de renunciat. beneficii Macedoniani. d. tr.* Et constat inter omnes soluta patria potestate posse ei renunciari. *l. sed & Iulian. §. ult. eo.* Sed an possit accipiendo mutuū, hoc est dū adhuc est filiusfam. controuersum nuper esse cœpit, Plerique n. putant non posse. Sed Zasius, licet inq̃t tot⁹ orbis cōtra dicat, putat posse. *d. c. 38.* Cuius hæ sunt rationes. 1. Quia ex omni cōtractu filiusfam. obligatur, quēadmodū & pacisci recte potest. Ergo inquit ille, & hæc eius pactio siue conuentio valebit *l. filiusfam. 39. de obl. & act.* 2. Quia hæc exceptio S C. Macedoniani similis videtur exceptioni S C. Velleiani. *d. l. 11. tamen eo.* At mulier Velleiano potest renunciare. E. & Macedoniano filiusfam. 3. Quia in vno casu (c. quia plerique. de Immunitat. Eccles. teste ibid. Innocent.) Filiusfam. cogitur renunciare siue non vti eius exceptione. Si igitur potest, imo cogitur in vno, cur non possit & in alio? Sed hæ rationes etsi non parum me mouent, malim tamen vulgarem Dd. sententiā sequi. Quia sic alioquin eluderetur vis & effectus eius S C. Facilime enim Adolescens egens pecunia eius potiundæ exceptioni renunciaret, quod S C. inductum est, non modo, vt damna adolefcentum, & parentum eorum vitentur, sed etiam vt creditorum, siue

fœne-

feceratorum fraudes coerceantur, *l. 1. in princ. eo.* Atque ita hoc SC. non ad priuatam tantum, sed etiam ad publicam utilitatem pertinet. Ideoq; etiam non potest à priuato renunciari. *l. ius publicum. de pact.*

Nec obstat, quod filiusfam. obligetur ex omnibus causis. Excipitur enim mutua pecunia ob SC. Macedon. *l. 2. §. 1. de pollicitat. 2.* Quod exceptio Macedoniani SC. similis dicitur exceptioni Velleiani *arg. d. l. tamen.* est quidem in illa *l. similis*, in aliis plerisq; dissimilis. *l. qui exceptionem. 40. de condict. indeb.* Quas dissimilitudines diligenter congeffit Hoto. in comment. ad Pandectas. tit. de SC. Velleian. Tertio quod in quodam casu non possit uti filiusfam. exceptione. Nam ex eo non sequitur, quod aliis quoque in casibus ea uti non possit. Hæ igitur duæ renunciationes sunt ad mutuum pertinentes. Vna exceptionis non numeratæ pecuniæ: altera SC. Macedonian. & de hac Interpp. quos modo adduximus, ut & de illa non pauci, quibus accedat Couar. lib. 3. var. resolut. cap. 4. n. 3. ubi disputat, an exceptionis non numeratæ pecuniæ renuntiatio valeat, non modo post contractum, sed etiam in ipso contractu factam. Nam de illa, quæ aliquo post contractum intervallo fit, constat inter omnes fere Interpp. eam valere. Petr. Cyn. Bart. Bald. Salyc. d. l. si ex cautione. C. de non num. pecun. eamq; esse communem Dd. opinionem ait Alex. consil. 35. num. 3. lib. 1. quamuis alii dissentiant. Bald. Iohan Faber. aliiq; nonnulli, quorum opinionem receptam scribit Iohan. Immola. cap. si cautio. num. 6. de fid. instrum. Illud tamen conceditur debitori in foro, ut possit, non obstante renunciare. si velit, probare pecuniam sibi non esse numeratam, sed probare intra biennium, Azo. Accurs. & alii, d. l. si ex caut. Hoc ubique receptum dicit Alberic. d. l.

Solennis quoq; & vſitata eſt renunciatio in contractu indebiti. Quia debitor ſolet renunciare conditioni indebiti & actioni in factum, de qua renunciat. Bart. Fulgos. Caſtrenſ. aliiq; *ad l. vlt. §. idē quaſiit. de condiēt. indeb. l. aſon. in l. i. in prin. d. tit.* Et quidem inter omnes conſtat poſſe renunciari conditioni pecuniæ ſolutæ indebita, ſed non conſtat ſiue controuerſū eſt, an poſſit ſimpliciter renunciari conditioni indebiti, & cōditioni ſine cauſa. Pleriq; negant poſſe. *ar. d. §. idē quaſiit. & ib. Bart. concludit, renunciatione cōditionē indebiti nō īpediri.* Sed aliorū videt̃ p̃babilior opinio, vt Fulgoſii, Alexandri, q̃ & Couarruuiæ probari videt̃. *d. n. 8. Nec obſtat d. §. idē m quaſiit.* in quo de generali renunciatione agi videtur. Queſtio autem eſt de ſpeciali, an eius conditionis renunciatio nominatim facta valeat? Et arbitramur valere. Videatur Iafon. *d. loc.* diſputans in vtramq; partem, & Fulgos. *d. §. idē m quaſiit.*

Nunc ad contractus, qui verbis fiunt, progrediamur, vt eſt ſtipulatio, quæ fideiuſſione conſtitui ſolet, non nudo pacto, *§. pen. Inſtit. de Fideiuſſ. l. blanditus. 12. C. eo.* Licet moribus hodie vſus ſtipulationum exoletus, aliud ſit receptum. Ad fideiuſſiones igitur quædam renunciationes pertinent, ex quibus nonnullæ ſunt communes omnium fideiuſſorum, nempe ob eorum communia beneficia, vt Epistolæ D. Adriani, ceſſionis, &c. Sed de iis quia ſupra explicatum, vbi de Renunciationis diuiſione in generalem & ſpecialem breuitatis cauſa hic ea omittimus. Quibus tamen adiiciantur hæ auctoritates, vt Modeſt. Piſtor. *conſil. 35. quaſt. 5. lib. 1. & conſil. 1. quaſt. 3. lib. 2.* Matth. Coler. *Tract. de Proceſſib. Execut. par. 1. cap. 10. n. 381.* Daniel Mullerus. *lib. 1. ſeſmeſtr. cap. 16.* Decian. *conſil. 19. nu. 59. lib. 2.* Maſcard. *de probat. conclus. 564. lib. 3.* Hipp. de Marſil. *de fideiuſſorib. num. 7.* Vital. *d. loc.* Rubic. an poſſit renunciari epistolæ D. Adriani. Thoming. *decif. 47 per tot.*

Propterea autem & specialis renuntiatio fideiussoria ad mulieres pertinet, quas constat ex fideiussione & intercessionem non obligari. Caterum an exceptioni SC. Velleian. renunciari possit, controuersum est. De hac quaest. etsi non nihil supra expositum, plenius tamen iam videamus, de qua Interpp. plerique *ad l. ult. §. ult. ad SC. Vell.* Bald. Salyc. aliique *ad l. 3. C. eod.* copiosè Vital. *d. tract. fol. 540.* Sichard. Rubr. C. *ad SC. Vell.* Conan. *lib. 6. commentar. cap. 9.* Gail. 2. *obseru. 77.* Padilla Hispanus *ad l. ult. C. de iur. & fact. ignor.* Tessauro. *decis. 222.* Adeo autem controuersa est hæc quaest. ut earum sit in numero, quæ Casareæ decisione indigent, teste Tessauro *d. decis. n. 2. n. fin.* Accursius, cuius magna est auctoritas, & Bartoli, cuius non minor apud Glossographos, inter se dissentiunt, & utriusque sectam multi, ut sit, sequuntur. Ille putat posse, hic non posse. Ita & Recentiores dissentiunt. Hot. *commentar. ad Tit. de SC. Vell.* ait posse. Duar. & Conan. negant posse, ut & Gail *d. obs. n. 3.* saltem sine certioratione, sed hæc alia est quaestio. Quod autem ad priorem attinet, mihi probabilior videtur Accursij opinio. *arg. l. 2. C. quando mul. tutel. offic.* Vbi si mater tutelam liberorum gerere velit, cogitur Velleiano renunciare. Potest igitur fieri renuntiatio, sed in eo casu cogitur propter fauorem pupillorum: secundo ex *Novel. 118. §. 4.* Vbi item mentio est huius renunciationis: tertio ex *d. l. ult. §. ult.* Vbi in casu *d. §.* cogitur mulier renunciare exceptioni huius SC. Sic enim ait Pomponius cauere debet mulier exceptione se non usuram. Sed respondet Duaren. & plerique Interpp. ibi de iudicio agi, quod & verum est, licet Hoto. *d. loc.* id cauilletur. Eius namque §. hæc est species. Quædam mulier pro aliquo intercesserat debitore. Ex hac intercess. ipsa inuita habet except. SC. Pro eo se rursus mulier offert parata iudicium accipere, creditor autem à muliere sibi metuens ob Senatusconsultum petit ab ea, ut renunciet, siue ut promittat se non usuram exceptione SC. eoque facto se cum ea litigaturum.

turum. Respondit IC. hoc casu cogi mulierem id promittere, alioquin non cogi creditorem cum ea litigare, sed ad debitorem suum iturum posse. Ex quo §. Dd. colligunt renunciationem SC. valere ob iudicium, & quia sit facta in iudicio. Sed neutrum colligi potest. Neque enim dicitur illa renuntiatio siue promissio, cautio facta in iudicio, vt rectè Hotom. hic, neque dicitur ob iudicium valere renunciationem, quasi alioquin non valeret, sed hoc dicitur, eo casu cogi mulierem renunciare, idque ob iudicium, ne sit elusorium. Ex eo igitur colligitur posse mulierem renunciare, cum cogatur in isto casu iudicij vt & in casu tutelæ, *de quo supra*. Denique hoc probatur ex generali regula: Suo quemque iuri ac beneficio renunciare posse *l. pen. Cod. de pact.* Hæc autem exceptio mulierum fauore est inducta. Videtur & huc nonnihil facere *l. 8. §. si mulier. & l. 31. Paulus. ad SC. Macedonian.*

Nec obstant quæ contra afferuntur. 1. Quod beneficiis ob fragilitatem non liceat renunciare, vt restitutioni in integrum. Hæc enim regula iure non probatur. 2. quod mulier eadem facilitate, qua intercedit, renunciare solet, aut potest *argum. l. 19. doli. ver. diuersum & seq. de Nouat.* Atque ita prouisio SC. fiat inanis his renunciationibus. Imputet enim sibi mulier, quæ cum potest nolit vti beneficiis iuris. *argum. l. si minor. de Minor.* Et hæc Accursij opinio Bartolo, licet aduersario, vsu est recepta etiam in Germania nostra, teste Gailio. *ibidem*. Quamuis eam improbent Sichard. Wesembec. &c. Et Tessaur. scribat in Senatu Pedemontano plerumque contra Accurs. iudicari. Sed pro eo iudicatur in curiis Gallia, teste Papone, *lib. 12. tit. 5. Arrest.* Porro quaeritur an valeat sine admonitione? Accurs. negat, *d. loc.* idque plerisque probari testatur Padilla *d. loc. Gail. ibid. num. 3.* cum mulier ius censeatur ignorare. Ignorato autem iuri non renunciatur, quia abest consensus *l. mater. de inoff. testam.*

Sed

Sed videndum, ne hæc opinio iuri non satis sit consentanea, quo non licet mulieribus ius ignorare. Quod tamen illi contradicunt, sine lege. Idemque de minoribus & Rusticis. Cessante igitur hac ratione efficitur admonitione non esse opus, atque ita in Parlamento Parisiensi iudicatum scribit *Papo. dict. loc.* Vbi tamen hoc adiicit, ut saltem mentio *Senatusconsulti* in contrahendo fiat. Sed in iure nostro hoc nusquam legitur. Moribus tamen & hæc de admonitionis necessitate opinio recepta est, excepto casu tutelæ, quo & ipsi negant admonitionem esse necessariam, exceptis & aliis casibus quibus cogitur renunciare, teste *Bald. ad l. ult. Si quis in ius vocat.* & *Tessaur. dict. decis. num. 9.* *Gail. num. 2.* Dicunt etiam in renunciatione iurata admonitionem non esse necessariam. Iusiurandum enim supplet, aut vim habet certiorationis. Sed quæritur an quocunque in casu necessaria est admonitio, excipiatur iurata renunciatio? Quod de re supra non nihil. Nam plerique iuratam excipiunt non modo in hoc Velleiani beneficio, sed etiam in alio quolibet. *argum. Auth. Sacramenta. C. si aduers. vendit. Gail. 2.º servat. 77. in fin.* vbi multos adducit *Tessaur. num. 3. & ult.* vbi adfert *c. ex rescripto. de iureiur.* Et ita iudicari solitum in suo senatu scribit. Mihi tamen scrupulus hæret, an sc. iurisiurandi hæc quoque sit vis, ut tollat admonitionem siue certiorationem, eo quod nec admonitio succurrat ignorantia. *l. si pupilli. §. id quod palam. de institor. act.* Non videtur autem iurisiurandi hæc esse vis, ut inducat consensum, qui contrarius est errori, & ignorantia, vbi nullus est. Iusiurandum enim & veritatem, & consensum requirit. *c. ult. 22. q. 5. c. animaduertendum. 22. q. 2. la. ad l. si conuenerit. n. 17. de iurisd.* Valet igitur Velleiani renunciatio, sed admonitæ. Vtrum autem Renunciatio mulieris iurata *d. Auth. si qua. C. ad SC. Vell.* etiam valeat, si ex eagrauissimè lædatur? Respondeo non valere. Nam quamuis iusiurandum sit seruandum, excipitur tamē grauissima siue enor-

ue enormis lēſio, quia ea dolo comparatur, vt pleriq; putant. *ar. l. ſi ſuperſtite. C. de dol. ma.* Nec intereſt reipla, hoc eſt, læſione, ſiue damno, an propoſito fiat dolus. Vtroq; enim caſu, & actionem de dolo competere. *ar. d. l. & iusiurandum non valere, aut certe vim non habere, aiunt Accurf. ad l. ſi cum aliter. de V. O. & alij, quos Teſſaur. d. loc. adducit. Gail. 2. obſ. 77. in fin.* Quamuis multi contra ſentiant, ob enormem lēſionem non ceſſare vim iuriſiurandi, quæ opinio & Teſſauro probabiliior videtur. *d. loc. num. 22. & ſeq. vt & mihi, quia hoc iusiurandum poſſit ſeruari ſine detrimento ſalutis æternæ, nec verum eſt quod ex d. l. ſi ſuperſtite, concluditur vulgo, vt alias plenius explicauimus. Videatur de hac quæſtione nouiſſ. Ant. Quetta conſil. 35. caſ. 36. caſ. 38. & conſil. 88.* Atq; hæc de SC. Macedon. & Velleian. ſint ſatis, itēq; de admonitione ſiue certioratione, de qua & ſupra ferè initio huius Tractat, vbi & dictum, admonitionem hanc ſiue certiorationē generaliter eſſe neceſſariā, hoc eſt, in omni cauſa ſiue iure aut beneficio, teſte Ioh. Andr. d. c. quamuis. de pact. Sed hoc intelligendum de his, quibus ius ignorare p̄mittitur, vt hi ſoli de ſuo iure, quod ignorent, ſint certiorandi, qui ſunt quatuor fere: Milites, Minores 25. annis, Ruſtici, Mulieres. Sed his duobus nō niſi in damno. *l. error. de iur. & fact. ignor. l. quæuis. & l. ult. C. eod. l. 2. in fin. de iur. ſiſci.* Illis etiam in lucro. *l. ait prætor. §. hodie. de Minor. l. regula. §. ſi filius. de iur. & fact. ign.* Et ita accipiendum, quod paulo ante diximus, & in quibuſdam Dd. reprehendimus, q̄ ſine diſtinctione damni & lucri permittunt ruſticis & mulieribus ius ignorare. Atque hæc hætenus de renunciationibus ad contractus, qui re fiunt, vt eſt Mutuum.

De contractibus, qui conſenſu fiunt, & de emptione, quæ reſcindi ſolet venditore læſo, vltra dimidium iuſti precij. *l. 2. & l. 8. Cod. de reſcind. vendit.* Quæritur ergo an huic poſſit renunciari? Couar. *l. 2. var. Reſolut. cap. 4. per tot.* Rebuff. ad *Conſtit. Regum Francia. Tract. de Reſciſſ. contract. artic. 1. Gl. 15. n. 21.*

Miror à Pinello, cuius extat volumen *in d. l. 2.* planè hoc prætermisum. Et constat inter oēs venditorem posse renunciare. Sed de modo est controuersia, hoc est, an specialis, an vero sufficiat generalis Renunciatio? Pleriq; tamen non sufficere generalē aiunt, quos congerit Tiraq. *d. l. si unquā. in præf. n. 127. C. de reuoc. donat. Fachin. 2. controuers. iuris. cap. 20 vers. sexta & postrema controuersia est de renunciatione, an tollat. act. ex. d. l. 2. usque ad fin. capit.* Eam sententiam confirmant arg. *l. vlt. §. idem quaesit. de condict. indeb.* quem inquit Couar. loco citato esse insignem textum huic opinioni, ut ille communi confirmandæ. Sed ex iis, quæ de eo §. supra sunt exposita, constat eum §. nihil ad rem facere. Nec vlla lex alia profertur, nec ratio opinionis. Quare cum hæc sit regula, renunciationem generalem valere nisi in casibus exceptis, quos inter non reperitur hic casus, & beneficium *d. l. 2.* consequitur generali renunciatione hunc quoque casum contineri. Regulæ enim standum, quamdiu exceptio non probetur. Decius *ad Rubr. l. definitio. de R. l.* Quæ sententia eo quoq; argumento confirmari potest, quod hæc Renunciatio sit fauorabilis, quia confirmat contractum. Præterea huius l. beneficium est nouum, (licet Cuiac. putet contrarium) & proinde strictè interpretandum, ut pleræq; nouæ leges maximè rescissoriæ.

Diximus renunciationem huius legis valere, nisi facta sit generaliter, quæ est Interpretum exceptio, sed falsa, ut iam dictum. Altera exceptio, si læsio dimidium iusti precij longè excedat, Couar. *d. loc. n. 5.* q. alios Auctores adducit, eam probant hac ratione. Quia tanta læsio dolū contineat. *art. qui superstit.* Sed ut supra dictum, id in ea lege nō dicitur & proinde hæc quoq; exceptio cum sua ratione cedit. Quidā & tertiam adferunt, ut Calcanæus *cons. 25. n. 27.* quam exceptionem ipse Couar. rectè improbat, eo breuitatis causa me remitto: cum nulla idonea ratio à Calcanæo afferri possit, cur renunciatio *d. l. 2.* ex interuallo valeat, in ipso contractu non valeat.

Ademptionem quoq; pertinet Edictū ædilitium, quo indu-
cta est actio redhibitoria, itemq; Edictum *de Euiet*. Potest igitur
Emptor actionem redhibitoriam remittere, vt si nomi-
natim venditor modum aliquem excipiat, de quo nolit te-
neri. *l. 14. queritur. §. si venditor. de ædilit. edict.* Sic & in euietio-
nibus quia in iis necessaria est denūciatio. *l. emptor. C. de euiet.*
potest eam emptor renunciare, quia & ipsam euietionē po-
test venditori remittere, siue cum eo pacisci, ne de euietione
reneatur. *l. 11. ex empto. §. ult. de act. empt. & contra potest ven-*
ditor emptori concedere, vt contra se agat, etiam ante rem
ablatam tantum sc. conuentus, quod alioquin sine hac ven-
ditoris concessione, siue pacto non posset emptor l. qui rem.
C. de euiet. l. non tamen. ff. eod.

De locatione notum est, mercedem, quam colonus,
vel inquilinus, hoc est, conductor præstat, certis ex causis re-
mittere. *l. 9. si merces locati. l. licet. C. eod.* Sed hæc remissio cessat
interdum siue ex quibusdam causis, vt ex pacto, seu renun-
ciatione. Quæ renunciatio remissionis valet *d. l. 9. si quis. §.*
2. Iulianus locati & copiose Bossius in tract. de remiss. mercedis.
num. 56. Est autem satis controuersa hæc quæst. quæ & à Bos-
sio, & à Mozzio *tit. de locat. cap. de accidentalib. locat. numer. 52,*
& aliquot seqq. tractatur. An scilicet renunciatio hæc remis-
sionis, non obstante quolibet casu, tam late sit interpretan-
da, vt planè inusitatum & inauditum contineat? Bursi-
tus *consil. 81. lib. 1.* Laurent. Kirchou. *com. opin. centur. 1. co-*
clus. 27. Vulgo negant continere. Bart. *l. opus locati. & l. sed*
etsi. §. quesitum. Si quis cautionibus. eaque tandem Glosso-
graphorum communis est opinio, teste Francisc. Turza-
no *commun. opin. 143.* Nisi, inquit Fran. Marcus, *renuncia-*
tio sit iurata. decis. 208. part. 2. Sed non probatur mihi hæc opi-
nio, quia hæc Interpp. opinio de casu insolito non extat in iu-
re, tum quia omnes casus fortuiti sint insoliti, licet ex aliis ali-
rarius contingant.

Supereft

Superest Emphyteusis, de qua iam ante dictum. Verbi gratia, an colonus agrum, quem in emphyteusin accepit, deferere Domino invito possit? quod & de fundo quæri solet, ut an emphyteusis renunciatio facta Titio, hoc est, certa personæ, ea persona extincta, redeat emphyteusis ad eum, quicesserat Titio, hoc est, renunciatorem, an verò ad Dominum? Videatur Menoch. *de presumptionib. præsump. 115*. Et obtinuit vulgo, ad renunciantem siue Emphyteutam redire. Item non posse deferri. Qua de re Tiraq. *de retract. §. 34. Gl. 1. m. 2*. Nunc ulterius quæritur, an, quia Domino certis de causis committitur emphyteusis, possit ille huic iuri renunciare, siue an valeat pactum inter Dominum & Emphyteutam, si is triennium cesset soluere canonem, de eo nihilo magis expellendo? Et respondent Interpp. *l. 2. C. de iur. emphyteut. posse*. De pacto id expressum est, ne Emphyteuta ob nō solutum canonem expellatur, eamq; conventionem valere, siue pactum esse seruandum. *d. l. 2. in princ.* Sed eadem est & renunciationis ratio, quæ aut pacto fieri solet, aut per se, & ultro. Ratio autem, cur hæc cōuentio valeat, est, quia hoc commissum est receptum in utilitatem Domini. Potest autē quisque suo commodo renūciare. Nec obstat, quod hæc renunciatio videatur Emphyteutam ad delinquendum invitare, quæ conventiones non valent, *l. illud. §. de pact. dotal.* Nam neq; delictum est, non soluere pensionem. Eodem pertinet, an recipiendo post commissum Canon. Dominus censeatur tacite commissio renunciassse? Fach. *1. cont. cap. 2. lt. per tot.* Prior quæstio est de expressa, hæc est de tacita commissi renunciatione. De hac ut solet Bart. distinguit: alij simpliciter & indistincte negant. Benignior tamē aientiu videt opinio, & Accursij quem pleriq; sequuntur, veteres præsertim Glossographi, ut Speculat. Angel. & alij, quorum hæc est ratio, quia commissio nō sit locus, nisi volente Domino uti eo. Non videtur autem vellet uti eo, qui post commissum rursus Canonem recipit ab

Emphyteuta. *ar. l. post diem, & l. commissoria. C. de pact. l. vectigalia. §. ult. de publ. l. rescriptum. 20. §. si de pacto. de pact. l. 4. §. Labeo. de doli mali except.*

Cap. III.

De Actionibus, & Exceptionibus.

EXpositis renunciationibus ad personas & Res pertinentibus superest, ut quæ ad Actiones pertinent explicemus. Quia verò actionum est usus in iudiciis, ut patet ex definitione actionis, operæ pretium erit, & alias renunciationes, ad iudicia, & iudiciorum similia iuris remedia, pertinentes breviter explicare, ut sunt exceptionum renunciationes. Nam & his tantum utimur in iudicio, quia exceptio nihil aliud est, quam actionis exclusio. *l. 2. de except.* Cuius generis est in ius vocatio, litis contestatio, iusiurandum calumniæ, probatio, cessio bonorum, ut est appellatio, restitutio in integrum, &c. Quod igitur attinet ad actiones, de his quia iam supra explicatum initio huius Tractatus *ad l. 4. postquam liti.* ad quam hic locus de renunciatione litis & actionis ab Interpretibus tractari solet (Ioh. Bolognet. *in d. l. 4. Caesar Contardus repetit. l. diffamari cap. 3. num. 91. cum trib. seqq. C. de ingen. manum. Peck. de iure sistendi cap. 48. Iohan. Baptista Asinius in praxi iudiciorum. §. 32. cap. 2. ampliat. 2. Tiraq. ad l. si unquam. C. de reuoc. donat. verb. donat. largitus.*) Ideo non est opus ea denuo hic inculcare. Est tamen hoc non omittendum, hæc differre, *liti, & actioni renunciare.* Huic enim renunciari potest, nulla dum lite mota, *l. 61. §. si servus. de furt. & l. 13. post decisionem. C. eod. ut cum actio liberalis causæ remittitur. l. 17. si te. Cod. de ingen. manumiss.* Quamvis de lite agi videatur, cum actione tutelæ renunciat adolescens, quod putat non posse adolescentem. Baldus *Auth. Sacramenta. vers. & ex*

hoc apparet, C. si aduers. vendit. Cui non assentior. Sed restitue-
 tur in integrum adolescens captus hac renunciatione, si po-
 stulet, qua de re infra. Sed renūciatio litis proprie est de lite,
 & controuersia iam mota, vt in d. l. 4. C. de pact. l. si intra. C. de in-
 integr. restitut. l. ii. si lis. C. ad l. Cornel. de falsis. l. vi destitisse. de Mi-
 norib. Quæritur, an renunciatio litis pro donatione habeat-
 ur? Dicendum in dubio non haberi, quia nemo suum iacta-
 re præsumatur. l. cum de indebito. de Probat, nisi actor cum sciret
 sibi ius esse, bonamq; se causam habere, nihilominus destite-
 rit, & liti renunciarit, in gratiam rei. arg. l. i. §. quod si in lite. Si
 quid in fraud. patrōn. prolixè Tiraq. ibid. n. 205. & seqq. Sed an
 qui renunciauit liti, censeatur omni renunciasse? Et di-
 stinguunt actionem in rem à personali, vt in illa renunciator
 omni modo excludatur: in hac non omnio. Alciat. in l. 4. C.
 de pact. Sed hæc quæstio mihi inepta dicitur. Qui enim liti
 cœptæ renunciat sine dubio eam tantum intelligit, vt si re-
 nunciat rei vendicationi, siue liti ex ea cœptæ, non debet in-
 telligi renunciasse hypothecariæ, vel alii in rem actioni.
 Quod item & in act. personali, vt commodati, siue liti ex ea
 institutæ si renunciat, non censebitur alii in personam, vt
 condictiōi certi, ex mutuo renunciasse, nisi si omnibus a-
 ctionibus renunciet, quæ renunciatio hunc habet effectum,
 vt renunciāns plane excludatur. Sed hoc vix contingere so-
 let. Ad effectum quoq; harum renunciationum & hæc per-
 tinet quæstio; An hac renunciatione non modo lis desinat,
 qui est verus huius renunciationis effectus, sed etiam an præ-
 ter interitum litis & actionis ius aliud ei cuius in commo-
 dum facta est quærat, vt actio vel obligatio, vel dominium?
 Dicendum non quæri, vt & recte Interpp. l. naturaliter §. nihil
 commune. de acquir. possess. arg. l. si pro fundo. C. de transact. Affe-
 runt illi & l. si te C. de ingen. manumiss. quæ tamen ad rem non
 facit, vt recte Tiraquel. d. n. 205. Affert ille aliam puta l. 8. C. de
 his quib. vt indign. Sed nec ea multum facit. Ratio est, quia re-
 nuncia-

nunciatio est quasi pactum. Atqui pacta de vna re facta non porriguntur ad aliam, *l. 27. §. ante omnia. de pact.* Et pactis neque dominium quæritur neq; obligatio, vel actio. *l. 20. traditionibus. C. de pact. & l. 7. §. sed cum nulla. eod.*

Nunc de Exceptionibus. Controuersum est an generalis omnium exceptionum renunciatio valeat? Sed verius est valere, tam peremptorialium, quam dilatoriarum. *arg. l. peremptorias. C. sentent. rescindi non posse. l. destitisse. de iudic.* Quia suo quisque iuri potest renunciare. Excipiuntur tamen exceptiones nondum competentes, sed futuræ. His enim facta Renunciatio non valet. Videatur Baldus ad *peculat. lib. 2. tit. de Renunciat. vers. Quod si quis. 2.* Excipiuntur aliquæ exceptiones, quibus renunciari non potest, vt est exceptio excommunicationis, simulationis, siue simulati & vsurarii contractus. Bart *l. nemo 11. de legat. 1. Capolla de simulatis contractib. præsump. 7. & ult. Ioh. Andr. ad Specul. d. tit. vt exceptio feriarum diuinarum c. ult. extra. de feriis. l. 1. ff. eod.* Excipitur & exceptio, seu præscriptio fori, quoad clericos. Excipiuntur denique delicta siue crimina. Quæritur an renunciatio exceptionis doli non sit tam efficax, vt etiam excludat restitutionem ob grauissimam læsionem? De hac quæst. plene Corneus *consil. 214. l. b. 3.* Ipsi enormi læsioni posse renunciari, fatetur Bart. *l. si quis cum aliter. de V. O. & Corneus d. consil. licet enormis læsionis renunciatio non contineat maximam siue enormissimam, vt ib. loquitur Corneus.*

Nunc de ipso iudicio, & primo, quia iudicia cessant in feriis, potest tamen his renunciari, sed factis in vtilitatem priuatorum, vt messium, vindemiarum, quibus ex voluntate partium potest exerceri iudicium, vt & supra Bart. *Iason ad l. 1. num. 29. de Feriis.* Huc pertinet & renunciatio exceptionum fori, de qua supra. Tertio iusiurandum calumniæ non potest renunciari. *l. 2. §. sed quia. C. de iuram. propter calumn.*

calumn. Quarto litis contestatio non potest remitti, quia per eam iudex causam cognoscit. *l. 14. rem non nouam. §. patroni. C. de iudic. l. 1. C. de litis contest.* Quare ut iudicium sine causæ cognitione non, ita & sine litis contestatione esse non potest. Quinto de probationibus quærent, an illis possit renunciari? Respondent Glossographi posse in iudicio, extra iudicium non posse. Bar. Bald. alique in *Auth. iubemus. C. de iudic.* Quæ distinctio mihi plane falsa esse videtur, nisi intelligatur de renunciatione allegationum, de qua est d. *Auth.* Alioquin absurdum esset renunciare probationibus, quæ ad cognitionem causæ iudici sunt maxime necessariae. Non enim partibus, sed ipsi iudici probandum est, *l. 3. de testib.* Plane, quod est sextum, allegationibus renunciari potest, atque adeo cogi possunt litigatores iis renunciare, quæ renunciationum allegatio in iudiciis fieri solet, cum in causa concluditur, *zu recht stellen/* vel submittitur. De hac renunciatur. est d. *Auth. ex nouell. 115.* Iudicii pars est non minima executio, quæ fit interdum vendendis bonis debitoris condemnati, vel carcere eius, qui non est soluendo.

Sed aduersus carcerem est commune beneficium cessionis, omnibus competens, nisi ei renunciarint. Quamuis plerique distinguant, ut cessionis cum duo sint effectus, vnus ad euitandum carcerem, alter competentia, ut vocant, huic quidem competentia beneficio possit renunciari, illi vero carceris euitandi non possit, quia carcer sit species seruitutis. Atqui hæc distinctio non est recipienda nec in foro vsitata. Guid. Pap. *decis. 211.* Capell. Tholos. *decis. 61.* Covar. *lib. 2. var. Resolut. cap. 1.* Vasquius. *de success. creation. §. 29. num. 17.* Iohan. Guterius *tract. de iuratis contractib. cap. 18.* Beatus de inope debitore creditoribus addicendo *cap. 16. per tot.*

Atq;

Atq; hæc de communi beneficio contra executionem. Proprium clerici habent. Odoardus; *extra. de solut.* Cuius beneficio clericus, si non soluat, licet laicus possit, non potest excommunicari. Huic autem beneficio clericus renunciare non potest, atq; adeo ne coniiciatur in carcerem. Canonistæ enim eius c. beneficium, quod est de excommunicatione, producant etiam ad carcerem, imo ut non cogantur cedere bonis. Eoque pertinet c. *peruenit. de Fideiussor.* idque argumento militis, quasi clerici sint milites cœlestes. Miles namque armatus à iudice condemnatus non cogitur soluere, nisi quatenus facere potest. l. 6. *de re iudic.* Huic igitur beneficio plerique negant posse clericum renunciare, ut neque beneficio fori, de quo est c. *ult. de foro compet.* & dictum de eo supra. Ratio est, quia clericis hæc beneficia sunt concessa non ut singulis, sed ut vniuersis, totique ordini. Vnde cum in ordinis vniuersi præiudicium foret, renunciare non possunt. Suo enim quisque iuri non alieno, & præsertim publici collegii renunciare potest Accurs. l. *inuitus. §. 1. de R. I.* Bart. alii- que Dd. l. *pen. C. de pact.* Eadem ratione inducti Hispani (apud quos nemo vir nobilis ob æs alienum in carcerem coniici potest) Iureconsulti quidam putant, huic Nobilitatis ordini concessio priuilegio singulos renunciare non posse, ut apud Guterium videre est. d. *Tract. cap. 16. n. 37. cum mult. seqq.* nisi iurata sit renunciatio. Sed alii etiam iniurata valere contendunt. Couar. d. c. *quamuis. par. 2. n. 5.* Vasq. d. *loc. dubitat. §. 22. n. 60. cum mult. seqq.*

Nunc de publicis Iudiciis, in quibus hoc singulare est, quod neque Exceptionibus, neque aliis defensionibus; ut appellationi, reus renunciare potest. De appellatione sumpto argumento l. *Non tantum. de appellat.* Accurs. l. *pact. de pact. vb.* & alii, Bart. quoque & Angelus. de exceptionibus, aliisq; defensionib⁹ prolixè Vitalis pag. 550. edit. Venet. qui ita distinguit, vel, inquit, constat reum habere defensiones, vel non con-

stat

stat. Si constat, non potest renunciare, si constat non habere, potest. Si deniq; dubium est, etiam potest, sed ita ut poenitere possit, & renunciationem reuocare. Accurs. *ad l. 1. de Furt. l. 1. §. si quis ultro de pœnis. & d. l. nō tantum. de Appellat.* Mihi humanius videtur, ut omni casu, vel nulla sit renuntiatio, vel sine effectu, hoc est ut eam reuocare liceat reo, præsertim cū de sanguine & vita hominis agitur, cuius seruādæ causa multa alioquin prohibita conceduntur. Dd. *in l. transigere. C. de Transact.* Quare & recte concedunt Interpretes accusatum feriis pro se facientibus non posse renunciare: contra se posse. Quia omnis ratio expediendæ salutis honesta censetur.

Huc pertinet, quod de appellatione quæritur, cui potest renunciari in causis ciuilibus, non vero in criminalibus. Ratio differentiæ est *in l. ult. §. ult. C. de appellat. l. 1. §. si quis. ff. quib. appell. non liceat.* Accurs. Angel. & alii glossographi *ad d. l. pactum. loh. Paponius de arrestis lib. 14. tit. 5. Marant. par. 6. tit. de appellat. num. 330. & duob. seqq. in suo speculo aureo.*

Postremo de restit. in integr. conuenit inter Dd. minorem ei non posse renunciare, tum quia minor ad renunciandum eadem facilitate, qua ad contrahendum induci possit, tum quia non minus in renunciando quam in contrahendo lædi potest *arg. l. ait Pretor. §. restitutus. l. interdum est minor. Accurs. & alii. l. si Iudex. eod. l. 6. C. de in integr. restit. Vital. d. tract. pag. 57.* Quibus non assentior, d. l. si Iudex & rationes in contrarium hoc suadent tantum, ut contra suam renunciat. nihilominus possit minor in integrū restitui, ut captus. *l. 1. de minor.*

Caput Vltimum.

De vi, & effectu, atq; Interpretatione Renunciationum.

Explicatis causis, in quibus renunciationes versantur, reliquum est de earum vi explicemus. Ad vim earum pertinet

tinet. Primo renunciatione tolli ius non ipso iure, sed ope exceptionis, instar pacti, cui persimilis est renunciatio. De pactis notum est. *l. si unus. §. pactus. l. 7. §. sed cum nulla. de pact.* De Renunciatione est *l. 3. C. de repu d. hered. l. quaritur. 14. §. pen. de edilit. edict.* Alex. in *l. Pomponius. de Negot. gest.* Bart. *l. 1. C. de pact.*

Secundo ad effectum renunciationis pertinet causarum explicatio, ex quibus renunciationes rescindi possunt, quarum fere quatuor afferuntur. 1. *Ætas* ut docet Pistor. *consil. 42. lib. 1.* 2. *Est ignorantia*, in adoloscen-rib. militibus, mulierib. rusticis. De rustico tamen non extat in iure, sed de rusticitate, quæ de homine plane imperito accipienda, Pistor. *d. lo. 3.* Grauiissima læsio Mynsing. *centur. 5. obseru. 59.* Hotom. *consil. 7. num. 8.* Sed mihi hæc causa rescindendæ renunciationis non placet, ut supra dictum. Neque etiam transactio ex hac causa enormis læsionis rescinditur. *l. Lucius. §. ult. ad SC. Trebell. 4.* Donatio inofficiosa, verbi gratia an donationi inofficiosa à patre factæ renunciatio à filio facta rescindi possit. *l. 1. de Minor.*

Puto non posse, & proinde hæc non esse causam infirmandæ renunciationis: imputet enim sibi filius, qui cum possit inofficiosam patris donationem actione rescindere *tit. C. de inoff. donat.* huic suæ actioni sponte renunciarit, maxime, cum hæc renunciatio sit fauorabilis, quia rescissio donationis est odiosa. Nam & querelæ inofficiosi testamenti non est dubium, quin filius renunciare possit, ut & iuri nullum dicendi testamentum. *l. filio. de iniust. rupt.*

Deueniendo ad posterius membrum huius ultimi capituli, de interpretatione Renunciationum, paucis nos expediemus. Dictum est sub initio huius nostri tractatus de Perso-

Personis, quibus renunciatio profit, vel non, quod idem & de pactis tractatur à I C. in l. *rescriptum. 10. §. ult. & seqq. de pact.* Nota autem est regula in pactis; *Ea ab uno facta alteri neque prodesse, neque nocere.* Cuius tamen regulæ aliquot sunt exceptiones, maxime quia pactum aliud in rem concipitur, aliud in personam. *ante alligatis legib.* Ad eundem modum & de renunciat. regula constitui potest, *Eam ab uno factam nec prodesse, nec nocere alteri. l. in huius. C. ad Velleian. §. ult. tit. 49. & tit. 26. lib. 2. feudor.* Sic filia, quæ, ut sæpe fieri solet, renunciavit bonis maternis, patre ad secunda vota transeunte, idq; in fauorem patris, an hæc renunciatio patri eiusq; omnibus liberis tam ex secundo, quam ex primo matrimonio, an vero patri & liberis tantum ex primo, hoc est fratribus filiæ renunciantis profit? Magna quidem est controversia, quam Boerius *decis. 184. hydram* vocat, de qua copiose *Alex. 1019 consil. 49. lib. 7. Castrenf. consil. 112.* Quibus in locis ea quæst. in vtramque partem agitur. Mihi vero eorum sententia verior videtur, qui hanc renunciationem reliquis liberis prodesse omnibus, non tantum prioris, sed etiam secundi matrimonii opinantur. *ar. l. si actio. C. de pactis.* Et hac ratione. Quia omnes eiusdem sunt patris, cui facta est renunciatio, liberi. Nec obstat, quod ex hac opinione sequatur inæqualitas inter liberos prioris, & secundi matrimonii. Nam filia suorum bonorum mater-norum Domina potest ea patri donare vel cui velit fratri, reliquis omnibus exclusis. *l. in rem adota. C. Mandat.* Quare cum in casu proposito patri ea bona renunciarit filia, non est, quod eius fratres germani de inæqualitate contendant, siue conquerantur. Summa de Personis hæc est, renunciationem unius non prodesse vel nocere alteri, nisi heredi, ad exemplum aliorum contractuum.

Quod ad res attinet. Regula est, renunciationem causæ unius non porrigi ad alteram, ut iuris præsentis renunciatio non extenditur ad futurum, sic renunciatio

hypothecæ, in vna re, non extenditur ad hypothecam in alia re. Bart. aliiq; in *l. iubemus C. ad SC. Velleian.* Tiraq. *d. loc. n. 394.* Matth. de Afflict. *decis. 350* Benintendus *decis. 74.*

Coronidis loco tandem & hoc obseruandum est, de generali renunciatione, eam non porrigendam ad ius postea quæsitum. *l. paulo. §. 1. de legat. 3.* Corbulus *l. qui Rom. §. duo fratres. n. 18.* Iason. *n. 10. ibid. de verb. oblig.* Neque ad id, quod ex noua causa adiicitur. *arg. c. cum inter. extra de Renunciat.* Semper enim Renūciatio iuris intelligenda ex causa præsentis, rebus sc. ita stantibus. Ias. in *l. qui cum Tutoribus. de Transact.* Illud certum etiam est, renunciationes iuris illicitas, vt hereditatis, strictissime interpretandas esse,

quamuis ex moribus nostris sunt receptæ. *l. quod vero. ff. de legib.*

FINIS.

SE-

SEQVVNTVR SELE-
CTISSIMA ILLVSTRIVM ALI-
QVOT ACADEMIARVM GERMA-
niæ, in hac Renunciationum Materia
reddita responsa.

CONSILIVM I.

VNIVERSITATIS INGOLSTADIENSIS.

*In quo casus controversus discutitur, qua-
tenus filia ad bona renunciata regressum ha-
beant.*

CASVS.

E à V. quinq; habuit liberos, nempe Wilhelmum,
Christophorum, Margaretham, Appoloniam,
& Kunigundam. De quibus Margaretham nu-
ptui dedit B. G. cum dote mille quingentorum
florenorum: ea tamen lege in pactis dotalibus adiecta, vt di-
cta Margaretha renunciet hereditati paternæ, maternæ, fra-
ternæ in hæc formalia verba, quæ sequuntur. Vnd hierauff
soll sich die gemelte Margaretha / mit Verwilligung vnd Gunst
des gedachten B. G. ihres ehelichen Gemahels zu R. vor dem
Landgericht gnugsamlich verzeihen alles vnd jeglichs ires Vät-
terlichen / Mütterlichen / vnd Brüderlichen Erbs / vnd Guts. Es
währe dann sach / daß der vielgenannt E. von B. vnnnd alle seine
Männliche Leibs Erben / alle ohne Eheliche Männliche Leibs
Erben abgangen / vnd nicht eheliche Männliche Leibs Erben hin-
der men verlassen. So soll der vielgenannten Margreten von B.
L iij vnd

vnd ihren Erben/obgemelte Verzig keinen Schaden fügen/noch bringen/was sie zu Väterliche m/Mütterlichem/vnd Brüderlichem Gut Gerechtigkeit hat o der haben mag / in gleicher Weiß/ als ob sie gar vnd ganz nichts verzigen were/noch Verzig gethan hette/ohn alle Gefährde. Quam renunciationē Margaretha actualiter, & medio iuramento in deputato iudicio præstitit. Mortuus est deinde E. pater, relictis post se quinque liberis. Et filij eius masculi hereditatē adiuerunt, ac quiete possederūt. Postea pfectus est Christophorus in militiam, in eaq; occubuit, cuius portio quoq; ad fratrem supstitē Wilhelmū rediit, q eā in 35. annū pacificē tenuit, ac possedit. Et cū ceteris duabus sororibus earumq; Maritis, de vniuerso iure ad hereditatē paternā, maternā, fraternā, illis cōpetente, data certa quantitate pecuniæ, & recepta earundē Renunciatione, composuit atq; transegit. Succedente tempore & superstite adhuc Wilhelmo decessit etiā Margaretha q in suprascriptū modū renunciauit, relictā filia Anna nomine, nupta I. ab H. & hęc in præsentī causa fuit Aetrix. Tandē moritur & ipse Wilhelmus condito testamento, in quo filiā suā Mariā vniuersalē scripsit heredē, ex quo testamēto dicta Maria hereditatē paternā adiuit, & debita patris cœpit dissoluere. Verum postea veni dicta Anna filia Margarethę renunciatę, & à Maria filia Wilhelmi petiit portionē competentē ex hereditate auita, quā per mortem VVilhelmi auunculi sui extiterit casus reservationis memoratæ, in quē apertus sit ei regressus ad bona Aui. Sed m. Maria conuenta hoc negat, ex quo dicta Margareth decesserit antē conditionis euentum, & ex quo ipsa sit proxima heres patris sui, & quidem ex testamento, prout latius continetur in articulis hinc inde factis, & deductionibus aduocatorum. *Quæritur quid iuris?*

Christi Redemptoris nostri clementissimi diuino implorato auxilio, resolutio quęstionis propositę potissimū dependet ab intellectu reservationis circa renunciationem iuratan

ratam per dictam Margaretham annexæ. Atq; videtur sanè prima facie Actricem in hac causa obtinere non posse, nec debere. Primo, quod ex conceptione dictæ reservationis apparet, quod cogitatum fuerit tantum de illo casu, quando vel ambobus dicti E. morerentur, viuentibus parentibus, vel si post mortem eorum sine prole decederent. Quod euidenter ostendunt illa verba: So soll der vielgenannten Margarethen vnd ihren Erben obgemelter Verzig keinen Schaden bringen/was sie zu Vätterlichem/Mütterlichem/vnd Brüderlichem Gut Gerechtigkeit hat / oder haben möchte. Sed ille casus non euenit. Nam ipsa Margaretha defuncta est longe ante fratrem suum Wilhelmum, ita quod respectu istius Actricis non possit dici hereditas paterna, materna vel fraterna, sed auita, vel verius auunculi, de qua verba reservationis non loquuntur, & inter tales hereditates multum interest, vt patet in l. *iuriconsultus. de grad. affinit.* Ergo Actrici filiæ dictæ Margarethæ ad illa bona non competit regressus. Quia in dubio verbis inhærendum est, ex quo voluntas hominis non præsumitur à verbis aliena. l. *Labeo. §. idem Tubero. de supellect. leg.* l. *Nepos de V. S. Iason in l. si ancillas. in fin. de legat. 1.* Decius in l. *semper in stipulationib. n. 3. de R. 1.* Et virtus sermonis non porrigitur ad id, quod verbum non sonat, vt tradit Bald. in consil. 490. col. 2. lib. 1. & Crauet. cons. 20. n. 2. in 1. part. Vnde cum verba reservationis sonant ad hereditatem paternam, maternam fraternam, non porriguntur ad hereditatem auitam, vel auunculi.

Secundo verba dictæ reservationis concepta sunt singulari numero: Ibi. Was sie Gerechtigkeit hat. Item per pronomen Sie/id est ipsa Margaretha, q̄ dispositionem præcedit. Glan. §. fuerat verb. cum ipsa. Institut. de Actionib. & Zasius in cons. 1. n. 1. lib. 1. Et est pronomen demonstratiuum, propter q̄ conuentio & reservatio illa dicitur personalissima, & personas, & casus nominatos non egreditur, per text. in l. qui liberis. §. hac verb. de vulg.

de vulg. & pupil. subst. l. sciendum. de V. S. tradit Bald. in consil. 304. n. 1. volum. 5. Alexand. consil. 56 sub. n. 1. vol. 1. Atque hoc tanto magis, quia illud pronomen *I P S A* relative sæpius repetitur: Ibi. So soll der vielgenannten Margarethen/22. Was sie Gerechtigkeithat/22. Item. Als ob sie gar keinen Verzig gethan hette. Nā quoties in vna dispositione idem verbum reperitur pluries & sæpius, tunc apparet de mente disponentium, quod non velint extensionem fieri ad aliā personam, vel casum, quā nominatum in dispositione. Licet alias materia de sui natura sit proportionabilis aliis, vt est Text. & Gl. in clement. 1. extr. de iur. patron. Dominic. de S. Gemin. c. duobus in verb. primo præsentauerunt. col. 6. de præscript. in 6. Cum quo etiā transit Phil. Franc. num. 10. Cum igitur reseruatō semper loquatur de iure competituro ipsi Margarethæ, ac de hereditate paterna, materna, fraterna, quarum nulla ei delata fuerit effectualiter, vtpote quæ renūciata erat propter masculos, & masculi eam superuixerunt. Sequitur quod filia dictæ Margarethæ Aetrix non possit partē hereditatis auitę obtinere. Nam casus omisus relinquitur in dispositione iuris communis l. commodissime. de liber. & posthum. l. extraneas. de condict. ob caus. l. si cum dotem. sol. matrim. Secundum quod dicta Aetrix, quæ nepos ex sorore est, dicti Wilhelmi vltimo descendens non potest admitti cum eius filia iuxta Auth. in successione. C. de suis & legitim. & ex aliis causis infra deducendis.

Tertio idem suadetur ex eo, quod filia alioquin semel exclusa per masculum, perpetuo censetur exclusa, etiam deficientibus postea masculis, vt tradit Bart. in l. fin. §. 1. ad Tertull. Bald. in Auth. sed et si quis col. 3. C. de secund. nupt. Alex. consil. 2. col. fin. & consil. 20. n. 1. vol. 1. Socin. consil. 5. cir. fin. & consil. 9. nu. 1. Dd. late. in l. Gallus. §. & quid sit tantum. de liber. & posth. Ias. in l. si arrogator. n. 22. de adopt. Vnde in casu nostro memorata reseruatō valde fuit necessaria, cum dicta Margaretha tunc duas haberet sorores innuptas, nec renunciatas. Etenim si contri-

gisset

gisset ille casus, quod parentes atq; etiā fratres defuncti fuissent, nulla relictā puella, ipsa Margaretha renunciata vel eius heredes nequaquam potuissent succedere vltimo fratri morienti, apud quem omnia bona parentum reperiiebantur, sed exclusa penitus fuisset à cæteris sororib. suis nō renunciatis, vt in specie tradit Matth. de Afflict. dec. 101. in fin. Robert. Marant. in disp. sua. 10. n. 29. Paris. cons. 26. n. 27. 29. & 38. vol. 3. qui plurā allegant. Hæc igitur videtur causa fuisse dictæ reseruatio-
nis, ne dicta Margaretha in illum casum excluderetur à sororibus suis. Et secundum hæc rectè verificabuntur illa verba reseruatoria, ad bona paterna, materna, fraterna. Sed iste casus non euenit, & Wilhelmus vltimo decedens reliquit filiam, quæ suo iure succedit in omnibus bonis, exclusis collateralibus d. Anib.

Quartò facit, quod Wilhelmus filius dicti E. exclusa sorore Margaretha, hereditatem patris adiuit, per quam aditionem confusum fuit patrimonium. Ita quod non amplius hereditas patris, sed verum, & vnum patrimonium filij dicebatur. §. 1. Instit. Quib. ex caus. man. non licet. & §. 1. de hered. qual. & diff. l. sed si plures. §. filio. de vulg. & pupil. subst. in quib. locis Dd. & las. in l. 3. §. veteres. n. 17. & 18. de acq. possess. Vnde in consolidato patrimonio, vtique potior erit quoad successionem, filia Wilhelmi, quam illa neptis ex sorore, quæ iam Aëtrici loco est.

Quinto facit, quia portio dictæ Margarethæ per Renunciationem exclusæ videtur accreuisse cæteris fratribus suis, quorum contemplatione renunciauit, vt tradit Bald. & alij in l. 1. C. quan. non petent. part. Dyn. in cons. 6. n. 4. Alex. consil. 149. n. 1. & 2. vol. 7. Paris. cons. 26. n. 31. & 39. vol. 3. Nicol. Boër. dec. 104. sub. n. 3. Et apparet euident ratio. Nam cum filia renunciat non possit succedere, vtique portio eius pertinet ad alios fratres iure accrescendi d. l. 1. Gl. in l. 1. §. videndum. de success. edict. Quare cum portio d. Margarethæ semel accreuerit

fratri suo Wilhelmo, consequens est, quod filia d. Margarethæ ad illam portionem amplius non admittatur, nisi d. Wilhelmus discessisset penitus sine liberis: tunc enim succedere posset, non virtute redintegrationis, sed quia non haberet obstaculum aliud in gradu. Ita notanter voluit Angel. *in consil. 52.* D. Ziglius *in fin.* Verum d. Wilhelmus reliquit filiam in hac causa ream, propter quod ista limitatio non habet locum. Porro licet videri posset Atricem esse rursus admittendam, pro portione, quæ competitura fuisset matri suæ Margarethæ, ex quo verba Renunciationis etiam sunt concepta in personam suam: *Ibi. So soll derviel genanten Margrethen / vnd ihren Erben/2.* Tamen illa verba videntur habere alium sensum, & apposita fuisse causa dubitationis tollendæ, vel tanquam abundans cautela, quæ non nocet. *l. qui mutuam. Mandati. l. quæ dubitationis de Reg. Iur.* nempe si fortassis vltimus filiorum sæpè dicti Ernfridi, qui fuit Wilhelmus, decederet sine liberis ante dictam Margaretham renunciata, & ipsa Margaretha, hereditate nec dum adita. Quo casu videri poterat cum hereditas fraterna dicitur extranei nec sorori debeat. *l. fratres. C. de inoff. testam.* Et hereditas non adita non transmittitur ad heredes. *l. unica. §. in nouissimo. C. de caduc. toll.* Ideo partes expresse iuxta pacta dotalia disposuerunt, quod & Margarethæ & eius heredibus debeat patere regressus ad fraternam hereditatem. Nam paterna aut materna amplius appellari non poterat, propter consolidationem, & ius accrescendi, prout supra diximus.

Sexto quando in dispositione duo requiruntur conditionaliter, non sufficit alterum extitisse, sed vtramque requiri. *§. pen. & ib. Dd. Instit. de hered. instit. l. si heredi de condit. instit. Aleiat. in resp. 554. num. 1.* Sed in dicta reservatione duo copulatiue videntur requiri cum conditione. Primo, quod omnes filij d. E. decesserint sine filiis ex se natis, secundo

tundo quod eo tempore ius quoque competat ipsi Margarethæ. *ib.* dum dicit: *Was sie Gerechtigkeit/22.* Verum dicta Margaretha decessit ante fratrem V Vilhelmum, & sic ius ei ad eius hereditatem, & consolidatum patrimonium non competit, adeoque altera pars conditionis deficit. Ideo nunc filia d. Margarethæ non potest effectualiter portionem matri competituram obtinere. Ad quod facit *c. non præstat. cum ibi not. de R. I. in 6.* Et ius quod ipsamet Margaretha non consecuta est, utique non potuit transmittere ad filiam. *l. vn. §. si autem. C. de caduc. toll. l. cum antiquiorib. C. de iur. deliber. l. nemoplus. de R. I.*

Septimo posito, quod in verbis dictæ reseruationis aliqua maneret dubitatio, tunc interpretatio facienda esset contra Actricem filiam d. Margarethæ, ad cuius commodum tendebat reseruatio, & in cuius potestate erat pertius reseruationem concipere. *iux. l. veterib. de pact. Alex. consil. 106. nu. 6. vol. 4. Socin. consil. 73. nu. 11. vol. 1. Decius cons. 171. nu. 5. Gozadin. consil. 65. n. 6. cum simil.*

Octauo à tempore mortis Ernfridi, atque adeo à quo dictis V Vilhelmus hereditatem patris sui, atque etiam fratris legitimè adiuit, lapsi sunt plures quam triginta anni. Ita ut consolidatio patrimonij, & portio, quæ alioquin d. Margarethæ competitura erat, cursu longissimi temporis, antequam ista causa agitari cœpta sit, videatur præscripta, & petitio huius neptis Actricis iure sub lata esse. *iux. l. sicui. & l. omnes. C. de præscript. 30. annor. c. ad aures. extr. de præscript.*

Nono constat, quod dictus V Vilhelmus condiderit testamentum, in quo vniuersalem heredem scripsit filiam suam Mariam, quæ patris hereditatem adiuit ex testamento. Vnde iam neptis illa ex sorore ad portionem matris suæ velut redintegratam aspirare non potest. Res enim nō mansit in eodem statu. Et qualibet dispositio intelligitur cum clausula, *Reb. sic stantibus*, ut latè per Ias. in *l. quod Seruius. col. 3. n. 8. de cond. ob caus.*

Et cum adsit testamentum, de causa intestati non curatur. *Quamdiu. de R. I.* Decimo ista Aetrix videtur solum quærere lucrum, & illud repetere, cui mater eius renunciauerat. Ideo contra d. Mariam filiam non videtur audienda, ex quo ipsa nō intendit quærere aliquid noui, sed solum retinere ea quæ patri suo dudum fuerunt quæsitæ. Retentio autem longe facilius conceditur, quam de nouo petitio. *l. 2. & ibi Bald. in 3. Notab. C. de Fideicommiss. c. intelleximus. extr. de iudic. & in c. cum inter. de Rescrip.*

Supra dictis autem omnibus, & similib. quæ adduci possent, minimè obstantib. sine dubio arbitramur, dictam Aetrix in hac causa portionem auitam repetentē potiores partes & iustitiam fouere, & pro ea pronunciandum fore. Quod ex seqq. planum fiet.

Primo extra controuersiam ponimus, quod pactum de successione futura conseruanda, de iure valeat, prout hoc pleniss. prosequuntur Dd. *in l. stipulatio. de V. O. & in l. fin. C. de pact.* Et in specie nostra, quod filia, quæ excluditur propter masculos, possit circa dotalia pacta ius succedendi sibi reseruare, tradit Guil. Bened. *in repetit. c. Rainutius. sup. verb. duas habens filias. num. 219. extr. de Testam.* Et magis in terminis, quod renunciatio facta per filiam dotatam cum iuramento, in qua sibi reseruauit ius succedendi, si contingat fratres suos decedere sine filiis, debeat inuiolabiliter obseruari, tenet Petr. de Anchor. *consil. 433. sub num. 4. Decius in consil. 379. num. 2. & 8. Roll. à Vall. consil. 26. num. 35. volum. 3.* At reseruatio illa per d. Margaretham renunciationi annexa, absque dubio fuit iuris sui conseruatiua. *l. at si quis. §. plerique. de relig. & sumptib. fun. l. 3. §. 1. Quib. mod. pign. solu. l. 3. §. pen. de liber. hom. exhib. l. pen. de aqu. quot. & astiu. c. Pontifices 6. q. 1. cap. cum nihil cum scandalo. extr. de præscrip.* Ergo si non alia lege passa est soror ius suum transire, nisi tali freta conuentione, & reseruatione, non est ferendum aliquam captionem pati eam ex va-

ria interpretatione, vt dicit text. *in l. fin. C. de pact. int. emp. & vendit.*

Secundo patet ex forma d. renunciat. quod illa fuit conditionalis, vsq; ad certum tempus & casum restricta, sc. donec supersint filii Ernfridi, & si filii d. E. post se relinquant filios masculos. Ergo & illa conditione, & casu deficiente, hoc est prout iam defecit, ius d. Margarethę & heredum eius fuit quoad competentem portionem redintegratum, vt tradit Bart. *in l. fin. in 1. quęst. ad Tertull. Bald. in tit. Episcop. vel Abbas. §. 1. vers. 2. nota. cum infinit. concord. congestis*, per Maria. Socin. iun. *in consil. 1. n. 1. vol. 1.* ad quem breuitatis causa nos remittimus. Et hoc Argumentum iunctum præcedenti sine dubio vrget.

Comprobatur Tertio, quia in iure nostro procedit argumentum à cessante causa vel ratione pacti, vel statuti, *l. quod dictum. de pact. c. cum cessante. extra de Appellat.* & in materia nostra pulchre Abb. *in consil. 92. col. fin. in 2. part.* Guil. Bened. inc. *Rainutius. sup. verb. duas habens filias. n. 141. de testam.* Ratio autem dictę reſeruationis fuit fauor masculorum, per quos familia conſeruatur, & dignitas eius per diuitias. Sic ut etiam hæc vnica est ratio statutorum excludentium fœminas, extantib. masculis, quod ipsum cumulatiss. quoq; probat Socin. iun. *d. consil. 1. n. 38.* vbi videri potest. Et effectus verborum pacti, seu statuti semper trahitur ad limites rationis, non è contra *arg. l. nomen. §. fin. de legat. 3.* Vnde cum in casu nostro defecerint Masculi descendentes, ratione pacti dicta Margaretha admittenda est. Et quamuis illius Regulę plures tradantur fallacię, de quib. plene per Dd *d. c. cum cessante.* Tamen in casu nostro res nimis est euident. Nam d. renunciatio Margarethę insertam habet conditionem reſolutiuam per dictionem, *Si vel nisi.* Es were denn sach / quo casu dicitur esse causa finalis, qua cessante, cessat dispositio, vel renunciatio, vt per Bart. *in l. 2. in fin. de donat. Dd. in l. 2. §.*

quod si in patris, solut. matrim. Iafon in l. à Titio. in 2. not. de verb. oblig. Gozadinus consil. 2. n. 16. & consil. 40. nu. 13. & Crauet. consil. 177. sub n. 10.

Quarto adhuc magis specificè comprobatur, quia ad indicandos casus exclusionis potissimum attenditur intentio patris elocantis atq; dotantis filiam & renunciationem exigentis, ut tradit Aretin. in l. qui superstitis. col. 4. de acquir. hered. Gemin. in c. quamuis. col. fin. & ib. Philip. Franc. col. 4. de pact. in 6. & Paris. consil. 26. num. 23. in vol. 3. concludentes hoc totum pendere ab intentione & verisimili mente patris recipientis renunciationem. Hinc etiam videmus, quod dispositio ita debeat interpretari, ut profit illis, quibus auctores eius prouidere voluerunt, non illis, quibus prouidere noluerunt, ut in simili tradit Paul. de Castr. in consil. 52. col. 1. vol. 1. Crauett. consil. 118. nu. 25. in 1. parte. Hinc etiam Bald. dicebat, quod filia, quæ renunciauit, non excludatur, nisi supersit persona, quæ ea præsumpta voluntate excludat renunciantem, & ob id non excludatur à fœminis. Quod sequitur etiam Decius. in consil. 433. num. 2. & consil. 353. num. 9. Hinc quoque ad casum nostrum infertur, quod Anna Aetrix minime excludatur per Mariam filiam d. V Vilhelmi. Apparet enim ex verbis renunciationis, quod paciscentes & exigentes eam, voluerint solum loqui causatiue, sc. ut tantum filii masculi filiorum impediant regressum filiaæ Margarethæ, eiusq; heredum, non etiam fœminæ. Ex quo in illis non est eadem ratio in mente disponentis. Ita in simili tradit Bald. in l. quicumq; vol. 3. vers. Sed pone statuto, C. de seris. fugitiv. & latius Curt. sen. in consil. 9. col. 4. num. 15. Quod in casu nostro facilius teneri potest. Cum verba Reseruatiōnis sint longe prægnantiora, atque ita formaliter dicentia: Es were dann sach / daß der vielgenandt E. von B. vnd alle seine Mannliche Leibs Erben / ohne einige Mannliche Leibs Erben abgangen.

abgangen. Quibus tamen verbis paciscentes non fuerunt contenti, sed immediate subiecerunt, *Vnd nicht Eheliche Mannliche Erben hinter ihnen verlassen* / nimirum vt apertius demonstrarent intentionem suam, quod vellent d. Margarethæ & heredibus eius in illum casum deficientium malculorum reservare regressum. Accedit, quia posito, quod verba reservationis non tam clare concepta essent: tamen idem dicendum foret propter verisimilem mentem patris renunciationem exigentis, vt supra diximus. Et per regulam: *Quod qualibet dispositio ita debeat interpretari, prout verisimiliter disponens ordinasset, si de illo casu interrogatus fuisset.* l. tale pactum. §. fin. vbi Gl. communiter approbata ponit concord. de Pact. Curt. senior. consil. 44. col. 1. sub num. 17. Calcan. consil. 11. col. 11. num. 24. Decius consil. 19. in princ. Socin. iun. consil. 28. nu. 7. vol. 1. Paris. consil. 71. num. 98. vol. 4.

Quinto facit, quia d. Margaretha ius redintegrationis conditionaliter sibi competens ex contractu vel pacto transmisit ad filiam suam heredem, non obstante quod ea vivente non fuerit ei delatum *per text. in §. ex conditional. Instit. de verb. oblig.* Et in terminis nostris tradunt Bart. Socin. in consil. 147. num. 14. vol. 1. Grauet. consil. 127. num. 10. & 12. in 1. part. Ad quod facit illa vulgaris regula; *Quod quilibet sibi & heredibus suis censetur prospicere.* l. si pactum de probat. l. iuris gentium. §. pactorum. de pactis. Bart. in l. si sic. de V. O. Vnde audienda videtur ista Actrix, quicquid supra adductum fuerit in contrarium. Præsertim cum verba reservationis sint tam ampla.

Quibus sic stantibus, posito, nec tamen concessio, quod istud ius alioquin de iure non fuisset transmissibile, nihilominus per partes paciscentes, perinde ac per testatorem fieri potuisset transmissibile ad heredes ante existentiam casus vel

casus conditionis. *arg. l. in conditionib. ff. de condition. & demonstrat. Bald. in l. si pater. in 4. quæst. de hered. instituend. & in l. 1. in 2. not. C. ut act. ab hered. lason in l. nemo potest in 2. lect. n. 44. & seq. & ibid. Crotus. n. 43. & Ripa n. 59. & seq. de legat. 1.*

Sexto & fortius hoc dicendum est, quia reseruatio expresse concepta fuit quoque in personam heredum. Ibi. So solle der vielgenannten Margrethen / vnd ihren Erben obgemelter Verzig keinen Schaden bringen. Ex quo sequitur, quod ista Actrix potuerit etiam habere regressum ad portionem autam ex persona propria. Alioquin illa verba (Iren Erben) nihil operantur, *contra l. si quando. de legat. 1. c. si Papa de privilegiis in 6. cum similib. ut per Gl. & Dd. in c. solita. de maior. & obed. lason in l. 2. §. creditam. n. 24. si cert. petat.* Cum, ut ante dictum est, etiam si heredum mentio facta non esset, illud tamen ius conditionale de persona d. Margarethæ ex pacto ad eos transiisset. Deinde quoque natura copulæ hoc suadet, dictæ Margarethæ & heredibus suis &c. quæ ponitur inter diuersa *c. querelam. extra. de simo. Gl. & Dd. in Rubr. de iur. & fact. ign.* copula dispositionem auget. *l. ea tamen. de legat. 3.* Et in terminis Reseruationis dicit Ruin. *consil. 30. n. 3. & 4. vol. 5. Crauet. consil. 9. n. 25.* Magis vero in terminis, quod copula, *Et*, posita inter verbum, *filia & heredibus suis*, non possit stare restrictiue, & qualificatiue, sed tantum ampliatiue, & augmentatiue, tradit Bart. *in l. ut iurisiurandi. §. si liberi. col. 1. de oper. liber. & Paris. consil. 7. n. 29. & 31. vol. 3.* Vnde sequitur quod ista heres Margarethæ Actrix liberum consecuta sit regressum ad portionem matri suæ competituram, etiam si casus reseruationis non exstiterit, viuentem d. Margaretha. Ad quod facit etiam, quia illa, *Et*, posita inter verbum, *filia & heredibus suis*, ita copulat, ut illæ personæ per regressum admittantur ordine successiuo, scilicet si tempore existentis casus superfit Margaretha, veniat ipsa: Si vero non sit superstes, veniant heredes eius, non autem simul, iuxt. not. per Bart. & alios

in l. Gallus. §. quidam recte. de liber. & posth. Paris. consil. 40. nu. 1. & 2. vol. 3. Crauet. consil. 22. sub num. 2. Non potest igitur clausula d. Reseruatiōis intelligi in eo sensu, si dicta Margaretha casum reseruatiōis superuiuat, ut pars rea interpretatur. Tunc enim heredes Margarethæ non admitterentur. Sed ex quo etiam heredibus eius reseruatur regressus clarum est, quod vocati censeantur demum posteaquam d. Margaretha de medio est sublata ante existentiam illius casus.

Septimo facit, quia etiam in contractibus inter viuos possunt fieri substitutiones. l. ut heredib. de legat. 2. l. quoties. in fi. C. de donat. Bald. in consil. 249. col. 2. lib. 2. Paul. de Castr. in consil. 384. si queritur. vol. 1. Crauet. consil. 19. nu. 8. & 9. in 1. part. Et per hoc etiam liberis nascituris acquiri ius potest, l. Gallus. §. ille casus. vbi Dd. de liber. & posth. Crauet. d. consil. 19. num. 10. Et hoc præsertim quando pater cum filia contrahit, ut hic in pactis dotalibus. Cuius alioquin sola voluntas spectatur, quoad diuisionem bonorum suorum inter filios, & iudicium loci testamēti habetur l. filii patris. l. si cogitatione. & l. fin. C. fam. trise. & habetur in l. hac consultiissima. §. ex imperfecto. C. de Testam. pulchre Bald. in consil. 70. quando sapienter col. 1. vol. 4. secund. antiq. impress. Vnde videtur, quod d. reseruatio in pactis dotalibus adiecta, in casum, si omnes fratres d. Margarethæ decederent sine filiis masculis, operetur substitutionem quandam in certa quota hereditatis, hoc est, heredes d. VVilhelmi ultimo defuncti sine masculis censeantur rogati per fideicommissum restituere competentem portionem hereditatis d. Margarethæ, aut eius descendētib. ut reseruatio valeat saltem eo modo, quo fieri poterit. l. quoties de verb. oblig. l. quoties de reb. dub. Ita in ipsissimis terminis nostris dicit Crauet. in consil. 127. ante num. 12. pro cuius confirmatione facit, quod per vnum quoque verbum, significans sen-

N lum.

sum, voluntatis fideicommissum relinqui posset, *ut l. 2. C. commun. de legat.* Et fideicommissum inducitur ex solis coniecturis. *l. cum proponebatur. de legat. 2.* Atque fit etiam ab eo, qui intestatus est mortuus. *§. præterea. Instit. de fideicommiss. hered.* Præterea d. Reseruatio habet tractum temporis, saltem quoad personas, in ea nominatas, & d. Margaretha & heredes eius vocati sunt ordine successiuo, & postquam fratres eius hereditatem adiuerunt. Vnde intelligitur hoc iure fideicommissi, iuxta Gl. & ib. Dd. *in l. in testamento. C. de testament. milit.* Socin. *consil. 22. num. 7. in 1. part.* Proinde satis commode hic applicari potest doctrina Bart. *in l. cum auus. num. 4. de condit. & dem.* ubi quærit, si pater grauauit filium restituere hereditatem, vel partem eius, si decesserit sine filiis masculis, an subintelligatur vel foeminis, hoc est, an extiterit casus fideicommissi, si relinquatur solum filias foeminas? Et concludit quod sic, cum quo tenent Dd. Angel. & alii *in l. ex facto. §. si quis rogatus. ad SC. Trebell.* Quare cum euidenter appareat ex verbis sæpe d. Reseruationis, quod pater Ernfridus voluerit filiam Margaretham & heredes eius habere regressum ad competentem portionem hereditatis. Si contingat omnes eius fratres decedere sine filiis masculis, sane hoc inuiolabiliter seruandum est, siue propter pactum, siue propter fideicommissum, non obstante quod d. V Vilhelmus reliquerit filiam, pro ut supra deductum est.

Octauo pro hac parte bene ponderanda sunt illa verba pacti circa reseruationem: *So solle Margrethen / vnnnd ihren Erben obgemelter Verzieg keinen Schaden fügen noch bringen / in gleicher Weiß als ob sie gar vnnnd ganz nicht verziegen were noch Verzieg gethan hätte.* Quæ sunt declaratiua per similitudinem ad casum non factæ renunciationis. Sed ita est, si d. Margaretha non renunciaffet hereditati pater-

paternæ, maternæ, fraternæ, quod vtique successisset æqualiter cum ceteris filiis Ernfridi patris. *l. maximum vitium. C. de lib. prater. cum si nilibus.* Ergo etiam postquam renunciauit adiecta conditione reservationis, existente illo casu, heredes eiusdem Margarethæ æque vocantur ad portionem, quam mater eorum habitura fuisset, si non renunciaasset. Nam si non renunciaasset, suam portionem accepisset, & in ea postea successisset ei filia eius Actrix.

Nono dicimus, quod Renunciatio per se stricti iuris est, & in ea non veniunt nisi expressa. Et ea limitata, limitatum producit effectum, maxime quoad personas. Ea propter cum appareat, d. Margaretham renunciaasse in fauorem fratrum suorum tantum atque vt nomen & familia eorum conseruaretur, quæ per filiam vltimi decedentis Ream conseruari non potest, aut potuit, & de qua ne verbo quidem mentio sit in renunciatione, certe secundum reservationem d. Margarethæ per regressum admittenda fuit heres eius. Ita in terminis nostris tradit Paris. *consil. 12. num. 90. & seq. vol. 1. & consil. 12. num. 94. vol. 2* ad cuius allegata nos remittimus.

Decimo & vltimo, quia iuxta rationes multum quoque valet auctoritas, addimus, quod casum nostrum in terminis ita quasi extra magnam dubitationem positum decidit quoque Vdal. Zasius *in consil. 1. lib. 2. n. 2. vbi in 2. col.* refert verba formalia Renunciationis & reservationis filiæ, plane per omnia nostris similia, & deinde *num. 29.* resoluit, & casum nostrum in terminis quoque ita decidit Crauet. *in consil. 127. num. 3. & 4.* Qui pariter à principio Renunciationis, ac reservationis verba præmittit, vt ibid. videre est.

At hanc partē conclusiue tenendo, non obstant superius allegata in contrarium. Nam dum primo dicebatur, quod in

dubio verbis sit inhærendum, & quod amplius dici nō possit hereditas paterna, materna, fraterna, ad quam d. Margarethæ fuerit reseruatus regressus. Ad hoc respondetur, tunc inhærendum esse verbis, quando non apparet quid actum sit, *ut d. l. semper in stipulationibus. de Reg. iur.* Sed in casu nostro clare constat, quid actum fuerit, ut supra deduximus, ideo non oportet nos captare verba, *Was sie zu Vätterlichem / Mütterlichem / vnd Bröderlichem Gut gerechtigkeit hat.*

Secundo responderi potest, & argumentum hoc retorqueri in contrarium. Etenim si verbis inhærendum absq; dubio tam heredibus, quam ipsi Margarethæ regressus competit; cum ita expresse dicant verba.

Tertio dicimus, quod verba dispositiua, & quod principaliter agitur sit attendendum, *l. si quis ubi Dd. si cert. petat.* Sed verba dispositiua in casu nostro sunt ista: *So solle der viel genannten Margrethen vnd ihren Erben obgemelter Verzig keinen schaden fügen noch bringen / in gle. el. er weiß als ob sie gar vnd ganz nicht verziegen were.* Quæ verificari non possunt, nisi etiam admittantur heredes d. Margarethæ. Alioquin certe, vel ipsi Margarethæ, & heredibus eius dicta renunciatio præiudicialis & damnosa esset, quod prohibent omnino paciscentes. Cætera vero verba non sunt principaliter dispositiua, sed modalia, & declaratiua portionis, hoc est non indifferenter reseruatur eius regressus, cum etiam sorores haberet Margaretha, & fratres possent relinquere filias feminas, quibus de iure, aut portione sua nihil detrahitur, sed ad illam portionem admittuntur, quæ ipsi Margarethæ competere, vel competere posset. *Was sie zu Vätterlichem Mütterlichem vnd Bröderlichem Gut gerechtigkeit hat / oder haben möchte.* Quæ vltima verba in specie ponderanda sunt: *hat oder haben möchte* / hoc est, si tempore euenientis casus Margaretha viueret. Itaq; heres eius post mortem eius ad eandem partem vocatur, non ad maiorem vel minorem.

Quarto

Quarto respondemus, ex quo heredum expressa mentio fit in reservatione, quod alius sensus verborum admitti non possit. Quia impossibile est, eandem partem esse Margarethæ, & filiarum eius. Et ob id respectiue sunt verba intelligenda. Vocantur ergo heredes Margarethæ ad eam partem, quæ ipsi Margarethæ de paternis & maternis competitura esset si viueret, & sic subintrant in locum matris suæ.

Quinto hoc satis ex alio conuincitur. Nam si dicta verba captabimus, tunc reservatio erit illusoria, etiam quoad ipsam Margaretham: collata enim fuit in tempus, posteaquam parentes, & fratres eius decessissent, quo tempore bona nec paterna nec fraterna amplius dicuntur, & traduntur *Dd. in Rubr. Instit. de Testam.* Ex quo mors soluit omnia. *§. deinceps in Auth. de Nupt.* Et ita in terminis nostris ponderat *Cornelius consil. 291. ante n. 13. vol. 4.* Viuente autem patre, d. filia & eius heredibus nequaquam potuit competere regressus ad bona parentum suorum. Quoniam ipsa renunciatio eius collata in tempus, quo hereditas & defertur, & hanc habet tacitam conditionem, si hereditas ei fuit delata, & quod non potest contingere, nisi post mortem parentum. Ea verò sic delata in continenti propter renunciationem habetur pro abdicata. Si verò non fuerit delata, eo quod filia prior decesserit, tunc renunciatio habetur pro non facta, neque filiis eius seu nepotibus nocere potest. Vt per multa tradunt *Paris. in consil. 69. num. 63. volum. 3. & Rol. à Valle in consil. 11. num. 2. 4. & §. volum. 1.*

At in proposita specie euenit prior casus, sc. quod d. Margarethæ delata fuerit hereditas parentum, & sic renunciatio habuit effectum, & bona vniuersa peruenerunt ad fratrem suum. Ergo reservatio illa pro se & heredibus eius facta in casum, si fratres decederent sine filiis masculis, non potest intelligi, nisi quoad portionem sibi competentem, non facta renunciatione de illis bonis, quæ à parentibus suis ad

fratrem peruenerunt, non autem strictè, de paternis, maternis, fraternis, vt supra in contrarium fuit allegatum, captanda verba. Atque cum verba dictæ reservationis sint clara, non est admittenda cauillatio vel subtilitas impertinentium intellectuum. *l. non aliter. de legat. 3. l. quicquid in 3. resp. de verb. oblig.* Et ita in terminis nostris dicit Zasius. *d. consil. 1. nu. 79. lib. 2.* Ex quibus primum argumentum contrarium abunde dissolutum est, & per hæc sufficienter quoque responsum est ad secundum argumentum contrarium, quia vertitur in ponderatione eorundem verborum. Nec enim refert, quod illa verba, *Was sie zu Vätterlichem / r. Gerechtigkeit hat / oder haben möcht* / sint concepta in singulari numero, & per pronomen demonstratiuum. Quia non sunt principaliter dispositiua, vt supra diximus, sed per modum declaratiua portionis competentis, vel competituræ. Neq; hic fit extensio, cum expressissimè in casum deficientium masculorum vocentur Margaretha, & heredes eius.

Tertium argumentum pariter non vrget. Quia potuit ille quidem casus considerari, & propterea utilis esse reservatio. Sed principaliter facta fuit in casum deficientis lineæ masculinæ, in cuius fauorem facta erat Renunciatio. Sic etenim verba eius sonant geminata, & in fauorem vel contemplationem fœminarum nullo modo.

Non obstat etiam quartum, & quintum, nimirum quod per aditionem fratrum confusum fuerit patrimonium, ipsique propter renunciationem sororis accreuerit, & defierint tunc bona paterna appellari. Quia hoc non est verum simpliciter, nec perfectum fuit aut consummatum, sed positum sub conditione, vel suspensiuo, vel resolutiuo, in casum deficientiū masculorum, & sic ius accrescendi seu consolidationis perfecte non potuit procedere, propter spem euenturi casus, pacti, aut fideicommissi, de quo supra diximus, cum conditio nihil perfectè ponat in esse, vt per Dd. in *l. 1. de condit. &*

dit. & dem. & in l. si quis sub conditione. Si quis omiss. caus. i. testam. & in §. sub conditione. Instit. de verb. oblig. Et ius accrescendi non habet locum, nisi in parte absolute vacante, vt per Dd. in Rubr. l. i. Quand. non petent. part. & in l. re coniuncti. de legat. 3. & in §. heres. Instit. de hered. institut. cum similib.

Non obstat etiam sextum. Quia illa verba, Was sie *Be-
rechtigt hat oder haben möchte* / non implicantur per copu-
lam, vt patet ad oculum, sed per declarationem portionis,
cuius sensum supra explicauimus.

Nec obstat septimum. Quoniam verba Reseruatiōis
neutiquam sunt dubia, sed clarissima, vnde contrariam in-
terpretationem non recipiunt.

Octauum argumentum, de præscriptione longissimi
temporis inane est. Quia ante euentum calus, nec dicta Mar-
garetha, nec heredes eius de iure potuerunt agere, vt quibus
adhuc obstabat Renunciatio. Et ea exceptione repelli po-
terant. Ideo absque nulla dubitatione hic locum habet re-
gula: *Quod in rebus sub conditione debitis, & contra eum qui vel
exceptione repelli, vel prorsus non potest agere, non currat aliqua
præscriptio. l. cum notissimi. §. illud. & l. sicut in fin. C. de præscript.
30. ann. l. i. in fin. C. de Annal. Except. cum similib. vt plenè
per Bald. in Tract. de præscript. in 1. part. quart. part. princip. nu. 16.
n. 20. & seqq.*

Non obstat etiam nonum, quod d. V Vilhelmus vlti-
mo decedens fecerit Testamentum, & vniuersalē heredem
scripserit Mariam filiā in hac causa Ream. Quia responde-
tur, quod hoc testamentum respectu portionis, ad quā pro-
pter defectum masculorum d. Margarethæ, & heredibus
eius aperiēbatur regressus, non potuerit valere. Cum il-
la portio non esset mere propria ipsius V Vilhelmi, per ea
quæ not. Bart. in l. i. C. de SS. Eccles. l. si domus. §. si fundus. de le-
gat. 1. Et Regula est, quando ex pacto vel contractu ali-
cui tertio est ius quæsitum re vel spe, quod à contractu illo
non

non possit recedi in præiudicium eius, nisi eo consentiente. *l. fin. de pact. l. si post mortem. §. fin. de bonorum possess. contr. Tabul. not. Bart. in l. qui cum Roma. §. Flavius. de verb. oblig. & Bald. in l. si constante prope fin. C. de donat. ant. nupt.* Et licet forte parentes d. Margarethæ non obstante sæpe d. pacto & reservatione potuissent de vniuerso testari, vt voluit Zasius *in d. consil. 1. n. 80. & seq. lib. 2. & argum. l. fin. C. de pact. & l. si quis in principio testamenti. de legat. 3. cum utrobique not.* & ex quo per reservationem nullum ius nouum tributum fuit filiæ, respectu parentum: Tamen ipse Wilhelmus frater in præiudicium illius pacti, & reservationis testari non potuit, per Regul. proximè citatam.

Et quia respectu eius aliud ius acquisitum fuit sorori, & heredibus eius, & portio Margarethæ competens quancunq; esset, subiacebat restitutioni post mortem Wilhelmi decedentis sine filiis masculis. Ideo nec per testamentum, nec aliter in præiudicium d. Margarethæ, & heredum eius alienari poterat, vt est casus appositus *in c. Raynald. & ibi Dd. de Testam. l. fin. §. sed quia nostra Maiestas in fin.* Vbi in terminis dicit de herede absurdum esse & irrationabile, rem quam in suis bonis pure non possidet, eam ad alios posse transmittere siue transferre, & alienam spem decipere *Auth. Res quæ. & ib. Dd. C. commun. de legat. Roland. à Vall. in consil. 70. col. fin. vol. 3. Late in simili casu Crauet. in consil. 19. n. 4. & 5. in 1. parte.*

Excipiuntur enim in Testamento illa bona, quæ post mortem Testatoris finiuntur esse, vt latius ibi per Crauet. *consil. 19. n. 13.*

Non obstat quoq; vltimum, quod Rea certet solum de damno vitando, & retinendo suo. Quia hoc falsum est, vt patet ex prædictis. Nec enim patri eius Wilhelmo illa portio perfectè fuit acquisita, ideo non retinere sed acquirere velle Ream constat, vt late pulchreque in terminis ostendit Socin *iun. in consil. 1. n. 57. 74. 78. & seq. vol. 1.*

Ex quibus omnibus concludimus, partes iudicis fore, vt pro-

ut pronunciet in fauorem Adricis, vel eius heredum, conde-
mnando Ream ad petitam portionem, &c. LAUS DEO.

*Nos Decanus ceteriq; Doctores Collegij Iuridici in al-
ma Vniuersitate Ingolstadiensi, vt supra deductum &
conclusum est, iuris esse censemus, saluo tamen quorum-
cunq; recte sentientium iudicio. Et in horum fidem sigil-
lum facultatis nostræ appendi fecimus. Actum in Senatu
nostro 20. Februar. Anno 1573.*

CONSILIVM II.

IURIDICÆ FACVLTATIS TV-
BINGENSIS.

*Quot & quibus modis renunciationes filia-
rum rescindi possint, & debeant.*

Christi Nomine humiliter implorato.

IN causa, quæ agitata fuit inter Sophiam de Landau, & E-
quitem Dominum Casparum Schenk, de Schenkenberg,
tamenli varie hinc inde vagentur litigatores vtrinque: No-
stro tamen iudicio, caput negotij in hoc consistit. Cum dicta
Sophia puella, coram Prouinciali iudicio Imperatoris no-
stri, in Burgrafiato Norimbergenfi, tam paternæ, quam fra-
ternæ hereditati (habuit autem quinque fratres) renuncia-
uerit, idq; iurisiurandi intercedente religione, anne hoc iu-
ramento in tantum adstringatur, vt ad eius obseruantiam de
iure adigatur, præcluso illi aditu ad omnia paterna & frater-
na bona?

Circa quod in primis scire conuenit, quod secundum
iura Cæsarea decidendo hanc controuersiam nihil foret pu-
gnæ, ex quo leges ciuiles talem renunciationem diserte im-
probant, l. pactum dotali. C. de collat. l. si quando. §. illud. C. de inoff.
testam. Dd. in l. stipulatio hoc modo concepta. de verb. oblig. adeo vt
O iura-

iuramento confirmari non posset, ut Gloss. in d. l. pactum dota-
li. Gl. fin. l. qui superstitis. de acquir. hered.

Verum longe aliter res habet de iure Canonico, quod
circa materiam iuramenti solum est seruandum. c. fin. de foro.
comp. lib. 6. c. 2. de iure iur. lib. 6. c. nouit. ext. de iudic. gl. in c. possessor. de
reg. iur. in 6. Etiam in foro seculari, etiā inter Laicos, eo quod
de pacto agitur, ut Dd. in c. quamuis. de pact. in 6. Vnde Petr. de
Anchor. ibid. dicit, quod in omnibus contractibus, in quibus
interuenit iuramentum, possit Laicus conueniri coram iudi-
ce Ecclesiastico, ratione iuramenti, & addit se sæpissimè ita
practicasse. Quem referunt, & sequuntur Dom. de S. Gem. &
Philip. Franc. ibid. Inde etiam est, quod dicitur vulgo, iura-
mentū interpositum super contractu tria operari. Primo. n.
validat contractum, qui alias non valeret, ut per Auth. Sacra-
menta puber. C. si aduers. vendit. d. c. quamuis. de pact. in 6. Secundo
tollit beneficium restitutionis in integrum, per iuram alleg.
& Alex. cons. 125. vol. 1. Tertio addit forum foro, ita ut quis ra-
tione rei & causæ, ob quam alias apud secularem iudicē con-
ueniri poterat, & debebat, si rei vel causæ accessit iuramentū,
ratione illius iuramenti possit etiam coram Ecclesiastico iu-
dice conueniri, ut per Ioh. Andr. in c. fin. de foro compet. in 6. Et
pulchre Paul. Castr. & Ias. in d. Auth. Sacramenta puberū. Ex quo
sequitur præsentem litem solum ex iure Canonico. & in spe-
cie ex d. c. quamuis. decidendā esse. Cuius dispositio ita sonat:
*Quamuis pactum patri à filia factum, ut dote contenta nullum ad
bona paterna regressum haberet, improbet lex civilis, tamē si iuramen-
to non vi nec dolo prestitum fuerit, omnino seruari debebit, cum
non vergat in æterna salutis dispendium, nec redundet in alterius da-
trimentum.* Vbi Archid. Dom. de S. Gem. & alij nonnulli, pro-
pter verbum, *Omnino*, adeo putant hoc iuramentū renuncia-
tioni appositum seruandum esse, ut ab eo non possit obtineri
relaxatio, vel absolutio, eo q̃ dictio, *Omnino*, est præcisa idem
significans, ac si quis dicat, illud iuramentū absq; vlla ope ex-
ceptio-

ceptionis seruandum, ita Gl. c. fin. in fin. extr. de offic. delegat. in 6. Text. & gl. ubi Bald. eū ponderat. in l. 1. §. si pecunia Depos. Lud. Rom. in sing. 1. Ant. Corfet. in sing. in verb. Omnino. Sic etiā text. d. Auth. Sacramenta puerum, dicit talia iuramenta, à pueribus præstita, inuolabiliter esse obseruanda, quæ sanè verba cum effectu sunt intelligenda. c. relatum. ext. de cler. non resid. l. 1. §. hæc autem verba. quod quisq. iur. in al. statuer. l. per. §. docere. Ne quis eum qui in ius voc. est. Posito autem, quod in casu d. c. quamuis. absolutio, vel relaxatio iuramenti, apud Iudicem Ecclesiasticum contra significationem verbi obtineri posset, sanè videretur dispositio d. c. quamuis. parum facere aut importare, quia facile esset cuius postquam iurasset impetrare absolutionem, & sic verba nō intelligerentur cum effectu, nec illud iuramentum omnino obseruaretur, cōtra dispositionem d. c. quamuis. Ex quo non abs re prætendi posset, quia essemus in casu d. c. quamuis. q. iuramentum omnino & inuolabiliter præcipiat seruari, quod Dominæ Sophiæ nulla actio cōpetat, ex quo iuramentum eiusq. deneganda relaxatio, eam valide repelleret.

Sed his non obstantibus, contrarium de iure verius est, videlicet Dominam Sophiam fouere in hac causa iustitiam, & non obstantibus his, quæ ex aduerso, de Renunciatione, itemque eius iuramento sunt adducta, Dominum reum esse condemnandum. Et si enim negare non possumus, iuxta d. c. quamuis. dispositionem utiq. dirimendam esse hanc litem: sciendum tamen est, etiam illius vigore non pauca necessario, & essentialiter quasi concurrere oportere, vt Renunciatio cum iuramento vires obtineat.

Primo enim requiritur, quod illa, quæ velit renunciare alicui, ad hoc, vt iuramentum teneat & sit seruandum, debeat esse dotata ab eo, cuius bonis renunciat, per Petr. de Anchar. cons. 39. & d. c. quamuis. propter sex rationes, quæ ibid. per ipsum assignantur, Quia, cum d. c. sit correctoriū legis ciuilis, quæ eiusmodi Renunciationes improbat, d. l. pactum dotali.

Idcirco illud tanquam odiosum, ultra ea, quæ dicit, extendi non conuenit, & ita intelligendum tantum in casu, quo loquitur, sc. quod de iure canonico renunciatio iurata teneat, cum est dotata puella. Ita tenet Petr. de Anchor. *in d. c. quamuis. arg. c. cum expediat. extr. de elect. & d. l. si quando. §. 1. de inoff. testamento.*

Secundo requiritur, quod talis renunciatio per metum, aut violentiam, non fuerit extorta.

Tertio, vt dolus omnis absit. Quibus omnibus, vel vno saltem deficiente, virib. carebit renunciatio facta, etsi desuper multa iuramenta intercesserint. Bene. n. sequitur, quod si renunciatio per se sola sine iuramento est inualida, vt diximus, sed cum iuramento tunc est valida, si nec vi, nec dolo sit facta, & aliqua fuerit competenter dotata, ita vt teneatur iurans illud iuramentum obseruare. Ergo à contrario sensu, si renunciatio etiam iurata esset facta per indotatam, per vim, per metum, aut dolum, sequi oportet, quod inualida erit, prout omnes Dd. *in Auth. Sacramenta puberum, & d. c. quamuis.* vnanimiter tradunt.

Quod autem nostra hæc Renuncians ab his, quorum in gratiam renunciauit, neutiquam dotata fuerit, id vel ex eo patet, quod ne teruncium quidem accepit, qui antea eius non fuit. Ex quo enim quondã Nobilis Francisci Schenckij legitima filia fuit, & ab eo in viuis vnicè relicta, certè exinde sequitur, quod fuerit sua heres, & habuerit iura suitatis, sed sic est, quod mortuo patre dominium bonorum eius fingitur confirmatum in suum heredem, ita vt pleno iure mortuo patre omnia bona ad eam peruenerint, atque sint sua facta, ita vt mortuo patre non sit opus noua aditione, sed suitatis iure, quo fingitur vna fuisse persona cum defuncto patre, hereditas etiam non adita transmittitur, ad quod text. singul. *in l. 2. §. filiam pro hered.* Quod alias in aliis heredibus non fit, vt non aditam hereditatem transmittant.

l. quan-

l. quantum. §. fin. de iure deliber. l. vn. §. in nouissimis. C. de caduc. toll. Atque ita liberi mortuo suo patre non percipiunt nouam hereditatem, sed magis bonorum antea quasi suorum liberam administrationem, vt magis cōtinuetur inter eos dominium, quam noua hereditas delata videatur, vt dicitur text. in *l. si filius de vulg. & pupill. & concordat §. sui. Instit. de hered. qual. & differ. l. i. §. qui sunt in potestate. Si quis omiss. caus. testam. leg. in suis. de suis & legit. hered.* Ergo si id quod recepit, ante ipsius fuit, tunc non potuit magis eius fieri, ex noua concessione, cum res semel mea amplius fieri mea nō possit. *l. queritur. §. lana. de usucap. Instit. de inutil. stipul. §. i. in ver. rem mea. & ib. gl.* Ex quibus omnibus quasi necessario concluditur Sophiam Francisci filiam, patre intestato decedente, vt præsuntur in facto primo fuisse suum heredem, vltius legis beneficio, & sine vlla aditione, in ea fuisse confirmatum dominium omnium bonorum paternorum pleno iure, ita vt sine culpa aut facto suo non potuerit ei illud dominium amplius auferri.

Ex quo porro sequitur, etsi Domini Schenkii dictæ Sophiæ summam 3000. florenorum loco dotis numerauerint. Tamen per hoc nihil actum est. Ex quo illa pecunia eius antea propria fuerat, idcirco non habuit hanc potestatem, vt per eam certum quoddam ius Sophiæ competens quasi per pretium redimeretur, & ablueretur.

Imo quod plus est, remoto etiam hoc defectu, & posito dotatam per hoc posse dici Sophiam, Tamen hoc non sufficit validandæ renunciationi: oportet enim sufficientem esse, & legitimam dotem. Nam dum text. in *d. c. quamuis.* facit mentionē dotis, vt dotata sit, quæ renunciat, intelligi debet de dote congrua secundū qualitatem patrimonii, dignitatem personarum, & numerum liberorū, vt tenet expresse Philip. Frac. in *d. c. quamuis.* per pulchr. text. *l. si filia de legat. 3. & fac. l. cum post. §. gener. de iure dot.* In primis vero si alius quispiam extraneus,

neus non pater talē dotem numerare vellet, quia nomen dō-
tis intelligitur de dote congrua. Bald. *l. fin. C. de dotis promiss.*
per text. d. l. si filia. Quamvis enim cum pater dotat filiam, non
habeatur respectus ad patrimonium ipsius patris: nec sit re-
ferenda quæstio patri, quod eam non competenter dotaue-
rit, cum nemo præsumatur melius consilium capere pro li-
beris quam pater. *l. nec in ea. in fin. de Adult.* & quod patri
visum fuit sufficiens & competens, non debet alteri videri
insufficiens & incompetens. *ar. l. si furioso. C. de curatore furiosi.*
nec possit de eo argui, cum nullus amor vincat paternū. Paul.
Castr. *in consil. 108.* Tamen quando ab alio quam patre dota-
tur illa filia, tunc debet dotari competenter, secundū quan-
tatem patrimonii, dignitatem natalium, & alias circum-
stantias, de quibus *in d. §. gener. ad l. quæro. cod.* & not. Decius
consil. 26. vol. 1. Imo idem Decius *consil. 180 colum. 3.* dicit, quod
cum dicitur, patri nō posse referri quæstionē à filia quod in-
competenter dotata sit, intelligendum sit nisi illa filia esset
enormiter læsa per renunciationem. Quemadmodū pro-
cul dubio noster casus cōsonat, vbi si Domina Sophia à patre
tribus millibus dotata fuisset, & postea renunciasset, enormi-
ter & excessiue læsa esset, prout postea dicetur. Nā si filia per
statutū excluderetur à successione paterna, extantibus maf-
culis, vt sepe fit in Italia, quod statutū comparatur renuncia-
tioni, tamē in eo casu deberet competenter dotari. Bald. *l. fin.*
col. 2. C. de dotis promiss. Quia esset absurdum vt careret suc-
cessionē & dote, ait Paul. Castr. *in l. si socer. in princ. sol. matrim.* Imo
si in illo casu, quo per statutū filia excluderetur, pater in te-
stamento dotē minorem quā esset legitima relinqueret, cum
illa clausula, q̄ amplius petere non posset, tamē nō obstante
illa prohibitionē, illa filia adhuc posset petere supplementum
congruæ dotis, vt per Castr. *in consil. 120,* & Bald. *Novell. in tract.*
de dote. chart. 32. Est tamē dos congrua, quæ ascendit ad quāti-
tatē legitimæ, vt dicit Salic. *l. sancimus in fin. C. de nupt.* Idem in

auth. res quæ in 2. not. C. cõmunia. de legat. vbi dicit, quod si statutũ repellat fœminas à successione propter masculos extãtes, & mandat illas dotari arbitrio boni viri, vel propinquorũ, q̃ illi propinquũ nõ debeãt minus arbitrari, q̃ sit legitima, sed bene in plus si illa nõ sufficit. Et idẽ Salic. in auth. nouissima. C. de inoff. testam. & idẽ tenet Alex. consil. 79. vol. 1. vbi refert Baldum & Angelũ ita consuluisse, & quod istam opinionẽ Moderni cõmuniter teneant. & Id. consil. 8. vol. 2. & consil. 83. vol. 4. Decius consil. 26. vol. 1. & consil. 180. & consil. 379. dicit hanc cõmunem, à qua in iudicando & consulendo recedi non debeat. Et late Bald. Nouel. tract. de dote char. 31. Francis Curt. sen. consil. 37. & consil. 38. & consil. 73. Philip. Corneus consil. 197. vol. 1. vbi dicit, se sapius ita consuluisse, & consil. 167. vol. 2. consil. 258. vol. 3. consil. 40. consil. 290. vol. 4. Socin. consil. 288. & consil. 182. Et sufficit hanc esse communem opinionem, licet quidam contrarium teneant, quos allegat Socin. consil. 288. Esset autem legitima tertia pars omnium bonorum per patrem relictorum. d. auth. nouissima. C. de inoffic. testament.

Cum itaq; Francisci quondam Schenckii Dominae Sophiæ patris bona ad triginta millia excurrerint, exinde necessario ratio confici debet, vt dos competens filiæ ad decem millia se extenderit, vt pro dotata habeatur. Id cum factum non fuerit, prout ex actis apparet, concludimus eam non esse dotatam, quia non congrue, nec competenter, quemadmodum debuit, fuerit dotata, vt sic dispositio cap. quamuis. locum habere non possit, sed sumus in iure ciuili communi, quo tales renunciationes vtcunq; iurata non tenent, per iura superius allegata. Imo in fortioribus terminis decidit Matth. de Afflict. decis. 178. Quod si filia reperiretur dotata, & maritata licet deinde renunciarit generaliter bonis paternis, & maternis, non addendo expresse legitimæ, quod per illam generalem renun-

renunciationem non videretur renūciatum legitime, licet accepta dote, alleg. Guil. de Cuncto, Bald. & Angel. *in l. de his. de transact.* Alex. *consil. 69. vol. 1.* hoc etiam sequitur Socin. *consil. 230. n. 4.* dum dicit, Renunciationem specialem requiri in legitima. Et hoc etiā tenet Immola *in d. c. cum contingat*, qui quamvis dicat textum *d. c. quamvis* procedere, licet filia nihil acceperit in dotem, tamen per tale iuramentum de non succedendo, non videatur renūciasse iuri petendi dotem. Et quod generalis renūciatio non trahatur ad legitimam, tenet Bald. *l. si quando. §. & generaliter. C. de inoffic. testament.* Angel. *§. tam autem in fin. Institut. eod. tit.* Francisc. Aretin. *l. 1. colum. pen. de verb. obligat.* Ita vt licet filia renūciasset bonis paternis & maternis, cum iuramento, tamen adhuc posset petere legitimam iure naturæ debitam, Bald. *l. fin. C. de dotis promiss.* Cynus. *l. si non mortis. C. de inoff. testam.* & ita consulit Albert. Bruno. *consil. 82. in fin.* Imo si filia dotem simpliciter acceptaret, & promitteret se dote contentam cum iuramento & plus non petere, tamen nihilominus posset agere ad supplementum legitimæ vel dotis, quoniam non esset congrue dotata, per text. *in d. §. & generaliter.* Ex quo depræhenditur, hanc Renunciationem ex capite dotis incongruæ & incompetens, seu non legitimæ, ad *d. c. quamvis* non quadrare.

Secundo ad hoc, vt *d. c. quamvis* super quo solo fundant se Nobiles Schenkii, contra Sophiam procedat, & renūciatio valeat, necesse est, q̄ nec vi nec metu facta fuerit. Et quamvis *in d. c. de metu* nulla fiat mentio, tamen est ad hoc textus, qui hoc exprimit, *in d. Auth. sacramenta*, vbi dicitur: sacramenta puberum, quæ sponte facta fuerint, sunt seruanda, si metus iustus non interuenerit, qui metus comparatur dolo, vt Dd. *in Auth. sacramenta.* Et probatur ista comparatio per *c. cum contingat. extr. de iureiur.* Et dicit Archidiac. *in d. c. quamvis*, quod Canones vim, metum, dolum & fraudem æquiparent: Ita etiam decidit And. Barbat. *consil. 53. vol. 2.*

Sed quod in casu nostro interuenerit metus sufficiens, ad hoc ut ratione eius retractetur renunciatio, patet, quia saltem metus reuerentiæ & verecundiæ adfuit, qui facit actum officio iudicis rescindi. per text. & ib. gl. in l. i. §. *quæ oneranda*. Quorum rer. act. non detur, ubi Bartol. ponit exemplum de vxore renunciate marito, & clerico renunciante Episcopo, ut in dubio præsumatur facta ob metum reuerentialem, & dicit Bald. in l. interpositas. C. de transact. quod si filia renunciauerit patri. alis renunciatio non valeat, tanquam facta ob metum reuerentialem: imo idem Bald. in l. i. C. de bonis matern. tenet quod si filii sint in potestate patris, & taceant, eorum silentium propter reuerentiam patris reputetur contradictio potius, quam consensus. Quod idem tenet Gl. in c. porrectum. extr. de Regularib. dicens quod solus iussus & imperium patris inducat iustum metum, qui vitiat professionem factam à filio, ita ut filius dicatur eam professionem coactus fecisse. Guid. Pap. consil. 87. in fin. Petr. de Anchor consil. 32. & d. cap. quamuis. ubi dicit, se Senis sic consuluisse.

Nec obstat, Dd. qui de metu reuerentiali loquuntur, exemplificare de filia, & parente, sed nos hic non esse in casu, quo patri renunciatum sit, sed patruis, ut cessare videatur ille reuerentialis metus. Quia ad hoc dicendum est, quod sit eadem ratio etiam in patruis. Ergo idem ius. l. illud. ad l. Aquil. Et ideo Petr. de Anchoran. in d. c. exemplum ponit in puella renunciante fratri seniori, quod etiam eo casu, ob reuerentialem metum, renunciatio non teneat, & Socin. consil. 263. dicit consuluisse doctissimos viros, quod sicut persona patris inducat iustum metum reuerentialem, ita etiam præsentia natu maioris fratris.

Cum Domini Schenckii puellæ huius bona vniuersa in manibus habuerint, personæque ipsius rectores fuerint, ut pote tutores, & seniores loco parentis eius defuncti, certe non abs re fuit, illam minorennem & simplicem conspectu

eorum verecundari & metu percelli, quasi parentem proprium intuens.

Nec obstat si dicatur, magis communem opinionem esse, quod ex tali contractu solo cum patre, vel cognato aliquo honoratiore per puellam inito, non sit præsumendus iustus metus, nisi etiam accedant minæ, verbera & similia, ut tenet Br. & Dd. in d. §. *quæ oneranda* & id. Br. in l. *ad inuidiam*. C. *quod met. caus.* Philip. Franc. d. cap. *quamuis*. & allegat ad hoc Innoc. & Canon. c. *causam matrim. extr. de off. deleg.* Id enim verum est, si non appareat enormis læsio. Si autem ex tali contractu, cum patre vel cognato inito, enormis læsio appareret, tunc præsumi debet metu esse extortum, ita tenet Franc. Curt. senior. *consil. 141.* & dicit Socin. *consil. 203.* quod omnium Dd. dicta, qui putent, solum metum reuerentialem non sufficere ad rescissionem actus, nisi accedant minæ vel verbera, debeant intelligi esse vera, nisi enormis læsio cum illo reuerentiali metu concurrat. Si autem læsio cum reuerentia concurrat, tunc non sit opus minis, sed sufficere illa duo ad rescissionem actus, & allegat Paul. Castr. *consil. 174. in termin.* ubi putat eiusmodi puella omnimodo succurrendum. Et quod sufficiat hoc casu instinctus naturalis ad intentionem fundandam, licet nullum ius super eo allegetur per l. *scire oportet*. §. *sufficit. de excusat. tutor.* Quia quilibet in mente sua possit sentire, quod illa puella non libere, sed persuasione, machinationibus & calliditatibus seducta fuerit, per l. 1. §. *si quis volentem, de liber. hom. exhib.* & l. *cum quidam. de Appellat. l. unic. C. de rapt. virgin.*

Vnde ad d. c. *quamuis*, idem Castr. respondit, quod ibi non constitit, quod filia esset enormiter læsa à patre. Nam ibi pater dotaui erat filiam de suo, & voluit quod dote contenta nihil amplius peteret de bonis suis. Poterat enim pater illi auferre cætera bona sua, si dos ad legitimam ascendebat, vel parum restabat. In casu autem nostro, si illa renunciatio

valeret,

valeret, ablatum esset puellæ quod iam suum erat, & in quo erat eius ex morte patris & patruus quæ situm, quod fieri non poterat.

Præterea ex sequentibus potest sumi coniectura de his, quæ præcesserunt, ut per Dd. *int. ex persona. C. de probat.* Ex præterea veritas ipsa est, quod Domini Schenckii multifariam laborauerint, ut quondam fratris sui, & nunc eius puellæ bona sibi vendicarent, eamque ob causam tenellam adhuc educationi, & institutioni cuiusdam ipsorum sororis commiserunt, potest utique sine difficultate colligi, quod blandæ persuasiones eis non defuerint ad inducendum puellæ animum, ut renunciaret. Sed sic est, quod etiam præces importunæ & immodicæ, præsertim si ab his proficiantur, qui apud nos auctoritate præstant, æquiparentur merui, & vi, ad actus alicuius rescissionem, ita Innoc. *in cap. petitio. extr. de iure iur.* & per Bartol. *in tract. de Ty ann.* Et dicit Socin. *consil. 263. per l. 1. §. 2. verb. persuadere. de seru. corrupt.* quod nimia persuasio, per quam aliquis inducitur, habeatur loco compulsionis & coactionis, præsertim, in muliere & virgine, cum minor causa inducendi metum requiratur in muliere, præcipue iuuenula, quàm in masculo propter debilitatem sexus. Gl. singul. ut & Anton de Butrio *c. locum extra de sponsal.* Ideo etiam iura magis volunt isti subueniri. *l. cum multa. C. de donat. int. vir & vx.* Vnde etiam Socin. *in d. consil. 263.* infert, quod si puella paruo accepto renunciationem fecerit, quod censendum sit ætatis facilitate, calliditate & metu impulsam, ut talem renunciationem faceret, & ideo non merito omni via sit ei succurrendum, iuxta sentent. *l. 1. de Minorib.* Iubent enim legislatores, puellas utroque parente orbatas, de quorum parentum protectione lex præsumit, propinquorum consilio protegi, ut dicit text. *l. in conjunctione. C. de nupt.* Cum autem contrarium evenit, scilicet si à propinquis, unde debebat protectio & defensio oriri, ori-

antur iniuriæ, & rapinæ, vt nostro casu, citra iniuriam: tunc naturalis ratio dictat, ne ætatis lubricum ei noceat, & è diuerso, ne dolus & iniuria patrocinetur aduersariis. Nam contigit huic Sophiæ id, quod Imperat. *l. data. C. de donationib.* dicit, sc. quod clandestinis, ac domesticis fraudibus seducta hoc fecerit.

Quis enim crederet fœmellam, cuius secta vniuersa alioquin natura auarissima *l. si stipulata. de donat. int. vir.* Bald. *in l. si à sponso. C. de donat.* si sciuisset, quid & quantum in bonis paternis, fuisset ipsius plenæ proprietati iam ante subiectum, nihilominus tantas facultates suas, pauco accepto, à se abdicaturam fore? Imo potius cum minor & mulier sint tales personæ, quæ cum sine aliqua iusta causâ quid faciunt, præfertim donando, præsumuntur vel ex fragilitate, & facilitate & simplicitate facere. *l. cum de indebito. de probat.* & not. Br. *l. 2. C. de rescind. vendit.* vel etiam deceptas id facere, cum alias in renunciatione facile præsumatur dolus vel metus. Phil. Franc. *d. cap. quamuis. per text. c. super hoc. extra de Renun.* Quæ præsumptio deceptionis, ratione enormis læsionis, si est in patre, qui cum filia contrahit, vt est casus *in l. si superstite. C. de donat.* quanto magis præsumendum est, hanc puellam propter enormem læsionem & damnosam renunciationem seductam ab extraneis, sc. patris suis, & his quicquid lucro esset illa renunciatio? Nam quamuis alias dicatur, dolum non inferri volenti, tamen, quando calliditate aliqua est ducta & sollicitata, & consentit, tunc etiam in volentem dolus committi potest. Ita Socin. *d. consil. 263. alleg. l. 4. §. si quis volentem. de liber. hom. exhib. l. 1. §. 2. vers. persuadere. de seru. corrupt.*

Tertio requiritur, vt *d. c. quamuis.* procedat, & sic renunciatio valeat, quod iuramentum non sit per dolum interpositum, vel extortum. Nam iuramentum dolo præstitum non est obligatorium. Dd. *c. cum contingat, de iureiur.* & ibi

Abbas dicit, quodcumque aliquis enormiter læditur, tunc iura præsumunt dolo hoc factum, quia hoc est dolus re ipsa. Ita Anton. de Butrio *d. c. cum contingat*, ubi addit, quod quando enormiter aliquis lædatur, tunc non solum minor, sed etiam maior conuenire posset, non obstante iuramento, ita ut non sit opus vlla absolutione à tali iuramento. Quia cum ex tali enormi læsione præsumatur dolus, is autem fit à iuramento exceptus, quomodo ergo poterit valere talis renuntiatio? Imo etiam addit Anton. si promississet non conuenire vlla ratione, vel ex quacunq; causa, idem fore, quia semper intelligitur, nisi enormiter læsa fuerit, & hoc est, quod voluit Bald. *l. fin. col. 3. C. de donat. ante nupt.* ubi dicit, quod id, quod sit nullum, ratione doli præsumpti, iuramento confirmari non possit. Sequitur Abbas. *d. c. cum contingat. colum. pen.* ubi dicit, quod data enormi læsione præsumatur dolus, & iurans non præsumitur de tali casu cogitasse.

Nunc siue dicamus, enormem læsionem esse, quando aliqua nō est competenter dotata, ut tenet Petr. de Anchor. *d. c. quamuis. & alleg. consil. & præsertim. consil. 38.* ubi dicit mulierem videri enormiter læsam, quæ pro vna dote renunciauit hereditati paternæ, maternæ & fraternæ. Decius *consil. 180. & consil. 181.* Castr. *consil. 108.* Ludouic. de Gozad. *cons. 9. & consil. 75.* ubi dicit, hanc esse communem opinionem: siue quando aliqua est decepta vltra dimidium iustæ æstimationis, ut tenet Decius *consil. 181.* siue æstimatio eius relinquenda est arbitrio boni viri, Gl. §. *emptio. vers. diffinierit. Institut. de contrah. empt. & not. Bald. l. cum antea col. 3. C. de Arbitr. & per Alex. l. si quis arbitratus. col. fin. de verb. obligat. Alex. consil. 47. lib. 1.* Semper apparet in nostro casu enormissime esse puellam læsam, & ideo puellæ renunciationem non valere. Quod adeo est verum, ut licet alias iura de patre præsumant, quod pro filia bonum consilium capiat. *l. isti quidem. quod metus causa*: Tamen si ex contractu, quem talis pater faceret cum filia, appareret

enormis læsio, non consultor, sed prædo potius esset iudicandus, qui faceret, vt filia opulenta hereditate materna priuaretur, cum ignominia sit liberis, parentum non gaudere fortunis, vt in *Auth. de hered. & falcid. §. ex hereditate*. Ideo Philip. Franc. d. c. *quamuis*. iubet renunciationis verba inspici, vt quando iurauerit non contrauenire ratione enormis læsionis, vt seruetur, si tantum est enormiter læsa, si autem esset enormius, vel enormissimè læsa, tunc posset contrauenire, Et in fortiorib. term. consuluit Petr. de Anchor. in c. *accessorium*, quod licet renunciatio iurata esset facta cum multis clausulis prægnantibus, scilicet quod renunciaret deceptio- ni ultra legitimæ dotis dimidium, & quod ex certa scientia fecisset, & generaliter omni alij defensionis, exceptioni, & legum auxilio: Tamen si enormissima læsio fiat, quod tunc ratione illius doli præsumpti non valeat. Et hoc ipsum refert, & sequitur Philip. Decius *cons. 180*.

Sed hæc nostra renunciatio in communi forma interposita est, nullam habens prægnantem clausulam, nec renunciationem legitimæ. Ita etiam concludit Anton. de Butrio *consil. 45*. quod mulier minor, quæ in contractu fuerit decepta ultra dimidium iusti precij, non obstante iuramento, contrauenire possit. Idem c. *cum contingat*, vbi in specie dicit, quod sicuti in casu c. *quamuis*. excludatur dolus, sic etiam excludatur enormis læsio, quia ex enormi læsione præsumatur dolus, ita vt tali casu non tantum minor, sed etiam maior contrauenire possit, non obstante iuramento, nec sit opus absolutione, quia talis enormis læsio sit à iuramento excepta, licet aliquis promitteret generaliter non contrauenire, vlla ratione aut causa, quod & sequitur Raph. Cuman. *consil. 18*.

Non obstat, quod quidam dicunt, verum vtique esse, quod, quando per dolum ex proposito sit extortum iuramentum,

metum, tunc iuramentum non valeat, & sic loquatur *d. c. quamuis*. Sed aliud sit in dolo praesumpto velato vel re ipsa, qui arguatur ex deceptione, vel laesione immodica, ut tenet Alexand. *consil. 32. volum. 1.* ubi distinguit inter dolum ex proposito, & dolum re ipsa, & dicit hanc esse communem opinionem. Quia contra Alexand. tenet Socin. *consil. 273.* ubi concludit, idem operari dolum re ipsa, & dolum ex proposito ad rescissionem contractus, *all. g. l. 2. de except. doli. & l. si quis cum aliter. de verb. oblig.* Nam cum dolus non possit liquido, & clare, & per exteriora probari, sed tantum coniecturis, *l. dolum. C. de dolo. Gl. in c. fin. de Renunciat. in 6. Bartol. l. fin. de probation. Castrenf. consil. 177. Gl. l. cum postea. C. de pactis.* Sed quae potest maior coniectura & probatio doli accipi, quam si appareat tanta enormis laesio, maxime in contrahente eum minore, quia est in mala fide, ex quo cognouit minorem contrahendo enormissime laedi. Nam qui contrahit cum adolescente mox consumpturo, dicitur id dolose facere, & agere. Quanto vero magis praesumendus est esse in dolo, qui contrahit cum puella vix 12. annorum completorum, quia contrahendo consumit, & renunciando perdit, *argum. l. si quis cum sciret. de usucap. pro empt. l. quod si minor. §. restituere. de Minor. l. si non. §. adolescens Mandat. sequitur* & hoc tenet Castrenf. *dict. consil.* Et quamuis Alexand. *dict. consil.* vocet hanc opinionem, quae differentiam facit inter dolum ex proposito & re ipsa, communem, quem etiam sequitur Curt. *sen. consil. 43. & consil. 66.* Tamen magis communiter tenetur, non esse differentiam; Et ideo dicunt *d. c. quamuis.* tam procedere in dolo re ipsa, qui causatur ex enormissima laesione, & qui appellatur dolus praesumptus, quam qui ex proposito, Nam ut dicit Bartol. *in d. l. quod Nerua. column. 2. deposit.* quod dolus praesumptus proprie dicatur dolus. Et ideo cum *d. c. quamuis.* generaliter loquatur, nihil impedit, quare non deberet de illo etiam praesumpto dolo

dolo intelligi, præsertim cum procedat in modum regulæ generalis, & ideo non debet restringi ad vnā tantum speciem doli, sc. ex proposito propter regulam. *l. de precio. de Publicia. in rem.* Ad quod etiā est alia regula, qua dicitur quod præsumptiones legum sint liquidissimæ probationes. *l. licet Imperator. de legat. 1. l. si quis locuples. de manum. testam.* Et ideo ipse Alexand. in *l. stipulatio hoc modo. de verb. oblig.* fatetur hanc communem opinionem esse æquam, & secundum eam consuluit *consil. 99. lib. 2.* & Philip. Decius *consil. 180.* dum dicit, contrariam opinionem esse magis communem, & ab ea nec iudicando, nec consulendo recedendum. Nam numero, & pondere plures sunt, qui hanc tenent, quos si Alexander vidisset, vt ipse dicit, non renuisset alteram esse communem opinionem. Ad quod facit quod dicit Bald. in *Rubr. de rer. permut. in C. circ. fin.* vbi inquit, quod in contractu damno facto, etiam cum iuramento, simplicitas præsumatur in rustico, muliere, & minore, & iuramentum hoc esse captiosum, & iniquum. Et idem Bald. in *c. 1. §. item Sacramenta. de prohib. feudi alien.* dicit, quod ex enormi læsione præsumitur dolus contra minorem commissus, vt cum renunciat hereditati sibi debitæ, alleg. not. per Bart. in *l. fin. de prætor stipulat.* Et ideo dicit, quod boni præfides faciant talia iuramenta per capturas personarum relaxari. per *l. illicitas. de offic. Præs. id.* Et hoc etiam tenet Petr. de Anchor. *consil. 38. cons. 82. & cons. 180. & consil. 341. & cons. 376. & in c. 1. extra de constitut.* In quibus locis omnibus tenet, quod dolus ex proposito, & re ipsa æquiparentur. Frider. de Sen. *consil. 144.* vbi tenet, quod quando re ipsa interuenit dolus, quod iuramentum sit nullum, vt si puella pro modico renunciat hereditati magni valoris. Calder. in *consil. 8. in tit. de iure iur.* Philip. Corn. *cons. 11. & cons. 124. lib. 3.* vbi dicit, se sæpius secundum hanc opinionem consuluisse, & refert ibid. Ioh. Pretrutij, & Benedict. de Benedict. veritatis consultores, & præceptores suos consuluisse secundū hanc opinionē. Idem

Corneus *cons.* 214. & *consil.* 147. *lib.* 4. Paul Castr. *consil.* 174. vbi pulchrè decidit, quod si filia, quæ pro quingentis sibi pro dote à patre datis renunciauit residuo bonorum, quæ ascende-
bant ad duplum, illa videtur dolo inducta à patre, quæ præ-
sumptio doli resultat ex eo tempore, quo filia reputetur im-
modicè læsa. alleg. d. l. si superstitis, & l. Nerva. depositi. l. unde si
Nerva. Pro socio. Et hoc idem dicit arguere qualitatem textus.
in tit. ff. & C. ad Tertull. & qualitatem minoris ætatis. l. 1. de mi-
nor. & dicit Decius *consil.* 180. illam esse opinionem commu-
nem, à qua in iudicando, & consulendo, nō sit recedendum.
Hanc sequitur Fr. Curt. iunior *cons.* 141. Felyn. c. in præsentia, col.
4. extra de probat. Fr. Aretin. *cons.* 93. & in l. qui superstitis. column. 8.
de acquir. hered. & l. 1. § si quis ita. col. 7. & 8. de verb. oblig. Andr. de
Barb. *cons.* 21. *lib.* 2. & dicit Curt. iun. d. *cons.* illam opinionem
omnes Modernos solennes sequi, & tenet eam Iason. d. Auth.
Sacramenta puberum. Hoc etiam sequitur Socin. *cons.* 263.

Quod in nostra specie facti ex immensitate donationis
oriatur magna præsumptio deceptionis, quæ non tantum in
muliercula, vel virgine, diceretur immensa, & effusa liberali-
tas, sed & magnanimo militi sufficeret, & addit quod in tali-
bus immoderatis factis, quantumcunq; iurata sint, & maxi-
mè in iuuenili ætate, adsit præsumptio dolo sitatis, tum quia
iactationes non præsumantur, nisi originem habeant ex ma-
la causa. c. super hoc. extra de Renunc. tum etiā quia talis immen-
sa profusio, vel renunciatio repugnat naturæ mulierum, quas
lex Sed si ego. cum gl. ad Velleian. vocat auarissimas, & raro acci-
dit, vt mulier ius suum remittat. l. si à sponso. C. de donat. ant. nupt.
Et dicitur contra sexum facere cum donat. l. si stipulat. §. 1. de
donat. int. vir. & vx. Circa immoderata autem gesta de facili
præsumi dolum. l. omnes. §. Lucius. de his qui in fraud. creditor. l. pa-
tronum. l. qui testamentum. de probat. Et addit Socinus sic con-
sultasse Anton. de Butrio Doctorem optimæ conscientiæ, in
consil. quod incipit. Orabilis filia.

Q

Accedit

Accedit pro confirmatione, quid si renunciatio teneret tam immodicè & enormiter lædens, quod iuramentū esset vinculum iniquitatis, q̄ non est dicendum. *c. quanto. c. quinta- uallis. extr. de iureiur.* Et cū sint tres comites iuramenti 22. q. 2. c. *animaduertendū* 12. q. 4. gl. *in au. b. quod eis. C. de nupt. c. et si Christus. de iureiur.* quorū vnus si deficit iuramentū est inualidum. *text. 22. q. 1. c. & iurabunt. sc. iustitia, iudiciū, & veritas, apparet, hic nullum omnino esse talium comitem.* Quæ enim esset iusti- tia ex parte eorū, quibus renunciatum est, vbi credula puella vix 12. annorū blanditiis consanguineorū inducta renuncia- uit opulentissimis hereditatibus, nulla penitus re ab ipsis, q̄b. renunciauit, accepta. Quod esset iudiciū in tanta p̄fusione, nimirū triginta milliū, q̄ principi etiā grauis esset: q̄ veritas persuaderet puellæ, hunc esse morem Nobilium, q̄ tamen vt paulò post ostendemus falsum fuit. Vnde dicit Matth. de Af- flict. *dec. 322. q. dispositio d. c. procedat, q̄ sc. iuramentū sit ser- uandum, quando tantum enormis læsio esset, sed si enormis- sima, vt nostro casu, q̄ non procedat.* Et ideo gl. 22. q. 4. ponit tres species iuramentorū illicitorū, quæ sint irritanda. 1. cum malè interponitur p̄pter iniquitatē exigētis & modi, & tunc dicit deficere iustitiā. 2. cū incitate, vt cum sine distinctione, & deficit comes iudicium. 3. quando pueri vel puellæ iurant.

Præterea omne iuramentum dicitur recipere civilem & æquā interpretationē, ne quis immodicè lædatur. *l. si liber- tus. §. libertus de oper. liber. c. veniēs. c. quanto. de iureiur. not. in l. si So- cietate. §. arbitrorum pro socio.* Sed si illud iuramētū sic intellige- remus, vt generaliter ligaret Sophiam, videmus quam graui- ter læderetur. Ideo ad illam tantā læsionem extendi nec po- test, nec debet. Et posito, *d. c. quamuis.* loqui tantum de dolo ex proposito, & quod ille dolus tantum faciat non valere iura- mentum, quemadmodum aliqui sanè pauci, & contra com- munē opinionem sentiunt: Vtiq̄; tamen perspicitur, in hac renunciatione dolum ex proposito euidentem interuenisse. Quia hic vocatur dolus ex proposito, qui dat causam cōtra-
ctui,

etui, vel per quem aliquis inducitur ad contrahendum, cum alias nō erat contracturus. Dd. *in l. 2. C. de rescind. vendit.* Et cui dubium esse potest, quin puella nostra astu sit inducta, & persuasa ad faciendum, de quo per vniuersam vitam ne cogitauit quidē, imo ex tenore dictarum literarū Renunciationis falso illi prædicatum fuit, esse talem morem Nobilibus puellis, vt in gratiam masculorum hereditatib. renuncient.

Sciendum est autem, quod licet nonnulli Dd. vt loh. de Imol. & secutus eum Archidiac. & Dom. de S. Gemin. teneāt, quod in casu *d. c. quamuis.* iuramentū sit omnino obseruandū: in vniuersum tamē omnes hunc casum excipiunt, nisi aliqua mendacia fuissent, plata ab aduersario dolo inducēte ad contrahēdū. Et hoc refert & sequit̃ Fr. Curtius *in cons. 43.* & tenet Abbas *cons. 70.* vbi dicit, q̃ tam legēdo, q̃ cōsulēdo, semp̃ hāc opinionē tenuerit. Guid. Pap. *cōs. 87.* sequit̃ Ang. *in l. quisquis. de Fideius. ar. gl. in l. si precio. in gl. mag. in fi. locati.* Lud. Ro. *cons. 437.*

In nihilo releuat Dominos Schenkios, q̃ dixerunt morem esse puellis Nobilibus, hereditatibus in gratiā masculorū renūciare. Nam id ita in more est, & valet, si puellis aliquid detur. Sed hec puella ne terunciū quidē ab his, quib. hereditatē paternā renūciando cessisse dicitur, accepit. Quod autē ex falsa causa & persuasionē, & p̃ suppressionē verē cōsuetudinis obtentū fuit, quomodo vires habebit? Ita. n. dicit Bald. *in l. fin. C. de falsa caus. adiecit.* quod si quis certioratus, & ex certa scientia renunciauerit omnibus beneficiis, tam minoris, q̃ maioris etatis, tamen si ex falsa causa p̃cedat, nō valet, alleg. not. *in l. per diuersos, & l. ab Anastasio. C. Mandat. argum. eorum, quæ dicuntur. de donat. in l. 2. §. circa. de except. doli.* Et ita cū sit dolo, & per mendacia inducta ad renunciandum, qui dolus errorem peperit, error autem aufert consensum. *l. 1. & l. & eleganter. de dolo,* vnde necesse est iuramentum non tenere. Ex quo enim cessat voluntas, non ligat amplius iuramentum. Ita Frider. de Senis *consil. 96. alleg. d. c. veniens. & d. c. quintanallis.* Nam iura-

mentum non extenditur ultra id, quod iurans consentit *l. fin.*
C. de non numer. pecun. l. fin. ad municip. & sic defuit iterum co-
 mes iuramenti iudicium, & hoc tenet Bartol. *consil. 90.* Vnde
 dicit Angl. *in d. §. item Sacramenta.* quod illo casu possit mu-
 lier contrauenire. Et si excipiatur de iuramento replicabi-
 tur de dolo. Vnde Paul. Castr. *in l. fin. §. i. idē quæ sit. de condict. in
 deb.* dicit se per illum text. & quæ ibi Bart. notat, consuluisse,
 quod si duo fratres diuisissent bona paterna, & materna, et-
 iam fraterna aqualiter, ac promississent non contrauenire,
 in plena forma, & postea appareret, quod bona mortui fra-
 tris pertinebant ad alterum tantum, concludit, quod quia
 per errorē sit facta illa diuisio, nō debet præiudicari, quo mi-
 nus contrauenire possit, & in simili sic consuluit Socin. *consil.
 114.* & sic tenet Angel. *in l. qui Romæ. §. duo fratres, de verb. obl.* Et
 sic circa hoc iuramentū deest tertius Comes veritatis, quia nō
 sunt, nec fuerunt vera, quæ sunt dicta à patruis, sc. quod hæc
 sit consuetudo Nobiliū, vt eo pacto renunciationes faciant.

Quarto, vt id iuramentum vim obligandi habeat, re-
 quiritur, quod certiorata sit antea de suo præiudicio Renun-
 cians, & quantum damni dicta Renunciatio ei parare potue-
 rit, ita tenet Hostiens. *in tit. de fideiussor. §. & quis.* Vnde cum di-
 citur vnumquemq; posse iuri pro se introducto renunciare,
 intelligit, si certioratus fuerit, *c. placuit 34. quæst.* Propterea, si
 puella contra disposuit. *l. pactum quod dotal. C. de collat. bonis pa-
 ternis* renunciauit, & nō fuit certiorata de beneficio d. legis,
 talis renunciatio nō valet. Quia nemo potest renunciare iu-
 ri, quod ignorat, *l. si per errorem. de iurisd. omn. iud. l. 2. de iudic.* Et
 facit *l. fin. ad Velleian. l. mater. de inoffic. test.* maximè quia iuniori
 & mulieri licitū est ignorare. *l. i. in fin. de edend.* Nec iuramentū
 hoc casu ignorantes ligat, cū non trahatur ad incognita. *l. fin.
 C. de non num. pec. l. fin. qui satis. cog. ita gl. c. ad nostram. verb. mente.
 extr. de iureiur.* Nam generalis renunciatio etiā iurata nō tra-
 hitur ad ea, de quibus si fuisset cogitatum verisimiliter non
 fuisset

fuiſſet iuratum. Abb. c. *ueniens col. 3. extr. de iureiur.* Præſertim ſi puella ignorauit, quantæ eſſent hereditates, quibus renun-
ciauit, vt conſuluit. Fr. Aretin. *conſil. 93.* Ad quod etiam An-
gel. d. *auth. Sacramenta.* ponderat verbum *ſponte*, dum text. di-
cit, ſacramenta puberum ſponte præſtita ſeruanda eſſe, vt ibi
excludatur omnis error. Ea enim, quæ per errorem fiunt, non
dicuntur ſponte fieri. Et ideo recte in definitione Renun-
tiationis dicitur, eſſe iuris proprii ſpontaneam refutatio-
nem. Quæ ignorantia certe præſumitur in facto alterius, cui
ſucceſſit, & maxime, vt in caſu noſtro, ſi non probetur im-
mixtio in bonis paternis, vel quod vnquam adierit, vel ſe im-
miſcuerit, vt ſic vires hereditatis ſcire potuerit.

Hoc etiam tenet Alex. *conſil. 53. col. 3.* Qui licet in aliis
locis velit dolum re ipſa, id eſt enormem læſionem non ſuf-
ficere ad hoc, vt iuramentum non teneat; tamen ingenuè
ſatetur, quod quando mulier renuntiationem faceret per
ignorantiam decepta, vt quia ignoraret, quot, quantisq; bo-
nis renunciaret, tunc renuntiatione etiam iurata non teneret.
Et ideo quamuis Ioh. de Immol. alias teneat, quod caſu, quod
dolo re ipſa, id eſt enormi læſione aliqua ſit læſa cogatur iura-
mentum ſeruare, niſi abſolutionem obtineat: tamen dicit ſi
puella, quæ renuntiat, valorem rerum, quibus renuntiat,
ignorauerit, quod hoc caſu iuramētū nō teneat, nec ſit opus
aliqua abſolutione. Nam verifiſimile eſt, quod ſi ſciuiſſet in
bonis, quib. renunciaret, tantū eſſe, non fuiſſet renūciatura.
arg. l. cum de indebito. de probat. cap. ſupra hoc. ext. de Renuntiat.

Et non refert, quod quidam dicunt, certiorationem
beneficiorum, etiam in muliere, non requiri, interueniente
iuramento, vt tenet Alex. *conſil. 42. cap. ex reſcripto de iureiur.*
Quia hoc debet intelligi in actibus, qui alios ſunt de iure va-
lidi, qualis ille contractus Renuntiationis de ſuccedendo
non eſt, cum alias abſq; iuramento ſit de iure inualidus, ſed
propter iuramentum ſit validus. *dictis iurib.* Et tenent com-

munitur Canonistæ *in d. c. quamuis. & c. licet mulieres. extra. de iur. reiur.* quod omni casu, in quo contractus est prohibitus de iure civili & tantum sustinetur, ratione iuramenti, sicuti est in casu nostro, tunc si iuramentum est dolo vel metu præstitum est ipso iure nullum, nec opus aliqua absolutione. Ad quod facit text. *in d. Auth sacramenta.* ubi dicitur, quod iuramenta metu facta nullius sint momenti. Vbi autem iuramentum interponitur super actu alioquin à iure civili non prohibito, tunc absolutione opus sit. Et hoc tenet Phil Franc. *in d. c. quamuis.*

Quinto, iure cautum est, quod Renunciationes non possint fieri nisi presentibus & acceptantibus eas debito modo, id quod innuere videtur tex. *d. c. quamuis.* pactum patri factum, quasi dicat presenti & acceptanti, ut hoc tenet Bart. *l. Lucius 2. §. quisquis. de leg. 2.* Salyc. *l. iubemus. C. de liber. caus. & l. 1. C. de confes.* Ideo Bald. *in l. Gallus q. d. de recte de liber. & posth.* dicit, singularem esse practicam, ut si velis ne aliqua confessio possit reuocari, scribatur in instrumento, parte presente, & acceptate. Sed hic ex actis apparet, cum, qui bona controversa modo obtinet, renunciationi non interfuisse, neque per se, neque per Procuratorem, sed nec ex intervallo ratificare potuit. Quia quod eius nomine gestum non est, in eo ratificatio subsequi nequit. Remotis igitur omnibus reliquis defectibus, tamen ex hac ratione solum presentibus commodaret renuntiatio. Unde si hodie renuncio Titio & ipse, cuius contemplatione facta est renuntiatio, me vivo moriatur, tunc quoad alias personas, quibus non est facta, & quod non acceptauere, non valet etiam iurata. Ita Ioh. de S. Gemin. & Phil. Franc. *d. c. quamuis.* limitant illum text. tanquam cessante causa Renunciationis. Argumento *l. Iulianus. C. ad Velleian.* & ita tenet Bald. & Angel. *d. l. pactum dotali. in 4. quest. & ib. Angel. consil. 52.* Salyc. *d. l. pactum. C. de pact.* Socin. *in fall. fall. 150.* Lud. de Gozad. *consil. 9. per l. si actionem. C. de pact.* Vbi renunciatio & pactum contemplatione certæ personæ nec prodest, nec nocet aliis, cum sint stricti iuris & eas personas, cum quibus est actum, non excedant, ut ibi Bald. Unde la-
cob.

Rob. de S. Georg. in l. auus. de pact. in fi. decidit, quod si filia fecit
quittantiam duobus fratribus suis cū iuramento, de heredi-
tate paterna, & materna, & deinde alii fratres nati sint de no-
uo, vel alii extranei instituti cum illis fratribus in testamento
paterno, tūc illa quittantia nō p̄iudicabit filiaē respectu eorū,
qui nō erant tēpore quittantiae, alleg. text. quē Angel. & Lu-
dovic. ad hoc facere dicūt. in l. iubemus. C. ad Velleia. l. si vnus. §.
inter omnia. de pact. Nihil ad rē facit, q̄ supradict⁹ possessor in-
strumento Renūciationis etiā insertus legit⁹. Nā exinde nō seq-
tur, ei p̄desse Renūciationē, & insup facit q̄ ex actis apparet,
q̄ a tribus reliquis semper exclusus fuerit, donec omnes vi-
tam cum morte cōmutarūt, & ipse solus superstes remansit.

Sexto vt talis Renunciatio valida sit specialiter requiritur
cum auctoritate tutoris, vel curatoris factā esse, ita vt tutores
puellę sub iurisiurandi religione cōtestati fuissent, talē renū-
ciationē pupillę cōducere. Hic sane nequeūt effugere Dñi
Schenkii, quin defectū tutorū vltro fateantur. Nec n. testa-
mentarii, nec datiuī fuerūt. Quod & nec legitimi fuerint ex eo
constat, quia licet illi denter & confirmētur à lege. l. legitimos.
de legit. tutel. tñ debent accedere Magistratū, cui insinuabunt
se esse legitimos tutores, & p̄ximiores in gradu: tunc iudex si-
ue Magistratus exquisita qualitate personæ, & patrimonii
tutoris, si eum idoneū esse comperit, exigit ab eo satisdatio-
nem & alia per l. i. & d. l. legitimos. l. fin. §. omnem. C. de admin. tut.
l. fin. in fin. C. de arbit. t. & in specie promittit tutor, defensionē
pro pupillo suscipere, quia alias non valeret tutela. Dd. dd. lo-
tū. Verum nusquam ex actis conspicitur, satisdationem esse
factam vel iuramentū præstitū fuisse. Imo etsi prætenderēt,
se hæc omnia præstare non debuisse, quod tamē de iure nun-
quam facient, utiq; tamen verum est, quod contractus inter
minore & tutore est p̄hibitus Br. l. pupillus. §. fin. de auctor. tut. &
in l. tutores. C. eod. in l. cū ipse. C. de cōtrah. ēpt. nisi cū solēnitare, de
qua in gl. l. si furiosi. C. de nupt. Præterea cū in definitione tutela
dicatur esse vis & potestas in capite libero, ad tuendū eum,
qui

qui propter ætatem se defendere nequit, iure civili, data & permiffa. *l. 1. de tutel. §. 1. Instit. eo.* Vnde nomen habent quasi tutores. Demonstrent igitur Domini Schenckii, in quonam tuitionem suam ostendere possint.

Nec quicquam facit, quod dicitur, puellæ, cum renunciationem iudici exponeret, duos curatores datos fuisse, quorum auctoritate actus validaretur. Quia dicit Bald. *in l. 1. C. si aduers. donat.* quod minor non possit facere simplicem donationem in re immobili, quia super tali donatione non possit interponi decretum, & addit quod imo ad talem donationem non possit dari curator ad autorizandum, in donatione. *alleg. l. 4. §. si ab ignoto. de manumiss.* Nā curator dādus est causa cognita, id est ex iusta causa, sed non est aliqua iusta causa dandi curatorem ad donandum, cum donare sit perdere, *arg. l. ratio iuris. §. si filius. de pact. l. prohibere. §. plane. Quod vi aut clam. l. si iur. fam. de donation.* Vnde ib. Bald. dicit, quod refutationes, quas faciunt puellæ fratribus cum auctoritate Curatorum, quatenus sapiunt donationem, sunt ipso iure nullæ. Et ita consuluit Andr. Barbat. *consil. 53. vol. 2.* Nec quicquam prodest decretum iudicis, quod interuenit. Et si enim, si decretū iudicis interueniat, omnis suspicio fraudis & metus tollatur, secundū Br. *l. frater. vers. tertio quero. de cond. indeb.* Bald. Castr. & Salycet. *in l. pacta nouissima. C. de pact.* Et ideo consuluit Bald. *in l. iubemus. C. ad Trebell.* vt contractus sint validi, vtile esse vt fiant coram iudice, quia ad hoc est dicendum, quod Dd. loquantur in contractibus maiorum, nō minorum, in quo casu nos sumus. Et si dicatur quod iuramentum faciat puellam videri maiorem, Dd. communiter *in d. auth. Sacramenta.* tamen ad hoc respondetur, vt per Bald. *ib. & in l. 2. q. 8. C. de rescin. vend.* quod licet iuramentum suppleat defectum ætatis, tamen non supplet alios defectus. Et ideo qui remitt. defectum ætatis, non videtur alios defectus remittere. Quia vbi multa obstant, non sufficit, quod vnum tolla-

tollatur per iura quæ allegat Decius *consil.* 349. Oldrad. *consil.* 238. dicit, quod licet iuramentum faciat maiorem aliquem, non tamen faciat sagacem. Et ideo ibidem dicit, quod iuramentum non auget obligationem sed refertur ad naturam actus, super quo interponatur. Decius. *consil.* 180. *in fin.* & *consil.* 349.

Sic etiam decretum iudicis nihil operatur, quia hoc est nullum & interpositum minus rite. Et licet alias in sententia adhibeatur illa distinctio, ad hoc, ut valida sit vel non, utrum sit expressus error vel non: tamen in decretis non adhibetur illa distinctio, imo indistincte qui tale decretum vel simile obtinuit, non habens iustitiam in se, licet error, seu iniustitia non sit expressa, tamen est ipso iure nullum. *l. cum vero. §. subuentum. & §. seq. de fideicommiss. liber. l. 1. §. hac via ne vis fiat ei. l. meminerint. C. unde vi.* Quod autem est nullum, nullum sortiri effectum debet, ut per Bald. *in l. 1. C. ex delict. defunct. not. in l. aut qui aliter. §. 1. in prin. & l. penul. Quod vi aut cl. m. c. non prestat. de Reg. iur. in 6.*

Nec est necessarium, quod intentetur aliquod iudicium nullitatis, quia cum lex hoc faciat, non est necesse, ut petatur à iudice. *l. nam etsi sub cond. §. fin. de condit. instit. & sufficit in iudicium deducere ius suum, & si opponatur de sententia, vel decreto, replicatur de nullitate.* Ita Br. *consil.* 163. Socin. *consil.* 18. *vol. 1.*

Nec dubio caret, quin in hac nostra renunciatione fuerint etiam multa immobilia, sed iuris est manifesti, quod in alienatione rei immobilis minorum necessario requiritur decretum iudicis, cum causæ cognitione & causa iusta, vel ob res alienum, aut euidentem pupilli utilitatem, alias alienatio ipso iure est nulla. *l. magis puto. §. non possunt. de Reb. eor. l. cum hi. §. prator. l. Transact. Specul. tit. de empt. §. nunc dicendum vers. hoc quoq. Alex. consil. 53. li. 3. Roma. consil. 321. Castrensis. consil. 91. & res alienata potest repeti cum fructibus, l. si prædium. C. de præd. minor. l. non solum. l. in prædiorum, eod. tit. Decius consil. 556. part. 4.*

Ex quibus omnibus concludimus, non obstantibus illis, quæ ex aduerso probabiliter adducta sunt, secundum tenorem libelli exhibiti, & in fauorem Actricis Dominae Sophiae esse pronuntiandum.

Vt supra conclusum atq; decisum est, ita nos Decanus, & Doctores Iuridicae Facultatis in inclyta Tubingensi Academia sentimus, ac iuris esse dicimus, vniuscuiusq; rectius & melius sentientis iudicio saluo. Actum in consilio 12. Mensis Octobris Anno Christi 1555.

CONSILIUM III.

COLLEGII IURIDICI LIPSENSIS.

De Interpretatione Renunciationum, si in patris dotalibus conuentum fuerit, filiam hereditati sororum ante matrimonium decedentium renunciare debere, atq; hæc deinceps generaliter renunciauerit, utrum hereditatem sororum post matrimonium defunctorum petere possit?

FACTI SPECIES.

Est etwan in Anno 1513. die Edle vnnnd Tugendtsame Jungfraw Amalia/eine geborne F. dem Gestrenngen vnd Besten Alexander von G. verheuratet worden/ vnd seynd ihr in der Eheberedung 600. Gilden zum Heuratgut versprochen / der gestalte / daß sie dargegen zu gesagt / sich mit Bewilligung ihres Ehegemahls Vätterliches / Mütterliches / Brüderliches / vnd Schwesterliches Erbes zu verzeihen. Es were dann Sach / daß ire Gebrüder / Martin vnd Andres / ohne mannliche lebendige Leibs Erben abgiengen / auff welchen fall jr ire Gerechtigkeit / so jr alsdann gebürt / möchte vorbehalten werden / vnd folgt ferzner in gemeltem Heuratsbrieff / dz die Verzicht Schwesterliches Guts halben mit ferzner binden noch verstanden werden soll /

soll/dann ob ihrer Schwestern eine oder mehr mit todt abgiengen/
ehe dann sie Ehelichen verheurat vnd zugelegt wurden.

Folgend aber vngefährlich ein viertel Jahr hernach hat gemelte Amalia F. eine endliche Verzicht ihres Vätterlichen/Mütterlichen/Brüderlichen vnd Schwesterlichen Erbs ohne vnder-
scheid / auch ohne einige Meldung der obgedachten clausul, von
dem Verstand des Schwesterlichen Erbs halben gethan/vñ hat
in solcher Verzicht keine Forderung/denn allein auff den Fall/
da ihre Brüder ohne männliche Erben abgehn würden/vorbehalten.
Nun hat sichs newlicher weil zugetragen/das gedachter Amalien
Schwester/Fraw Magdalenavon K. welche 2. Eheliche Männer
gehabt/ohne leibs Erben verstorben / vnd nach sich gemelte ihre
Schwester Amalien Alexanders von G. Eheliche Hausfrau an
nem/vñd ihrer zuvor verstorbenen Brüder Martin vñd An-
dres F. Söhne / als Joachim/Sigmundt vnd Martin F. am
andern Theil verlassen. Demnach thut Alexander von G. von
wegen seiner Ehelichen Hausfrauen Amalien von ihren Vettern
den gedachten F. ihren antheil an ihrer verstorbenen Schwester
von K. hinderlassenen Erbe fordern.

Vnd ob sich wol ihre Vettern gegen solche Forderung mit ihrem
beschehenem endlichem Verzicht zu schützen vermeinen / So
gründet sich doch gedachter Alexander von G. auff die oberzelt
clausul des Heuratbrieffs / darinn versehen/ das die Verzicht
des Schwesterlichen Erbs halb den Verstand habē soll/ wann die
Schwestern zuvor vnd ehe dann sie verheurat mit todt abgehn.

Diemeil dann diese Schwester nit im Jungfrauen standt
gestorben/sondern nacheinander zween Eheliche Männer gehabt/
so verhofft gedachter von G. das diese Verzicht/so nach Inhalt
der Eheberedung derer zu folg geschehen zuverstehen / sich auff
diesen fall nit möge erstreckē vnd dz sie also seine Eheliche Haus-
frau an dieser forderung nit können hindern. Aber dagegē gründen
sich die F. auff den Buchstaben der Verzicht darin dieser Auszug

oder restriction der verzicht auff die schwestern / die vnverehliche
sterben/nicht zu befinden / vnnnd gedachte Amalia ihr auff keinen
anden Fall das ius succedendi vorbehalten / dann wenn die
Brüder ohne mannliche Erben abgehen würden / vnnnd achten
es darvor/das durch solchen Buchstaben der verzicht / so pure,
ohne vnderchiedt vnnnd einigen anhang oder condition gesche-
hen/auf der Eheberedung geschritten / vnnnd das die verzicht/
tanquam purus actus, vnnnd als das letzte pactum; mehr dann
der Heuratsbrieff zu achten vnnnd demselben vorzuziehen/sonder-
lich weil solcher Heuratsbrieff durch keinen J. noch auch gedach-
ter Frawen Amalien Vattern gesiegelt.

Demnach so wird gefragt / ob die verzicht nach dem heu-
ratsbrieff zu verstehn vnd zu restringieren/oder ob sie/weil sie lang
nach dem heuratsbrieff geschehen/als pactum nouissimum dem
heuratsbrieff vorzuziehen/vnd gedachte Fraw Amalia vermög
derselben von gedachter ihrer verstorbenen Schwester Fraw M.
von R. hinderlassenen Erben außgeschlossen werden möge?

Responsum iuris.

Solche frag vermittelst Göttlicher hülff auffzulösen/
läst sich die sache wol erstlich darvor ansehen / als sey als
hier mehr auff den verzicht/dann auff den heuratsbrieff
achtung zu geben/dann es ist die verzicht / wie zuvor angezeigt/
wol ein viertel Jahr hernach/nach der Eheberedung geschehen/
darumb hat es auch das ansehen / als sey Fraw Amalia durch die
verzicht/so pure,vnd ohn conditiō beschehen/auf dem heurats-
brieff geschritten / weil darin die condition von der Schwester
Verheurattung nicht repetiert/noch weiter erholet worden.

Dann es ist eine gemeine Regel im Rechten/ Quod pacta
nouissima prioribus derogant, l. pacta nouissima. C. de pact. quæ
docet tā iuris, q̃ ipsius rei eq̃tatē postulare, vt pacta nouissima
seruent. Et facit l. si vnus. §. pactus nō peteret, eo. vbi prius pactum
per

per posterius eliditur, & semper posteriora derogant primis.
l. si quis cum procuratorio. §. fin. de procurat. l. eius militis. §. 1. de test. milit. l. si quis. in principio. de legat. 3. l. diuus. §. licet. de iur. Codicil. l. non adea. cum seq. de condict. & demonstr. l. cum sic status. §. 1. vers. penitentiam. de donat. int. vir.

Nun ist die Verzicht simpliciter vnd purè geschehen / vnd hat sich Frau Amalia darinnen alles ihres Vätterlichen / Mütterlichen / Brüderlichen vnd Schwesterlichen Erbes vnd Gutes / ohne einige condition begeben / vnd verlobet / daß sie / alle ihre Erben vnd Erbnehmen / hinfürter in ewigen Zeiten / keine Anforderung / Zuspruch / oder Berechtigung / darzu oder darnach / nimmermehr suchen / haben / fürnehmen noch gewinnen sollen. Quæ quidem verba valde sunt generalia, merito ergò generale debent afferre præiudicium; cum verba generalia generaliter intelligenda sint. *l. cum apud. §. generaliter. de iniur. l. 1. §. 1. gl. verb. infinitum. de legat. præst. l. in fraudem. de militari testam. l. obligari. de auctor. tutor.*

Vnd hat ihr hierinn nichts vorbehalten / dann ob ihre Brüder alle ohne Eheliche Leibs Erben mit Tode abgiengen / daß alsdann solcher Verzicht ihr an ihrer gebührlichen Erbschafft keinen Nachtheil bringen soll. Dieweil sie nun diesen Fall alleine aufgenommen / so folget auch / daß sie sonst in keinem andern keinen regressum haben könne. Exceptio enim firmat regulam, in casibus non exceptis, *§. vt autem. auth. de non alien. reb. Ecclesie. gl. in l. iis. de ll. Bart. consil. 59. col. 1. vers. quæ autem immunitas.* Sonderlich dieweil die condition, so in dem Heuratsbrieff besunden / in der Verzicht nicht repetiert: *Conditio enim seu clausula apposita in præcedenti pacto non intelligitur repetita in sequenti, nisi tum demum, quando posterius pactum alias redderetur inutile, vt docet Bart. in l. cum pater. de pact. dotat.*

Dubium autem non est, eiusmodi renunciationem, cum iuramento firmatam, de iure valere. Pactum enim de

non succedendo iuramento firmari posse, est *text. in c. quamuis. de pactis in 6. But. in l. stipulatio hoc modo. quest. 2. n. 3. de verb. oblig. & in l. fin. n. 8. C. de pact.*

So sind auch die verba renunciationis nicht dunkel noch zweifelhaftig / sondern an sich selbst klar vnd deutlich genugsam / daß allhier mit Noht ist / von einiger Deutung solches Verzichts / oder wie der zuverstehn / zu disputiren. Quia vbi verba sunt clara non cadit quaestio voluntatis *l. ille aut ille. §. 1. de legat. 3. Et in rebus claris non est opus coniecturis, l. continuus. §. cum ita. de verb. obligat.* Imo, cum verba inuenta sint, vt loquētis mentem exprimant. *l. Labeo. de supell. legat.* in dubio nunquam est à forma verborum recedendum. *l. 1. §. si quis nauim. vers. licet autem. de Exercitor. Actio.*

Aber diß alles vngeachtet / achten wir es darfür / daß die gedachte Verzicht nach dem Heuratsbrieff zuverstehn / vnd dieweil Frau Magdalena von K. mit ehe / dann sie verhehelichet / sondern im Wittwen Standt verstorben / daß Frau Amalia Alexandri von G. Eheliche Hausfrau / Krafft solches Verzichts / von gedachter ihrer Schwester Frauen Magdalenen von K. hinderlassenem Erbe nicht möge außgeschlossen werden. Vnd hierzu bewegt vns / daß baldt in dem Heuratbrieff / dardurch anfänglich Frau Amalia verbunden worden / sich des Vätterlichen / Mütterlichen / Brüderlichen vnd Schwesterlichen Erbs zu verzeihen / außgedingt worden / dz solche Verzicht des schwesterlichen Erbs halber den Verstandt haben soll / daß er sie nicht weiter binden / noch ferzner verstanden werden soll / dann ob irer Schwestern eine oder mehr / mit Todt abgienge / ehe dann sie Ehelichen verheurat vnd zugelegt würde / dann durch solche clausul vnd außdrückliche Bedingung wirdt allbereit der Verzicht / so künfftig zu Folg solcher Eheberedung geschehen sollen / ihr Maß vnd Verstandt / wie wie weit sie sich erstrecken oder gehn / vnd nachtheilig seyn solle / gegeben.

Clausula enim apposita ad determinationē actus porrigitur

igitur etiam ad actus sequentes, *l. si mihi. §. fin. l. talis scriptura. in fin. cum l. seq. de legat. 1. l. cum pater. §. fin. de legat. 2.* Maximè quando verba ab initio directà sunt ad actus futuros, wie all-
hie auf dem Heuratsbrieff zusehen / daß er von einem Verstande
der Verzicht redet / die erst künftigt zu Folg des Heuratsbrieffs
geschehen soll.

Clausula autem præcedens est maioris efficaciz ad de-
terminationem sequentium, quam sequens ad determina-
tionem præcedentium. Bart. in *l. quisquis. de legat. 3. & l. auia. de
condit. & demonstrat. & l. si quis ex argentariis §. si initium. nu. 21.
de edendo. Roman. consil. 144. incip. pater reuerende & consil. 503.
in l. lason l. pacta nouissima. num. 4. C. de pact.* Sic videmus, quod
clausula adiecta in lege interpretata videtur repetita in le-
ge interpretante. *l. nihil. de coniung. cum emancip. liber. & §. 1.
vers. tertia vero constitut. Auth. de filiis ante dot. instr. not. Bart. l. 4.
seruq. hac differentia. in fin. de vi bon. rapt.* Ita & conditio adie-
cta institutioni intelligitur repetita in legato eidem relicto.
*l. auia. vbi Br. de condit. & demonstr. Bart. l. ab omnibus. §. cum
quidam in 3. oppos. de legat. 1. lason d. l. pacta n. 4. C. eo.* Imò clausula
præcedens seu præcedenti actui apposita adeo efficaciter o-
perari potest in actum sequentem, vt si sit derogatoria actus
sequentis, faciat eum omnino nullum, & inutilem *l. si mihi. §.
fin. de legat. 1. l. si quis in princ. de legat. 3. q̄ iura ad hoc adducit gl.
1. d. l. pacta C. de pact.* Si ergo potest in totum annullare actum
sequentem, multò magis poterit eum limitare, restringere,
ac declarare. Nec mirū, quia omnes contractus ex conuen-
tione legem accipiunt, *l. contractus. de Reg. Iur. l. 1. §. si conuenerit,
l. L. ius. in fin. Depositi l. apud. Celsum. §. idem Labeo. de doli except.*
Ergo non possunt vires suas vltra voluntatem contrahen-
tium extendere. Quia actus agentium nunquam operan-
tur vltra eorum intentionem. *l. non omnis. Si cert. petat. l. obliga-
tionum substantia. §. fin. de act. & oblig. l. fin. C. ne vx. pro marito. l.
voluntate. C. de excusat. tutor.*

Auß welchem allem so viel erscheint / daß die Verzicht nach Inhalt der Heuratsberedung zu verstehen. Vnd diß wirdt auch nicht wenig gestärckt auß dem / daß diese Verzicht / zu Vollstreckung / vnnnd in executionem der vorgehenden Heuratsberedung geschehen / dann darauß folgt / daß solcher Verzicht sich weiter nicht könne erstrecken / noch der Frawen zu weiterem Nachtheil gereichen / dann solches in dem Heuratsbrieff abgeredt. *Actus enim, qui fit in executionem alterius præcedentis dispositionis principalis, non ampliat illam. Clem. 1. in fin. de præben. Alex. l. qui Roma. §. duo fratres. n. 29. vers. imò hic dicit. de verb. oblig. Phil. Decius consil. 193. col. pen. Zasius in 2. fallent. §. conclus. ult. part. Epit. sua feud.*

Vnd wil derwegen auß dem / daß in dem Verzicht die clausul, von dem Absterben der Schwester vor der Ehelichen Verheuratur außgelassen / vnnnd nicht repetiert, nicht folgen / daß durch solche Verzicht auß der Heurats Abredt geschritten / vnd daß also Fraw Amalia ihr Gemüth vnd Meynung verendert.

Mutatio enim voluntatis non præsumitur. l. non ad ea. de condict. & demonst. l. Lucius in fin. de legat. 3. c. maiores. in fin. vbi gl. verb. perdurare. de Baptismo. Et hinc est quod dicit IC. ei, qui mutatam voluntatem dicit, incumbere probationem eiusmodi mutationis. *l. eum qui. de probat. Panorm in c. 1. nu. 42. col. 3. vers. vel potest dici. de libelli oblat. & Crot. in Rubr. de oper. nou. nunciat. n. 63.* Idque non solum in vltimis voluntatibus, sed & in contractibus procedere, docet Phil. Decius. *in l. singularia. n. 16. vers. secundo tamen. Si cert. petat.* Sonder daß vielmehr die Fraw Amalia / neben ihrem Ehelichen Hauswirt der Meynung gewesen / daß / solche Verzicht nach Inhalt der vorgehenden Heuratsberedung zu verstehn / das erscheint auß dem / dz sich die Verzicht im Eingang auß die vorgehende Heuratsberedung referiert, mit diesen Worten / nach dem der Heuratsbrieff / vnder andern meldet / vnd in sich hält / dz wir die Edlen vnd Besten / Martin vnd Andres die §. meine freundtliche liebe Brüder 600. fl. zu rechtem

rechtem Heurathgut/vñ Ehesteuer in Zahrsfrist/nach Ehelicher
 Verschaffung aufrichten/ geben vñ bezahlen sollen/ darauff ich
 mit Geheiß vñd Verwilligung meines lieben Hauswirts/ alles
 meines Väterlichen/ Mütterlichen/ Brüderlichen vñd Schwe-
 sterlichen Erbs vñd Guts mich begeben vñd verzihen / vñd solche
 Verzicht mit brieffliche Vrfundē/ mit mehrgedachte meines lie-
 ben Hauswirts/ meiner vñd vnser beyder Freundschaft Insigel/
 vñd wie das die Eheverschreibung vermag / sie bekräftigen soll.

Scriptura enim referens se ad aliam, dicitur continere
 omnia ea, quæ continentur in ea, ad quam se refert. *l. asse toto.*
de hered. instit. l. si ita scripsero. de condict. & demonstr.

Vñd ligt nichts daran/ daß solche Renunciation allein im
 Anfang / & in narratione seu potius in præfatione gesche-
 hen/ vñd in folgender disposition der Verzicht nicht widerholt/
 noch repetiert. Præfationes enim arguunt, & probant ratio-
 nem & mentem loquentis, seu disponentis *l. fin.* quam ibi ad
 hoc adducit Bart. *n. 3. de hered. instit. l. 7.* & ibi Bar. *1. not. in 2. le-*
ctur. & in 3. notab. in 3. lectura. Si cert. petat. & ibi Curt. *nu. 18.* Imò
 etiam ostendunt vim causę finalis, vt docet Bald. *in vsib. Feud.*
in princ. n. 2. Et ideo dicta in præfationibus in sequenti dispo-
 sitione intelliguntur repetita, etiam in contractibus. *l. item*
quia. §. fin. de pact. l. Titia. §. 1. de verb. oblig.

Diemeil nun in dem Heuratsbrieff / darauff sich die Ver-
 zicht im Eingang referirt, vñd derer zu Folg die Verzicht ge-
 schehen / klar abgeredt / wie die Verzicht verstanden werden / vñd
 wie weit sich die erstrecken soll / so wirdt auch solcher Verzicht
 derselben Abredt nach billich verstanden. So dann nun der Heu-
 ratsbrieff vermag / daß der schwesterliche Verzicht allein auff den
 Fall sein Krafft haben soll / wann eine Schwester vnuerhelicht ab-
 stirbt / vñd aber solches allhie mit der verstorbenen Frawē Magdas-
 lena von R. de cui⁹ hereditate agit, nit geschehē / sonder dieselbe
 wol zweymal Ehelichen verheurath / vñd zween eheliche Männer
 gehabt / vñd also der Fall / auff welchen solche Verzicht / nach In-
 halt

halt der Eheberedung gemeint seyn soll / sich nicht zugetragen / so kan auch die beschehene Verzicht in diesem Fall der Frawen Amalien G. nicht præiudiciren.

Conditione enim cessante cessat & ipsa dispositio, vt docet Bart. in l. 2. §. fin. de condit. & demonstr.

Wie dann auch zwischen solchen Fällen ein grosser Unterscheid vnd ratio diuersitatis ist. Dann wann eine Jungfraw / che dann sie verhehelicht / verstorbt / so hat sie nichts dann irer Eltern Güter / die haben nach Inhalt der Eheberedung bey den Brüdern bleiben sollen / wann sie aber verhehelicht / so kan sie von dem Ehemann etwas bekommen / das von ihren Eltern nicht herkommen / deß hat sich die Fraw Amalia nicht begeben wollen.

Vnd irret hinwider nichts / daß kein F. vnd also weder der klagenden Frawen Amalia / noch auch ihre Vettern solchen Heurathsbrief besiegelt / daß es ist derselbe sonst mit vieler statlicher Leute / Ritter vnd Fürstlicher Amptleut Siegel bekräftiget / deren / weil ihr wol neu gewesen / vnd die Fürstl. Amptleut mit ires G. H. Siegel / an statt seiner F. G. die andern aber mit irem Siegel gesiegelt / billich nit weniger / dann der Partheyen eignen Siegel geglaubt wirdt.

Nam cum scriptura subscripta tribus testibus equipolleat instrumento publico. l. scripturas. C. qui potior. in pign. Certè multò magis credendum est his pactis, sigillo Comitis, & sex aliorum Nobilium & præfectorum, seu eorum, qui in magistratu sunt, sigillo corroboratis.

Vnd sonderlich / dieweil die jenigen so gesiegelt beyder Theil Freunde gewesen: Qui quidem interuentus amicorū omnem præsumptionem fraudis excludit. l. transactionem cum ib. not. C. de transact.

So meldet der Heurathsbrief / dz die Vnderhändler / so denselben gesiegelt / solche Eheberedung zwischen Alexandern von G. einem / vnd ihr Fraw Amalien vnd ihren Brüdern Martin vnd Andres F. welche der jetztbeflagten F. Vettern gewesen auffgerichtet /

nicht / darauf dann folgt / daß ihre Vettern darbey gewesen / vnd solches alles gewilliget.

Statut autem scripturæ, donec contrarium probetur. l. optimum. C. de contrah. & commit. stipul. l. cum precibus. C. de probat.

Vnd da es gleich ohne dz / so haben sie doch dardurch / daß sie nit allein zu Folg solcher Eheberedung ihre Schwester Alexandern von G. verheurat / vnd jr 600. fl. zu Ehegelt geben / sondern auch darauff zu wirklicher Vollstreckung der Heuratsabred die Verzicht von ihr / vnd ihrem Ehelichen Hauswirt angenommen / solche Heuratsberedung ratificirt. *Paria enim sunt, voluntatem declarare verbis vel facto. l. de quibus. de legib. l. Paulus. Rem rat. habet. l. fin. de diuort. Imo docet Ioh. Crotus. in l. sciendum. n. 21. de verb. oblig. quod actus in facto consistentes fortiores sint ad declarandam voluntatem alicuius, quam actus verbi, & operentur fortiolem effectum.*

Da man auch gleich solcher Bewilligung nit gewis seyn könnte / so ist doch mehr darangelegen / was sich Frau Amalia begeben dann was ihre Vettern bewilliget. Dann dieweil ihr als der verstorbenen Frauen Schwester / neben ihrer Brüder Kindern / der verstorbenen Frauen Erbe in stirkem, vnnnd nach dem Stamme zu rechnen deferirt. *§. si autem defuncto Auth. de hered. ab intest. Auth. cessante. C. de legit. hered.* So ist ihr Intention in allem dem / was sie sich durch die Verzicht nicht begeben / ergründet.

Dieweil sie nun in der Heuratsberedung bedinget / daß sie sich des Schwesterlichen Erbs nicht anders begeben wolte / dann allein auff den Fall / wann eine Schwester vnverehelicht verstürbe / vnnnd sich solcher Fall nicht zugetragen / so bleibt ihr auch ihr Recht noch frey.

Nec obstat qd supra adductum est, pacta nouissima derogare prioribus, quia hoc tū demū procedit, quando pacta nouissima sunt cōtraria prioribus, ita vt appareat, cōtrahentes à priori pacto recedere voluisse, sicut satis indicat text. d. l. pacta. text. in l. si quis in princ. de legat. 3. l. si. vnus. §. pactum. de pactis.

Aber in dieser Verzicht wird gar nicht gemeldet/dasß Frau Amalia auß der Eheberedung schreiten/ vnd iren Brüdern mehr einreumen wollen / Dann zuvor in der Heuratsberedung beschehen/sondern es findet sich vielmehr / daß sie sich auff die Eheberedung referirt, vnd durch solche Relation bey dem Verstand / so in der Eheberedung außgedinget/gebliebē/ vt supra est ostēsum.

Sic etiam tex. in d. l. si quis cum procuratorio. loquitur de actu contrario priori, cum diuersæ personæ negotium sit iniunctum. Ita & l. si quis ante, de acq. possess. loquitur de duobus contractibus, qui non se compatiuntur inuicem, & non possunt simul verificari. Sic & cetera iura loquuntur de voluntatibus contrariis, & quidem in vltimis voluntatibus, in quib. pro regula traditur, voluntatem hominis esse ambulatoriam vsque ad extremum vite spiritum l. quod si iterum. de adim. legat. Iason l. stipulatio. 4. notab. de verb. obl. Deinde Regula d. l. pacta. non procedit, quando primum pactū habet verba derogatoria ad secundum, vel sequens, vt tradit Gl. in d. l. pacta nouissima. & ib. Ias. n. 11. Eodem modo nō procedit, quando primum pactum continet clausulam interpretantem, seu potius restringentem posterius pactū, quia cum possit actus præcedens in totum annullare sequentem, multo magis poterit eum limitare & declarare, cum clausula præcedens maioris sit efficacie, ad determinationem sequentium, quam contra, vt supra probauimus. Similiter non potest procedere, quando posterior actus venit in executionem prioris conuentionis, & se refert ad priorem, per iura superius alleg.

Non obstat etiam, quod verba renunciationis generalia generaliter sint intelligenda, quia id solummodo procedit, nisi aliud de mente præferentis appareat, puta per expressionem certæ rei, vel causæ, quia tunc restringuntur ad causam seu rem specificatam, secundum Bart. in l. si de certa. 2. oppos. C. de Transact. Verba enim quantumcunq; generalia nunquā comprehendunt ea, de quibus non est actum. l. cum Aquiliana. de Transact. l. emptor. §. Lucius, de pactis.

Sed

Sed hic ex relatione, quam domina Amalia in renunciatione sua fecit ad pacta dotalia, satis apparet mentem ipsius fuisse, non aliter renunciare, quam in pactis dotalibus fuerit conventum, *alleg. l. asse toto, & l. si ita scripsero*. Ergo ex tali mente renunciantis restringenda sunt verba generalia renunciationis, secundum conventionem præambulam, in pactis dotalibus comprehensam.

Non obstat etiam, quod dicitur, clausulam oppositam in pacto præcedenti non intelligi repetitam in sequenti. Quia hoc potest esse verum, quando quodlibet pactum fit per se separatim sine mentione alterius, vel sine relatione ad alterum, sed hic priora pacta dotalia dant intellectum, & determinant renunciationem, quæ vigore talium pactorum sequi debet, & in posteriori pacto renunciationis mulier renuncians se rursus refert ad pacta dotalia præcedentia. Merito ergo secundum illa intelligitur, vt supra declarauimus.

Et licet exceptio soleat firmare regulam in casibus non exceptis, & hic casus, de morte sororum antequam nupsent, non reperiatur exceptus in renunciatione; tamen sufficit eum iam ante exceptum esse in pactis dotalibus, in quorum executionem, facta est renunciatio, & ad quæ se retulit domina renuncians.

Daß man auch sagt: Quod quando verba sunt clara, non cadat questio voluntatis, ist dahin gemeint / daß in solchem Fall nicht not ist / die voluntatem disponentis per coniecturas zu scrutiren oder zu erforschen / nicht aber dahin / daß klare Wort kein Deutung noch interpretation leiden können. Nunquam enim verborum interpretatio tanti est, vt melior sensus existat. *l. 3. C. de liber. præterit.*

Et licet in dubio à forma verborum non sit recedendum, tamen hoc ita procedit, nisi de alia mente disponentis appareat, *l. non aliter. de legat. 3.* Hic autem de alia mente renuncian-

nunciantis apparet ex conuentione, quæ de interpretatione eiusmodi renunciationis præcessit in pactis dotalibus.

Vnd sagen die Rechts Lehrer nicht vergebens / quod in contractibus non minus causa verborum, quam verba ipsa spectanda sint, gl. pen. l. in v. nditione. C. communia Prædior. Bald. in l. quamuis. col. 2. C. de Fideicommiss. & in Rubr. de pact. in 6. Decius consil. 48. col. 3. vers. sexto & ultimo.

Dieweil dann oben angezeigt / daß die præfatio in der Verzicht die causam derselben demonstriere, vñd sich aber solche præfation auff den Heuratsbrieff referiert so folget auch / daß der Heuratsbrieff vñd der Verzicht gegen einander sind / vt causa & effectus, limitata autem causa limitatum producit effectum. l. age cum Geminiano. C. de Transact. Bart. l. i. nu. 8. de pecul. So nun im Heuratsbrieff die abgerede Verzicht limitirt, vñd auff die Schwestern allein restringirt die vnuerhlicht versterben / so muß auch die Verzicht / so zu würcklicher vollstreckung solcher Heuratsberedung erfolgt / dermassen eingezogen / vñd nach inhalt des Heuratsbrieffs verstanden werden / vñd darauß ferner folgen / weil Frau Amalia sich der Schwestern Erbe / die im Ehe oder Wittwenstande verstorben / nicht verziehen / vñd ihr Verzicht allein auff der vnuerhlichten Schwestern tödtlichen abgang gemeint / wie sie sich dessen in vorgehender Heuratsberedung erklert / daß sie auch von dieser irer Schwester Magdalena von K. hinderlassen Erb nit mag außgeschlossen werden.

Daß dieser Rathschlag dem Rechten gemess / vñd auff die vbersannte Frag durch die obgemelte Rechtsgründe also zu vrtheilen vñd im Rechten zu erkennen sey / bekennen wir Valerius Pfister senior, vñd andere der Rechten Doctores der Juristen Facultet zu Leipzig / 2.

CONSILIUM IV.

ILLVSTRIS ACADEMIÆ ROSTOCHIENSIS.

De Renunciatione super re feudali.

Incausa N. contra N. Instrumenta contractuum duorum, quinter N. & N. olim Anno &c. deinceps inter N. & N. Anno &c. sunt celebrati, discussimus, ac ex iis intelleximus, Comitatum N. qui eo tempore nondum erat apertus, nec iure est, non posse ad illum contractum referri, neq; Principem ab eo remoueri posse. Et clausula abstentionis, seu renunciationis, ita habet: In hac ut supra dictum prædicti N. pro se & heredibus suis & posteris libero consilio, & deliberatione prius habita, consenserunt, & N. etiam à patruo suo cum gratiarum actione accepit, & ideo à petitione prædicta sua, & iure, quod ad Ducatum N. cum regionibus, ad eum pertinentibus, quæ olim N. Princeps in N. villis & aliis regionibus habuit, aut habere potuit, aut habere putabat, destitit, & omnia illa hereditarie & irrevocatorie N. patruo, & ipsius heredibus reliquit, cessit & dedit, in meliori forma, qua de iure, & alias fieri potest, iisq; omnibus penitus renunciavit. Et hæc cōventio priori contractui Anni &c. celebrato, derogare non debet, verum ille in omnibus articulis, qui in hac conventionem expresse non sunt immutati, semper interrupte seruabitur.

Facit autem contra prædictum Ducem, quod sua Celsitudo renunciauerit omni iuri sibi competenti, quod fieri potest. Quæ renunciatio non aduersatur iuri communi, cum omnes licentiam habeant iis, quæ pro se indulta sunt, renunciare. *l. si quis in conscribendo. C. de Episc. & cleri. l. pen. C. de pactis.* Nam quilibet rei suæ moderator & arbiter est, *vulg. l. in remandata. C. Mand. etiam in abutendo. l. sed et si lege. §. consuluit. de petit. hered. Socin. iun. consil. 91. nu. 25. & cons. 123. nu. 17. in 2. parte consilio.* Et iustum est unicuiq; sua cōmittere. *l. nemo ex-terius. C. de iudais.* Quia aut iuri suo renūciat, id postea repetere
non

non potest. *l. quæritur. §. si venditor. de edil. edict. l. Herennius. in pr. de euiet.* Hen. Göden. *consil. 20. in ordine. in fine.* Decius *consil. 389. n. 10.* Cephal. *consil. 192. n. 16. & 284.* Deinde in conuentione habita comprehenduntur omnia, quæcunq; pertinere possunt ad ducatum N. Qui enim totum, vel omne dicit, nihil excludere videtur, & verba generalia generaliter intelligenda. *l. Iulianus. & l. heres meus. §. uxori. de legat. 3. l. 1. de aur. argent. l. 1. §. generaliter, & ib. gl. verb. in infinitum. de legat. præstandis. l. si finita. §. de cæteris. de damn. infect.* Vnde dubium non est, verba indefinita vniuersalibus æquipollentia esse. *l. 1. §. cum urbem. de offic. præfect. urb. l. fin. C. de hered. vend.* Decius *in l. 1. n. 12.* Cagnol. *n. 13. & 14. de Regul. iur. & à propria significatione verborum non esse recedendum. l. fin. in fin. C. de dot. promiss.* Quia vbi verba clara sunt, non est vltcrius aliquid quærédum *l. non aliter, l. ille aut ille de legat. 3.* Hinc Bald. admonuit, *in l. final. C. de dot. promiss.* ne renunciantes vtantur verbis nimium generalibus, ne nimis lato sermone in promptum periculum incidant, vel vt tex. inquit, ne dum effuso sermone sese quis iactitat, in promptū incidat sui periculū. Ias. *in l. si de certa re. n. 4. C. de Transact.* Nic. Boer. *consil. 30. num. 14.* Tiraq. *in l. si vnuquam. in præfat. n. 120.* Et vbi verba generalia sunt ita ampla, vt salua ratione recti sermonis non possint restringi ad specificata, tunc verba ipsa generaliter operantur aliquid vltra specificata, secundum generalitatem verborum, à quibus non potest recedi. *l. pluribus de Acceptilat. l. regula. §. fin. de iur. & fact. ignorant. l. si ex pluribus. de solut.* Cyn. *in l. sub prætextu. C. de transact. in 4. oppos.* Bar. *d. l. si de certa.* & Dd. *in l. emptor. §. Lucius. de pactis.* Natta *consil. 113. nu. 1.* Aretin. *§. idem per acceptilat. n. 6. Instit. quib. mo. tollitur oblig.* Quare generale pactum sui natura ad omnia porrigitur etiam ad incogitata. Quia licet non fuerit cogitatū: tamen debuit cogitari, & imputet sibi, qui non cogitauit sub verbis generalibus omnia comprehendi. Nam stultitia sua non debet aduersario

suo nocere. *l. quicquid astringenda. de verb. oblig.* Bald. *in d. l. sub pretextu. n. 2. in 1. oppos. C. de transact.* Natta *d. consil. 113. nu. 2.* Et pactum generaliter factum extenditur etiā ad omnia, de quibus nulla erat controuersia. Alex. de Immol. *in consil. 42. nu. 8. lib. 1. & consil. 11. num. 8. lib. 2.* Et generalis renunciatio tantum præiudicat, quantum specialis Tiraq. multos citās *d. lo. n. 116.*

Porro clari iuris est, quod illustrissimus Dux teneatur ad obseruationē Renunciationis, & pactorū, de quibus conuentio inter prædictos Duces mentionem facit *l. iurisgentiū.* §. *Prætor ait. de pact. l. pacta. C. eod. l. pen. C. eod. tit. l. 1. de pact.* Et graue est fidē fallere, inquit Vlp. *l. 1. in pr. de constit. pecun.* Sunt n. contractus, facta, conuentiones iurisgentiū. Ideoq; ab omnibus obseruari debent, etiam ab ipso Imperatore, qui licet solutus sit legibus. *l. Princeps. de legibus,* tamen quia contractus & pacta sunt iurisgentium. *l. ex hoc iure. de iustit. & iur.* Imperator ad obseruantiam eorundem, sicut quilibet priuatus obligatur. *per text. l. donationes. C. de donat. int. vir. Dd l. digna vox. C. de legib. & in c. 1. per ill. text. de probat. in 6. Iason consil. 1. vol. 1.* Hinc notabiliter inquit Bald. *in l. 2. n. 40. C. de seruit. & aqua,* quod licet princeps sit solutus lege potestatiua, non tamen est solutus à dictamine rectæ rationis, siue naturalis, nec à lege naturæ, quia est animal rationale & politicum, & eleg. inquit text. *in l. interclaras. C. de Sum. Trinit.* nihil esse, quod lumine clariore prætulgeat, quam recta fides in Principe. Ludou. Bologn. *cons. 2. n. 11.* Qua propter admonuit Aristoteles Alexand. Magnū, Bald. *in d. l. 1. in prin. de pact. vt sc. promissa seruatet his verbis; o Alexander observa fidem datam & fœdera confirmata, alias malus finis sequetur.* Iason *in d. l. 1. in princ.* Si ista procedunt in Imperatore, vel Pontifice Romano, multo magis procedunt in omnibus aliis inferioribus à Cæsare. Schurpff, *in consil. 7. nu. 1. & consil. 59. n. 4. & seqq. centur. 1. & in consil. 53. n. 16. cum seqq. consil. 60 n. 4. & consil. 72. n. 3. & 4. centur. 2.* Et rumpere pacta est graue, non solum apud ius cōmune, sed etiam apud Deum.

Corn. in l. si paciscendo. in 2. *quæst. C. de pact.* nullaq; maior iustitia est, quam illa quæ oritur ex pacto, Bald. *conf. 367. tom. 3.* Roland. à Valle *consil. 100. n. 22. vol. 3.* Et vna pars, altera inuita & renitente, nullo modo potest recedere à contractu inito, l. ab *emptione*, & ibi Dd. *de pact. l. 1. C. quando lic. ab empt. reced.* Schurff. *consil. 54. num. 7. in fin. centur. 3. l. sicut. C. de act. & oblig. c. quod semel. de Reg. iur. in 6. l. sicut maior. C. de repud. hered.* Quæ regula adeo generalis est, vt etiam procedat in consensu habito ad confirmandū alterius factum. l. in idem. ibi text. dicit, nullum posse videri iniuriam accipere, qui semel voluit. *de aqua pluui. arc. & voluit ibid.* Paul. de Castro, eam regulam, q̄ sufficiat semel placuisse, duo importare. Primo, q̄a postea nō potest mutare p̄positū in alteri⁹ p̄positū. c. *mutare de regul. iur. in 6.* Secundo, quod possit compelli ad perseuerandū in eo, quod semel placuit. Schurff. *consil. 32. n. 12. centur. 2.* Item Nemini concedit̄ venire contra factum proprium. *vulg. l. post mortem. de adopt. l. cum à matre. & ibi Dd. C. de rei vendic. l. generaliter. in fin. C. de non num. pecun.*

Et cum hæc conuentio deliberate & spontanee facta fuerit, ideo non potest allegari iniuriam vel dolum factum fuisse. c. *scienti. de reg. iur. in 6. ib.* Dynus & alii, l. *nemo it.* Cagnol. ff. *eo. l. qui autem, §. præterea. Quæ in fraud. creditor. l. 1. §. vsq; adeo. de iniur.* Bart. in l. *quamuis. in fin. de in ius vocand.* Et hanc doctrinā Dd. interpretantur, non solum de sciente, verum etiam de scire debente. Gl. in d. c. *scienti. per l. 1. §. si intelligitur. de adil. edict. l. si tamen. in §. ei qui. eod. tit.* Cagnol. d. l. *nemo n. 2.* Præterea notū est non esse minorem auctoritatem transactionum, q̄ rerum iudicatarum, l. *non minorem. C. de transact.* Schurff. *consil. 65. n. 9. cent. 1. & consil. 32. n. 5. & consil. 54. n. 5. cent. 3. l. causas. C. de transact.* Quia transactio est remedium finiendarum litium, l. *fratris. C. de transact. c. 1. de lit. contest. in 6.* Schurff. *consil. 32. num. 5. & consil. 36. n. 3. centur. 2.* Nec in transactione locus est pœnitentix, l. *quamuis. C. de transact. d. l. fratris.* Et hoc nelis semel extin-

extincta amplius instauretur. Quod quidem procedit, etiā si transactio tenderet, non solum ad liberandum, sed etiam ad obligandum. *l. si super possessione. C. de trans.* Iason in *d. l. quamuis.* Schurff. *conf. 72. n. 4. cent. 2.* Hinc est, quod per transactionem tollantur omnia iura competentia transigentibus, siue sint instrumenta, siue testes, siue præscriptio, vel aliquid aliud de iure cōmuni, vel speciali competere potest. *c. 1. & ibi Panor. mit. n. 4. extra. de transact.* Et si quis post transactionē se reperiatur grauitè læsum, tñ ppter hoc nullo modo potest rescindere transactionem, per tex. express. in *l. Lucius. §. fin. iuncta gl. 1. & ibi Bart. ad Trebell. gl. & Dd. in c. cum causam. extr. de emp. & vend.* Moderni in *l. si quis cum aliter. de verb. oblig.* Quia magnū commodum consequitur quia lite recedit. Panor. in *d. c. 1. n. 2.* Schurff. in *d. consil. 32. n. 6. cent. 1.*

His & similibus argumentis, quæ facile cumulari possunt, non refragantibus, contrariam tñ sententiam, in hac illustri controuersia, nos sequimur, & existimamus prædictā renunciationē ad comitatū N. vtr in principio huius responsi modo attigimus, ne utiquā referri posse. Idq; ex rationibus sequētibz. Doctores cōmuniter in fortioribus terminis cōcludūt renūciat onē generalē iuriū, q̄ quis habet, aut habere sperat, solummodo inducere renūciationē iuris p̄sentis, vel futuri debiti ex aliqua causa subsistente de p̄senti, Bart. *l. qui cū tutoribus. n. 1. allegans l. 1. & 2. de statuliber. & in l. quod Seruius. de condit. caus. dat. & in l. post emancipationem. §. illud. n. 19. in 6. quæst. de verb. obligat.* Et in *l. si uxor. §. diuus. ad l. Iul. de adult.* Bart. eleganter inquit, omnem spem proprie dici ex aliqua causa de p̄senti, vel quæ habebat depēdentiam de p̄sente. Et huius Bart. sententiam reliqui Dd. sequuntur. Anton. de Butrio. *c. cum inter. n. 11. loh. de Immol. n. 9. Panormit. n. 11. extr. de renunc.* Iason in *d. l. qui cū tutoribus. n. 2 & 3.* Alex. de Imm in *d. l. quod Seruius. n. 6.* Fr. Curt. iun. in *cōf. 23. n. 2.* Bart. Cass. *cōf. 3. n. 1.* Et idē Chassā. in comment. in consuetud. Burgund. Rubr. des successions. *§. 12. n. 6. &*

hanc communem conclusionem Doctorum esse testatur Iacob. Mandel *in consil.* 66. n. 2. Bernard. Bombi. *in consil.* 55. nn. 71. Iac. Phil. Port. *consil.* 19. n. 33. & *consil.* 57. n. 13. & *consil.* 143. n. 13. Et hæc doctrina adeo generalis est, ut etiam habeat locum, et si iuramentum interuenerit. *c. cum inter* & *ib. Gl. in verb. iuramentum*, & ibi Dd. *d. tit. Iason d. l. quod Seruius. n. 10.* Felyn. *in c. si diligenti. n. 33. vers. decimo fallit. extra de foro compet.* Decius *in cons.* 352. n. 7. *cir. fin.* Hippol. de Marfil. *l. 1. §. si quis ultra. n. 23. vers. quin imo unum addo. de quæst.* Guil. Bened. *in c. Raynutius verb. duas habens filias n. 287. extra. de Testam.* Et hoc quidem etiam procedit, si illa generalis clausula ex alia quacunque causa esset adiecta, quia illa intelligi debet ex causa de præsentī, & non ex causa de futuro. Guid. Pap. *in suis decis. quæst. 229. n. 1.* Cum igitur Comitatus N. tempore transactionis & renunciationis non fuerit ad N. delatus nec re, nec spe, sed sola legis dispositione, ubi etsi casus contingeret, certe non venit in generali renunciatione, ut in simili post alios scribunt Guid. Pap. *decis. 227.* & Guil. Bened. *in d. verb. duas habens filias. n. 288.* Et licet per pactum quis posset renunciare iuri in spectantem competentem *l. 1. & ibi. Dd. C. de pact.* Illud tamen in eo casu intelligitur, quando ad hoc fuit consensus dispositiuus, & adhibitus animo obligandi. Carol. Ruin. *consil.* 70. n. 9. *vol. 1.* & n. 11. inquit idem Ruinus, iuri de futuro etiam per pactum renunciari non posse, quando non competit, de præsentī re, nec spe. Bart. *d. l. 1. C. de pact. vers. quandocunque. allegans l. 1. §. quod agit. quor. bonor. l. nec nos. C. de postlim. reuers.* Et tempore transactionis initæ, & renunciationis subsequen- tæ non habebat N. ius de præsentī, & hoc certum est. Sed nec etiam in spe, quia nulla suberat spes ex causa de præsentī. Nā tunc demū dicitur quis habere ius in spe, quando illa spes oritur ex causa de præsentī, ut quia vocatur sub aliqua conditione. Bart. *l. qui Roma. §. duo fratres. n. 19. vers. decimo sexto quæro. de verb. oblig.* Ioh. de Imm. *d. c. cū inter n. 9.* Ruin. *d. consil. 70. n. 11. Id. consil. 98. n. 15. vol. 1.*

Mandell. *d. conf. 66. n. 2.* Et quamuis ius competens nec re, nec spe, possit remitti, & huic renunciari, per verba respicientia futurum tempus. Bart. *num. 4. in fin. & alij in d. l. 1. Id. Bart. l. si stipulamur. & in l. si a colono. de verb. oblig. Ias. d. l. qui cum tutoribus. §. qui per fallaciam. n. 1. de transact.* Guil. de Bened. *d. c. Raynutius. v. r. si absq. liberis. n. 112.* Tamen hoc cum illo temperamento accipitur, si voluntas renunciantis & transigentis interueniat, & appareat de mente ipsius renunciantis. Dd. communiter *d. l. 1. & nouiss. loh. Bologn. num. 80. & 86. C. de pact.* Quare quando aliquod ius est, quod nec re, nec spe competit, sicuti verba renunciationis propriam sapiunt dispositionē de presenti, nullo modo ad ius futurum renuntiatio porrigitur, *d. l. 1. §. quod ait. Vital. de Camp. in tract. clausul. cap. renuntiatio futurum iurium. cir. fin.* Vnde non dubium, generalem renunciationem omnium iurium non se extendere ad exclusionem illius iuris, quod habet ortū ex causa de futuro. Phil. Decius *consil. 27. n. 3. Paris. conf. 95. nu. 33. part. 3.* Et illud quando quis remittit omne ius quod habet, vel habere sperat, intelligitur ex causa de præterito, non de futuro, quia de eo non potuit cogitari. Bald. *l. pactum dotali. post nu. 8. in 13. quest. C. de collat.* Et scribit Andr. Barb. *cons. 48. post n. 2. vers. demonstro nunc, vol. 1.* id quod euenit ex lege, vel legis dispositione non posse tolli, nisi nominatim exprimatur. *l. fin. C. de interd. viduit. toll. Chassan. in consuet. Burg. Des successions. Rubr. 7. §. 12. n. 6.* Et verba renunciationis non trahi solent ad quæsitā postea ex causa de nouo superueniente. *c. 1. & quod ibi notat. de eo qui finem fecit agnato, de feudo paterno, & in c. 1. si de feudo fuerit controu. Corn. consil. 11. post n. 20. vol. 3.* Licet nō ignoremus, agnatum quoq; posse renunciare iuri succedendi in feudis sine pacto, & hoc esse speciale in materia feudali, etsi non possit renunciari iuri succedendi in feudis, sine pacto, vniuersaliter & in genere, tamen in specie personæ singulari potest, Matth. de Afflict. post Iacob. de Beluis. *in c. 1. num. 8. d. tit.* Sed & ea renuntiatio in casu nostro nullo modo facta est. Ergo, &c.

Hinc est, quod in materia feudorum, in qua nos sumus, ratione Comitatus N. clausulæ renunciationum non excludunt ius de futuro. Quia ille qui diuidit etiam refutando, non videtur refutare ius futurum, sed solum id quod in præfenti est liquidum. Et est ratio, quia contra naturam refutationis est, quod extendatur ad futura. *l. si ita. §. sub conditione. de legat. 2.* Bald. *in c. si quis miles. num. 4. vers. secunda conclusio est. tit. constit. Feudal. D. Lotharij*, cuius sententiã reliqui Dd. sequuntur. Aluarot. *ibid. num. 3. vers. secunda conclusio est*, Præpos. *num. 4.* Franc. de Aretin. *cons. 3. in princ.* Albert. Brun. *cons. 79. n. 2.* Et de natura renunciationis est, quod restringatur text. *l. emptor. §. Lucius. de pact. l. si ex plurib. de solut.* Socin. *sen. cons. 96. in fin. vol. 1.* Tiraq. *præfat. d. l. si unquam. n. 128.*

Præterea Renunciatio semper debet interpretari secundum intentionem ipsius renunciantis, nec debet operari aliquid ultra eius intentionem, *valg. l. non omnis. si cert. petat. l. obligationum. de oblig.* Menoch. *in consil. 1. nu. 223.* Cum igitur de intentione N. ratione Comitatus N. nihil constet, multo minus de ipsius renunciatione quid constare potest, quia renunciatio in dubio non præsumitur. *l. postquam.* Vbi Decius *num. 16. C. de pact.* qui post multos docuit, iuri proprio non censi renunciatum, nisi expresse ita actum fuerit, Crauet. *consil. 157. num. 5. & consil. 290. post num. 1. vers. quarto.* Tiraq. *d. loc. num. 128.* Menoch. plures citans *alleg. consil. num. 212.* quia renunciatio donatio dicitur *l. 1. de transact.* Sed donatio non præsumitur, imo fatuitas potius quam donatio. Crauet. multos citans *in consil. 77. num. 14.* Ergo nec renunciatio iuris præsumi debet, imò quando alia sumi potest interpretatio, quam iuris proprii renunciatio, illa sumi debet. *l. si eleganter. §. qui reprobos. de pignor. act.* Crauet. *consil. 220. n. 1. vers. quinto.* Et sufficit etiam leuissima quæque euasio, Tiraq. *de utroq. Retr. Rubr. de retraic. lignagier. §. 36. Gl. 2. num. 50. cum mult. per eum allegatis.*

Cum ergo inter N. & N. actum fuerit in specie de Ducatu N. eiusque cessione, non trahitur is renunciationis actus de vno casu ad alium. *l. si domus.* & ib. Paul. de Castr. *de seruit. urb. prae.* Et limitata causa limitatum producit effectum. *l. cancellauerat. de his quae in testam. delentur.* Natta *cons. 78. in fin.* Ita in term. Paris. *cons. 69. n. 41. p. 3.* Vnde renuntiatio facta respectu vnius iuris, non extenditur ad aliud. *l. si vnus. §. ante omnia. de pact.* Ludou. Roman. *cons. 132. in fin.* Iacob. de Riminald. *consil. 249. n. 22. vol. 2. l. si domus. de seruit. urb. praedior.*

Similiter cum non praesumitur renuntiatio, quae non sit verisimilis, praesens renuntiatio ad Comitatum N. extendi non potest. Decius *cons. 945. n. 9.* Paris. *consil. 49. n. 40.* Crauet. *cons. 290. n. 1. vers. tertia renuntiatio.* At in casu nostro verisimile non est, quod N. ratione Ducatus N. etiam voluerit iuri suo in Comitatu N. renunciare, cum renuntiatio per se sit stricti iuris, & conlequenter strictissime interpretari debeat *l. quicquid astringenda. de verb. oblig.* Cumque in casu dubio interpretari debeat in illam partem, quae renuncianti minus praui-dicet. Decius *d. l. postquam liti. num. 16.* Item in ea non veni-ant alia, nisi illa, quae expressa sunt, vt not Calder. *in consil. 5. in fin. sub Tit. de praebendis.* Iohan. de Immol. *consil. 49. in fin. cum aliis similib. adductis.* per Decium *consil. 402. num. 3.* Fuit igitur dicta renuntiatio non simpliciter, sed limitatiue & re-strictiue ratione Ducatus N. prout N. illum Ducatum tempore renunciationis possidebat, ergo ad limites tan-tum, in quibus facta fuit, & vltcrius non potest extendi, *dd. iurib.*

Et hoc quoque certum est, quod renunciationes intelli-gantur rebus sic stantibus. *d. c. cum inter.* Feder. de Senis. *consil. 77.* Bart. *d. l. quod Seruius. num. 4.* Tiraq. *d. loc. multos citans. num. 190.* Et ideo se non extendunt ad ius superueniens de nouo *Dd. in d. l. stipulatio. Paris. consil. 7. n. 70. cum seq. p. 2.* August. Bero. *consil. 97. num. 12, vol. 1.* Quare in casu praesenti renuntiatio, de qua

de qua fit mentio in transactione inter Illustrissimos Duces, intelligitur eo statu, in quo erant tempore transactionis res N. & N. Et sic de præsenti, unde non extenditur renunciatio ad ius de futuro, sed intelligitur de iuribus, quæ possunt haberi vel re, vel spe, ex causa præsenti, tempore renunciationis. Alex. de Immol. *d. l. quod Seruius. n. 5. & 6.* Hipp. de Marfil. *consil. 76. nu. 31. vol. 1.* Bertachin. *in suo repertorio. vers. Renunciatio. n. 40.* Chassan. *in Consuet. Burg. Rubr. de success. 7. §. 12. n. 6.* Celsus Hugo *consil. 81. n. 8.* Tiraq. *d. loc. n. 112.*

Quibus addimus & illud, generales Renunciationes se non extendere ad casum improuisum. *ar. l. fistulas. §. frumenta. de contrah. emp.* Bald. *in l. 1. C. de inoff. donat. Roman. in l. 1. q. 12. C. quando non petent. part.* Steph. Bertrand. *consil. 127. vol. 4. nu. 2.* Nec venit in generali locutione quod quis specialiter non dixisset. *c. in generali. de Reg. Iur. in 6. l. obligationi. de pignor.* Corn. *consil. 345. n. 8. vol. 1.* Similiter renunciatio, quamuis generalis, non trahitur ad ea, quæ quis particulariter non renunciaffet, Socin. iun. *consil. 20. n. 28. p. 4.* Bald. *in l. iubemus in 2. not. C. ad. SC. Vell.* Et ait Iason post alios *in d. l. qui cum tutor. num. 1. de transact.* transactionem quantumcunq; generalissimam, quibuscunque verbis conceptam, non obstare agenti ex alia re, & alia causa, quam illa, super qua est specialiter iniunctum. Sed verisimiliter N. non renunciauit omnibus regionib. pertinentibus, respectu Comitatus N. si de eo fuisset interrogatus, præsertim in quo magna est læsio & iactura ipsius Principis N. quam quis velle non præsumitur, *per vulg.* Et proinde renunciatio nostra non potest extendi ad illa iura, quæ renunciatus nec sciebat, nec scire præsumebatur sibi competere, imo penitus ignorabat, *per reg. l. mater decedens. & ibi Bart. nu. 4. de inoff. testam. l. in repudianda. vbi Bart. & Iason de acquir. hered.* Decius *consil. 530. n. 11.* Corn. *consil. 241. num. 9. vol. 2.* Socin. iun. *o. sil. 129. n. 65.* Et ita quoq; in materia feudorum tradunt Interpp. *dd. tit. Constit. Feudal. Domin. Lotharij, & de eo qui finem fecit agn.*
Imò

Imò si dubitet quis, vtrum sibi competat aliquod ius, ei non videtur renunciare. *l. fin. §. si autem nescius*, & ibi Bart. in *§. sed quarebatur. n. 2. C. de furt. lason in l. 1. in 1. notab. nu. 5. de condict. indeb. & in l. apud Iulianum. §. si Titius. n. 9. de legat. 1. in Auth. Sacramenta puberum, n. 54. in l. quamdiu. nu. 3. C. qui admitti ad bonor. p. ss. Socin. iun. cons. 37. n. 2. & cons. 116 nu. 19. part. 1. Cum ergo N. ignorauerit sibi competere Comitatum N. nullo modo per aliquem actum creditur huic iuri renunciasse. Nam ignorans nō obligatur, *l. si per errorem*, & ibi Bart. de iurisd. omn. iudic. *l. cuius per errorem*. & ibi Decius de Reg. Iur. Et alias dicimus, quod inclusio vnius est exclusio alterius. *per vulg.* Et facit quod verba generalia plerumque restringantur, ne quis indebite damnum patiatur. Gl. & Bart. *l. fin. §. in computatione. de iure delicti*. Decius consil. 374. post n. 6. pulchrè Crauet. consil. 3. & consil. 70. Hieron. Gratus. in resp. 17. nu. 46. & resp. 66. num. 18. & resp. 109. n. 14. lib. 1.*

His etiam addi potest, Renunciationem quandam priuationem iuris, quæ præsupponit habitum, de præsentī esse. *l. decem. de verb. oblig. l. manumiss. de iustit. & iur. c. ad dissoluendum. de sponsalib. impub. l. 1. de distract. pign.* Quare hæc renunciatio, quæ facta est de Ducatu N. deq; regionibus ad eundem pertinentibus, solummodo inducit priuationem illarum regionum, q̄ tempore transactionis erant in controuersia, Socin. sen. consil. 114. in princ. & consil. 189. num. 1. vol. 2. Ex quo sequitur quod Illustriss. Dux N. non excludatur à Comitatu N. qui illi acquiritur & debetur de nouo, ex noua causa superueniente: Decius consil. 220. Cels. Hugo consil. 61. n. 8. Ruin. cons. 7. vol. 1. Gabriel. in consil. 89. n. 10. & 13.

Vt tandem circa hunc articulum principalem concludamus, certum est, transactionem fieri super re dubia, vel incerta, vel vbi de lite calumniosè in futurum mouenda dubitatur. *l. 1. de transact.* Sed in casu præsentī, nec Comitatus N. erat tunc temporis dubius, nec etiam lis versabatur incer-

ra, aut in futurum versari dubitabatur, ex hoc, quod comitatus N. cito ad Duces N. erat reuersurus, cum multi adhuc Comites eo tempore viuerent. Deinde transactio quæcunque sit de his tantum, de quibus inter contrahentes placuit, interposita creditur *d. l. qui cum tutor. §. 1. de transact.* Cum igitur tempore transactionis solummodo lis fuerit de Ducatu N. Ergo solum ratione illius, & non alterius rei interposita censetur. Ludou. Roman. *consil. 361. post num. 3.* Bart. in *l. Aurelio. §. Caius. de liber. legat. num. 10.* distinguit, quando clausula generalis potest referri ad specificata, salua ratione recti sermonis, & tunc ad illa tantum restringitur. *d. l. si ex pluribus. d. l. si de certa. & l. 3. in fin. C. de petit. hered.* Si verò non potest referri ad specificata, tunc refertur ad omnes causas, quas remittens sciebat, *l. pluribus. de acceptilat. l. emptor. §. Lucius. de pact.* hoc tamen dicit Br. ad causas, quas ignorabat, non potest referri, quia non potest videri de his cogitatum. *l. cum Aquiliana. de transact. Fac. text. l. sub pretextu. Cod. de transaction.*

Secunda principalis decisio huius controuersie in eo consistit, an sub illis verbis, *cum pertinentibus regionibus* Comitatus N. comprehendi possit, & debeat? Diligenter itaque erit ponderanda natura vocabuli, *Pertinentiarum.* Innoc. in *c. cum ad sedem. numer. 2. extr. de ressit. Spoliat.* docet, *Pertinentiarum* nomine comprehendi, quæ statuto, consuetudine vel lege deputata sunt vt accedant. Cuius sententiam sequuntur Anton. de Butrio. *ib. num. 23.* Panorm. *nu. 11.* Bald. *consil. 420. num. 5. volum. 1.* Ferrar. in *form. libelli in act. reali. ver. cum pertinentis suis.* Socin. sen. *consil. 47. num. 4. volum. 1.* Decius *consil. 516. num. 23.* Hieron. de Monte. *Tr. de Finib. regund. cap. 80. num. 7.* *Pertinentiarum* vero appellatione non veniunt alie res particulares. Et licet Duces N. transegerint de Ducatu N. & de pertinentibus ad eum regionibus: tamen ex quo non simpliciter, sed cum expressione Ducatus N. &

sic specificando res particulares transegerunt, illa transactio
 solummodo ad Ducatum, ad Comitatum verò nequaquam
 referri potest. Maria. Socin. *consil. 47. num. 5. volum. 1. Iason cons.*
102. post num. 3. eo. ver. aut non accedit volum. 1. quia clausulæ ge-
 nerales regulantur secundum naturam principalis contra-
 ctus. Sed contractus in principali dispositione refertur ad
 Ducatum solummodo, de quo tum erat lis. Igitur & illa
 clausula, & ad eundem pertinentibus regionibus, refertur
 ad Ducatum, & non ad alium Comitatum, qui est extra il-
 lius fines, & est territorium per se à Ducatu N. separatum.
 Nam expresse, inquit Bald. *in l. à Procuratore. numer. 1. Cod.*
Mand. huiusmodi clausulam, cum omnibus iuribus, (cum ta-
 men adhuc tam prægnans clausula in transactione non re-
 peritur) restringi ad ea, quæ sunt de natura contractus,
l. si stipulatus. de usur. Et Innoc. *in c. ex literis. extr. de iure pa-*
tron. Quoniam si quis obligaret omnia iura sua, quæ ha-
 beret in aliquo territorio, tamen adhuc excipiuntur ea,
 quæ illius non sunt, aut iuris alterius. Quare illa clausula,
 & ad eundem pertinentibus regionibus, quamuis genera-
 lis sit, tamen refertur ad ea, quæ sunt de natura rei renun-
 ciatæ. Fab. de Mont. *in tract. de empt. in 6. quest. vers. circa*
tertium membr. & clausulæ, quæ apponuntur in contracti-
 bus, semper intelliguntur secundum naturam contractus, &
 secundum naturam rei deductæ in contractum. *d. l. si stipula-*
tus, & Innoc. d. loc. Sed de natura contractus non est, quod ve-
 niant res, quæ non sunt in contractu expressæ. *l. si stipulatus. §.*
Chrysogonus. de verb. oblig. Marian. Socin. *d. consil. 47. in princ.*
 Item cum in transactione, & renūciatione subsequuta expref-
 se sit declaratum, quod Illustriss. Dux renunciauerit Duca-
 tu N. nec Comitatus ullam mentionem fecerit, sequitur q̃
 verba pertinentiarum simpliciter debeant intelligi de perti-
 nentiis dicti Ducatus, & non secundum quid, hoc est de illis

pertinentiis, quæ sunt aliarum rerum, de quibus in specie nō fuit actum. Et licet *pertinentiarum* nomine veniant omnia, quæ ad rem pertinent. Dd. *c. cum ad sedem*, hoc tamen restringunt in his, quæ acquirerentur iure speciali, quod nimirum illa non comprehenderentur sub appellatione pertinentiarum. Iohan. de Immol. *in l. 3. in fin.* Et Alexand. de Immol. *num. 23. de acquir. possess.* Iason *in l. beneficium. num. 7. de constit. Princip.* late Matth. de Afflict. *in c. 1. de capit. qui curiam vendidit.* Et quando aliquis nō eodem, sed diuerso iure aliquam rem habet, vti Duces N. habent tam directum quam vtile dominium in ducatu N. in comitatu N. autem habent solummodo pro parte directum dominium. Ergo sub illis verbis: *Et ad eundem pertinentibus regionibus*, prædictus comitatus comprehendi non potest. Quia diuersa sunt nomina, ex quo sequitur diuersitas in substantia. *l. si idem. C. de Codicill.*

Non obstant ea, quæ in contrarium adducta fuerunt. Quia primum argumentum eo in casu procedit, vbi expresse, & spontanea voluntate iuri suo quis renunciauit, & clare de renunciantis voluntate apparet. Et quod ad secundum obiectum attinet, antea deduximus, generalia & vniuersalia semper restringi debere secundum mentem paciscentium. Crauet. *in consil. 3. num. 11. cum seq.* Matth. de Afflict. *decision. 285. numer. 7.* Deinde verba generalia & vniuersalia restringuntur ex natura actus. *l. si imo. locati.* Bald. *in l. à procuratore. C. mandati.* Bald. *in d. Rubr. in 9. quest. C. de contrah. empt.* Crauet. *consil. 258. numer. 5.* Tertium Argumentum non mouet, quia in hoc casu nostro non receditur à propria significatione verborum generalium, nec generalis transactio extenditur ad non cogitata, & transactiones factæ generaliter sub certis rebus, & iuribus, ad alia non expressa, etiam similia non extenduntur: *iurib. allegatis.* Nihil facit, quod de obseruatione pactorum allegatur, quia ab Illustriss. Duce nulla pacta violantur, nec transa-

transactio eum impedire potest in eo iure, de quo nihil est actum.

Ex his omnibus concludimus, Illustrissimum Ducem N. ratione transactionis initæ, & subsecutæ renunciationis, non excludi à Comitatu, sed illius Celsitudinem pro rata admitti debere, saluo tamen rectius sentientium iudicio.

Prout supra deductum est, ita nos Michael Grassus. Marcus Lusconius, & ceteri Doctores Iuridicæ Facultatis Academia Rostochiensis, de iure respondendum esse censemus, in cuius rei fidem &c.

CONSILIUM V.
FACULTATIS IURIDICÆ WITTENBERGENSIS.

An filia cogantur stare renunciationi hereditatum per tutores in manus fratrum factæ?

Vllis & perlectis actis, deprehendimus statum causæ in copotissimum versari, vtrum sc. filia cogantur stare renunciationi hereditatum per tutores in manus fratrum factæ, præsertim cum per iusiurandum renunciarint, vt ex actis liquido apparet? Et posset quidem prima facie videri, quod non cogantur. Nam cum ipsa renuntiatio non valeat *l. iurizgentium §. & generaliter. de pact. l. si quis inquilinos. §. fin. de leg. 1. l. non dubium. C. de legib.* videtur nec iureiurando confirmari posse, præsertim, cum iure ciuili iusiurandum promissorum non inducat obligationem, præterquam in liberto, vt late post Bart. n. 2. Iason in *auth. Sacramenta. n. 8. cum seq. C. si aduers. vendit. vbi n. 11.* dicit hanc veram esse opinionem, Bart. late in *l. si quis pro eo. de fideiussor.* Et licet iure canonico aliter constitutum sit, tamen videtur in terris Imperii non ius canonicum, sed ciuile obseruandum. *c. fin. vbi gl. ver. lex ciuilis. de Arbitr.*

arbitr. in 6. Castrenf. in auth. & qui semel. n. 10. C. de probat. Et si dicatur, Imperat. Fridericum *d. auth. Sacramenta*, Canones secutum, responderi potest, *d. auth. loqui tantū de sacramentis*, quæ præstantur tacto corporaliter Euangelio, non aut habere locum in iuramētis simplici voce factis, ut hic. Nam ubi ad solennitatem requiritur iusiurandum, ibi etiam est solenniter præstandum: ita post Cyn. *n. 5. Bart. n. 7. Bald. n. 7. Salyc. n. 6. Faber. n. 1. Iason n. 13. d. auth. & idem sentit Bald. l. 1. n. 2 C. si aduers. transact.* Deinde cum prodigi iureiurando non obligentur, Bart. & Dd. *in l. is cui bonis. de verb. oblig. Iason d. auth. Sacramenta n. 19.* videtur, nec minores obstringi, qui quotiescunq; curatores habent, furiosis & prodigis comparantur. *l. si curatorem. C. de in integr. restitut.* Præterea hic falsis fratrum rationibus, & persuasione dolosa tutorum, inductæ sunt filiae ad iurandum, unde dolus arguitur. Crauet. *consil. 192. num. 12.* quod ex eo præsumitur, quia filiae approbarunt, quæ probare non tenebantur, ex quo vel solo dolus arguitur, eleg. *Paril. consil. 96. n. 67. 68. & 69. vol. 1.* Eiusmodi autem iuramentum, ad quod quis dolo inducitur, non est seruandum nec obligat. *l. si ex falsis. C. de transact. c. cum contingat. extr. de iureiur. c. quamuis. de pact. in 6.* Nam dolo deceptus non consentit, Gl. *in auth. quod cis. verb. pænæ. C. de Nupt. & iusiurandum non obligat ex falsa causa. Paril. consil. 96. n. 24. vol. 1. Gabr. Rom. lib. 2. de Minorib. concl. 5. num. 43.* & ubi in contractu est dolus, præsumitur & in iuramento, Crauet. *d. consil. 192. n. 9. Curt. iun. consil. 141. in fin.* semperq; intelligitur iusiurandum tacitam habere conditionem, si dolus malus absit, late *Immol. in cap. quinta uallis. n. 45. de iureiur. per l. creditor. §. pen. Mandat. cum simil.* Ita etiam in terminis tenent Gl. & Bald. *in l. 1. C. si aduers. vendit. & in d. auth. Sacramenta.* ubi Iason late *num. 29. & 44. Faber. num. 3. eo. per c. licet. de iureiur. in 6.* Et ut maxime dolus malus hic abesset, tamen non abest dolus & fraus re ipsa, de qua

in l. si quis cum aliter. de verb. oblig. & tot. tit. ff. & C. de iis. qua in
 fraud. creditor. §. 2. Inst. qui ex q. ib. caus. maxum. qui hac in
 quaestione dolo vero comparatur, vt contra iuramentum
 absolutio dari debeat, Crauet. *consil. 7. num. 2. & 3.* Ad do-
 lumenim qui re ipsa subest, hoc est ad damnum, siquidem
 sit enorme, non est iuramentum extendendum, Marant.
in spec. aur. par. 6. cap. de app. llat. & est de mente Immol. in d. c.
quintauallis. de iureiur. Crauet. late *consil. 7. num. 5. d. consil. 192.*
num. 5. cum multis seqq. quæ læsio consideratur in donatione
 non simplici, nedum in aliis contractibus. Crauet. *consil. 193.*
num. 1. Adde quod & metus quidam saltem reuerentialis
 tutorum, matris & fratrum, filias minores hic ad iusiuran-
 dum perduxit, qui videtur ad annihilandum iuramentum
 prodesse debere, aut saltem ad abolitionem impetrandam.
 l. 1. §. qua onerande. vbi Gl. in term. verb. metu. quam sequun-
 tur omnes Dd. Quar. rer. act. Gl. Bart. & alii, in l. interpositas.
 C. de transact. text. in l. nouissime. Quod fals. tut. auct. Gl. in cap. 3.
 & Dd. de eo quod vi met. gest. & in cap. 2. de iureiur. & in d. cap.
 cum contingat. Nec hic opus est, quod præcesserint verbera,
 aut minæ, sed sufficit læsionem subesse. Castr. *consil. 174. nu.*
23. lib. 1. Crauet. *consil. 114.* Aretin. *consil. 24.* Socin. *consil.*
263. lib. 2. Cor. *consil. 124. & consil. 140. in fin. lib. 3.* Curt. iun.
consil. 141. n. 4.

Necq; tollitur huius metus præsumptio, propter & per
 interuentum amicorum, cum enormis læsio intercesserit, at-
 que appareat. Menoch. *consil. 1. n. 290.* Super hæc iusiuran-
 dum videtur hic contra LL. præstitum. Nam inusitatum est,
 filias cogi ad iuramentum hereditate iam delata, vt in nostro
 casu, cum t. *quamuis. de pact. in 6.* tantum loquatur de successio-
 ne deferenda & futura, sed iusiurandum contra leges à mi-
 nore præstitum est ipso iure nullum, nec obligat in renun-
 tatione, Bald. in l. 1. C. si aduers. cum ne maiores quidem
 obliget

obliget iuramentum, contra obseruantiam iuris præstitum. *c. ad nostrum 21. de iureiur.* Adde quod *d. auth. Sacramenta*, solummodo locum habet, quando vult minor ratione minoris ætatis contra contractum iuramentum iuratum venire, secus si ex alia causa. Intelligitur enim per iuramentum tantummodo illi restitutioni renunciaſſe, quæ propter ætatem minorem impetratur, non etiam aliis remediis, ex quibus contractus annihilari potest, Bart. *n. 14. Iason. n. 46. in d. auth. Sacramenta.* vt in præſenti caſu. Quia hæ filiæ non impugnant hanc renunciationem iuratam ſolum ratione minoris ætatis, ſed etiam quia ſolennitate caret, quia enormiter læſa, quia receptæ: deniq; quæ remedia omnia maioribus etiam competunt hic obſtare non debent, vt *d. auth. Sacramenta*, Deinde non apparet, quod hæ filiæ minores tempore iuramenti fuerint ſicut, fieri debuit, & quia minores. Iason *n. 54. d. auth.* & quia fœminæ. Bald. poſt Gl. *l. 1. n. 4. C. ad Vell.* certioratæ de inualiditate contractus, & beneficio restitutionis ſibi competente. Cyn. *in l. 2. quæſt. 6.* & ibi Salyc. *C. de reſcind. vendit.* Immol. Anton. de Butrio, & alii dicentes hanc eſſe communem *in c. penul. de emp. & vendit.* Bald. *l. ſi duo. §. Idem Iulianus. de iureiur.* Immol. Alex. Aretin. *l. ſciendum. de verb. obligat.* Alb. de Roſat. & alii *in d. auth. Sacramenta*, Bertrand. *conſil. 175. in fin. vol. 2.* late Ant. Gabr. Roman. *lib. 2. de iureiur. conſuſ. 3.* Igitur nec hæc certioratio præſumi debet, Bald. *d. l. 1. nu. 4. C. ad Velleian. per l. ſciendum. de verb. oblig.* Eſt enim quid facti. Iason *in d. auth. Sacramenta n. 55.* Facta autem non præſumuntur, ſed probantur. *l. aſſeueratio. C. de non numer. pecun.* & eſt certioratio ſolennitas extrinſeca. Iason *alleg. loco n. 59.* quæ nunquam præſumitur. *l. quæcunq;. §. fin. de Public. in rem acti.* Quod ſi certioratæ non fuerint, non nocet eis iuramentum. Nam præſumuntur ius ſuum ignoratſe, ſicuti regulariter minores præſumuntur ignorare iura, *l. ſi adulterium. §. fratres. de adult. l. regula. de iur. & fact. ignor.* Gl. *fin. l. 2. §. fin. de iure fiſci.*
Iason

Iason d. auth. n. 54. nedum ea, quæ sunt facti. Quin etiam in maioribus non præsumitur scientia, sed potius ignorantia donec contra probetur. *l. verius. de probat. l. si legibus. 16.* vbi Gl. ver. probatū C. de Episcop. aud. cum mult. ibi concord. alleg. præsertim accedente enormi læsione. Bart. & Dd. in *l. quisquis. l. 2. C. de rescind. vend. ib.* Castr. Crauett. *consil. 192. n. 5.* Sed iuri, quod quis ignorat sibi competere, non videtur renunciare. *l. mater. de testam. l. fin. §. idem quæsiit. de condict. indeb.* Iason. *l. si quis cum aliter. n. 17. de verb. obligat.* Imo ne illi quidem, de quo quis dubitat. *l. si. §. siu autem nescius.* quem text. ad hoc not. Bart. & Bald. C. de furt. Nec iuramentum ad incognita trahidebet. *c. breui. de iureiur. l. fin. ad Municipal.* vt in terminis renunciationis filiarum confirmat Crauet. *consil. 192. n. 6.* Iason præalleg. loco. n. 54. & 58. Ioh. Cardin. Anton. de Butrio, & alii in *dem pen. de empt. & vendit.* Nam intelligitur eadem facilitate iuramentum dari, qua renunciatio facta est. Crauet. *consil. 192. rum. 9. per l. doli. de Nouat. Curt. iun. consil. 141. in fin. Calcan. consil. 21. in prin.*

Præterea sicuti qui iurauit soluere vsuras, stare cogitur iuramento, & soluere, sed quia in solutione est iniquitas mandatur accipientibus, vt reddant, *c. i. c. debitores. de iureiur.* Ita hæ filiarum quamuis iurauerint, & contrauenire non possent: tamen saltem per indirectum videntur adiuuandæ, auctoritate Magistratus, iussis fratribus reddere iis portiones æquales. Postremo etsi hæ filiarum non possent contrauenire: tamen eorum saltem heredes non prohibendi videntur, quo minus contraueniant. Innoc. in *c. veritatis. de iureiur.* late Ant. Gabriel. *lib. 2. de iureiur. concl. 6. per tot.* Quia iuramentum est personale *iurib. vulg.* Personalalia autem non transeunt in heredes, *l. 1. vbi Dd. de constit. Princip. l. quia. solut. matr.* late Tit. in *retract. lig. §. 26. Gl. 1. nu. 42. cum seqq.* Iason sæpe d. auth. *num. 5. & 38. Castrenf. num. 3. & 4. in l. qui superstitis. de acquir. hered.*

hered. tex. in l. pen. C. de reb. credit. l. si duo. §. 2. de iureiur. Cum igitur ex concessis causis liceat venire contra iuramentum, *l. fin. qui satisd. cogart. l. fin. ad municip. l. fin. C. de non num. pecun. & promissio de non contraueniendo semper intelligatur, nisi ex iusta causa. Socin. consil. 215. val. 2. videtur dicendum, aut non teneri has filias tali iureiurando stare, aut saltem ab eo tanquam iniquitatis vinculo absoluen- das esse. cap. 1. de iureiur. in 6. cap. quanto. eo. cap. inter 22. quest. 4. maxime concurrente sexus imbecillitate, minore ætate, fraude, & læsione enormi, per ea quæ cumulat Francisc. Turzan. in commun. opin. 159. incip. si minor. per tot. iuramentum enim tantummodo ex minore facit maiorem, nec alia reme- dia, contra læsionem ætati & sexui concessa, tollit. Decius consil. 403. Crauet. consil. 142. num. 27. & seq. & consil. 188. num. 3. cons. 114. in fin. cons. 7. n. 6. cons. 192. n. 2. Socin. consil. 48. in fin. lib. 4. Gl. l. 2. C. de rescind. vendit. cap. pen. de empt. & vendit. Nec iusiurandum tollit simplicitatem minorum, ac mulierum, quin illis læsis succurri debeat. Bald. in rubr. C. de rer. permut. & in cap. 1. §. item Sacramenta. de pace iur. firm. Iason l. genera- liter in 3. notab. de verb. obligat. late Couarruuias in c. quamuis. 3. part. §. 4. n. 6. de pact. in 6. Iason d. auth. n. 44 cum ibi allegat. Ca- nonistæ d. c. cum contingat. & d. c. quamuis. de pact.*

His tamen non obstantibus tutius est dicere, nostro qui- dem iudicio, filias quæ iurarunt cogendas ad iusiurandum seruandum, quod seruari potest sine detrimento salutis æ- ternæ c. quamuis. de pact. in 6. cap. cum contingat. de iureiur. c. licet mulieres. eo. in 6. c. significante. de pignor. Quod quidem iusiuran- dū non modo per se valet, sed etiam validat contractū, alias de iure nullum & inualidum, & aufert beneficium in inte- grum restitutionis, vt est communis opinio Bart. Bald. Ca- strenf. Salyc. & aliorum in d. auth. Sacramenta per d. tex. C. si ad- pers. vendit. Quorum rationes & motiua ad longum recen-
set

ser ibi Iason *num. 33. cum seq.* Et quamuis ipse refutare conetur
& velit dicere, quod contractus non validetur, licet ius-
iurandum sit seruandum: tamen id est contra expressum tex.
d. c. quāuis Gemin. ibid. num. 3. & ipse Iason tandem *n. 36.* fate-
tur ex sententia Bartoli, quod communis opinio in practica,
& de consuetudine seruetur, nec mutanda sint, quæ tam cer-
tam habent interpretationem: & *in l. 1. n. 17. de transact.* simpli-
citer transit cum communi sententia, vbi addit rationem,
quia iuramentum habet vim causulæ vt actus valeat omni
meliori modo, quo valere potest, *per l. cū pater. §. filius matrem.*
de legat. 2. Bart. in l. si quis pro eo n. 12. de fideiussor. & communiter
cum hac sententia transeunt Canonist. maxime. Immola late
confirmans *n. 18. & n. 37. in d. cap. cum contingat.* Itaq; quod di-
cit renūciationes filiarū nō valere, semper intelligēdū ē nisi
acceserit iuramētū, q̄a hoc accedēte valēt, nec retractari pos-
sūt *d. c. quāuis. q̄ etia ad minorē filiā extendit ibi Couar. par. 3. §.*
4. num. 6. in 5. conclus. Vnde in terminis Bald. *in l. 1. nu. 2. C. si ad-*
uerf. vendit. Non valent inquit refutationes, quas filia mi-
nores faciunt fratribus sine decreto, nisi interpositum esset
iuramentum corporaliter præstitum, sequitur Castr. *in d.*
auth. Sacramenta n. 3. rationem eius tradit Panor. *in d. c. cum con-*
tingat. num. 17. & ita in minoribus seruari, præsertim si non
sint lassi ultra dimidium, communiter Dd. concludunt *in d.*
auth. Sacramenta. Crauet. consil. 7. n. 5. part. 1. Turzan. commun.
opin. 159. in fin. adeo vt nec curatore hic habeant opus, cū per
iuramentum pro maioribus habeantur. Crauet. *cons. 7. nu. 16.*
Ideo nec certioratione, iuxta magis cōmunem. Gabr Rom.
lib. 2. de iure iur. concl. 3. Quia iusiurandum supplet omnes alio-
quin solennitates requisitas, Alex. *consil. 53. num. 6. & 7. vers. aut*
non interuenit. vol. 3. Ioh. Andr ad Specul. *de sent §. vt autem. ver.*
procedendum. late d. Gabr. *concl. 5. n. 14. & de minorib. concl. 5. nu. 9.*
Quare addit etia cū donatio subest ultra quingentos aureos,

tamen iureiurando eam sustentari quamuis insinuatio absit. Ratio quod omne iuramentum est seruandum quod non vergit in detrimentum animæ, cum scriptum sit: *Reddite Deo vota & iuramenta vestra, c. etsi Christus. de iureiur.* Et utilitas animæ præferri debet qualicunque rei temporali. *l. sancimus C. de SS. Ecces. Gl. in §. si quis. ver. si enim. in auth. ut cum de Appell. cognosc. c. præcipimus. 12. q. 1.* ita pulchre Immol. d. cap. cum contingat nu. 8. & latissime num 86. & seq. Alex. consil. 125. n. 17. vol. 1. & magis fauetur piæ causæ, *l. sunt 41. in fin. de Religios. & sumptib. funer.* præsertim vbi tractatur de anima, quæ cunctis rebus est præponenda, vt dicit Iason in *l. licet num 5. C. de pact.* Quare cum hæc sint vsitata, Gabr. Rom. lib. 2. de Minor. consil. 5. per tot. & vt inquit Socin. post Castr. consil. 115. nu. 6. vol. 1. totus mundus ita obseruat, operæ pretium non est in his confirmandis diutius immorari, tantum vt ad contraria respondeamus, opus videtur.

Quod igitur primo dicitur, iure ciuili iusiurandum non esse modum inducendæ obligationis, nec validare contractus inualidos, ad hoc recte ex sententia Castrensis in d. auth. *Sacramenta n. 8.* respondetur, quod considerata sint quatuor iurium tempora in hac materia. Primo ius vetus, quo iure verum est, non firmari contractus per se inualidos iureiurando, & ad hoc ius pertinent leges supra allegatæ. Porcius in §. extraneis. in fin. Inst. de hered. qualitat. Secundo ius Codicis, quo iusiurandum appositum contractui valido auferit beneficium in integrum restitutionis *l. 1. C. si aduers. vendit.* Tertio ius Authenticæ, quo iure contractus inualidus, ratione minoris ætatis, firmatur iureiurando. Ratio quia iuramentum eius repræsentat eum, & facit velut maiorem. *l. si aliquis. C. si min. se maior. dixer.* Cyn. num. 8. Bart. num. 14. Bald. num. 4. Castrensis. n. 8. & 9. Salic. n. 1. Iason post alios in d. auth. *Sacramenta num 33.* Nam iuramentum est spirituale. Iason. ibid. Couar. c. quauis. part. 1. §. 3. n. 4. de pact. Socin. consil. 254. in causa par. 2. vbi

2. vbi dicit spirituale esse torturam. In spiritualibus autem minor p. maiore habetur. Ias. *in d. Auth. per text. opt. in c. si annun.* de Iudic. in 6. Bald. *consil. 262. vol. 2.* Quarto ius Canonicum, quo iure propter iusiurandum tollitur omnis oppugnatio contractus per se inualidi, siue ratione minoris ætatis, siue ex alia causa. Castrenf. *alleg. loco.* Couar. *ibid.* Quod secundo dicitur, interris Imperij ius ciuile esse seruandum, primum respondetur potest, *Auth. Sacramenta*, esse ab Imp. Friderico sancitum, quæ tanquam posterior derogat superioribus constitutionibus, & iuri ciuili veteri, præsertim postquam inserta est corpori iuris ciuilis. *l. fin. de Constitut. Princip. l. 1. ad l. Aquil.* Cum autem ea constitutione firmatum sit, quod minoris emptio firmetur iuramento, illi Constitutioni tanquam iuri ciuili nouissimo, quod priori derogat, est standum. *d. l. fin. Ant. Gab. lib. 2. de Minorib. concl. 5. per tot.* Et quamuis d. *Auth.* tantum de venditione minoris loquatur: tamen procedit etiam in aliis contractibus. *c. quamuis.* vbi Couar. *c. licet. de iureiur. c. cum contingat.* Dd. *in d. Auth. Bart. nu. 6. Salyc. nu. 10.* Et ita Immol. eam *Auth.* adducit *in c. cum contingat. n. 2.* vt non modo obtineat in venditione, sed quocunque contractu, vel distractu, puta transactione, renunciatione, de qua hic pprie agimus. Bart. *in d. Auth. n. 20. Bald. n. 13. Fabr. n. 2. Salyc. n. 17. Ias. n. 71. cum seqq.* etiam in donatione, vt hanc dicit & probat communem Gabriel. *de Minor. concl. 5. n. 5.* Deinde etsi ius ciuile aliter se hic haberet, tamen cū quærat de retractione iuramenti, & de periurio, ac p. consequens de peccato, etiã in terris Imperij standum esset iuri Canonico in materia iurisiurandi *c. 2. de iureiur. in 6. Ias. d. Auth. n. 24.* Late Immol. *in d. c. cum contingat. num. 3. & 6. per d. c. 2. & c. fin. de præscrip. Gl. & Dd. e. possessor. de Reg. iur. in 6.* Tertio quod opponitur, d. *Auth.* solummodo intelligendam de iuramento, corporaliter tactis Euangeliiis præstito, non vsquequaq; momentosum est. Quocunque enim modo, vt Cyn. inquit, *n. 4. in d. Auth.* exprimatur consensus erga Deum,

& Sacra, obligatus est iurans, imo iurans non obligatur ratione Euangelij, cui non iurat, nec iurare debet tanquam creaturæ. *c. etsi Christus. de iureiur.* Sed iurat Deo creatori, & ad eum respicit. Et ita etiā Canonistæ interpretantur, ut qualitercunque præstitum iuramentum sit obleruandum, ut faterentur ipsi Legistæ. Bart. *d. Auth. numer. 8.* Faber *ibid. num. 1.* Panor. *num. 3. de his quæ vi metusue. c. etsi Christus.* Adhæc ex Actis apparet, renunciationem nostram iuratam, de qua nos agimus, apud Acta factam fuisse. Quod omnem solennitatem supplet *l. omnium.* vbi Dd. *C. de testam.* Quarto quod de iuramento prodigi dicitur, ad hoc primo respondetur, minorem comparari prodigo, quatenus minor est, & quando sine curatore contrahit. *d. l. si curatorem.* At hic in iureiurando habetur pro maiore, nec curatore habet opus, ut supra posuimus, sed & in ista facti specie, auctore curatore, imo in iudicio renuntiatio iurata est facta. Merito igitur valet, & ea similitudo cessat, ut in simili distinguit Bald. *in l. fin. §. filius. C. de bon. quæ liber.* Deinde quod Canonistæ firman- quibus in hac materia statuitur, prodigum etiam ex iureiurando obligari, quando consentire potest. Ita Panor. *num. 11. & 12.* quem sequuntur Canon. *in d. c. cum contingat.* Postremo, quod nullum simile sit idem, ut ait Bart. *l. quod Nerua. de positi.* Manifestum enim discrimen inter prodigum & minorem faciunt hac in parte Doctores *in l. is cui.* vbi Bart. *num. 8.* & post Alex. Castr. & alios late Iason *num. 18. & seq. de verb. oblig.* Frider. de Senis *consil. 31. per tot.* Bald. *consil. 260. volum. 2.* Nam cum publice bonis interdicitur prodigis, & ita lex ac Magistratus illorum contractibus tanquam furiosorum resistent, *l. 1. de curat. furio.* merito non obligantur ex iureiurando, contra leges & bonos mores. *c. non est obligatorium. de R. I. in 6. l. si quis inquilinos. §. vl.* vbi Bar. Ias. & alij *de legat. 1.* præsertim cum furiosi quoad administrationem videantur,

tur, Dd. *ad. locis*. Secus autem est in minore, quem lex obligare se non prohibet, imo permittit, *l. puberes*. vbi Cuiac. *de verb. oblig.* quamuis alienationi bonorum velit adiungi curatorem *l. 1. de Minor.* nec Magistratus ei contractibus interdicit, sicuti prodigo. *l. quod si minor. 25. §. non semper. de Minor.* neque etiam pro furioso simpliciter habetur. *l. in negotiis*, vbi Dd. *de Reg. iur.* neque pro prodigo. Dd. *in l. 3. C. de Minor.* & cū eo contrahentes non sic censentur esse in dolo, sicuti qui cum prodigo contrahunt. Dd. *d. l. is cui bonis*. nā publice ei bonis interdicitur, vt ignorantia hic non sit probabilis, sicuti in minore. *l. 3. ad Maced.* Ex quo respondetur & ad illud, quod iuramentum contra legem præstitum obligare nō debeat. Nam in primis hic non est præstitum contra legem. Filia enim iam adultæ, auctore Tutore siue curatore potius potuerunt diuidere, & per consequens renunciare atque etiam iurare, vt supra est expositum. Et quod iusiurandum etiam sine curatoris auctoritate à minore in contractibus præstitum recte adhibeatur & valeat, docet textus *d. Auth.* Deinde non simpliciter verum est iusiurandum contra leges præstitum non valere. Etenim hoc intelligendum est de legibus naturæ ad bonos mores, & honestatem rationi congruam, & præceptionibus diuinis, non de lege moreque ciuili, præsertim pertinente ad priuatam utilitatem. Nam contra tales leges iuramentum præstitum est seruandum. *d. c. cum contingat*. vbi Panor. *num. 4.* Late *Immol. num. 36.* & *in c. 2. de pact. in 6.* *Gemin. ibid. nu. 3.* Est igitur hæc renunciatio potius secundum Canones *d. c. 2.* quam contra leges facta. *Gl. l. 1. C. de pact.* Bart. latè *in l. si quis pro eo nu. 11. l. cum lex. de Fideiuss.* Illud magis obstat, iusiurandum, per fraudem expressum, non obligare minores. Nam diserte vbiq; talia iuramenta excipiuntur, quæ dolo, vel metu sunt expressa. *d. Auth. Sacramenta. d. c. cum contingat d. c. 2.* Et quamuis alias distinguatur inter iuramentū vi extortum

ut non valeat, & metu coactum, ut valeat, sed absoluat. *c. verum. vbi Dd. de iur. iur. c. sacris c. ad audientiam. quod metus causa.* Iason post Castr. & Salyc. in *Auth. Sacramenta. nu. 30. Si aduersus vendit.* quam etiā communem facit Couar. *p. 2. cap. 3. §. in pr. de sponsal.* non tamen hoc obtinet in contractu minoris, vel vbi renunciatur hereditati viuentis, vel alias actus est inualidus. Nam ibi indistinctè etiam absque absolutione iuramentum metu coactum, aut vi extortum annihilatur cum toto actu, & ex sententia Panor. dicit pronunciari Couar. *ibid. & variar. Resolut. 1. cap. 4. n. 7.* & sic in praxi receptū testatur in *c. quamuis par. 3. §. 4. nu. 2.* Ad quod obiectum respondemus, metum hic non probari, ut oportet, *l. metum. quod metus caus.* Nam actus in ciuitate præsertim gestus, non præsumitur metu factus, nisi probetur. *l. ult. quod metus caus.* Anchor. *c. si propter. de rescrip. in 6.* Bald Bened. *c. Raynutius ver. Testamentum. n. 24. de testam.* Pet. Peckius. *de testam. coniug. 1. cap. 10. n. 2. & 3.* Imo potius metus sic excluditur, ob præsentiam Tutorum & propinquorum. Ias. & Dd. *l. interpositas. C. de transact.* etiam si alias, non tantum testibus, sed etiam coniecturis probari queat, Bart. *l. si ob turpem. de condict. ob turp. caus.* sic ut duobus metu gestum asserentibus plus credatur, quam mille contrarium affirmantibus. Couar. *d. c. 3 par. 2. §. 5. n. 10. de sponsal. n. 12.* etiā subiicit vtilē esse protestationem ad metum probandum, etiam clam factum, cum palam fieri sine metu nequeat. Sed in hoc deficit hic probatio, *l. duo. de testam. Tutel.* Quia difficillimū fuerit metum probare contra præsentiam iudicis, matris, propinquorum, & quittationes securas actusq; geminatos, late Crauet. *cons. 114. l. transactionum. C. de transact.* Non sufficit autem allegare, nec probare *l. 6. C. de præd. Minor.* Quod autem ad dolum attinet, sciendum est, dolum dupliciter considerari, vel cum ex proposito venit, vel cum re ipsa inest. Gemin. *d. c. n. 12. de dolo,* qui venit ex proposito, & quidem tali, qui auferat omnem consensum, loqui prædictos textus, & ita accipiendos esse Dd. asserunt

asserunt. Panor. d. c. cum contingat. n. 3. Ioh. Andr. c. vnic. de Com-
 mod. Talem dolum hic interuenisse ex proposito, q̄ consen-
 sum impediuerit, difficile profecto erit, vt probetur, sicuti
 probari debet. l. dolum. C. de dolo. Paris. consil. 89. n. 30. vol. 1. Nam
 ex proposito dolus tunc interuenisse dicitur, si vel aliquid
 falso de magnitudine, vel paruitate hereditatis esset affir-
 matum. l. si quis affirmauerit. de dol. mal. vel mendaciis Tutorum
 filii inducitur ad renunciandum, & quidem talibus, vt pro-
 percat ali, & tanta dote constituta hereditati renunciarent,
 Immol. c. quinta uallis. n. 48. de iure iur. Gl. solennis. l. item si precio.
 si uer. circumscribere. Locati. Vel si tutores cum fratribus ac-
 cepta pecunia collusissent, aut filias ad renunciandum per e-
 brietatem aut alias malas artes induxissent, vt latius exponit
 hac Immol. d. loc. nu. 46. & seqq. Dd. in l. dolum. C. de dolo. Talia in
 presenti casu interuenisse, ex actis non apparet, nec presumi
 possunt. l. merito. pro socio. cum dolum ex perspicuis indiciis
 probari conuenit. d. l. dolum. d. l. interpositas. ubi gl. verb. qualitas.
 Quod si dicatur, Tutores in dolo fuisse, eo ipso quod renun-
 ciare fecerint filias minores hereditati paternæ, siue decre-
 to, hoc enim ipsum est contra leges l. 3. & tot. tit. de reb. eor. sc.
 ad renunciationem certi hereditarij iuris, q̄ pro re immobili
 habetur l. iubemus. C. de SS. Eccles. Tiraq. de Retract. §. 1. gl. 6. & 7.
 per tot. minores inducere. Bald. & Dd. in l. 1. C. si ad donat. præ-
 fertim cum hæc liquidi iuris sit remissio. l. si quis delegauerit. ubi
 Bart. de Nouat. l. 4. C. eo. donationem autem facere minores, vel
 auctore tutore, curatore uel, legib. prohibeantur. l. non omni. C.
 de adm. Tutor. l. cum plures. §. cum Tutor. de adm. Tutor. qui autem
 contra leges contrahit est in dolo, l. quemadmodum. C. de Agric. &
 uen. lib. 11. c. qui contra. de R. I. in 6. l. qui à quolibet. de contrah. empt.
 quia scienter faciēs rem sibi prohibitā, videtur esse in dolo.
 l. si quis cum aliter. n. 9. de V. O. Ad hoc responderi potest, ea
 iura præcedere, quando quis contra prohibitionē apertam legis
 mercatur. Gl. magn. l. 1. C. de pact. Huic autem renunciationi,

Y

quam

quam auctore tutore facit minor, lex non resistit, imo assistit. *tot. tit. Inst. de auctor. tuto. l. 1. & tot. tit. C. si Minor se hered. l. 1.* ubi Bald. *C. si adu. donat.* Et quamuis requiratur in alienatione immobilium solennitas Decreti: tamen etsi ea solennitas omittatur, non dicitur contractus fieri contra legem, sed præter legem, quia lex ei non resistit, sed neque assistit. Ita hunc Minorum contractum à contractibus q̄ contra leges sunt Dd. distinguunt. Bart. *num. 8.* Castr. *n. 11. in l. is cui bonis. de V. O. Br. d. l. si quis pro eo. num. 11. & 12.* Et quamuis hanc distinctionem reprobent quidam, quos recenset Iason *in d. l. is cui bon. in fin.* Tamen procul dubio vera est, cum Minor contrahit, tutore vel curatore auctore, ut in nostro casu. Talem enim contractum lex non prohibet, imo permittit, quamuis interdum ex causa velit decretum iudicis accedere. Cum ergo hic non inueniatur contractum contra legem, non potest dici dolus ex proposito ex sola ratione interuenisse, & per consequens potius in dubio præsumenda erit bona fides, quam mala, in Tutore res pupilli gerente; *tex. l. hoc autem 7. de admin. Tutor. Dyn. c. qui contra. nu. 5.* præsertim, cum præcipuus hic contractus nihil aliud fuerit, quam vera diuisio, quam lex omnimodo, præsertim prouocante ad diuisionem maiore, *l. pen. C. de præd. Mino. l. si pupillorum. de Reb. eorum.* Tutoribus sine decreto permittit. *l. inter 20. de auctor. Tutor. Bald. l. 1. num. 4. C. si aduers. vend.* etiamsi auferendarum litium causa renunciatio vice accessionis fuerit addita. Nam hac diuisionis forma quotidie utimur, ut dicit Bald. *l. tres fratres. num. 3. de pact.* Magis autem intuendum est principale negotium, quod agitur, quam accessorium, ut fraus abesse videatur, & alienatio valeat. *l. in modicis. de contrah. emp.* Et utile per inutile non debet vitari. Iason *l. vinum. num. 33. si cert. petat. l. sancimus. C. de donat.* maximè cum his agnati interuenerint, & auctoritas iudicis accesserit, & apud Acta renunciatio sit facta, quæ res præsumptionem doli excludit. Angel. *§. quadrupli.*

dupli. num. 11. *Instit. de Act. & ibi. Iason num. 63. Bart. l. frater à fra-*
tre. de condict. indeb. Gl. Dd. l. Polla. C. de his quibus ut indign. Eo-
dem modo responderetur ad obiectum, quod tutores contra
leges renunciarint debita liquida minorum, aut minores re-
pudiare passi sunt. Nam in primis principalis contractus hic
fuit dubio. etiam si accessit in parte refutatio, ut fieri quoti-
dium diuisionibus nobilium, præsertim puellarum, respectu
fratrum solet. Bald. in d. l. tres fratres. & l. 1. C. si aduer. donat. c. 2. de
put. in 6. Deinde non simpliciter prohibet lex donare, sed
non vult fieri sine causa. Nam ex causa etiam donare simpli-
citer Tutor potest, ut administrator Principis, si hoc eius per-
sonam deceat. Iason in d. l. pactum. C. de pact. Præterea remitte-
re, seu transigere ex causa potest Tutor. l. interdum. §. qui tute-
lam. de furt. l. 1. & 2. C. si ad transact. Gl. l. tutor 35. in pr. de iureiur. quæ
qualis qualis si subsit, à dolo excusat, etiam iniusta & bestialis,
ut loquuntur Dd. l. igitur. §. potest. de liber. caus. Gl. ver. indicem,
in l. un. quam Dd. sequuntur. Si quis ius dic. non obtemp. Ias. l. 2. n.
2. de Carb. edict. Quare leuis aliqua occasio, puta ignorantia et-
iam crassa, aut error iuris excusat à dolo, ut late Socin. cons. 108.
in hac cōsultatione. n. 12. vol. 1. Hic autē Tutores potuerūt igno-
rare, quantum fuerit in bonis paternis, præsertim cum mater
ea per annos decem sola administrarit, vnde non sunt dolo-
si, quamuis transigant, sed magis decepti dici possunt. l. qui
cum tutor. §. qui per fallaciam. de transact. Et si dicatur, q̄ debue-
runt inquirere, responderetur, in eo magis culpā, q̄ dolum verti,
quod et si maximē sciuerint, tamē videntur aliquam habuif-
se transigendi vel renunciandi causam: non enim hoc sim-
pliciter fecerunt, & animo donandi, quæ donatio sola prohi-
bita est, sed constituta filiabus ampla dote, quæ legitimam
duplo ferè superaret, ut hic dolus & deceptio abfuisse vide-
antur, per ea q̄ tradit Gemin. n. 12. d. c. quamuis. & Anchoran.
n. 1. Etiam si pro maiori quantitate minor sit accepta ad lites
amputandas. d. l. interpositas. vbi post Salyc. Iason n. 4. Præterea

Y 2nolue-

noluerunt hic forte Tutores suscipere lites huius rei gratia cum matre & nobilibus fratribus valde potentibus, ac opulentis, quæ sola ratio ad excusandam à dolo renunciationem sufficit. *Curt. cons. 52. nu. 20. vol. 2. Alciat. de Præsumpt. reg. 7. præsumpt. 27. cū ibi alleg. præfertim cum omnis euentus litis sit dubius. Gl. ult. in l. Lucius. 78. §. fin. ad Trebell. & sit honestus & laudandus animus execrantis lites, maximè inter liberos, matrè, fratres & sorores. Accedit q̄ in hac transactione, seu renunciatione interuenerit matris auctoritas & voluntas, cuius par affectio erga liberos omnem fraudis suspicionem amouet. l. non solum. §. 1. de Ritumupt. quæ etsi in auo loquatur, tamen ea rectè extenditur ad matrè, propter parè vel potius maiorem affectum. Ex quibus omnib. intellectu facile est, vel difficulter, vel nullo modo p̄bari posse, dolo ex p̄posito filias indutas esse ad renunciandum. Iam nec talè dolum, qui consensum impediuerit, interuenisse intelligi licet ex eo, quod etsi certioratè nō fuerint filiæ de quantitate hereditatis paternæ, tamen in genere de ea scire potuerunt, imo sciuerunt, quoniam per 10. annos à morte patris cum matre fuerunt. Nam qui diu est in bonis antiquis, hoc est, per multum temporis, siue ea mobilia sint, siue immobilia, præsumitur verisimiliter eorum quantitatem scire. *Gl. l. quisquam. ver. debuerit. C. de resc. vend.* Sufficit autem ad validitatem iuramenti & consensum, qui in eo requiritur, in genere scire qua de re agatur. *Bart. in d. Auth. Sacramenta n. 6.* Et certiorari nō debet, qui rem nouit. *l. si legibus. Gl. verb. impuiri. C. de Episc. audient. per l. 1. in fin. de a. f. empt.* Sed & quoad iusiurandum non requiri certiorationem in minoribus ac mulieribus, est magis recepta opinio, vt probat *Gabr. lib. 2. de iure iur. concl. 3. per tot.* Deinde hic iusiurandum fuit præstitum, non statim in ipsa renunciatione, ita vt videri posset, eadem facilitate datum, qua facta est renunciatio, sed ex interuallo apud acta, vt etiam si dolo renunciatione interuenisset, videretur tamen purgatus per matu-*

maturam deliberationem intermedii temporis. Innoc. *post gl. c. cum contingat n. 9. arg. auth. siue à me. C. ad SC. Vell. Iason in §. fuerat. n. 80. Inst. de action. l. si ex cautione. vbi Dd. C. de non num. pecun.* Tertio iusiurandum hic fuit præstitum apud acta & interueniente iudicis auctoritate, quæ omnem solennitatem superat. *l. omnium. C. de testam. & omnem fraudis suspicionem excludit, ita vt etiam præsumptio doli, q̄ sumitur ex eo quod non est interpositum decretum, tollatur, si auctoritas iudicis interueniat, quæ est loco decreti. l. sed et si præses. C. de præd. minor. Bald. in l. i. nu. 4. C. si aduers. trans.* Et hæc de oppositio-
ne doli sufficiant. Nunc de metu dicendum, qui saltem re-
uerentialis videtur interuenisse, in quo tenendum breuiter. Et si minor metus requiritur in fœmina quam in mare. *c. cum locum. de sponsal.* Decius *l. omnibus. n. 3. de R. I.* Iason *d. l. interposi- tas. n. 4.* tamen ex sola patris aut matris aut mariti reuerentia metum non probari, nisi accedant verbera, minæ aut aliæ coactiones, *l. ad inuidiam. C. de his quæ vi metusue caus. c. ex literis. de despons. imp. Bart. l. i. §. quæ oneranda. n. 4. quar. rer. act. Iason iam d. l. interpositas. Immol. c. quintanal. n. 46. Innoc. c. causam. de offic. deleg.* Et ita in terminis hoc est in filia renunciante deci-
dit Ph. Franc *c. quamuis. n. 2.* reprobans Baldi doctrinam *in d. l. interpositas.* Idq; duabus rationibus.

Primo quia text. *d. c.* vult metum probari si filia contra-
uenire velit iureiurando, quod patri dedit renuncians here-
ditati. Ergo ex sola reuerentia patris metus non præsumitur,
alioquin ibi non esset probandus.

Secundo, quia affectus paternus omnem aufert suspi-
cionem. *d. l. non solum.* Quod si hæc vera sunt in reuerentia,
quæ patri debetur, multo magis certe obtinere debent in re-
uerentia, quam habere potest minor puella erga matrem,
fratres, vel curatores, quæ procul dubio longe minor est. *arg. l. in copulandis. C. de nupt.* Quare ex hoc solo capite dici non
potest metu iusiurandum extortum, præsertim quod apud

Acta factum est, ubi iudicis præsentia omnem suspensionem excludit. *dd. iurib.*

Iam quod ad illam quæstionem attinet, an non possint filia petere absolutionem propter dolum, aut certe læsionem enormem? Videtur prima facie, quod sic. Nam iuramentum non debet esse vinculum iniquitatis. *c. quanto. de iureiur. c. 1. eo. in 6.* Quæ certa iniquitas subest reipsa, in hac renunciatione, quia filia ob mediocrem dotem largæ opulentæq; hereditati renunciarunt. *d. l. si quis non aliter.* & ita decidit Petr. de Anchor. *in repetit. c. statuta. de constitut.* Vbi similem casum allegat, in quo patruus dederat nepti ex fratre dotem, & fecerat eam renunciare hereditati cum iuramento, dicit Anchor. se ita consuluisse, quod deberet petere absolutionem. Et ita concludit in *c. quamuis.* addens, quod sit enormis læsio, quando est ultra dimidium eius quod accepit. *l. 2. C. de resc. ven.* Ratio, quia Renunciatio non videtur ad immoderata esse extendenda, *Immol. d. c. quinta uallis. n. 45.* Atq; hanc esse communem, ut filia sic læsa debeat per absolutionem restitui, quæ ius suum persequi possit, testatur Soarez. *Thesau. rec. sentent. ve. s. filia. n. 30.* Decius *conf. 203. nu. 5.* Viuius *1. com. opin. 221.* nec iurata renunciationem extendi ad enormissimam pluribus firmat Crauet. *conf. 192. nu. 2. & 3. cū mult. ib. alleg. & cōf. 7. n. 5. conf. 142. n. 23.* Dec. *conf. 203. n. 1. 2. & 3. & per tot. Paris. conf. 96. vol. 1.* maxime quando docetur de læsione. *Panor. conf. 96. vol. 1. n. 9. & 10. præsertim enormissima. Paris. conf. 99. n. 20. vol. 1. Couar. d. c. 2. §. 4. & 6. par. 3.* Decius & Crauet. *alleg. loc. Castrenf. conf. 305. notandū vol. 2. Anchor. conf. 182. Schurff. 17. conf. 1. ceterum n. 1. 2. & 3.* ubi dicit hanc esse communem opinionem quod propter enormem læsionem debeat iuramentum remitti *Crau. conf. 142. n. 24.* Mauriti. *de in integ. restit. c. 310.* Gail. *2. obs. 77. n. 11.* præsertim, cū cōcurrit minor ætas, & sexus fragilitas, nepe muliebris, ut in præsentī casu, sicuti hanc quoq; communem faciunt Turzan. *com. opin. 159.* Couar. *d. c. p. 3. §. 4. n. 6.* Et si autē hæc opinio habeat assertores plurimos, & procedere posset, quando dolus reuera dedit causam iureiurando, ita ut non valeat,

quo casu ad maiorem cautelam recte petitur absolutio, & in illis
 term. dicitur in *d. auth. n. 44.* probare se Anton. de Butr. di-
 ctum per Gl. ordin. *d. l. 1. de dolo.* Item quando metu, puta per
 verbera, iurandum est expressum. Immol. in *d. c. cum contin-*
gat. n. 3. & 11. dicens hanc theoricam communiter ita intelli-
 gi. Innoc. *ad aures. de his quæ vi metusue. Gemin. n. 10.* Ancho. in
prim. dicens hoc esse tutius. Tamen quando re ipsa tantum
 subest dolus, & læsio, tum ne secundum istos ipsos Assertores
 habet locum dicta Theorica, præterquam cum subest enor-
 missima læsio, hoc est longe ultra dimidium iusti precii Turzan.
l. cum op. 159. Immol. *d. lo.* quâquâ hoc ipsum etiâ cōtrouersum
 est, adeo, vt non tantum aliis, sed aliqui sibi ipsis inueniantur cō-
 trarii, vt de Alex. & Immol. notauit Crau. *cons. 192. n. 9.* Sed vt
 demus hoc extra controuersiam esse, nec sic tñ res erit expedi-
 ta. Cum enim enormis læsio dicatur, quæ est ultra dimidium
 iusti precii, enormissima multo maior esset debet. Innoc. *d.*
lo. & latec. cum contingat n. 50. & seq. quia hi sunt distincti læsio-
 num gradus. Talis autem læsio vt hic probari possit est metu-
 endum. Nā in præsentī casu ampla dos filiabus est data, nem-
 pe ter mille florenorū, quæ illis legitimæ portionis loco cede-
 ret, vt & alias lex *quoniam nouell. C. de inoff. testam.* Franc. Couar.
 Anchor. *d. c. quamuis. Coras. in l. filium. C. fam. l. l. c. 1.* Et cum in
 hereditate circiter triginta millia florenorum fuisse dicantur,
 item in dotalitio ac hereditate matris, cui etiam renun-
 ciarunt, sex millia, facile apparet, si hæc in decem liberos di-
 uidantur, non admodum, aut saltem non enormiter, multo
 minus enormissime has filias esse læsas, p quo faciunt q̄ tra-
 dit Gemin. *d. c. quamuis. n. 12.* Phil. Franc. *n. 8.* Anchor. *n. 1.* Præ-
 terea obstat, q̄ hæc filię in genere sciuerunt, quidnam in here-
 ditate paterna esset, imo etiâ in specie dicunt registra, & in-
 uentaria oīum bonorū illis fuisse exhibita & ostensa. Quod si
 vero vxor p̄sumit habere notitiā bonorū viri. Corn. *cons. 105. n.*
34. vol. 2. & cōiuncti p̄sumunt scire facta defuncti. Dec. *cons. 206.*
quaritur n. 6. per l. de tutela. C. de in integ. restitut. l. octau. unde cogn.

Quanto magis liberi intelliguntur scire statum & quantitatem bonorum paternorum, in quibus nati, educati sunt, & adoleuerunt? *l. quisquis. C. de res. m. vend.* Fatemur quidem id non obtinere in valde læsis, qui ne sic quidem valorem sciuisse præsumuntur. Br. & Dd. *d. l.* etiam stante & interueniente iuramento. Crauet. *consil. 129 n. 6. Cor. consil. 258 lib. 4.* sed in hoc contrarium tenet Alex. *consil. 126. cir fin.* Sunt etiam qui volunt succurri minoribus enormiter in renunciatione læsis, dato quod valorem sciuisent. Crauet. *consil. 142.* Socin. *consil. 263. col. 2.* Curt. iun. *consil. 141. in fin.* Sed nec ista scrupulum faciunt, cum filia nostræ semel atq; iterum stante matrimonio dictam renunciationem renouarint, quod valde deliberatam voluntatem & assensum arguit, Crauet. *in term. consil. 114.* Iam sufficit in genere ad validitatem iuramenti habere scientiam rei, super qua iuratur, & tradunt Dd. quod nunquam dicatur enormiter læsus, qui in eam læsionem consensit. Immol. *d. c. quinquauallis. n. 46. de iur.* allegans hoc fundat Angel. in disput. *incip. duo litigantes. per c. scienti. de R. I. in 6.* Crauet. *consil. 192. n. 1. consil. 114. n. 12.* Sed etsi talis subesset enormis læsio, tamen valde adhuc dubitandum foret, an possent hæ filia à iuramento absolui, propter *d. auth. ver. inuiolabiliter?* Quod nonnulli ita interpretantur, sc. donec petatur absolutio, violant text. qui sic intelligendo nobis seruiret de vento, vt recte inquit Panor. qui vbique indistincte tenet, non posse absolutionē peti. *d. c. cū contingat. quē sequitur ib.* Immol. *d. c. quinquauallis. n. 45.* maxime quando verba omnem læsionem comprehendunt, vel certioratio aliqua aut scientia de bonis paternis præsumitur, quia scienti, inquit, non fit iniuria. Nec vero intelligit eadē facilitate iurari, qua renūciari, licet qdā contra sentiant, vt Crauet. *consil. 192. nu. 9.* qui tñ addit, hoc in iuramento non esse sine dubio. Idem tenent Anchor. *ad ver. omnino.* Ph. Franc. *nu. 3. d. c. quamuis.* & communiter Canonistæ *c. pen. de empt.* Bald. *num. 14. Castr. n. 10. & 11. d. auth.*

Bart. l. si quis. de fideiuss. l. ason l. si quis cum aliter. n. 15. de V. O. qui
 omnes dicunt actus iureiurando firmatos iure Canonio esse
 inexpugnabiles. Panor. ita consuluit *cons. 71. cir. fin. vers. venio.*
vol. 1. dicens se ita semper legendo, & practicando cōsuluisse.
d. aub. t. ab omnino, nec ullū esse textum in mundo qui dicat
 propter hanc causam absolutionem à iuramento quē petere
 posse. Vnde curia Paris. non admittit limitationē contra *d. c.*
quādo dato q. filia sit in quadruplū decepta, q. sequitur Tho-
 mas, teste Bugne. *lib. 2. l. abrog. c. 87.* Alex. *cons. 29. cons. 125. ius-*
si. n. 9. vol. 1. dicens Dd. multos noluisse subscribere consilio
 Anchorani, qui contrariū cōsulisset, quia hoc iuramentum
 seruari posset sine interitu salutis æternæ, latiss. Socini. *consil.*
13. n. 6. & 7. vol. 1. Romā. *cons. 437. in casu proposito per tot.* Schurff.
cons. 17. cent. 1. n. 15. & 16. Boer. *decis. 62.* Sed & constat iure cano-
 nico contractus & actus firmari iuramento, qui iure ciuili nō
 valent. *c. cū contingat. c. 1. & 2. de iur. in o. d. c. quāui.* vbi Couar. late
 Decius *cons. 202. ut præs. n. 2. & 3. cum multis ibi* Gab. Rom. *2. de*
iureiur. concl. 8. 9. 10. *um allegat. ibi* Et quāquā ad effectum agēdi
 potest petrari absolutio, etiā aduersario nō citato. Paris. *cons.*
96. n. 25. 26. vol. 1. Itē ad hoc ut periurii pœna euitetur Mau.
de integ. c. 310. quod vero. n. 2. tamen male petita nihil prodest.
 Id. Paris. *cons. 44. n. 1. vol. 1.* & difficulter datur cōtra transact.
 iurata *l. si quis maior. vbi Dd. C. de Trans.* Paris. *consil. 90. n. 90.*
vol. 1. Et sine causæ cognitione obtēta est nulla Paris. *cons. 14. n.*
14. vol. 1. multisq. modis impediri, vel impugnari potest, vt vi-
 dere licet apud Paris. *d. cons. & cons. 44. cōs. 91. cōs. 92. vol. 1. cons. 96.*
vol. 3. cons. 120 lib. 9. Et ita apparet hanc cōmunē esse Dd. præ-
 sertim Canonistarum decisionem, à qua in materia peccati
 periculosum est recedere, maxime in dubiis, & quia fauora-
 bile est, pro iuramento pronunciari Boer. *d. decis. 62.* Nam etsi
 minoribus aufertur res, tamen prouidetur eorū animæ, quæ
 omnibus rebus est anteferēda. Ita Iason, Bar. Castr. & Salyc. *d.*
aub. per l. sancimus. C. de SS. Eccle. Quin etiam iudex non debet

esse auctor periurii *l. 2. C. de indi. vid. toll. l. 4. vbi Iason n. 12. & 13. de in lit. iur. l. de die 8. §. iubetur. qui satis dare cog.* In prædicti casu dubium relinquitur, an talis læsio adsit, cum interuenerit iudicis & propinquorum auctoritas, ratione cuius dubii & auctoritatis interuenientis, vix est, ut filix istæ absolui queant, ut late Socin. *d. cons. 115. num. 9. vol. 1.* Iam quod dicitur Auth. *Sacramenta.* nequaquam procedere, quando minor non ratione ætatis, sed ex alia causa vult cōtrauenire, etsi hæc opinio vera esset, tñ secundum ipsosmet ad id allegatos Doctores intelligi deberet, quando ea ratione, qua maior, potest etiā minor aduersus cōtractū venire. Bart. *d. auth.* Sed sic est, quod maior neque propter ommissum decretū, quod in eius alienatione non requiritur, neque propter enormē læsionē posset contra contractum iuratū venire. *l. si quis maior. C. de trans.* Ergo propter eiusmodi nec istis filiabus succurri potest, & expresse Bald. *d. l. 1. C. si aduer. trans.* Deinde hæc opinio, etsi quibusdam Legistis placuit, tamen reprobatur iure Canonico, quod in praxi in hac materia est sequendum. Nam indistincte hoc iure ex nulla causa potest iuramēto cōtraueniri, eleg. Cast. *d. auth. n. 8. & 9.* nisi forte ex enormissima læsione. Turz. *com. opin. 159.* Cou. *d. c. 2. p. 3. §. 4. n. 5.* q̄ hic abest. Præterea, etiā secundum ipsos Legistas non obtinet ea sententia, quando generaliter datū est iusiurandū, quod ad omnia remedia extendi possit, ita post Br. Salycetus *d. auth. num. 14.* Porro quod obiectum est, iuramentum non obesse, si filix non sint de beneficiis sibi competentibus certioratæ, hæc opinio etsi quibusdā arridet, tñ reprobata est à plerisque, qui iudicāt sufficere quod iuretur super certo facto, in quo præsumitur, saltem simpliciter & in genere cogitatum de omnibus remediis cōpetētibus. Bart. *d. auth. n. 16.* quem sequitur Ang. & Salyc. *n. 20.* Quia iuramentū habet vim specialis renunciationis Bald. *in l. 1. n. 4. C. com.* Iason *in §. item si quis. n. 12. Inst. de Acti.* Alex. & Dd. *l. sciendū. de verb. obl.* Idē Alex. *cons. 27. n. 7. vol. 1.* late Tiraq. *in leg. connub. cir. fin. gl. 5. n. 14. & Gabr.*

Gabr. Rom. 2. *de iur. concl.* 4. & propter eius fauorem fit exten-
 sio ex identitate rationis Alex. *cons.* 125. *vol.* 1. Itē q̄a iurans nō
 debet certiorari, quia pręsumitur certioratus. Nō n. intelli-
 gitur quis temere ad iuramentū venire nisi re explorata. Ita
 Iason in l. si quis. n. 19. C. *de pact.* Pro hac decisiōe bonus rex. l. qui iu-
 re. cum l. si quis. de milit. test. Idē tenent Bart. n. 8. quē sequuntur
 cōmuniter Dd. Ang. Lud. Rō. l. sciendū d. V. O. id. Bart. n. 4. quē
 sequitur Castr. Alex. Fulgo. l. si duo. §. idem Iulia. *de iure iur.* Vn-
 de tradunt generalem regulam Dd. quod, quādo iuratur su-
 per aliquo facto, tollatur omnis actio, quæ ex illo facto unde-
 cunq; poterat nasci. Bald. l. 1. n. 8. C. *de reb. cred.* vbi dicit se ita
 consuluisse. & l. 1. §. fin. vbi Castr. ad SC. Vell. Pan. cap. 1. *de empt.*
 Gem. n. 5. Anchor. n. 3. in c. 2. *de pact. in 6.* Alex. *cons.* 27. & *cons.* 42.
vol. 1. vbi dicit quod ista est cōmunis sententia. & *cons.* 127. *cons.*
 222. vbi facti narrat. *vol.* 2. nouiss. Schurff. d. *cons.* 17. n. 15. cent. 1.
 latiss. Iason. d. *Auth.* n. 56. vbi dicit hanc opinionē in practica &
 consuetudine approbari c. cum contingat. c. ex rescripto. Bald. ib.
 d. *iure iur.* Itaq; quod Anto. de Butrio dixit alterā illam senten-
 tiam esse communem, verū dixit, & recte respondet Iason. d.
 loc. pro suo tempore, cum tantū antiqui extarēt glossatores.
 Nam hoc tempore magis esse cōmunem contrariā, sc. quod
 in muliere, & minore, nō requiratur certioratio, multis con-
 firmat Gab. Rom. 2. *de i. iur. concl.* 3. *cir. fin.* Nō obstat c. debito-
 res *de iure iur.* Ibi n. qui iurarunt vsuras soluere, non repetunt:
 alioquin venirent cōtra iusiurandum, sed creditores quoniā
 in peccato harent, ideo Ecclesiastica auctoritate ad reddē-
 dum compelluntur. Non sumus in tali casu, vbi possessor eo
 ipso quod possidet delictū cōmittit, Iason in d. *auth.* Nec quic-
 quā delinquent fratres, si hereditatem teneant, cui sorores
 accepta opulenta dote renūciarunt, imo hoc in plerisq; op-
 pidis Italiæ statutum esse fatentur Doctores. Et in term. no-
 stris ita decidit Rom. d. *cons.* 437. in casu. n. 11.

Nunc quærendum est de illa iuniore filia, quæ iusiurandum

randum non præstitit an contrauenire possit. Et sane in primis dispiciendum est, an non in prima conuentione simul consenserit, & sit pacta, in cuius pacti fine dicitur liberos sibi inuicem loco iuramenti fidem dedisse de seruando contractu. Nam etsi talis promissio iure ciuili vim non habeat in præsentī casu, cum videlicet ad solennitatem actus veri iuramenti interpositio requiratur, vt validetur contractus à minore gestis. Ita Iason post Cast. l. 3. §. iurari, n. 123. de iureiur. secutus Bald. d. auth. reb. probat. tex. in princ. Inst. de fideiuss. l. 3. C. si min. se maior. dix. Nec omnino sit idem quod pro tali ponitur ac habetur Bald. c. r. in pr. de consuet. rect. feud. per gl. l. mercis. de V. S. & consil. 12. n. 4. consil. 491. n. 2. vol. 3. Mar. Mantic. sing. 24. n. 5. Menoch. cons. 35. n. 21. cum seq. tamē videtur iure Canon. talis promissio haberi loco iurisiurandi, & esse pro iuramento seruanda, quoniam supra est ostensum, hoc iure iuramentum qualitercunq; præstitum esse seruandum. Panor. c. ad aures. de his quæ vi metusue, vbi parificantur iurare, vel religiose data fide confirmare, & dicit ibi Panor. n. 4. quod perinde incurrat infamiam, qui venit contra talem promissionem, atque qui violat iuramentum. l. si quis. 41. in fi. C. de trans. Immol. ibid. n. 4. Hostiens. de iureiur. in princ. n. 1. vbi inquit, quod per fidei interpositionem obligatur quis sicuti per iuramentum, & hoc multis probari potest, vt per Gl. c. querelam ver. præstita. Ne prælat. vic. ha. vbi Gl. comparat præstationem fidei & iuramentum c. peruenit. de fideiuss. c. 1. de sepult. in 6. vbi Archidiaconus inquit, nihil inter hæc iuramenta, quoad validitatem attinet, interesse, Couar. c. 2 p. 1. §. 2. num. 2. cum aliis quæ allegat. Myns. obs. 17. cent. 1. Etsi autem ad hæc responderi potest, hæc in genere procedere, & in illis conuentionibus quæ ad sui solennitatem non opus habent corporali iuramento, & maxime in sacerdotibus, quorum religiosa promissio perinde rata esse debet atq; iuramentum: secus vero esse quando lex ad solennitatem corporale iusiurandum requirit.

Panor.

Panot. in Rubr. de iureiur. in fin. per Gl. in c. ut circa ver. corporali. de Elect. in 6. lason & Dd. d. Auth. In casu autem præsentis corporale iuramentum requiri, vt supra probatum est: Tamen res non caret scrupulo conscientiæ, & difficile est, vt quis consulat filia contra talem promissionem non simplicem, sed vi & effectu iuramenti confirmatam venire, & Mynl. d. loc. restat, in Camera eiusmodi promissionem loco iuramenti esse. Et quamuis loquatur de promissione, q̄ fit per fidem Christianam, tamen recte dici potest eodem pertinere promissionem per suum iusiurandum, seu loco iuramenti, an *Endsstatt* factam, cum hæc seruare pars fidei Christianæ sit, iuxta Decalogum. Et sanè conscientias grauare decipulis verborum periculolum est, etsi fateamur proprie iuramentum non esse vbi Dei nomen non inuocatur, quanquam dici potest & hic effectu Numen inuocari, & sensu, licet non verbis, *l. qui per salutem. de iureiur.* perinde atque cum dicitur, iuro, promitto per fidem Christianam, &c. Non enim hic in verbis, sed sensu est diuini nominis inuocatio, & iurisiurandi religio, ac sanctitas saltem ex mente eius, cui promittitur, quæ potissimum est attendenda, præsertim vt valeat actus, non pereat. Gl. & Dd. c. ex literis 7. de sponsal. & matrim. c. antec. ff. de iur. i. q. 3. c. beatus 22. q. 2. qui textus probant, in iuramentis, & promissionibus sacris, plus intelligi quam dicatur, & sensum potius quam verba attendi. Accedit, quod hæc filia apud acta, & iudicem fecerit hanc renunciationem. Licet autem interposita auctoritate iudicis non aliter renuntiatio confirmetur, quam si fiat cum causæ cognitione, quæ sufficiat ad alienanda minorum bona. *l. magis. §. non enim. de Reb. eor.* nec videatur credendum partibus & Tabellioni, ac ne quidem iudici asserentibus de causæ cognitione, præsertim vbi requiritur causæ cognitio in materia suspecta. c. quoniam vbi Dd. de probat. Bart. & D. præsertim Ludou. Rom. *l. sciendum. de V. O. Canonist. c. 1. de Reb. Eccles. non alien. Castr. l. cum hi. §. si prator. de transf. Angel. l. 1.*

C. de fid. instr. & iure bast. fife. lib. 10. & in l. quacumq. §. fin. de Public. in rem. Tamen contrarium communiter concluditur, sc. in dubio interposita auctoritate iudicis præsumi cuncta solenniter acta, & ex graui iustaque & necessaria causa sic de bonis minoris fuisse dispositum. *l. et si præses. C. de præd. minor.* Ergo ex illo textu liquet in contrarium esse iuris præsumptionem. Et ita in Terminis tenent plerique. *Specul. de empt. §. nunc dicendum. num. 5. Bald. d. l. cum hi & in l. quacunque. in l. 1. & l. fin. C. de præd. mino. l. non aliter. de adop. Bald. c. r. qui feud. dar. poss. Immol. l. si quis cum aliter. de V. O. Innoc. c. quoniam. de probat. & in c. innotuit. de eo qui ord. iur. rec. & ita in terminis Alex. cons. 125. visis. num. 9. vol. 1. cum mult. ib. alleg. eleganter Socin. d. cons. 115. circa num. 5. volum. 1.* Idcoque Bald. definit *in l. 1. num. 4. C. si aduer. transact.* quod quando iudex facit diuisionem inter minores, ipsa sententia diuitoria habeatur pro decreto, & valeat venditio. Quare cum filia nostra fecerit diuisionem, & renunciationem coram iudice, præsumitur cum causæ cognitione, & ex iusta causa facta esse, præsertim interueniente propinquorum, & tutorū, vt diximus, auctoritate. Quamobrem, vt maximè non obstaret huic filiæ promissionis religio, non tamen nihil oberit iudicialis illa auctoritas, maxime quoad defuncti patris hereditatem, cui citra iuramentū accepto aliquo per modum transactionis renunciare licuit. *l. si quando. §. & generaliter. C. de inoff. testam. Iason l. vl. num. 19. C. de pact. Fa-*temur quidem etiam decreto interueniente dari restitutionem. *l. si quidem. C. de præd. minor. Iason d. Auth. in princ. C. si ad. vend. sed tantum intra tempora restitutionis. l. vl. C. de tempor. in integr.* quæ tamen, vt ex Actis ad nos transmissis intelleximus, etiam dudum elapsa sunt. Sane quoad viuentis matris hereditatem censemus renunciatione sine iuramento facta non excludi filiam. *c. 2. de pact. l. si quando. §. 1. C. de inoff. Testam. l. pact. C. de collat. Iason l. vl. n. 27. C. de pact.* Sed hic non intelligitur æquè læsa, cum potuerit ante matrem mori, sicque nihil acqui-

acquirere. Crauet. *cons.* 114. l. 1. §. si impuberi. de collat. Castr. *cons.* 174. lib. 1. Cœpoll. Vero. *cons.* 17. Socin. *cons.* 263. n. 2. Alex. *cons.* 12. Gozadin. *cons.* 9. Curt. iun. *consil.* 47. quo nomine ne quidem restitutioni minori datur. Crauet. *d. consil.* n. 15. Felyn. c. 2. de Con. *stit.* Curt. iun. *cons.* 120. quia talis læsio, quæ in vtrumque euen- tum se habere potest, non est considerabilis. l. de fideicommissis. vbi Castr. C. de pact. Crauet. *consil.* 142. nu. 8. Sed & iam ante de- clarauius, quam apud teneras conscientias hæc quasi iura- ta promissio speciem vimque iurisiurandi habere videatur, quo non dubium est omne restitutionis beneficium tolli. *dub. Sacramenta. C. si adu. vend.* adeo vt absolutio contra dari non debeat, nisi allegata & probata iusta doli, vel maximè le- sionis causa. Crauet. *cons.* 7. n. 3. 4. Et absque hoc renunciatio per se non quidem valet, si non tantum de viuentis bonis sit inter viuos occasione renunciationis acceptum, quantum de morientis hereditate debebatur. Br. nu. 7. Bald. nu. 15. lafon n. 27. l. vlt. C. de pact. verum è contrario inde sequitur, si tantum sit datum, quantum legitimæ sufficiat, contrairi non posse. l. §. 1. si a parent. manu. Bald. Salyc. & Dd. l. si quando. §. 1. C. de in- off. testam. Nec enim in filia renunciante est læsio, nisi respe- ctu legitimæ. Crauet. *cons.* 11. n. 10. Hic autem hoc nomine cu- mulate huic filix satisfactum esse, ex superioribus facile in- telligi potest. Et ex his omnibus infertur, nihil proponi pos- se, quo minus in præfenti casu filix renunciationi, semel iu- rato factæ, omnino stare cogantur.

Ut supra conclusum est, ita nos Decanus, & cæteri Do- ctores Iuridicæ Facultatis, in alma Academia VVittenber- gensi, id iuri & rationi consentaneum esse dicimus, salvo tamen rectius sentientium iudicio.

VNIVERSITATIS INGOLSTA-
DIENSIS.

*Vtrum Renunciatio propter enormem lesio-
nem rescindi possit?*

Es hat weyland N. sich zu N. hinderlassenen Wittib Ehe-
lichen verheurathet / in welcher Heuraths Abred seynd beyder-
seits auff die Todesfall vorbehaltene pacta getroffen / des
Inhalts auff der Frawen Seiten / Vermög der Heurathsnotul
den 21. Octobr. Anno 44 N. i. daß / wo fern die Fraw vor ih-
rem Haußwirt mit Todt abgehn würde / alsbald nach ihrem ab-
leiben von ihrer Vermächtnuß solle ein tausent Gilden auff ih-
re Kinder erster Ehe / so sie mit S. K. erzeuget / fallen / vnd ihnen
bleiben / bey den andern tausent Gilden aber solle N. L. der Hauß-
wirt sein lebenslang seinen Besiz haben / vnd nach seinem tödt-
lichen Abgang / im Fall sie nicht miteinander Kinder erzeugen /
samtlich mit vnd neben iren Kleydern / Kleinodern / als Mütter-
lich Gut / was sie nicht im Leben verschafft / denen werden vnd fol-
gen / den sie von Rechts vnd Billigkeit wegen zustehn. Nun ist ob-
gedachte Fraw N. A. zeitlich vor irem Haußwirdt Juncfern N.
L. Anno 46. Todts verfahren / vnd von inen beyden keine / aber
von ihrer ersten Ehe / von dem S. K. vier Erben hinderlassen /
deßhalben die erste tausent Gilden / ihrer zugebrachten Ver-
machtnuß / alsbalde zu rück auff iezgenandte ihre Kinder / oder
Kindtskinder iure representationis gefallen.

Hernacher erst für zweyen Jahren / ist N. L. auch mit Todt
abgangen / deßhalben ebenmäßig die andere tausent Gilden /
samt den Kleydern / Kleinodien / Vermög der Heurathsnotul /
auch auff ihre Kinder / die K. de iure communi gelangt. Vnder
dessen aber / in Anno 60. & 64. wie auß ihren hinderlassenen Kin-
dern

derndes E. Successores fürgeben / sey ein gemeiner Verzicht als
 ler anherlichen / anfräwlichen / Vätterlicher vnd Mütterlicher
 Güter vnd Erbschafft / von ihnen den Töchtern / Namens A.
 vnd E. eingegangen vnd außgerichtet worden Copia R. S. wel-
 cher doch von den Töchtern auß eingeführten Ursachen in den
 Actis gänzlich widersprochen wird / sonderlich in Bedenckung
 enormis inaequationis, daß der Töchter eine vber 200. fl. nicht
 empfangen / vnd allein von diesem Empfang Quittungen von
 sich gegeben / von andern verkauften Gütern / nicht vom Wis-
 derfall.

Ist hierauff die Frag / ob die beyde Töchter / vnd an statt
 der andern A. das ein Enckel A. iure representationis, zu dem
 obgemeldten widerfälligen Gut der zwey tausent Gulden / sampt
 den Kleynern / Kleynodien / ꝛc. nach Inhalt des Heurats Con-
 tract, den Regreß vnd Zustand haben / vnd daß N. E. hinderlas-
 senen Sohn E. auß einer andern Ehe geborn / als vniuersal Er-
 ben suchen mögen?

Diese Frag hat erstes Anblicks keinen sonderlichen Zweif-
 fel / dann dieweil nicht verneint wirdt / daß gemelter A. Tochter
 A. vnd dann E. seynd des S. R. vnd A. G. beyden seliger hin-
 derlassene ein Enckel vnd Tochter / so ist ein schließlich Argu-
 ment / daß dieselbigen auch ihrer verstorbenen Eltern Erben seynd /
 dann seynd sie Kinder / so seyns auch Erben / wie solches Argu-
 ment nicht allein die Rechtslehrer Gl. in S. fin. Instit. de hered.
 qual. & differ. Iason in l. Gallus. S. & quid sit tantum. & col. 17. vers.
 imo fortius. de liber. & posthum. Rol. à Vall. consil. 20. num. 8. vol. 1.
 consil. 3. n. 20. vol. 4. sondern auch der H. Apostel Paulus füret / zun
 Römern am 8. vnd Galat. am 4. Cap.

Darauf fermer folgt / daß erwente Enckel ihrer Anfräu-
 wen vnd die E. ihrer Mutter der A. G. Wittwen / hernach N. E.
 Hausfrauen / hinderlassen Erb vnd Güter / so jetztgedachter
 Stiefvatter einbekommen / vnd zum Theil daran den Beysiß /
 oder Vlumfrucht. vermög Anno 49. den 21. Octobr. außgerich-

ter Heurats Abred / auch sein hernach Anno 88. den 7. Octobr. mit C. R. Kindern gepflögner Rechnung vnd Vergleichung gehabt / nunmehr nach seinem tödtlichen Abgang / Krafft ordentlichẽ Erbgang Rechtens / so wol virtute jetztgemeldter Verpflichtungen zu suchen / vnd darvmb seinen Sohn vnd vniuersal Erben zu besprechen wol befügt: hereditatem enim petentis intentio fundatur ex eo q̃ constat eum esse filiũ vel nepotẽ defuncti, vnd machen die Recht zwischen dem Männlichen vñ Weiblichen Geschlecht keinen Unterscheid / sondern werden alle zum Erb zugleich zugelassen / *l. maximum. C. de liber. praterit. Auth. in successione. C. de suis & legitim. §. 1. in Auth. de hered. ab intest. §. cum filios. Instit. eod.* Et datur petitio hereditatis aduersus eum, q̃ vel ius pro herede, vel p̃ possessore possidet, vel rem hereditariam licet minimam tenet. *l. regulariter. cum aliquot seqq. de petit. heredit.* In massen in gegenwärtigem Fall erwenter N. E. der A. vnd E. Mutter von ihrem ersten Juncfern erlangte Berechtigung / Vermächtnuß vñnd andere Güter / wie zuvor berührt / also einbekommen / daß er dieselbe zum Theil baldt nach seines Weibs Todt / zum Theil erst nach seinem Absterben / finito usufructu, denen folgen zu lassen schuldig seyn soll / den sie von Recht vñnd Billigkeit wegen zustehn / vñnd also vorgemeldten A. G. Erben Kindern vñnd Kindtskindern / alles Inhalts berührter Heurats Notul / vñnd des am 7. Octobr. Anno 88. auffgerichteten Vertrags / welche Zusag vñnd Verpflichtung sein Sohn vñnd Erb Caspar E. nunmehr nicht weniger zuhalten schuldig. Quoniam heres intelligitur eadem persona cum defuncto. *§. 1. Auth. de iure iur. a mor. & omnibus pactis, promissionibus, actionibus, & c. defuncti tenetur. l. 2 §. ex his. l. stipulatio ista 38. in pr. de verb. oblig. l. heredem. ibiq; Decius Cagnol. & Dd. de reg. iur.*

Wiewol nun hierdurch der A. vñnd nunmehr an ihrer stat ihrer vñnd B. von E. Tochter A. vñnd dann der E. C. von B. Chewirtin / intentio ergründet / vñnd dieses alles keinen sondern

Zweiffel

Zweifelhaft / nach dem aber auß den Beylagen / vnd oberzehnter
 relation zuvernehmen / daß sie ihr ius vnd Forderung / ab Anno
 46. da die Mutter verschieden / den 17. Octobr. Anno 88. nie-
 mals gekennet / sondern vber die 42. Jahr stillschweigend ersiken
 lassen / so wil diese Sach etwas schwerer vorfallen / dann alle Klas-
 sen vnd Forderungen / siue sint speciales actiones, siue de vni-
 uersitate durch Verschreibung der 30. oder zum höchsten 40.
 Jahren verleschen / vnd præscribirt werden. *l. sicut. l. omnes. C. de
 præscript. 30. vel 40. an. l. hereditatis 7. Ibiq. Bald. Salyc. & Dd.
 C. de pet. hered. l. licet. 8. C. de iur. deliber.* Welcher letzter Text inz-
 fonderheit von Verlehrung der Erbschafften vnnnd dergleichen
 Forderung redet / vnd ist solche exceptio siue præscriptio 30. vel
 40. an. der Wirkung / vt sit litis finitæ repellatq; agentem à li-
 mine iudicij *c. i. vt lite contest. in 6. vbi communiter Dd. & Bart.
 l. nam postea. in princ. de iur. iur.* Wenn gleich die Partheyen sich
 in den Acten darauff nicht gezogen / dummodo alias eui-
 denter exactis apparet. Quod et si varie disputetur, prout
 videre est apud Boer. *decis. 344. par. 2.* ita tamen in Camera
 Imperiali obseruari testatur Myns *obs. 28. cent. 3.*

Fürs ander machet den Handel schwer / vnnnd auff der Pe-
 tenten Seiten disputirlicher / daß E. L. vorwenden thut / wie
 sein Vatter / vnnnd nunmehr er durch vorgemeldten mit E. R.
 Erben / den 7. Octobr. Anno 88. auffgerichteten Vertrag /
 vnd Krafft derselbē erfolgter Zahlung / oder versicherter Restitu-
 tion des Widerfalls vñ dieser Forderung vnd Zuspruch erledigt.

Alsdann vnd fürs dritte / wirdt den klagenden Weibspers-
 onen auch einen nicht geringen Stoß geben / sondern sehr im
 Weg ligen / die Anno 60. abgeredte / vnnnd von ihnen hernacher /
 Anno 64. den 9. Maij vermittelst ihrem Eyd / vnd gegen Empfaz-
 hung 400. fl. vollgezogene Quittung vnd Renunciation aller
 Ansprüche vnnnd Forderungen / so sie wegen Anherzliches vnnnd
 Anfräwliches / vnnnd dann ihres Vatters vnd Mutter beyder se-
 ligen Erbe vnnnd Guts / ja aller ligen den vnnnd fahrenden engen

Lehen / besuechten vnd vnbesuechten / benannten vnd vnbenannten /
 Haab vnd Güttern / ganz vnd gar nirgendt darvon nichts auß-
 genommen / gehabt oder haben möchten. Quæ quittance &
 renunciatio, cum sit non tantum generalis, sed etiam nomi-
 natim & in specie interposita, super auitis, paterna & ma-
 terna, hereditatibus, bonisq; eaque per modum transactio-
 nis aliquo dato acceptoque facta sit, so wils das Ansehen ha-
 ben / daß dardurch diese Anforderung gänzlich perimirt, vnd
 auffgehoben / vnd daß darinn künfftig / vnd andere Erben vnd
 Befälle außgesetzt / von brüderlichen vnd dergleichen / noch
 nicht entstandenen Todtsfällen vnd Erbe zuverstehn / aber gar
 nicht auff den Widerfall Mütterlicher Güter / 2c. zuziehen ist /
 dann darvon allbereit Anno 46. als Fraw A. verstorben / vnd fast
 20. ganzer Jahr vor beschehener Verzicht / der Engenthumb
 auff Klägerin vnd ihren Miterben gefallen vnd kommen. *l. 1. &
 tot. tit. C. de bon. Mater. l. quacunque. l. cū oportet. C. de bon. quæ liber.*

Desto mehr aber wirdt die Renunciation hinderlich seyn.
 Quia mediante iuramento, & interueniente iudicis auctori-
 tate facta est quorū vtrumq; magni est momenti. Nā vt iusi-
 randum non modo per se valet, sed etiā validat contractum,
 alias de iure nullum, & inualidum, vt plurib. confirmat Alex.
cons. 27. n. 2. & 3. vol. 1. Sic interueniēs iudicis auctoritas omnē
 fraudis suspicionem excludit, *l. etsi praeses. C. de praed. Minor.*
Bal. in l. 1. n. 4. C. si adu. transf. Vnd dieweil von dieser Quittung
 vnd Verzicht / ein Brkundt vnd Beweis / vnder B. von D.
 Weiland Landrichter vnd Pfleger zu B. eygen angeboren In-
 siegel vorhanden / cui instrumēto standum. *l. ad probationem 21.*
C. de probat. l. in exercendis. & 10. tit. C. de fid. instrum. Als will diß
 je ein harter Stosß seyn. Dañ ob wol solche Handlung vnd Ver-
 zicht / mit vnd gegen E. der Frawen A. vnd E. Brüdern eingan-
 gen / vnd auffgerichtet / E. L. so wenig als seyn Vatter J. so darbey
 nit gewesen / noch darin namhaftig begriffen / vñ demnach gesagt
 werden mag / er habe sich damit nit zubehelffen: Instrumentum

enim

enim nemini prodest, nisi ei, qui in eo est nominatus. text. i-
biq; Castr. in l. ad probationem. C. de pact. probat. Bald. l. si bina de
inust. rupt. Et pacta cōuētionēs transactiones renunciationes
inter alios factæ aliis neq; p̄sūt neq; nocēt. l. si vn̄. §. ante omnia
de pact. l. 1. & l. 3. de trans. So möchte doch die exceptio doli wi-
der diese Klāgerin gebraucht / vñnd von ihm also gesagt werden /
ihr handelt gefährlich / vñnd seidt mit dieser klāg nicht zu zulassen /
quia quod petitis intus habetis, vñnd haben solcher anforderung
vñnd sachen halben ewre Brüder / vñnd jeder gegen Entfahung
etlicher 100. Gũlden quittirt, frey vñnd ledig gezehlet / vñnd keins
wegs mehr zu besprechen / endlich angelobt : plerumq; enim
solemus dicere, doli exceptionē subsidiū esse pacti exceptio-
nis, quosdā deniq;, qui exceptione pacti vti non possunt, doli
exceptione vsuros. l. rescriptum 10. §. ult. l. si cum emptor. 16. de
pact. Ja dieweil folgendts E. K. drey Kinder sich gegen E. ver-
schrieben / da sich künfttigh etwan andere einzudringen / vñnd vom
widerfall / oder andern ihren A. Gũtern / ichts zufordern ver-
meinten / daß sie in gegen dieselbig vertretten wöllen / ist glaublich /
die K. werden solcher Verpflichtung nach genötiget werden /
den beklagten E. zu assistiren oder den Krieg ganz vñnd gar auff
sich zu nehmen / auff welchen fall dann dem klāgenden theil die
directa pacti exceptio fūrgeworffen / vñnd also auch diese klāg
perimirt werden kan. Dann diß ein gemeine Regul im rech-
ten / welche der vernunft / vñnd natūrliehen billigkeit gemess ist /
daß pacta, transactiones, verzüchten / vñnd andere zusagungē sol-
len gehalten werden l. 1. de pact. l. 1. de constit. l. sunt personæ. 43. in
fine. de relig. & sump. fun. auth. Sacramenta pub. C. si adu. vend.
Vñnd obman sagen wolte / pacta de nō succedendo inualida es-
se. l. ut de suis & legit. l. pactum 15. ib. Bal. Salyc. & Castr. Dd. C.
de pact. l. si quando. 21. §. 1. de inoff. testam. l. pactum dotali. C. de
collat. So wird doch solches de hereditatibus viuentium, vel
nondum delatis verstanden / secus est in hereditate, vel iure iā
delato. l. qui superstitis 94. cū leg. seq. de acq. hered. Cōmuniter Dd.

locis iam alleg. & in l. ult. C. de pact. qui est casus noster. Dann die Schwester mit ihrem Bruder sich verglichen / vñnd Verzicht gethan / nicht wegen derer noch am leben gewesen / sondern derer allbereit verstorbenen Eltern hinterlassenen Erb / vñnd Güter / wiewol auch im gegenwertigen fall die Renunciatio, wann gleich dieselbe de futura seu nondum delata paterna, maternaque hereditate geschehen / dannoch nicht für vnkräftig zu achten / in betrachtung / daß dieselbe mit dem Eydt besicctiget. *cap. quammis. de pact. in 6. Eamque communem opinionem dicit lason num. 3. in alleg. l. pactum dotale. C. de collat.*

Wann man auch ferzner fürgeben wolt / daß die A. vñnd E. keinen curatorem erbetten / oder gehabt / Item daß sie ihres Rechts nicht weren erinnert worden / Item daß sie einigen Verzicht sonderlich mit dem Eydt nicht gethan / 2c. Dannoch wirdt solches alles widerlegt vñnd umbgestossen / durch berürte / vñnd vñter des Landtrichters Insiegel verfertigte Schrift. Quare illud instrumentum de his omnibus, quod sc. interuenerint & solenniter facta sint, testatur quod sufficit. Nam pro instrumento præsumitur, quod in eo scripta omnia solenniter acta gesta; fuerint. *l. sciendum 30. l. Titia. 134. de verb. oblig. §. si scriptura. Inst. de inutil. stipul.* Et constat instrumenta esse speciem probationis, & quidem præcipuam. Est n. probata probatio, & non probanda, quæ fit per instrumenta. Bald. *in l. quoties n. 6. in fin. C. de iudic. in l. 2. in pr. C. quan. fisc. vel priuat. Hyp. Riminal. in l. si quis. n. 140. de quest.* So ist auch diß kein sonderlicher behelff / wieder diesen Verzicht / daß der eine Bruder absens gewesen / vt per Dyn *in consil. suo. quod incip. ex test. Dom. Alba. & Vital. Tract. clausul. tit. renunciatio successionum. sub n. 14. vers. & si soror renunciauit.* Darauf nun allenthalben zuersehen / daß gleichwol diese Sach zimlich schwer vñnd zweiffelhafftig ex parte der klagenden Weibspersonen fürfallen will.

Wiedem aber / so halten wir dafür / daß die klagende E.
vnd ihrer Schwester Tochter A. wie im anfang gesagt /
ihren Antheil Mütterlichen Erbs / vnd widerfalls von L. hinz
verlassenen Son E. mit recht zu fordern wol befugt / vnd dißfalls
intentionem fundatam haben / vermög obangezogner Rechts-
gründen. Vnd irret hinwider nichts / daß ex aduerso erst-
lich eine Verjährung / oder *praescriptio longissimi temporis*
fürge wandt werden möchte. Dann solche exception beflag-
ter zuweisen schuldig / *per l. 1. de except. l. in exceptione. de probat.*
l. siquid m. C. de except. Quibus locis docetur, cum excipien-
do fieri actorem, & proinde probatione suarum exceptio-
num astringi. Nun ist aber auß der Heurats Abrede vnd
sonsten ex re euidencia lauter vnd klar / daß respectu deß
widerfalls der 1000. GULDEN: Item Kleidern / vnd Kleino-
dien / darvon in der Ehebedingung 5. bey den andern 1000. GUL-
DEN erwehung geschicht / keine Verjährung vorhanden oder zu
beweisen möglich / sintemal als die Mutter A. G. vor 50. Jah-
ren Anno & c. 46. verstorben / ihr Juncker den *usufructum*
bis in verschieuen 95. Jahr / damals Er verstorben / davon ges-
habt / vnd derhalben klagenden Weibs Personen einige
Klag in mittels dißfalls nicht gebühren können / *per l. 1. in fin. cum*
auth. seq. vbi Gl. Bal. & Dd. & latiss. Arr. Pinell. C. de bon.
mater. l. 1. §. ult. de annal. except Quibus locis tradunt *præ-*
scriptionem contra liberos non currere, qui à patre vel
vittico usufructum bonorum maternorum habente pe-
tere non potuerunt. Et huc pertinet regula, Quod non va-
lenti agere non currat praescriptio, & ad hoc vt currat
praescriptio, requiratur actioem natam esse, & vt cum effe-
ctu competat. Desigleichen belangend die 1000. GULDEN /
welche baldt nach der Mutter Todt auff ihre Kinder mit
S. K. erzeugt / pleno iure gefallen / wirdt C. L. mit der Ver-
jährung

jährlung auch nicht vorkommen / noch sich damit von dieser klage / oder forderung entbrechen mögen. Dann ob wol die Töchter umb ihren zustehenden theil keine ansuchung vielleicht gethan / auß vrsachen daß die Heurats Vergleichung erst ans Liecht gebracht / vnd sie vñ der Mutter Verlassenschaft / vñ Güter gar keine wissenschaft haben können / so seynd doch ihre Brüder / sonderlich L. gar nicht negligentes, vnd nachlässig in interpellando vitrico gewesen / wie solches die in Anno 88. 7. Octob. getroffene vergleichungen vnd vorgehende Rechnung klar außweist. Vnd wñ fñnde doch in diesem fall / ex parte Rei, für ein beständige rechtmessige præscription außgezogē werde / aldie weil dieselbige des rechten grunds / vnd fundamēts, mangelt / nemlich bonæ fidei, quæ principaliter, & omni tempore requiritur ad legitimam præscriptionem, tam in fine quam in medio, & principio, secundum ius Canonicum, *c. vigilant. c. ult. extr. de præscr. c. possessor. de reg. iur. in 6.* Cui iuri in hac materia potius quam ciuili standum est, Gl. & Dd. *d. c. possessor. Gail. 2. obs. 18. n. 10. Myns. 4. obs. cent. 4.*

Daß aber L. nie kein zeit / bonam fidem, noch legitimum ad illam causandam, præscriptionemque inducendam titulum gehabt noch haben können / das ist darauß gnugsam abzunehmen / daß Er wol gewußt / oder wissen können / auß der Heurats / vnd anderer seiner eigen vorgemeldten Verschreibung vñd verpflichtung / so Er hinder sich gehabt / daß Er seiner verstorbenen Ehewärtin A. G. Verlassnus vñd Güter zum theil alsbald nach ihrem Abschiedt ihren Kindern zu restituiren schuldig / zum theil sein lebenslang anderst nichts / dann quoad vsum fructu vñd durch keinen andern abtendigen Titul, dardurch das dominium zu acquiriren bekommen vñd behalten mögen / wie er dann auch noch in angezognem Anno 88. den 7. Octob. datirtem vertrag diese schuld / vñd daß Er nie keinen Titulum iustum acquirendi domini rerum ab vxore relictarū gehabt / auffrichtig agnoscirt vñd bestanden / agnitio debiti interrumpit præscript.

Salyc.

Salvo. in l. plures. C. de fide instrum. in ult. notab. Darumb dann
 er ad illam bonam fidem nicht hat kommen / vnd solchen nach
 nicht praescribiren mögen. So viel das ander obiectum / nem-
 lich den mehrmals berürten mit C. K. Kindern Anno 88 den
 7. Octobr. auffgerichteten Vertrag betrifft / kan derselbe auch dem
 & wider diese klagende Personen nicht vortragen / noch schützen.
 Quia cum his non est actum, aut transactum, vnde succe-
 dit Reg. Res inter alios acta, vel iudicata, aliis non nocet. Et notis-
 simi iuris est, inter alios factam transactionem absentibus
 atque ignorantibus, nullum facere prauiudicium, vt aiunt
 Imp. in l. 2. C. Res. int. alios acta. Idque adeo verum est, vt et-
 iam fratris pactum, vel factum, sicuti fratri non pro-
 dest, ita quoque ei non nocet / vnnnd sonderlich ist ein text.
 Nieman sagt ad corticem, vnd in specie zu vnserm gegenwertis
 genfall gehörig in l. ult. iam dict. tit. si cum fratre. Letzlich an-
 langend den Vertrag vnnnd Verzicht / so Anno 60. abgeredt
 vnd Anno 64. am 9. Maii volzogen seyn soll / welches zwar der
 fürnehmste vnd harteste nodus alhie ist / da er findet sich auß den
 Actis, vnd vns gethanen Bericht / daß solche Vergleichung / vnd
 Verzicht / Endleistung / vnd was darinnen mehr begriffen / er-
 gangen sey / ohn daß sie sich erinnern wegen anderer verkaufften
 Güter etlich 100. Gùlden empfangen / vnnnd derhalben quittirt
 zu haben. Vnd solches wirdt zwar von ihnen verneinet / nicht
 mit blossen oder schlechten Worten / sondern mit anzeigung vieler
 anschlicher Vrsachen / als sonderlich daß in keinem Protocoll
 oder Gerichtsbüchern diese renunciation einverleibt zu befin-
 den / da sie doch sich auff die ordentliche Oberkeit / vnd als ob
 sie vor des Landtgerichts zu K. Allessorn verhandelt vnd be-
 sehen / referirt. Item daß das sigillum iudicii nicht darauff
 gedruckt. Item daß die subscriptio testium zu forderst jres dar-
 inn benannten curatoris mangelt. Item wann solche handlung
 vnd verzicht also ergangen vnd volzogen seyn solte / daß sie dar-
 durch mit allein enormiter, sondern enormissime lädirt, vnnnd

verfützet worden/durch welches alles die allegierte Renunciatio ganz suspect, zweiffelich vnd vnrichtig gemacht / also daß sie anders nicht/dann so fern sie anderer gestalt erwiesen/glaubwürdig vnd kräftig möge geachtet werden. Dann erstlich muß man besichn/quod acta iudiciorū requirant scripturam, l. 1. C. de sentent. tam quæ fiunt in iudicio extraordinario, quam ordinario. Lanfranc. ad c. quoniam. in pr. nu. 1. de probat. vt sc. gestorum veritas habeatur. Et quod in actis iudicii vel libris illis non reperitur dicitur non factum, l. fin. & ibi Dd. C. de reb. cred. Bart. n. 2. & alii in l. ult. C. de error. Aduoc. Bald. l. absentem. n. 3. C. de Accus. Id. Bald. auth. sed nouo iure. num. 11. C. si cert. pet. Vant. tr. de nullit. tit. de nullit. ex defect. citat. nu. 14. Daher auch in allen wolbestelten Gerichten Schreiber verordnet vnd gesetzt werden / die da vnder andern schweren müssen/ was für Gericht gehandelt wirdt getrewlich auffzuschreiben/zu verwahren/vnd da es noth thut zu ed. ren/vnd vorzulesen. Lanfranc. alleg. loc. Also wird es auch mit den publicis Notariis gehalten/nimirum, vt partibus de instrumenti cuiusdam veritate disceptantibus ad Notarium recurratur, qui instrumenti protocolum, siue commentarium seruat, vt quorum interest exhibeat, sich disfalls ad communem iudiciorum & fori obseruantiam gezogen. Derwegen weil diese Renunciatio vnd Verzicht gerichtlich coram iudice & Assessoribus des Landgerichts geschehen seyn soll/vt cantat instrumentum productum à K. die sich darauff gründen / vnd dannoch ins Gerichts Buch nit eingeschrieben oder registriert befunden wirdt / da doch von andern geringen Sachen K. Erben vñ güter betreffend/ Nachrichtung in Gerichts/oder Ampts Büchern vorhanden seyn sollen/so muß man glauben vnd sagen / daß dieselbe nicht sey ergangen/vnd vollzogen/ per iura alleg.

Fürs ander ist diß ein grosse Vermutung / eam renunciationem nunquam factam esse iudicialiter, oder fan je durch dē producirten Brieff gnugsam vnd wie recht nit erwiesen wer

werden ſintemal darunter das gewöhnliche Gerichts Inſigel nit/
 ſondern des Landtrichters priuatum ſigillum gehenget oder
 aufgedruckt. Nam hoc caſu, quando inſtrumentum non
 eſt Magiſtratus publico, & ad negotia deſtinato ſigillo cor-
 roboratum, ſed tantūmodo ſigillum priuatum habet appo-
 ſitum, tunc non habetur pro publico inſtrumento, quo pro-
 betur veritas iudicii, ſeu actus, cuius meminit, ſed tantum
 eſt priuata ſcriptura, quæ probat quidem & operatur aliquid
 contra ſcribentem, ſed contra tertium fidem non facit. In-
 noc. & Dd. c. 2. de fid. inſtr. refert, & ſequitur Socin. conſil. 108.
 vol. 3. verſ. præterea lib. 2. Crauet. conſil. 46. nu. 5. Id. part. 1. de anti-
 quit. temp. §. queritur. num. 44. & 48. Eodem modo diſtinguit
 Menoch. inter ſigillum publicum Magiſtratus ſeu ſolitum,
 & ad negotia deſtinatum, & inter ſigillum priuatum. lib. 2.
 de Arbitr. iudic. quaſt. ca. 113. cent. 2. Und hat ſolche diſtinctio
 vernünftige vrſachen / als ſonderlich quod ſigilla priuata faci-
 lius ſurripi, & ad fraudem faciendam uſurpari poſſunt, quam
 Principum, Epiſcoporum, magnorum Dominorum, aut ci-
 uitatū ſigilla publica, quæ idcirco magna ſollicitudine custo-
 diri ſolēt. Alber. l. 1. in fin. quem teſt. aper. Panor. c. poſt ceſſionem. n.
 1. extr. de probat. Weſenb. conſ. 11. n. 36. & conſ. 27. n. 12. per l. 1. §. ille
 aut. C. de Lat. lib. toll. Eandē diſtinctionē cōfirmāt tradita à Pan.
 Fel. & aliis in d. c. 3. de fid. inſt. Spec. tit. de prob. §. ult. verſ. decipere.
 Bald. conſ. 464. incipiente quadam ſcriptura. in 1. p. n. 1. Mod. Piſtor.
 conſ. 27. n. 73. vol. 1. Nēpe in iure duo eſſe genera ſigillorū, alte-
 rū Authenticū, q̄ fidem facit, vt ſunt ſigilla Imp. Principum,
 & ſimiliū magnatū, quod ſigillum publicū dicitur à publico
 officio. Aliud eſt genus ſigillorū, quæ priuata ſigilla dicuntur,
 & illa ſcripturā nō faciunt authenticam, quia ſigillū priuatū
 non opponitur ad confirmandam ſcripturam, ſed in teſti-
 monium tantum, & habet ſolam vim ſcriptionis, vt late ha-
 bet per Socin. conſ. 258. incip. in cauſa vicaria. n. 7. lib. 2. Rom. cōſ.
 303. incip. ex ſcriptura. in fin. Imo videt ſigillū minus ponderis ad

probandum, præsertim contra tertium habere, quia sigillum per se nihil dicitur, nihil loquitur, estque testis mutus, & incertus. i. ta Bald. in tit. de pac. constant. 2. et/. imperialis. n. 8. quem refert Menoch. d. cas. 113. in princ.

Mann will der andern vorberürten Mängel geschweigen/ dardurch solche Schrift auch nicht wenig vernichtet/ oder verdächtig gemacht wirdt. Dieweil aber die Recht kein andere Beweis/ dann die da gewis/ vnd unverleglich schliessen/ zulassen/ c. in præsentia. extr. de probat. l. neg. natales. C. eo. & in l. in hoc. C. vnd. legit. So folget auch/ daß vielgemelte Schrift oder mit Herrn Landrichters S. eygen angeborn Insiegel bekräftigter Brieff in Rechten zu Erweisung angezogener Renunciation nicht fan gnugsam seyn/ vñ solches hat desto mehr allhier stat/ sintemal solche Schrift allein in domo producentium, das ist bey den R. befundē/ in deren Vorthail sie auch gemacht vnd versiegelt/ sonst aber niemand darvon/ vñ wz darin erzehlt/ Wissenschaft hat. ar. l. instrumenta. l. rationes. l. exemplo. C. de probat. Daran nichts hindert/ daß gleichwol etliche bekannte vom Adel/ vnd andere ehrliche Leut/ so gewislich in rerum natura damals gewesen/ im Brieff als Zeugen benannt/ auch sonst darinn gemeldet/ daß auff der Frawen vnd ihres curatoris Bitt der Landrichter sein Siegel anhangen lassen. Dañ darauff gibt man dise Antwort/ dß solches alles zumal in actu tam præiudiciali gar nicht gnug sey. Nam scriptura maxime priuata, in qua desunt contrahentium subscriptiones, vel alia fomenta ad faciendam fidem, licet habeat plurium testium inscriptionem, tamen nisi testes ipsi in super subscripserint, suasq; subscriptiones recognouerint, nihil pbat, si pars ei cōtradicat, vt p Bart. in l. ad monendi de iureiur. quē refert Panor. & sequitur Felyn. n. 5. in alleg. c. 2. de fid. instr. & d. c. post. concessionem. de probat. Et per Socin. in cons. 73. & cons. 41. vol. 1. Idq; in tātum pcedit, vt si fuerint mortui testes ante recognitionem, & nulla fieri possit literarum comparatio, corruat tota probatio, vel fides instrumenti.

menti, Rol. à Vall *consil.* 2. *num.* 39. *vol.* 1. Nec etiam patrocina-
 tali scripturæ temporis antiquitas, vt notatur *c. causam.* &
 ib. Socin. *de probat.* Rol. à Vall. *consil.* 2. *n.* 140. *in fin.* Also ob gleich
 fermer hietgegen wolt gesagt werden/ quod hodie ex consuetu-
 dine sigilla probent sine subscriptione, so ist doch widerumb
 zu bedencken/ quod consuetudo non præsumatur, sed proban-
 da sit, vt alia, quæ in facto consistunt, *l. assenatio 10. C. de non
 num. pecun.* Zu dem mag solches auch magis specificè verant-
 wort werden/ quod locum habeat contra eum, cuius est sigil-
 lum seu quoad sigillantē, & in eius præiudicium, non quoad
 tertios, vt declarat Crauet. *all. nu.* 44. *de Antiq. temp.* & Ioh. Fi-
 chard. *cons.* 40. *num.* 20. *vol.* 2. Wann aber nun gleich durch solche
 prætendire renunciation vund Verzig etwas anders vnd bes-
 sers/ dann hieroben angezeigt/ bewiesen werden möchte / wie doch
 schwerlich zu vermuthē/ so würde dennoch in ander Weg der E.
 vnd ihrer Schwester Tochter nit vnbilllich gerahten vnd consu-
 lirt, nemlich ex causa enormis læsionis. Dann ob wol fürnem-
 me Rechtslehrer darfür halten/ renunciationem, iurata præ-
 sertim, rescindi non posse, cum renuntiatio videatur esse
 transactionis species. *arg. l. de fideicom. sso. C. de transact.* trans-
 actio autem nunquam rescindatur ob læsionem quamcun-
 que. *l. Lucius. §. ult. de transact.* & renuntiatio aliud nihil sit
 quam donatio. *l. 1. de trans.* donatio tamen, cum ex mera libe-
 ralitate proficiscatur, rescindi non solet ob aliquam læsio-
 nem. Huc facit quod in renunciatione solum respectus ha-
 beatur iuris quærendi, quod ex incerto futuro euentu pen-
 det, Bart. *l. 1. §. Nunciatio. nu.* 34. *de oper. noui. nunc.* cuius non est
 habenda ratio, præsertim cum filiæ nullum ius competat in
 bonis patris viuentis. *l. 1. §. si impuberi. de collat. bonor.* Et alias
 notum est, quod pater præsumatur melius consulere filiis
 suis, quam vllus quispiam, *l. nec in ea. ad l. Iul. de adulter.* Et hanc
 sententiā in terminis secuti sunt Paul. Castrenf. *consil.* 174. *n.*
 3. lib. 1. Crauett. *cons.* 114. *n.* 13. Anchoran. *quæst.* 50. *n.* 13. Id. Castr.

cons. 275. num. 6. lib. 1. & alij quamplurimi, quos videre est apud
Gabriel. lib. 3. tit. de iur. dot. concl. 1. & apud Couar. c. quamvis. de
pact. p. 3. §. 4. n. 3. vers. contrarium. alios etiam citat Menoch. cons.
401. n. 174. lib. 5. Entgegē aber schliessen jedoch der mehrertheil das
hin/daß auch ein geschwornen Verzig wegen vbermässiger Be-
schädigung möge retractirt werden. Solches bestätiget p plu-
res rationes auctoritatesq; weitläufftig las. cōs. 133. n. 59. vol. 4. af-
ferens, hanc opinionē esse valde equā, & magis communem.
per l. si superstitie. C. de dolo. & l. maiorib. C. commun. utriusq; iudicij.
Vnde Dd. cōmuniter l. 2. C. de rescind. vend. in omnib. tam bo-
næ fidei q̄ stricti iuris contractib. locū habere statuunt, teste
Pinell. 1. par. c. 3. in princ. & n. 7. 8. & 9. cum alleg. ib. Et sane ppter
immodicā leſionē illatā est perinde, ac si dolus intercessisset,
l. si quis cum aliter. de ver. oblig. l. & eleganter. de dolo. l. qui cū tutorib.
§. qui per fallatiam. de transact. l. vlt. C. Mand. Et hanc opinio-
nem esse communem, à qua in cōsulendo & iudicando non
fit recedendum, tradit Menoch. consil. 151. Dubitationis. nu. 102.
Zalius in l. stipulatio hoc modo. num. 38. & seq. de verb. oblig. Decius
cons. 180. visa renunciatione n. 4. & 5. laſon d. cons. 133. n. 9. Pancirol.
cons. 1. n. 79. Myns. 5 obs. 59. Geil. 2. obs. 147. Alij auctores citantur
à Gabriel. & Couar. ad locis. Et pro hac sententia etiam ex fa-
cto consulti responderunt Decanus, & Dd. facultatis iuridi-
cæ Ingolstadiensis, teste Andr. Fachineo lib. 8. controu. iur. capit.
69. Vbi etiam ad contraria supra posita abunde respondet.
Welches alles in vnserm Fall desto mehr statt hat / sintemal der
Endwirklich / vnd solennitatibus, acceptisq; verbis nicht ge-
geleistet / sondern allein die Zusagung an Rechts geschwornen
Endtsstatt geschehen seyn soll. Dann ob wol etliche vorgeben/
daß solche Zusag auch so viel sey / als ein leiblicher Endt. per c. ad
ures. ibi. iuramento vel fide prestita. extr. de his qua vi metusue
caus. c. peruenit. de fideiuss. ib. si religionem fidei. Facit ad propo-
sum, quod Iohan. Andr. tradit in c. 1. de sepult. in 6. quod parum
aut nihil differat, an quis dieat, iuro ad sancta Euangelia, an pro-
mitto

mitto sub fide mea, vel, sub periculo animæ meæ. Eodem spectat
 quod ait Panor. inc. *et si Christus. numer. 3. de iureiur.* quod ad
 substantiam iuramenti non sit necesse, quod exprimatur
 verbum, *iuro*, sed satis sit quod ad confirmationem verita-
 tis interponat quis Deum, siue implicite, siue explicite: So-
 haltens doch andere darfür / vñnd ist bewehrter / aliud esse iura-
 re, aliud promittere loco iuramenti, præsertim quoad tol-
 lenda remedia rescissoria, quibus impugnari solent trans-
 actiones, renunciationes, & similes actus. Nam ad hoc opus
 est corporali iuramento, in forma iuris præstito, Couar. in
quamuis. par. 1. §. 2. num. 3. lason l. 3. §. iurari. num. 1. de iureiur.
 Dñi Auth. Sacramenta. C. *si adu. vend. fac. l. 3. C. si min. se maior.*
 per reg. Quoniam non est idem, quod ponitur pro eodem,
 quam tradit Gl. l. *Mercis. de V. S. Bart. l. 1. in 3. notab. de suis &*
legit. Bald. c. 1. de consuet. rer. feud. Vñnd daß demnach die clau-
 sul / an eines geschwornen Eydtstatt / in diesen vñnd dergleichen
 Fällen nicht so viel wircke / als ein leiblicher geschwornen Eydt.
 Vñ wie fñndte diese clausul, an leiblichen Eydtstatt / einem con-
 ceptis verbis geschwornen Eydt gleich vñnd æquipollens seyn /
 all diu weil die Part / so sich solcher clausul, brauchen / je nicht
 formaliter schweren / sondern brauchen diese clausul, vñnd Ver-
 pflichtung / daß sie des Eydt vberhaben wollen seyn. Idque
 haud dubie ideo, quia graue est obstringi religionibus, ac
 reperiuntur nonnulli, qui diuini nominis metu tam sunt
 superstitiosi, vel timidi, vt damnum pati, quam solenni-
 ter iurare malint. l. *quæ sub conditione 8. de condit. institut.* Id-
 que Plato pietati ascribit. lib. 2. *de legib.* Derhalben solcher
 Verzicht / im Fall er jemöchte erwiesen werden / etiam absque
 vlla absolutione, à iurisiurandi vinculo, mög vñnd soll ex cau-
 sa enormissimæ læsionis rescindirt vñnd auffgehoben werden.
 Communiter enim receptum est, iusiurandum ad enormis-
 simam læsionem non extendi, nec querelam tantæ læsionis
 tollere. Curt. iun. *consil. 141. num. 6. Ripa l. 1. num. 10. C. de donat.*
 refutans

refutans Alex. qui dicit contrariam esse communem. *cons. 42. & 125. ad fin. vol. 1. Iason d. consil. 133. n. 8. & glos 4. etiam si specialiter enormissimæ læsioni sit renunciatum iureiurando. Decius dicens hanc esse communem. consil. 379. n. 180. Couar. d. c. quamuis. par. 3 §. 4 de pact. vbi à n. 3. vsq. ad n. 9. duodecim hac in re conclusiones ponit. Et Mynsing. haud obscure fatetur, hanc communem opinionem in Camera seruari, vt indistinctè contra enormissimam læsionem & iusiurandum succurratur. *obseru. 59. centur. 5.* Et de eodem Galliæ vsu testatur Guid. Pap. *decis. 519.* Adde quod Molyn. vbiq; eandem tenet in *consuet. Paris. tit. 2. decens. §. 62. in 3. quest. n. 12.* & passim ad consilia Alexand. *cons. 27. 42. 125. lib. 1.* vbi ait omnes illas Alexandri consultationes esse falsas, & illum fuisse nimis superstitiosum, ac male consulere solitum. Nec enim de tam enormi læsione cogitatum, vel actum præsumitur. Iason *l. si quis 36. n. 54. & 58. de verb. oblig. Dd. l. 2. C. de resc. vend.* Nec quidem iureiurando. Crauet. *consil. 43. n. 2. cons. 7. n. 6. cons. 11. n. 11. consil. 142. n. 9. & seqq.* ad incogitata autem nec iusiurandum extendi debet. *l. vlt. ad municip. c. Gemma 17. vbi Gl. & Dd de iureiur.* Aliis tamen magis placet tutius esse absolutionem hoc casu peti, & indulgeri, quam communem facit Zoar. *lib. 1. recep. sent. ver. filie. n. 300.* Decius *consil. 263.* Viuius *commun. opin. 221.**

Daß nun in vnserm Fall die klagend Parthey enormissime, vnd zum höchsten vernachtheilt worden / ist auß dem abzuneimen / daß sie gegen Anherzlichen / Anfrämlichẽ Vätterl. vnd Mütterl. Erbe / Güter vnd Anfall / nichts daran außgenommen / nit mehr dann 400. fl. empfangen / da doch der Mütterliche Anfall allein 2000. fl. an Geld / laut d' Heuratuerschreibung / außgetragen hat.

Daß diß Bedencken den Rechten gemess / vnd also auß die vbersante Acta vnd Schrifften zu vrtheilen seye / bekennen wir Dechant vnd andere der Rechten Doctores. bey der hohen Schul zu Altorff / 22.

Subscripsit Iuridica Facultas Ingolstadiensis.

CON-

CONSILIUM VII.

In causa Illustri.

ANONYMI CVIVSDAM IC.

*Virum renunciari possit l. si unquam. C. de reuoc. donat.***A**uß dem vberschickten Actis befinde ich / dz die ganze Sach auff dreien Hauptpuncten beruhe.

I. Erstlich was Herzog R. Verzicht wircke / vnd ob ire Gnaden zu halten verhasst seyen oder nicht?

II. Was von den andern Vnderredungen / vnd Verträgen zu R. D. S. vnd H. auffgericht / vnd darauff erfolgte Huldigung vnd Annemmung der darin deputirten Land vnd Leute zuhalten / vnd ob sie alle / eins oder keines tüchtig / vnd den Herren Consulenten verbinden / vnd ihrer Gn. Fürnemmen / in alles / zum Theil / oder je keines hinderlich seyn mögen?

III. Da ihre Gnaden etwas zu fordern befüget / durch was Mittel vnd Weg ihre Gn. darzu kommen können / warauff / vnd gegen wem sie solches anstellen müsse / vnd für welchem Richter?

Auß die erste Frag.**A**uß die erste Frag zu antworten / löst es sich anfänglich ansehen / als daß der Verzicht von Herzog R. in Rechten ganz kräftig vnd bündlich / auch schwerlich vmbgestossen werden könne / auß nachfolgenden Ursachen. Dann erstlich klars Rechtens / quod filij mortuo patre sint & efficiantur sui iuris, ut Instit. quib. mod. ius patr. potest. Ideo quicquid ex bonis patris, vel aliunde, talis quis sui iuris, & paterfam. constitutus acquirit, suum & proprium patrimonium est, & propria bona dicuntur, de quibus habet & actionem & exceptionem. Gl. rei appellatio de verb. signif. l. rem in bonis. de acquir. rer. dam. l. 2. §. in locum. de relig. & sump. Vnde succedit, quod in re

sua quilibet moderator est & arbiter, etiam abutendo. *l. sed et si lege. §. consuluit. de petit. hered.* Iniquum enim esset ingenuis hominibus liberam rerum suarum administrationem auferri. *l. nō vsq; adeo. si quis à patr. manum.* Ex quo oritur vulgata Reg. *Quod quilibet potest renunciare iuri & fauori suo. l. fin. de pact. & l. si quis. C. eo. l. mater. & l. eum qui. de inoff. test. l. qui Roma. de ver. oblig.* Weil dann nun Herzog R. nach Absterben seines Vatters sui iuris worden / auch sein Erbfall der verlassenen Landt vund Leut sein patrimonium / vund sein Gut gewesen / hat er solches vergeben / vnd seines Gefallens verzeihen vnd renunciiren mögen. Vnd irret nicht / wie ex narratis erscheint / daß hochgedachter Herzog R. minor gewesen seyn mag. Dann er je zum geringsten wol 14. Jahr seines Alters tempore renunciationis erreicht gehabt. Et ideo tunc pro maiore, quoad bonorum administrationem, censendus, & reputandus fuit. Nam licet minores 14. annis propter imbecille atque infirmum consilium ad res suas administrandas, etiam inuiti, tutores accipiant, tamen id secus est post 14. ann. expletum: nam tunc quoque ad litem inuiti curatores nō accipiunt, sed eis res suæ committuntur, & quæ agunt valent. *tex. & Gl. in §. item inuiti. Instit. de curat. Bart. l. hoc autem. Ex quib. caus. in possess.* Et quamuis tales ultra 14 & infra 25. annos læsi restitutionem in integrū petere possint, tamen quando veniam ætatis ante id tempus petierunt, *l. 2. C. de his, qui ven. etat. imp.* vel iureiurando suum actum, vel contractum, in minore etate initum confirmarunt, tenet quicquid actum fuerit ab eis & procedit. *Auth. Sacramēta. C. si adu. vend.*

Weil dann Herzog R. der Zeit vber 14. Jahr / vnd in bester Form / & sic absq; dubio iurato die Renunciation gethan / muß sie gehalten werden / & tenetur ad obseruantiam renunciationis Dominus Princeps R. Et quamuis sit hoc controuersum inter Dd. An iuramentū confirmatorium confirmet contractum alias nullum, vel saltē iuramentū sit seruandum, tamen in hoc consentiunt Dd. quod quando cōtractum est ratione publicæ

publice utilitatis secundario, ut est in causa dotis, *iuxta l. 1. & ib. Gl. solut. Matrim.* tunc iuramentum præstitum non solum ligat iurantem, sed etiam confirmat contractum, à iure alias reprobatum. *d. Auth. Sacramenta. & c. quamvis. de pact.* Quia licet fuit contractus contra prohibitionem legis, quapropter inutilis est. *l. non dubium. C. de legib.* Tamen quia talis prohibitio respicit publicam utilitatem secundario, iurantem autem principaliter & solum, potius consiliū est quam præceptum. Weil dann Herrzog R. renunciando contraheut, und den contract mit dem Eyd befestiget / ist er den zu halten schuldig gewesen. Quia nihil videtur fecisse contra præceptum legis principaliter, & ideo dicendum à iuramento ipsum temere resiliere non potuisse, *iuxta not. c. verum. extr. de iureiur.* Sibi. n. imputet, quod contractum, quem usque ad maiorem etatem reservare potuit, in minore etate fortiter scilicet iuramento confirmando fecit, & hoc quod retinere potuit, abdicavit & renūciavit. *l. quisquis. C. de reb. credit. & ib. Gl.* Quod. n. semel abdicatum est, redintegrare minime conceditur. *l. 1. ppe fin. C. de cond. inst.* Imò si forte R. absolutionem à iuramento obtinere voluisset, audiendus non fuisset, sine nota perjurii. *fac. d. Auth. Sacramenta.* Nam si absolutionem ad contraueniendum impetrasset, non servaret illud iuramentum omnino, & inviolabiliter, quod tamen iura exigunt. *c. fin. in fin. de offic. deleg. Bald. l. 1. §. si perjuria. depositi. Gl. in clement. ut hi qui. de etat. & qual.* Unde etiam dicit Ang. in *l. si quis. de fide Instr. quod in terminis d. Auth. & d. c. 2. & c. licet mulieres. de iureiur.* non possit peti absolutio, quia alias ista iura essent ludibrio, & potius verbis quam rebus imposita. contra *c. commissa. de Elect. in d. l. 2. Com. de leg.* Et cum iuravit servare contractum, verisimile est, quod excluderet etiam impetrationem absolutionis. Nam si gessisset tunc in corde absolutionem se velle impetrare, fecisset contra vim iuramenti, in quo debet esse conformitas cordis & oris. *c. et si Christ. de iureiur. l. si quis maior. C. de tras. Fel. c. cost. extr. de rescrip.* Dñ hatt gedacht Herrzogen R. mit fürtragen fons nen/maun gesagt werdē wolte / oia superius allegata iura loqui in contractibus, hoc est, in negotiis, in quibus ultro citroque nascitur

scitur obligatio iuxta *l. Labeo. de Verb. signif.* Non autem in donatione, liberatione vel pacto renunciatoris, iuxta Bald. *l. siue apud Acta. C. de trans. & in l. pen. C. de dolo.* Da hier wider ist zu antworten / daß die Rechtsgelehrten mehrertheils auch Bald. selbst / in *d. Auth. d. c. 2. quamuis.* dahin schliessen / quod prædicta iura etiam locū habeant in donatione, liberatione, & renunciatione. Es möchte sehr J. Cn. auch nicht fürträglich seyn können / da er schon enormissimam læsionem allegirt hätte / vnd restitutionem in integrum bitten wollen / oder sonst contractum tanquā nullum, vt cui dolus causam dedisset, anfechten. Nam iuramentum fecit minorē maiorem: Iuramento .n. addito, non contra venturū se, enormissima læsio, & quæuis causa ad infirmandum contractū exclusā fuit, nō secus, ac si maior iurasset. Gl. & Dd. communiter in *d. c. penul. d. Auth. & in l. 2. C. de resc. vendit.* Et hoc vsq; adeo, etiamsi dici velit Dominū Principem ignorasse, & minorē nō intellexisse, quid iurasset, cum ignorantia in minorib. præsumatur, & ius ignorare illis concessum sit. *l. regula. de iur. & fact. ignor. l. cum de indebito. §. si fiant. de probat.* & propterea ipsius renunciationem nō valere, cum q̄ ignoramus, renunciare nō possimus, *l. mater. de inoff. testam. l. is qui heres. §. si quis dubitet. l. is qui putat. de acquir. hered.* Neq; etiam iuramentum ligare, cum iuramenta ad incognita non trahantur. *l. fin. quod quisq; iur. & not. Bart. l. 4. §. quæsitum. si quis caut. Alex. l. repudianda. de verb. oblig.* Dann hierauff kan geantwortet werden / quod & illa ignorantia vtiq; in hoc casu sublata erit, cum instrumentum Renunciationis subscriptionem & subsigillationem Dom. Principis R. habuerit, iam certi iuris est subscriptionē animo in supra cōtenta consentiendi factā, omnē ignorantiam tollere, & subscribenti præiudicare in totū. Bart. Angel. Fulgos. Castr. & Ias. *l. emptor. §. Lucius. de pact.* Cum nullū dubiū esse possit Dominum Principē oīa legisse, & sic p̄ cōsequēs intellexisse, q̄ subscripsit, & sigillauit. Alex. & Ang. in *l. si ita stipulatur. §. Chrysogonus. de ver. oblig.* Quia sigillū habet

vim consensus, & confirmationis. *l. 2. C. de reb. Eccles. non alien.*
 & ibi. Gl. & præstito iuramento, omnis defectus suppletur, *l.*
cum pater. §. filius. de legat. 2. Vnde dicit Alex. *cons. 113. in §. parte.*
 per iuramentum omnem ignorantiam tolli. Et ita etiam vo-
 luit Gl. & Bart. *in l. 2. C. de rescind. vend. & Gl. in c. pen. de empt. &*
vend. dicentes iuranti non dari beneficium. *d. l. 2. quod datur*
ignoranter decepto, quia iurans non potest dicere, non co-
 gitabam de illo, cum propter iuramentum præsumatur
 certioratus. *arg. c. ex rescripto, & ibi Dd. & præsertim Bald. de in-*
reuer. Vnde dicit Anton. de Butr. *in cap. si diligenti de for. compet.*
 quod iuramentum super renunciatione factum habet iu-
 rantem excludere à quacunque exceptione tanquam in ge-
 nere cogitata. *arg. §. filius. d. c. ex rescripto.* Zu dem ist solche Re-
 nunciatio auff fürgehende seines Herren Vatters/herzog Adris-
 ans Testament erfolgt/welches durch Keyf. Maieft. confirmirt.
 Darinn denn der Vatter/wie es mit seinen Landt vnd Leuten ge-
 halten werden/vnd wer die Erben / vnd regieren solt verordnet/
 da ist abermal ein grundfest berürter Renunciation. Quamuis
 enim quis de feudo generaliter testari non possit. *c. 1. de suc-*
cess. feud. c. 1. §. donec. Qual. olim. feud. alien. pot. Et pater qui te-
 stando, vel alias ordinando partes inæquales in feudo facit,
 nihil agit, nec præiudicat aliis, vni ex filiis totum feudum, vel
 maiorem partem assignando, cum prouidentia legalis præ-
 stet hoc priuilegium filiis, vt æqualiter omnes in feudo suc-
 cedant, secund. Iacob. de S. Georg. *in tract. feud. cap. imperia-*
lem. in gl. ver. & cum pacto. de prohib. feud. alien. per Frider. cum
multis concord. Tamen quando dominus feudi consentit &
 ratificat testamentum, simul cum iis, ad quos feuda post mor-
 tem testatoris spectant, licite potest de feudis testari, & supra
 dicta iura locum non habent, secund. Bald. & Feudistas *in d.*
c. imperialem. And. de Isernia *in c. 1. de alien. feud. pater.* Fred. de
 Senis. *cons. 227. Dd. in cap. 1. de vafal. qui contra constit. Lotharii.*
 Cum igitur hic Imp. tanquam Dominus feudi fidemque R.

ad quem feudum post mortem patris equaliter cum reliquis fratribus pertinebat, testamentum approbauerint, testamentum utique valuit, & per consequens dispositio ab ipso seruanda fuit, etiam absque renunciatione. Porro per omnia etiam non est verum, quod pater teneatur omnibus liberis equaliter feudum relinquere. Nam pater uni ex filiis praelegare feudum potest, & uni assignare, si hoc pro bono publico faciat, ut si feudum est iurisdictionale, sicut hoc feudum, quia utilius est subditis per unum praesse, quam per plures. Ita tenet in terminis Paul. Castr. per multa iura & rationes, sicuti ipsum refert Fr. Curt. iun. in tr. feud. par. 4. fol. 281. n. 132. & in consil. 163. Ist derwegen solch angeregt Testamentum Adriani bündig gewesen/ vnd die darauff erfolgte Renunciatio fräfftig.

Auß welchem allein dann nun schließlich folgt/ daß der G. H. Consulent zu den renunciirten Gütern keinen Zutritt habe. Nam si quod ius in eis prætendere vellet, hoc ex persona patris ipsum metiri oporteret. & non ex persona propria, quasi ut nepos auo succedere vellet in illa à patre renunciata bona. Nam hoc non posset. l. Titius de suis & legit. l. 1. §. si quis proximior. Vnde cogn. Accurs. Cyn. Bald. Salyc. Castr. in l. si quis filium. C. de inoff. testam. sed cogeretur illud ius ex persona, ut dictum est, patris metiri, iure videlicet transmissionis, secundum Cyn. Bart. Bald. Salyc. Castr. in l. 1. C. de his qui ant. aper. tabul. & d. l. si quis filium. Weil nun der Vatter diesen Gütern renunciirt vnd sich derselbigen gänzlich verziehen/ hat er dieselbe auff seinen Sohn mit nichten verstemmen mögen/ & sic nihil ex iis transmittere potuit Ergo Dominus Consulens nihil ex eis gaudere potest, sed exclusus manebit. Est enim generalis regula: Prohibita una persona succedere prohibentur & descendentes ex ea omnes. l. mulieri. de cond. & demonstr. l. cum quasi. §. sed si quis. de fideicom. liber. Et probatur hæc reg. multorum Dd. traditionibus. Bart. l. 2. §. videndum. de fer. Bald. l. ancillam illam. C. de collat. Salyc. in l. maximum. C. de liber prater. Angel

in d. §. reliquum. in auth. de hered. ab intest. Castr. consil. 27.
 lib. 2. Bald. consil. 407. lib. 2. Alexand. consil. 80. lib. 1. & consil.
 21. & 335. lib. 1. & consil. 57. & 116. 133. lib. 2. Socin. consil. 247.
 lib. 2. & 28. lib. 4. Decius consil. 85. & 311. Hip. de Marfil. consil.
 93. Et hoc est, quod dicitur, potentia succedendi & exclu-
 dendum transmittitur ad mortem. Bart. in l. is potest. de acquir.
 hered. successor enim non debet esse melioris conditionis
 quam antecessor, vel auctor suus. l. in his. §. 1. l. quod ipsis. de R. I.
 nec debent admitti quorum repelluntur auctores. cap. licet.
 de testib. Sublata namque media persona, sequens potest admit-
 ti. arg. l. meminimus. C. de legit. hered. Sublato enim medio, ex-
 terna etiam simul sunt sublata. Dyn. cap. indulgum. de R. I.
 Et cum successio non fiat per saltus, sed per gradus, gradum
 destructum esse non oportet, sed successibile. ar. l. tria. de seru.
 rupt. prae. Destructo quoque antecedente sequitur destructio
 consequentis. Obgeschriebene Argumenta, vnd Rechtsgrün-
 de seyn fest / stare & vnd tüchtig / also daß es sich ansehen läßt / als
 ob der Herr Consulent wieder dieselben wenig auffbringen / son-
 dern die seinen G. verhinderlich seyn / wieder solche geschworner
 vnd reiterte Verzicht etwas in recht zuerhalten.

Dessen alles aber vnangesehen / halte ichs endlich darfür /
 daß diese Handlung mit allen ihren vmbstenden vnd Anhängen
 fleißig erwogen werde / daß dem Herrn Consulenten obange-
 regte Renunciationes, vnd Handlungē nit mögen verhinderlich
 seyn / daß auch sein F. G. dieselbige als nichtig / vnd vnrechtmessig
 zuhalten nicht schuldig. Et primo quidem generaliter verum
 est, renunciationes hereditatum iure improbatas esse. Licet
 enim cui libet liberum sit, iuri in fauorem suum introducto
 renunciare, dictis iurib. Hoc tamen non obtinet in successio-
 nibus, cum renunciatio hæc iuris auctoritate improbatur
 l. pactum quod dotali. C. de pact. Quia per iuris modos successio
 deferri debet, & non per pacta, l. 4. de testam. cum heredi-
 tas iure publico & sanguinis contemplatione deferatur,
 & ideo

& ideo priuatorum pactiōibus modus successiōi dari non potest. *l. si quando. §. i. C. de inoff. testam.* Deinde, quia eiusmodi conuentiones bonis moribus contrariæ videntur: Auferunt enim liberam testandi facultatem, *l. cum duob. §. idem respondit. Pro socio.* & captandæ mortis alienæ causam præbent, cum stipulator certam spem habeat hereditatem obtinendi, mortuo promissore, qui promissionem suam renouare & mutare non potest, pacto obstante & renunciatione. *l. sicut. C. de oblig. & act.* Porro nec iuramento efficaciter firmantur, cū ea q̄ cōtra bonos mores sunt iurisiurādi religionē minime roborant. *c. non est obligatoriū. de R. I. in 6. Gl. l. si quando. C. de inoff. test. & in l. pactum. ibi. Bald. Fulg. Rom. Castr. C. de collat. Iason in l. pactum. C. de pactis. & in l. stipulatio. de verb. oblig. Bart. l. si quis pro eo. de fideiussor. Alex. consil. 28. lib. 3. Decius cons. 63. & consil. 184. & 203. Dominic. in c. quamuis. & ibi Georg. Natta de pact. in 6.* Et quamuis Bald. in alio loco huic opinioni se opponat, in *l. moribus. tit. si de feud. defuncti contr. sit int. Dom. & agnat. per d. cap. quamuis.* per rationem, omnia iuramenta quæ possunt seruari sine dispendio salutis æternæ seruari debere. Tamen Bald. opinio non est communiter recepta, per Aluarott. in *d. l. moribus.* & Gemia. in *d. c. quamuis.* & Alex. *l. stipulatio, & in l. fin. C. de pact.* improbatur suasque habet declarationes. Nam licet de iure Canonico renuntiatio iurata valeat, *d. c. quamuis.* & ib. Dd. quia tamen huiusmodi renunciationes sæpe pro exili spoliant & exuunt homines amplis hereditatibus, sobrie cum eis tractandum est, ne sub prætextu iuramenti committatur iniuria, & fiat ex iuramento vinculum iniquitatis. *c. quemadmodum. & c. quanto. de iureiur.* Nam vt Cynus dicit, Iasone & Paulo de Castr. testibus, renūciationes iuratas multorum animas sæpe deferre ad inferos. Proinde cum harum renunciationum domini R. principalis disputatio, super effectu, & operatione consistat, indeq; robur accipiat, videndum est quatenus illud iuramen-

turn, in casu præsentis stringat, & firmet contractum renun-
 ciationis. Et ut hoc commodius fiat, robur huius interpositi
 iuramenti per quatuor causas contractus, super quo est inter-
 positum, examinabimus. Nam sicut in naturalibus rebus in
 esse productis, quatuor causas faciunt Philosophi, quarum
 duæ sunt causæ essendi, ut materialis & formalis: aliæ autem
 duæ extrinsecus ad esse venientes, ut sunt causæ efficiens &
 finalis. Ita etiam similiter in contractibus nostris, pactis &
 conventionibus, aliisque actibus humanis, iuris gentium &
 civilibus, prædictæ quatuor causæ reperiuntur, secund. Dd.
in princ. ff. & Azon. in princ. sue summa. Cum igitur iuramen-
 tum secundum contractum, & eius naturam, super quo inter-
 ponitur, reguletur & suam interpretationem recipiat. *c. peruenit. cap.*
quoniam. de iure iur. Angel. *in consil. 315.* Oldrad. *consil. 185. & consil.*
278. Bald. *consil. 27. lib. 3.* Rom. *consil. 268. per l. fin. C. de non num.*
recun. l. fin. qui satisd. cog. & aliquando contingat, quod pro-
 pter defectum, & inhabilitatem aliquarum prædictarum
 causarum, de se contractus & dispositiones huiusmodi sint
 inhabiles, & inutiles, & in eis interponatur iuramentum, at-
 tamen dubitetur, an propter iuramentum firmentur, operæ
 pretium erit huius renunciationis causas discutere, ex qua
 quatenus valeat deprehendi poterit.

Præmittendum itaque erit ad regulam, quæ dicitur, per
 ius Canonicum (quod prædominationem in hac materia ha-
 bere vult) *in d. c. quamvis.* omnia iuramenta seruanda, siue con-
 tractus valeat, siue non, illam sic intelligi debere si sublequē-
 tia concurrant. Primo quod iuramentum illud non sit to-
 mentum peccati & possit sine dispendio eternæ salutis serua-
 ri, *d. c.* Deinde quod non tendat in dispendium alterius. *d. c.*
 Tertio, quod non sit contra publicam utilitatem *c. si diligent.*
de for. com. Denique & quarto quod non sit contra bonos mo-
 res, *non est obligatorium, de R. I. in 6.* Nam hiis quatuor non
 concurrentibus, iuramentum nihil valet, nec firmat, neque in-
 firmat

firmat contractum, etiam non respiciendum, num valeat contractus nec ne, & ipso iure corrumpit iuramentum, & pro nullo habetur. Phil. Corn. *d. Auth.* Deinde omne iuramentum debet ad sui validitatem habere præter prædicta tres comites, veritatem sc. iudicium & iusticiam. Gl. not. q̄ declarat Bald. & Dd. *in auth. quod eis. C. de nupt. c. etsi Christus. de iureiur.* quos si non habeat, non erit iuramentum, sed periurium. *c. animaduertendum. 22. q. 2.* His itaq; sic præmissis videamus primo, quæ sit huius renunciationis causa efficiens. Pro cuius intellectu sciendum est, quod causa efficiens in contractibus sit duplex, sc. mediata remota, & immediata siue propinqua. Causa efficiens mediata siue remota sunt in contractibus personæ contrahentes, causa autem immediata, siue propinqua, est consensus contrahentium. *l. consensu. l. sicut. de act. & oblig. l. 1. in princ. Mandat.* Circa causam remotam huius renunciationis, sc. circa personas contrahentium, licet non admodum sit instandum, cum ex superioribus auditum, non solum maiores, sed etiam minores iuramento obligari. *d. auth.* Tamen quia cum prima renunciatio facta fuit R. pater Consulensis, & renuncians erat minorennis, & frater recipiens fuit maiorennis, ibi profecto dubitari non potest, R. inconsulto ad hanc renunciationem inductum & omni deliberatione & consilio destitutum fuisse, & q̄ rem maximi momenti aggressus fuerit solus renunciando, videlicet vniuersæ hereditati paternæ, maternæ, in omnibus ditionibus, oppidis, & villis opulentissimis. Vbi contra frater Ludolph. ipsum ætate & consilio longe superauerit tempore renunciationis, & cum in regimine sederit, verisimile est eum rem omnem consulto, & cum consilio Consiliariorum accurate, caute, & cum omnibus clausulis, & cautelis procurasse, & ideo cum ita circumspecte & deliberate omnia egerit sane suspicione non caret hæc renunciatio circūuersionis, iuxta Bald. *rubr. de rer. permut.* Nam iuramentum præstitum à Reinhardo, licet fecerit ipsum maiorem, non tamen fecit

fecit ipsum sagaciorē, & prudentiorē, ut inquit Bald. *d. loc.*
 Et cum sic cum eo tanquā non intelligente actū sit, perinde
 est, ac si clam & occulte cū ipso actū fuisset, quæ res fraudem
 & simulationem arguit, etiā si in d. literis contrariū expres-
 sum fuerit iux. Bald. *l. ab Anastasio. C. Mandat.* Idcirco Domi-
 nus Ludolph. præcauere debuisset, ne tale quid cum fratre
 R. actum fuisset, cogitando q̄ maior & indignior reputetur
 iniuria, & circumuentio, à cognato & familiari illata, quam
 quæ ab extraneo importata & facta fuerit, secundum Bart.
 Ang. & Roman. in *l. Lucius. Solut. matr.* & not. Angel. *l. vn.*
C. de condit. Procur. lib. 12. Ex quibus satis constat, hunc con-
 tractum ex parte causæ efficientis remotæ siue mediatae, sc.
 ex parte personæ renunciantis propter suspiciones præ-
 dictas, puta fraudis, simulationis & metus, qui ex reueren-
 tia inlurgit, admodum claudicare. Sed ad causam immē-
 diatam, siue propinquā properemus, ubi, an renunciationē
 rescindere, & iuramentū remittere nō teneantur, examina-
 bitur. Est aut propinqua causa efficiens huius cōtractus ipse
 consensus contrahentiū, qualis aut ille fuerit in Domino R.
 renunciante, & qualiter modo in hac renūciatione se habe-
 at expendendū nobis fuerit, ex quibus quid iuris deinde hac
 in restatuendū sit facile apparet. Et nemini dubiū esse po-
 test, quin dominus R. eo animo in illā renunciationē cōsen-
 serit quasi spiritualis fieri vellet, & in eo statu se mansurū, nec
 liberos ex matrimonio habiturū, ibi sane scire potuit, q̄ ad
 secularia regna foret inhabilis, & sui liberi incapaces, ideo fa-
 cile cōsentire in illā renunciationē potuit. Iā aut mutato sta-
 tu & adepto legitimo filio, ibi sane ille consensus amplius du-
 rare non potuit. Nā venit in eum ipsum statū, de quo tū cogi-
 tare nō potuit, nec cogitauit. Nā si in tali statu fuisset vel se in
 illum venturum sperasset, nunquam renunciaisset. Nec ob-
 stat si quis obiiciat, q̄ semel placuit, amplius displicere non
 potest,

potest. Itē contractus semel initos, parte altera inuita, nemo rescindere debet, cum similib. ea enim omnia intelligenda sunt, si lex cōtractus seruari voluerit, nec rescindere permiserit. Tunc enim iustum est, vt contrarius consensus, vel detractus consensus subsequutus, semel perfectum contractum corruere non faciat, nec rescindat. Cum autem cuilibet contractui quædā tacite insint cōditiones legitimæ, vt puta si poterol. *impossibilibus. de R. I. l. continuu. §. illud inspiciendum. de verb. oblig.* Item si res in eo statu permanferit *l. cum quis sibi in princ. de solut. l. fin. Qui satisd. co. l. Itē* salua legis auctoritate *l. non dubium. C. de legib. l. is cui bonis. de verb. oblig. & ib. §. l.* Item saluo iure alieno *l. 2. §. merito ait Prætor. & §. si quis à Principe. Ne quid in loc. publ. l. nec auus. C. de emancip. liber.* & leges permittant contrahentibus eiusmodi conditionibus, non secus ac si expresse eas sibi reseruassent, in contractibus vti, cum gubernent negotii exitum, quatenus ad obligationem, non secus ac si expresse contractibus insertæ fuerint. *l. conditiones de condict. & demonstr. arg. l. adigere §. quam. is. de iur. patron.* Non immerito Dominus R. & modo eius filius iunior princeps, iisdem quoque poterit legibus sic permittentibus vti. Nec aduersatur, quasi contra semel placita venire, contractusque illicite rescindere velint, cum id, quod lege permittente fit, iuste fieri dicatur. Quod vero hic contractus renunciationis taliter sit qualificatus, vt consensum amplius ei tribuere non teneatur R. & suus filius, probatur ex supradictis legitimis existentibus conditionibus. Nam quis sanæ mentis dicere posset, Dominum R. hereditati paternæ & maternæ etiam renunciare voluisse, si tunc temporis res suæ sic vt modo sterissent. Cum igitur res in eo statu non permanferit, in quo tunc erat, sed eo deuenerit, quod amplius contractus sic seruari non possit, leges quoq; hoc non permittant, & si sic seruaretur, ius læderetur tertii, consensus ei amplius accommodandus non est. Et vt prædicta proben-

tur, nempe negotiū in eo statu modo non esse, in quo erat tē-
pore renunciationis, & contractum sic amplius seruari non
posse. leges quoq; hoc non permittere, & si seruaretur ius læ-
datur tertij, sciendum est quoad primum ex narratis ap-
parere, Dom. R. cum temporis, cum fieret ab ipso renuncia-
tio, minorē fuisse, item non conjugalem, & sine liberis, & ad
Clericatum aspirasse, iam autem cōiux factus est, seculo de-
ditus, & liberis procreandis consecratus, ibi profecto, si in ta-
litate tunc fuisset, minimē tam opulentis hereditatibus re-
nunciasset. Id autem cum fecerit, & res sua in hunc statum
deuenerit, meritō, & licitē detrahit consensum contractui,
& deuenit contra renunciationem, perinde ac si tunc tem-
poris id sibi expresse reseruasset. Cum lex sua auctoritate ipsi
hoc tacite tanquam stultorum magistra reseruauerit. *l. si quis*
sibi. de solut. l. fin. qui satisd. cog. l. Mauiā. §. uxore. de ann. leg. l. in
confirmando. l. seq. de confir. Tutor. tractatur in tit. Episcopum, vel
Abbatem, &c. §. Mutus.

Deinde, quod res nunc in eum statum deuecta sit, quod
contractum renunciationis amplius seruare non valeat, sitq;
ipsi impossibile, modo contractum sic seruare, patet ex eo,
quod naturali iure, & ratione bonorum morum obligatus
esset alere liberos, statum & dignitatem conseruare, & illis
thesaurizare, vt *Instit. de iur. nat. gent. & ciu.* Et Paulus docet pa-
rentes liberis, & non è contra thesaurizare debere. Iure igi-
tur detraheret Reinh. si superstes adhuc esset, cōtractui con-
sensum, cum impossibile modo illi esset seruare contractum,
obstante iure naturali, & bonis moribus. *l. si stipuler. §. item*
quod leges. de ver. oblig. vbi tradunt Dd. impossibile esse quod
est contra ius & bonos mores. Tertio quod lex non permit-
tat, neq; præcipiat, talem contractum amplius seruare, imò
quod permittat retrahere, text. est in *l. si unquam. C. de reuoc.*
donat. Cum igitur hic post refutationem, aut renunciatio-
nem liberi nati sint renuncianti hereditatem paternam &

maternam. Merito igitur non amplius tenetur tribuere contractui renunciationis consensum, cum hoc sibi per legis auctoritatem sit tacite remissum, non aliter ac si ab initio ipse sibi expresse hoc reseruasset, per pactum *iuxt. d. l. non dubium. d. l. is cui donis*. Quarto, quod sic præiudicaretur iuri alieno, si amplius seruaretur contractus, patet ex eo, quod renunciata bona tanquam feuda antiqua spectent ad ipsum Dominum Consulentem filium prædicti R. renunciantis, & ex prouidentia legis, & Domini feudi, & statim ut natus, cum suo iure natus fuit. Est enim tritissima regula, *Quod in feudis antiquis acquisitis per antiquos, qui post eos veniunt, non possunt aliis eorum successoribus præiudicare renunciando, aut quid faciendo*, sicuti voluerunt Angel. Paul. de Castr. & alij. *leg. apud Iulian. §. si quis alieni. de legat. 1. Alexand. consil. 117*. Quando igitur Dominus Consulens prædicta bona ex persona patris non habet, sed proprio iure, ex prouidentia legis ac Domini feudi, pater ea in præiudicium huius Domini Consulentis renunciare, vel aliud quidpiam statuere non potuit: In talibus enim veniunt etiam concepti post mortem primi acquirentis, secund. Decium, qui id firmat *in Rubr. Cod. de success. edict.* & succedunt omnes descendentes in infinitum. *cap. 1. de natur. feud. cap. 1. si vasall. feud. priu. cap. 1. §. hoc quoque. de his qui feud. dare poss.* Cessat igitur merito consensus patris R. in dicto contractu renunciationis, cum per natiuitatem Domini Consulentis statim sibi acquisitum fuerit ius in bonis renunciatis patris. Proinde si viueret adhuc renuncians consensum retractare posset, & si non faceret, nihil tamen contra Dominum Consulentem operari potuisset, tanquam super re sua, sine sua voluntate interpositus.

Concludenter igitur dicendum, hunc contractum renunciationis omnino causa efficiente propinqua, hoc est,

est consensu carere. Ideoque tanquam suo destitutum fundamento & basi corruere, & subsistere non posse, ut iuramento firmatus fuerit. Nam pro regula traditur: Contractus & actus ex parte consensus, & immediatæ causæ efficientis invalidæ peccantes non confirmari iuramento. Quia iuramentum habet consensum iurantis, pro materia fundamentali, & secundum eam regulatur. *l. fin. Qui satisf. cog. l. fin. Cod. de non num. pecun.* Et sic ubi deficit consensus, nihil agit iuramentum, nec contractum ex parte consensus peccantem confirmat, eo quod inuicem eodem defectu laborat. Quia in tali iuramento deficit vnum ex tribus illis supra nominatis comitibus iuramenti, videlicet iudicium. Nec impedit, si obiiciatur, contractum hunc ab initio habuisse consensum, & ideo per prædicta iuramento firmatum fuisse, nec iuramentum ad tales tacitas conditiones, quibus modo contractui consensus adimivelit, trahi posse. Nam, ut supra dictum, iuramentum recipit interpretationem & restrictionem ad naturam contractus, cui accessit, & ideo non minus insunt iuramento tacitæ illæ conditiones legitimæ, quam in contractibus, trahiturque iuramentum non magis ad non cogitata, quam contractus ipse. Vnde inferitur. Primo, quod sicut contractus, & renunciatio generalis non extendat se ad incogitata, & ad ea quæ quis in specie non renunciasset verisimiliter: ita etiam iuramentum tali renunciationi adiectum non firmet contractum, nec magis ad non cogitata porrigatur, quam contractus ipse, *text. in l. fin. Qui satisf. cog. c. veniens, & c. petitio. extr. de iureiur.* Secundo inferitur, sicuti in contractu inest tacita conditio, si in eodem statu permanet, ita etiam eadem conditio remanet in iuramento tali contractui adiecto, *c. venerabilem. de Elect. in 6. & 22. q. 2. c. nec quis. in fin. l. cum quis. solut. Matrim.* Tertio sicuti contractus

Aus impossibilis, siue expressè, siue tacite impossibilitatem
 contineat, non ligat, sicuti in prima tacita conditione pro-
 batum est: Ita etiam nec iuramentum contractui adiectum
 firmat talem contractum, cum eadem tacitam conditionem
 cum contractu in se habeat. *c. querela. c. breui. de iureiur. & d.l.*
fin. Quarto sicuti leges permittunt reuocationem donatio-
 nis simplicis superuenientibus liberis *d.l. si unquam.* ita etiam
 iuramentum adiectum tali donationi, siue renunciationi,
 non firmat contractum. Nam nihilominus in casu existen-
 tium liberorum reuocari potest, ac si nunquã iuramentum
 interuenisset. Quia dictum iuramentum secundum consen-
 sum iurantis regulatur, & illam recipit tacitam conditio-
 nem intrinsecæ voluntatis, quam habet contractus, super
 quo iuratum est, ita not. Bart. *in l. Titio Seio. §. semper. de legat. 1.*
 Et ita de omnib. tacitis conditionibus, auctoritate legis con-
 tractibus subexistentibus dici potest, vt si Deo placuerit. *c.*
beatus 22. q. 2. Item si fidem seruauerit. *c. sicut. de iureiur.* Item si
 honestum mandauerit. *c. quemadmodum. eo.* Quia sicuti, con-
 ditiones prædictæ regulant & gubernant contractum, cui in-
 sunt, ita etiam iuramentum tali contractui adiectum. Ex qui-
 bus omnibus satis apparet, secundum qualitatem negotij,
 præsentem cōtractum renunciationis, tanquam in causa ef-
 ficiente immediate peccantem, cum suo iuramento adiecto
 nihil obstare Domino Consulenti. Videamus iam quatenus
 ex reliquis causis iuuetur, & subsistat contractus præsentis
 renunciationis, & sic consequenter ex causa materiali. Ad
 euidentiam sciendum, causam materiale dici ipsam mate-
 riam subiectam ex qua, cum ex aliquo fit aliquid. *ar. l. si conue-*
nerit. §. si quid. de pignor. act. l. sane in pr. de legat. 3. Nam sicuti in
 operationibus artificialibus, & mechanicis, ad hoc vt fiant,
 & in esse producantur, requiritur præexistens habilis mate-
 ria, quia sine materia nulla species effici potest: Ita etiam in
 contractibus, pactis & aliis dispositionibus requiritur habi-

lis, & dispositiva materia, super qua disponatur & contrahatur. *l. inter stipulantem. §. sacram. de verb. oblig.* Vnde causa materialis in contractibus est res in contractum principaliter deducta. Iam fieri potest, quod causa materialis, siue ipsa res, quæ in contractum deducitur, sit vel impertinens, aut impossibilis, vel denique turpis. In quibus casibus sicuti ipse contractus non valet, ita etiam nec iuramentum adiectum valet.

Est igitur in nostro casu materialis ipsa renunciatio paternæ & maternæ hereditatis, & rerum feudalium, quæ materia secundum huius materiæ naturam impertinens dicitur, ex eo quod de iure impertinenter proposita sit, & non ament tales renunciaciones, cum alias certi modi dandi vel adimendi successionem hereditatis in iure præscripti sint, sicuti supra dictum est. Sed tamen pro veritate circa hanc materialem causam huius negotij sciendum, licet impertinens sit, & de iure non subsistat contractus ex eo fabricatus, tamen iuramenti additio facit contractum valere, non ut contractus per se, & in se valeat, ut agitur, sed ut valeat modo quo potest. Nam in omni iuramento inest tacita conditio, si non valet actus ut agitur, valeat modo meliori, & fortiori, quo poterit, etiam in vim nudi pacti. *l. cum pater. §. filius. de legat. 2.* Hostiens. *in summa Instit. de iureiur. §. quot sint species.* Et ideo quia in illa renunciacione hereditatis iuramentum sine interitu æternæ salutis potest seruari, seruandum erit, & facit illam renunciacionem prout potest valere. Estque sic illa iuramenti additio, quasi forma & causa formalis illius renunciacionis, & dat esse, & subsistentiam illi, cum forma sit, quæ dat esse rei & conseruat rem in esse, *leg. Julian. §. sed etsi quis. Ad exhib.* Verum enimvero, cum, ut sæpè dictum est, materia huius negotij de iure impertinens sit, formam quoque ex causa per iuramentum fabricatam non admodum stabilem, & vl-

tra personam fabricantis vix durare confiteri oportet. Nam ex actis transmissis apparet, renunciationes hasce esse factas antequam liberos procreauerit R. iam autem indubitati iuris est, renunciationem alicuius iuris ad instar donationis se habere. Socin. *consil. 20. volum. 3.* Et donationes per superuentientiam liberorum reuocari ipso iure in totum. *dd. iurib.* etiamsi tales renunciationes iuramento firmatae fuerint. Nam si postea nascantur liberi, iuramentum non excludit illud beneficium. *l. si unquam.* quia illa conditio, quae inest tali donationi (si liberos non habuerit) inest etiam iuramento. Bart. *l. Titia Seio. §. Imp. de legat. 2.* Iohan. de Immol. *c. fin. extr. de donat.* & est ex mente Specul. *tit. de Instrum. edit. §. porro.* & firmat Oldr. *consil. 138.* & Socin. *consil. 215.* Et ideo in hoc casu iuramentum nihil operatur, in prauiudicium liberorum postea natorum. *iuxta c. quamuis. extr. de iureiur.* Non enim debet iuramentum trahi in dispendium alterius, *ut d. c.* nec ad casum improuisum, & incogitatum. *arg. l. fistulas. §. frumenti. de contrah. empt.* Nam iuramentum licet praecise seruari debeat, & faciat actum omni meliori modo valere: tamen non auget obligationem, sed intra suos limites obligationi manenti addit religionis vinculum. *argum. l. Titio. in fin. Ad Trebell.*

Porro quod beneficium *d. l. si unquam.* etiam locum habeat in renunciatione hereditatis paternae, aut maternae, ut in nostro casu, tenent communiter & in specie scribentes, *in d. l. si unquam* & sequitur ac concludit Socin. *consil. 34. vol. 4.* Ant. Rub. *in l. Titia. §. Imperator. de leg. 2.* alios & plures recenset Andr. Fach. *lib. 3. controuers. iuris cap. 84.* Et si quispiam obijciat dispositionem *l. si unquam.* locum non haberet, quando pater tempore donationis, siue renunciationis liberos habuerit, Bart. *d. §. Imperator. allegat. tex. in l. tale pactum. §. fin. de pact. Fac. text. l. fin. de inoff. testam. l. si cum vel in utero. C. de testam. milit.*

missi. Quia ex quo prætulit donatarium liberis ipsis, quos habuit, videtur standum regulæ, quod in claris non opus sit coniecturis, in quibus tota *l. si unquam*. fundata est, quia coniecturas capit vel præsumit, si pater de liberis cogitasset, non donasset. Iam ubi liberos habuit, cessant illæ coniecturæ, tanquam ratio. Ergo & tota illa lex cessat; nec locum habet. Cum igitur nostro casu pater tempore renunciationis huius liberos habuerit, ut ex actis apparet, & ex dato M. transactionis, cum G. signato, quia, ut mihi refertur, illa anno 43. erecta fuit; cum tamen tum temporis, Anno 41. iam filia & filius Domino renuncianti nati fuerint, concludendum erit, quod omnia illa iura de vano sint allegata, & quod *l. si unquam. Cod. de reuoc. donat.* (quæ saltem de non natis loquitur) in nostra materia locum non habeat.

Ad hanc objectionem tollendam sic responderi potest. Licet enim Dominus renunciens liberos habuerit tempore, quo cum L. egit Anno 43. tamen Anno 37. quando renunciationem prius nulliter factam reiterauit, (sicut ex tenore literarum cum C. signatarum apparet) nullos liberos habuit, quia ibi constat, matrimonium ab ipso tunc temporis nondum contractum fuisse. Proinde, cum postmodum liberos suscepit, dicendum est, illam renunciationem, etiamsi valida fuisset ab initio, propter *l. si unquam*. ipso iure extinctam fuisse, & etiam usque in hodiernum diem extinctam mansisse. Quia sicuti actio semel extincta non resuscitatur: ita donatio semel extincta non conualidatur, *l. Meus. §. duobus. de legat. 2. & in l. qui res. §. aream. de solut.* Probatum etiam secundum Bart. in *l. heredibus. ad Trebell.* ubi illa conditio *si liberos habuerit*, operatur, quod sufficiat, si eos semel habuerit in vita, etiamsi postea mortui fuerint. Nam nihilominus extincta manet semel per ipsorum natiuitatem expirata actio. Ad quod etiam allegatur *l. fin. C. de indict. vi.*

dui. toll. l. si cum vir. & l. solennis. de condit. & demonstrat. Cum igitur illa Anno 37. facta renunciatio, per subuenientes liberos semel extincta fuerit ipso iure, *per d. l. si unquam.* fateri oportet eam in hunc usque diem extinctam mansisse, *per iura predicta.*

Nec obstat si dicatur, patrem natis liberis renunciationem non reuocasse, imo Anno 43. M. eam expresse approbasse, & ideo extinctam non esse eam renunciationem sed integram mansisse, cum renunciens pater in eadem voluntate perseverauerit, & propterea Dominum Consulentem, tanquam patris heredem, illam renunciationem, veluti patris factum, & donationem reuocare non posse, *iuxta l. fin. C. de reuoc. donat. & Raph. in d. §. Imperat.* qui Bald. *in l. i. C. de inoff. donat.* citat. Nam respondetur, quod illa oppositio Raphaelis & sequacium non stringat. Quoniam text. *in d. l. si unquam.* dicit susceptis liberis donatum in arbitrio donatoris mansurum: ibi text. expresse vult, quod dominium semel per suspensionem liberorum apud donatarium extinctum, semper extinctum esse, & apud donatorem manere debeat, uti de illo p. libitu disponere possit. Quia cum textus dicat, quod id, quod donatum est, reuertitur in arbitrio donatoris mansurum: Illa verba sonant, statim natis liberis, dominium retranslatum esse debere in donatorem, & cum sic semel patri rursus competere coeperit rei vindicatio, illa per tolerantiam patris (hoc est, per id quod passus fuerit pater, donatarium, natis liberis, res donatas diutius tenere, & habere, nec etiam in vita reuocauerit) auferri non potuit, Bart. Angel. & Albert. *in dict. §. Imperator. dict. l. si unquam.* Quia licet pater in vita non reuocarit, tamen liberi post mortem patris reuocare possunt donatum. Imo in vita patris liberis non competebar ius reuocandi, sed saltem post obitum. Quia ante mortem nihil iuris in bonis patris habent, *per iura vulg.* Et cum illa *l. si unquam.* scripta sit tam in fauorem patris,

patris, quam liberorum, conceditur patri, si volet, invita re-
 uocare donatum, susceptis liberis, secund. notat. per Alber.
in d. si unquam. quod in aliis donationibus etiam inofficiosis
 facere non potest, iuxta *l. Perfecta. C. de reuoc. donat.* Si igitur pa-
 ter hoc non fecerit, liberi postea suscepti hoc facere post ob-
 itum patris possunt, prout expresse Bald. tenet *in l. 1. C. de in-
 off. donat.* Et deueniendo ad hypothesein nostram, posito, non
 tamen concessio, quod illa tractatio, & confirmatio prioris
 renunciationis valeret, & iuramento vallata esset, nec non
l. licite eam recipere potuisset à Domino Reinhardo, tamē
 adhuc dicendum esset, hoc nihil officere Domino Consu-
 lenti, quia esset quædam donatio inofficiosa re & consilio
 sedens Dominum Consulentem: Ergo ipsam seruare non
 teneretur, & posset eam modo post mortem patris in totum
 reuocare. Nam pater dans bona, vel renunciāns iis, extraneo,
 sciens se habere liberos, talis donatio est & dicitur re, & cō-
 silio inofficiosa. *l. omnes. §. Lucius. de iis quæ in fraud. creditor. Gl.
 l. nomen. §. filio. de legat. 3.* & Socin. plene *consil. 220.* Et ideo in
 totum potest reuocari. per *l. final. C. de inoff. donat.* etiamsi iu-
 ramento confirmata fuerit: iuramentum enim patris, vel
 matris filiis non nocet. *l. 3. §. penul. l. nam & postea. §. fin. cum
 leg. seq. de iureiur.* licet filii sint heredes, eleganter Paul. Castr.
consil. 448. vol. 2. Quia quæ alienari prohibentur in præiudi-
 ciū filiorū, sicuti est donatio inofficiosa, nec iuramēto in præ-
 iudiciū liberorum alienari possunt, vt in terminis docet id.
 Castr. *consil. 396.* quod refert & sequitur Curt. *consil. 1. vol. 2.*
 Et hoc adeo verum est, etiam si talis alienatio cum titulo o-
 nerolo facta fuisset, quia nihilominus filii reuocant vsq; ad
 legitimam, secundum Host. Cardin. & alios *in c. Raynutius. de
 testam.* Quanto magis dicendum est hoc in casu nostro, vbi
 gratis sine vllō dato, vel retento renunciatio & alienatio ca-
 strorum, oppidorum, pagorum, & hominum &c. facta fuit,
 ibi sane reuocatio absq; dubio per Dominum Consulentem,

modo post mortem patris, in totum fieri potest, secundum Picum in *l. post contractum. de donat.* Quia confiscatio bonorum licet præiudicet filio in vita delinquentis, non tamen post mortem eius. arg. *l. Statius. §. Cornelio. de iur. fisc.* Facit *l. peto. §. prædium. de leg. 2.* tradit Alex. in *l. si finita. §. si de vect. galibus, de damno infect.* Ideo multo magis in nostro casu, post mortem renunciantis patris, reuocat Dominus Consulens renunciatum, cum re, & consilio pater sua renunciatione gratuita ipsum læserit. Et ut de hoc nulla sit dubitatio, nec ullus locus in contrarium remaneat indissolutus, dabimus generalem solutionem, videlicet quod hæc bona renunciata fuerint, & sunt bona feudalia antiqua, siue à maioribus descendētia. Pro regula vero traditur, quod in his nulla præiudicare potest filiis patris dispositio, renūciatio, vel aliud quoduis factum secundum Bald. in *l. qui se patris. C. vn. liberi.* & Decium, qui per plura hoc concludit *cons. 185.* Et idem tenent Bart. Angel. & Paul. de Castr. *C. si quid in fraud. patr.* Quia tali casu filius feudum petere potest, ut filius, & cui ex prouidentia hoc competat. Quo fundamēto licite cōtrauenire potest facto patris secundum Alex. *cons. 27. vol. 5.* Et licet filius non velit esse heres ultimo loco defuncto, ut ita propter id, vel ut heres non possit venire contra factum prædefuncti, satis est, quod hoc casu sit heres primi acqrentis, hoc est, de eius linea descendētis. Nam ex illo capite potest, non obstante facto patris, ad feudum renunciatum venire, illudque vendicare & repetere, secundum Cald. *cons. 13.* Marfil. Laud. & Cald. in *tit. de success. feudi.* & alias cōmuniter Feudistę Ex quibus omnibus, ni fallor, satis patet, hoc renunciationis negotium, sicuti nec in causa efficiēte, ita etiā neque in causa materiali, neque formali quoque consistere. Quæ cum ita sint facile inde colligitur, renunciationē præsentem cum suo iuramento in finali quoque causa non subsistere. Nam cum in negotiis causa finalis vno modo dicatur ipsa ratio, principaliter mouens aliquem ad contrahendum, siue disponendum, quæ

causa,

causa, si cum actu, siue contractu deficit vel improbat, cuius
 ipse actus vel cōtractus deficit, vel reprobat, iuxta *l. fin. de be-
 red. inst. cum pater §. dulcissima. de legat. 2. l. 2. §. fin. cum leg. seq. de
 donat. l. si pater. C. de hered. inst. it.* Et ideo etiam talis actus in illa
 causa deficiens etiam iuramento nō firmatur, quia eandem
 causam finalem & conditionem, q̄ habet cōtractus princi-
 palis in se, recipit etiā iuramentum super eo interpositum, ut
 notat in *l. fin. C. de non num. pecun.* Quando igitur in hoc ne-
 gotio ipsam rationē principaliter & originaliter mouentem in
 Dominum Reinhardum ad renunciandum inspiciamus, in-
 uenim⁹, eā absq; dubio fuisse & esse Simoniam. Nā ex facti nar-
 ratione apparet, q̄ ipse & Gothardus frater in minore ætate
 renunciarint bonis paternis, & maternis, nec nō feudalibus
 & facti deinde fuerint spirituales, ibi nemo erit q̄ negabit, cau-
 sam finalem mouentē ipsos ad renunciandum fuisse benefici-
 um Ecclesiasticum, q̄ in recōpensam renunciationis exspe-
 ctarunt, vel acceptarunt. Nā clari iuris est, dare aut remittere
 aliquid temporale pro spirituali consequendo beneficio in-
 ducere Simoniam. *c. non satis. c. dilectus. o. quoniam. extr. de Simon.*
Gl. inc. suam. l. q. 1. ubi multis auctoritatibus hoc tam graue
 crimen detestatur. Est n. crimen publicum, quod æquipara-
 tur criminilæ Mæstatis, iuxta *Gl. & Felyn. in rubr. extr. de
 Simon.* ubi aiūt, inter cætera crimina Simonia obtinet primū
 locum, & cætera respectu huius pro nihilo reputantur iuxta *c.
 fin. §. q. 7.* Itē donans vel remittens alicui promotori aliquid
 pro consequendo beneficio illa donatio vel remissio est co-
 lorata & simoniaca, Bald. in *l. ab Anastasio. n. 3. C. Mandat.* sed
 Simonia viciat cōtractum ipso iure, ut not. Paul. in *c. consti-
 tutus. n. 4. extr. de relig. dom. & in cap. etsi Christus. nu. 21. de iure iur.*
 Et si, licet ad talem simoniacam renunciationem accesserit
 iuramentum, tum sicuti ipsa Simonia, seu causa finalis pro-
 pter turpitudinem est omni iure diuino, & humano pro-
 hibita.

hibita, *dict. tit. de sim. Itē C. & ff. de Ambitu.* Est enim Simonia idem quod ambitus, ut dicit Bart. *in l. 1. de ambitu.* Ita iuramentum, quod accessit ad eam roborandam, ipso iure non obligat: est enim iuramentum in proposito plane accessorium, ut quod accessit ad protegendum actum, sicuti Bald. loquitur *in §. item Sacramenta. de pac. iur. fir.* Cum igitur ipsum principale, videlicet Simoniaca refutatio, tanquam in prohibito fine conquiescens non subsistat, etiam ipsum iuramentum tanquam accessorium valere non potest, nec est obligatorium, nec confirmat rem, de qua agitur *c. ubi. §. caterum. in fin. de Elect. in 6. cap. 2. de reb. eccles. non alien. l. non est dubium & ib. Dd. de legib.* Quæ enim contra leges vel Canones fiunt pro infectis habentur. *l. iubemus. §. sane. C. de SS. Eccles. l. non dubium. C. de legib. l. quod de bonis. ad l. Falcid. c. si diligenti. extra de foro compet.* Et si hoc non esset, sequeretur iuramentum iniquitatis vinculum esse, quod horrendum dictu esset. Porro alio modo finalis dicitur in contractibus ipse effectus, qui ex ipso contractu seu actu insurgit, & ad quem actus ordinatur, & propter talem effectum, seu finem contractus siue actus octo modis reprobatur in iure, & inter cæteros quandoq; actus reprobatur propter publicam utilitatem principaliter, quandoq; propter quod tendit in præiudicium tertii, deniq; quia fit contra bonos mores, in quibus modis pro generali regula traditum est, sicut ipse contractus & actus reprobatur in istis modis, ita etiam ipsum iuramentum adiectum reprobatur, nec firmat contractum. De primo modo est *tex. in c. si diligenti. extr. de foro, compet. d. Gl. in l. 2. l. quemadmodum. C. de agr. & censu. lib. 11.* De secundo est *in c. cum contingat. in fin. extr. de iure iur. & c. 2. de pact. in 6. l. fin. in princ. Ad Municipalia.* De tertio est *in c. non est obligatorium. de R. iur.* Iam in nostro casu causa finalis, siue effectus renunciationis est Simonia, & ille effectus tendit contra publicam utilitatem, item in præiudiciū tertii, & etiam est contra bonos mores. Nam quod

fit contra publicam utilitatem patet, quia pro heresi habetur ipsa Simonia, *c. quoties de Simonia*. Item pro peste, quæ sua magnitudine alios morbos vincat. *c. sicut. d. tit.* Vnde causa huius prohibitionis non est temporanea, aut conditionata, sed simplex, directa, & perpetua. Item contra faciens, contra publicam utilitatem venire dicitur, & propterea nihil debet operari iuramentum adiectum, ut supra dictum est, Et si hoc non diceretur, fraus fieret iuri diuino & humano. *contra l. 1. & l. 2. ll. & contra c. certum. de reg. iur. & cap. quamuis. de priuileg.* Quandoquidem prohibitum per viam directam non debet per viam indirectam concedi. *l. Seio, §. 1. & ibi. Bart. de Tu. in d. ab his. & c. cum quid. de R. I.*

Quod si hic obiiciat quispiam, Dominum Reinhardum renunciantem in vltima renunciatione Anno 37. facta non respexisse ad beneficium Ecclesiasticum acquirendum, sed ad contrahendum matrimonium, & ideo prædicta iura de Simonia huc non quadrare: Ad hoc responderi potest, initium cuiusq; rei spectandum esse. Prima enim renunciatio eo respexit, & illa eadem Anno 37. repetita fuit, & non alia facta. Quod iuris igitur in vna, erit etiam in altera, cum subrogatum sapiat naturam sui subrogati. Porro etsi hoc in considerationem deberet venire, quod videlicet in vltima renunciatione respexisset renunciatus ad matrimoniū contrahendū, tñ adhuc diceretur, sicut illius vltimæ renunciationis, & que de iure improbatū, sunt ille, qui fuit in prima. Nā sicut ex tenore renunciationis apparet, est illa absq; dubio facta ob metū quorundā, qui alias concedere noluerunt, ut dominus Reinhardus contraheret matrimoniū, timentes ut ex renunciatione patet, ne iuniori Principi Wenceslao, si liberi postea procrearentur ex illo matrimonio, negotiū in bonis fieret. Iā aut certi iuris est, neminē debere coerceri à matrimonio. Nā omnis promissio pœnæ vel renunciatio bonorū, per quā tollitur libera facultas contrahendi matrimonium, est ex parte

petentis talē promissionē contra bonos mores, *in x. l. Titia. in princ. de verb. oblig.* Ergo in odium ipsius nō valet nec iuramētum ligat, secund. Humbert. *in d. auth. Sacramēta puerū. n. 142.* Bart. *d. l. Titia.* Imo non immerito retractatur sine dispensatione, q̄a dominus sollicitans talem renunciationē, q̄ tñ tertius fuit, & cuius nihil interfuit, per talē renunciationē fecit, Dominū Reinhardum abdicare studiū alendi, & in statu & honore conseruādi liberos, sicut ex ipsa renunciatione apparet, q̄ videlicet p̄pterea facta fuerit, ne liberi supuenientes dicti renunciantis quicq̄ iuris pro suo statu conseruādo habere deberent contra renunciantem suosq̄ liberos, q̄ contra bonos mores est, & ideo iuramentū non valet *l. veluti. de iureiur.* Facit *l. 2. de donat. int. vir. & vx.* Quia educatio est de iure naturali. *Instit. de iur. natur. gent.* Et ideo iuramentum contra tale ius naturale non valet. *c. cum quidam. & c. Quintauallis. de iureiur.* Specul. *tit. qui filii sint legitim. vers. sed pone.* Restrigit enim ius futurorum liberorum contra *l. si unquam. C. de reuoc. don.* quod fieri non debet, etiam cum iuramento, vel ex quo expresse mentio facta fuerit futurorū liberorum in dicta renunciatione, fuit re & consilio inofficiosa, etiam cum iuramento absq̄ hoc, quod ius tertii, hoc est futurorum liberorum, per talem renunciationem læsum fuerit, hoc est eorum, qui proprio iure ad renunciata bona feudalīa antiqua venire possunt, ex quo sibi ex prouidētia contigerūt maiorū, & legis, quod ius illis vt tertiis, per illam renunciationē vt iurata auferri non potuit, sicut hæc omnia supra late dicta sunt. Non opus erit igitur dispensatione nostro casu. Et ita videre est, illa renunciatio vertatur in quem casum, vel causam velit, subsistere tamen eam non posse. Et ideo dicendum, domino Consulenti prætenfam renunciationem nihil obstare, nec per argumenta principio in contrarium allegata contra ipsum saluari posse, suntque per prædicta

dictam diluta. Et in specie ad ea ubi prætenditur, hominem sui iuris, sua bona habere in libero administranda arbitrio, & ideo iis renunciare posse. &c. Respondetur hoc verum esse, cæteris paribus, & non ubi lex resistit, vel renunciationem ratam habere non vult, sicut ex nostro casu apparet.

Secundo responderetur ad ea, quæ de iuramento ferendo, & confirmando contractum dicta sunt, quod illa etiam in suis terminis locum habeant, videlicet, quando sumus in casu prohibitionis, propter utilitatem publicam secundo, & ubi non læditur ius tertii, nec contra bonos mores iuratum est, secund. Bart. in l. si quis pro eo. num. 8. de iudic. & sequuntur Dd. in d. l. non est dubium. & d. Auth. Sacramenta. & Canonistæ in d. cap. cum contingat. & cap. quamvis. In nostro autem casu prohibitio est facta, propter utilitatem publicam principaliter, & perpetuo, ut ex supr. dictis late patet. Ergo de iuramento in contrarium allegata iura nihil obstant.

Tertio non stringit, quod de patris Adriani testamento, & Imperatoris confirmatione desuper facta prætensum fuit. Nam de neutro constat, & si constaret, Domino Consulenti tamen præiudicare non posset. Nam oporteret illa tria ordine coniuncta esse, videlicet patris testamentum, ut præcederet, & consensus eorum, de quorum interesse agitur, sequeretur, & ad illorum consensum accederet Imperatoris tanquam Domini feudi confirmatio, quorum tamen nullum vere extat.

Nam etiam si testamentum produceretur: tamen non constat Interessentes in id consensisse, vel patri consensum dedisse, & ad testamentum suæ portioni renunciasse, in specie. Deinde non constat ad consensum liberorum Imperatorem consensisse, ipsique plane de eo constituisse vel

bene de eo informatum proprio motu consensisse, sicut tamen oportuisset, si res valere debuisset, sicuti ex quodam Zafii consilio videre est, ubi in consulendo super fere simili renunciationis casu, prædictam harmoniam seruat & quando deficere eam in casu proposito vidit, adhuc seruari, & ut fiat procuraretur suadet, & consulit, ut in *consil. 20. lib. 2.*

Porro prædicta de testamento, vasalli consensu, successorum, & confirmatione Domini feudi vera credere possem, & obtinere, quoad extraneos successores, & etiam quoad ipsam personam, in testamentum consentientem, non autem quoad descendentes. Nam sicut illis in feudo præiudicari non potuit testando vel renunciando, cum ad id ex proprio iure & ex prudentia veniant, ut *supra* late dictum per Cyn. Angel. Paul. de Castr. & alios in *l. apud Iulian. §. si quis. de legat. 1.* Ita etiam neque per Imp. vel dominum feudi confirmando qui quam illis præiudicari potuit. Imperator. n. non potest vasallis ius quæsitum ex antiquis investituris auferre & in alium transferre. *arg. l. rescripta. l. quoties. C. de precib. Imp. Gl. & Bald. in c. 1. de feud. sine culp. non amitt.* Debet enim beneficium primo loco à Principe concessum permanere, & non tolli. Decius *de re iudic. lib. 6.* alioquin Princeps diceretur venire contra promissiones & obligationes per eum vel antecessores factas in antiqua investitura, quod ei non est permissum, iuxta *l. digna vox. C. de leg. & tradita per Bald. in c. de natur. feud.* Nam, ut ibi inquit Bald. licet Deus summo Imperatori subiecerit leges, non tamen contractus ex quibus obligatur, & ad propositum dixit Felyn. *in c. quæ in Ecclesiarum. de constit.* Principem non posse vasallo utile dominium feudi sine iusta causa auferre, cum illud habeat vasallus ex contractu, & ratione contractus, & id plenius idem tradit in *co. de c. vers. limita se. undò. Iason int. cōf. Alb Brun. cons. 8. Cur. iun. in Tr. feud. 2. par. in 12. quest.* Nam pater vel renunciavit, cum non haberet liberos, & reuocatur renunciatio ipso iure, & in totum etiam viuo patre, vel iam habuit liberos, vel

vel cogitavit de iis, & vt inofficiosa re & consilio reuocatur in totum post mortem patris. Cum igitur hic simus in casu premonentis renunciationis, credo factam renūciationem Domino Consulenti, & modo retractare volenti, preiudicare & obstat non posse. Et per ea etiam satis diluta, quæ in veris. Est enim generalis regula, de persona propria, supra allegata sunt. Quarto loco, quæ in oppositum dicta sunt, non procedunt, vbi quis ex iure & successione alterius venit, & non proprio iure, vel alias beneficio & speciali concessione legis, prout in nostro casu fit. Et sic hanc primam quæstionem Argumentis, & iuris fundamentis, saluo tamen aliorum, & meliori iudicio, discussam relinquemus.

Auff die ander vnd dritte Frag.

Auff die ander Frag / was von den Tractaten / Vnderredungen vnd Verträgen zu W. D. vnnnd H. auffgericht / vnd darauff erfolgte Huldigung vnd Annemimung darin deputirter Land vnd Leut zu halten / ob sie kräfttig vnd den Herrn Consulenten verbinden oder nicht / soll hierunden in Erledigung der vberschickten Quæstionen vnnnd Fragen geantwort werden / da dann solcher Handlung in specie gedacht wirdt.

Die dritte Frag aber anlangend / durch was Mittel vnnnd Weg S. Gnaden zu dem jenigen / dessen sie befügt / können möge / vnd gegen Wem / auch für welchem Richter S. J. G. solches anzustellen haben / darauff ist kürzlich zu antworten / daß auß den vberschickten facti narrationibus so viel erscheint / daß die Forderung auff zweyerley gerichtet werden muß. Erstlich auff die angefallene Land vnd Leute / so von Herzog D. seligen Sohn / vnd von Herrn Christian König in Dennenmarck / auch Herzog D. Heinrichen dem nechstgewesenen Churfürsten erledigt seyn / vnd dann zum andern auff die / so des Consulen Vatter renunciirt haben soll. Auff die erste Forderung / weil die Sach gegen die possessores, vnd coram ordinario, als für dem Keyf. Cammergerichte

richt/ weil es Fürsten/ anzustellen vnd außzuführen seyn/ per petitionem hereditatis, vel familie erciscunda iudicium. Nam tunc non opus est probare dominium, sicut oporteret, si rei vendicatio institueretur. *in l. non tantum. de petit hered.*

Was auch für Güter zu fordern seyen/ ist leichtlich auß der Erbtheilung mit A. Gemereck zuersehen/ vnd haben die possessorum sich nicht zu behelffen mit des Herrn Consulenten Vatters Verzicht/ weil dieselbige auff des Vatters Güter gericht/ vnd nicht auff der Brüder vnd Bettern Fälle/ dann da agit man ex alio capite. So haben sich die Fälle zum Theil der Zeit nicht zugetragen gehabt/ als der Verzicht geschehen. Ergo mag er auch ad ius futurum nicht extendirt werden. Iuri enim futuro renunciari non potest, nec renunciatio ad aliud extenditur, quam super quo fuit facta, *iurib. vulg.*

Im andern Fall aber hat es ein wenig ein andere Gestalt/ quoniam ibi iuramentum interuenit & Simonia, vt supra late disputatum est. Ideo iudex Ecclesiasticus adeundus videtur. Nam licet secundum Panor. *in c. si vero. de iureiur.* dici posset, propria auctoritate contra iuramentum illud Dominum Consulentem venire posse, cum sit illicitum, itemque constet sicut supra dictum est, patris aut matris iuramentum liberis nihil nocere. tamen tutius fuerit, absolutionem prius petere, Imol. Gl. & Dd. *in c. verum. & in c. si vero eod.* Nam & heres ad obseruantiam contractus propter iuramentum patris compellitur. Felyn. *c. 1. de iur.* Bald. *in l. fin. C. de non num pecun.* Vnde cum iuramentū sit de iure diuino, vt not. *c. et si Christus. de iur.* Ideo Ecclesiasticus iudex adeundus erit, nimirum eius loci Episcopus ordinarius pro absolutione iuxt. Immol. *in c. ad aures. de iis quæ vi metusue.* & Panor. *d. c. si vero.* Quoniam Ecclesiasticus iudex habet iurisd. in laicos, ratione iuramenti, non solum quando agitur de eius remissione, & absolutione, vt sc. compellantur suscipientes ad relaxationem eius. *c. 1. extr. de iureiur.* & ibi not. Dd. & Panor. *in c. sicut. d. tit.* Et ideo quoq;

quoque omiffa altercatione, an pars aduerfa etiam vocanda fit, nec ne, fequemur communem opinionem Dd. ac dicemus, Dominum Consulentem rectius facturum fi procurret, vt aduerfarius Princeps Wenceslaus eo vocetur, cum is in hoc cafu, ceu Domini Ludolphi, cui iuramentum factum eft, filius, & qui bona poffidet, conueniri debeat. Cum. n. negotij, & caufæ cuiusq; merita, partium assertione pandantur. *l. fin. C. ad. vi.* non nili præfentibus illis poteft hoc fieri. *c. cum exiteri. de in integr. reftit. l. n. n. caufa. §. caufa. de minor.* Et abfolutio debet fieri caufa cognita. *Innoc. d. c. ad aures.* Et tunc præfentibus, vel contumaciter abfentibus, caufa confequendæ abfolutionis tractanda eft. Proinde illa petitio, quam proponet Dominus Consulens coram Epifcopo, p̄ confequenda abfolutione debet continere non folum caufas inualiditatis renunciationis, & iuramēti, fed etiam fingula capita renunciationis, & p̄pterea totaliter debēt Epifcopo proponi. Formula extat apud Lud. Rom. *in conf. 326.* & Dd. *in c. 1. c. deb. tores. t. Quintauallis. de iureiur.* Epifcopus tunc ad relaxationē p̄cedere tenet, & iniungere parti aduerfæ vt remittat iuramentum, vel fi id nolit pars aduerfa. ipfe abfoluat à iuramēto, aut iftud declaret nullum, & auctorem non ligare, etfi non poteft tunc dici, quafi auctor contra honorem & iuramentum patris veniat, fecund. *Gl. c. ad nostrum. de iureiur. & in c. tua dudum. de ufur.* Panor. Hostienf. & Innoc. *in d. c. deb. tores.* Eftque fic quoque obftaculum amotum, fc. ipfa renunciatio vt titulus Domini Wenceslai Principis, & poteft tunc Dominus auctor vrgeri Epifcopum ad implorandum brachium ſeculare, vt ſibi fiat iuſtitia, & immittatur in ſuam debitam partem. Quia amoto obſtaculo, & titulo rei Domini Wenceslai debetur Domino auctori ſua portio. Nam per prædictam renunciationem omne ius, quod Dominus auctor ad dictam ſuam portionem habet, hoc eſt, ipſa petitio hereditatis vel familiæ herciſcundæ iudicium ad Epifcopum deferitur, ibi

ibi ventilatur, sicut in simili dicimus, de querela inofficiosi testamenti. Nam rescisso testamento per querelam datur petitio hereditatis, quæ simul in istum euentum ad compensandam litem proponi potest, *ut l. Papinianus. §. fin. & ibi Dd. de inoff. testam.* Auß welchem allem nun die ganze Notturfft des Herrn Consulenten gnugsam erscheint / daß weiter auff die fürgestellte Quæstiones zu antworten ohne Noht / dann dieselbe zum Theil als vnnötig / zum Theil auch allbereit ex supra dictis erklärt / auß diesem allem leichtlich zu entscheyden seyn. Damit aber des Herrn Consulenten gnädigem Begehren in allem gnug geschehe / wil ich die vberschickten Fragen vnd Quæstiones auffsfürhest durchlauffen. Auß die erste Frag / was von des H. R. vnd Stumpffen / auch anderer Geburtstafel / vnd Genealogien zu achten / ist fürzlich zu antworten / ob wol libri Chronicorum, & scripta antiqua aliquam fidem machen / iuxt. Felyn. *inc. fin. de Rescript.* & Hippol. de Marfil. *in singular. suo 435.* So ist doch zu besorgen / daß niemand auß seiner Possession damit gesetzt werden möge / cum saltem iudiciam & semiplenam probationem faciant, per prædictos. Weil nun semiplena probatio nicht gnugsam ist ad destituendum aliquem de possessione, sonder pro insufficienti zu achten / ist kein Zweifel / man werde die / so in possessione der Chur sitzen / auch lange Jahr gesessen / mit Münsteri vnd Stumpffs Chronicken nicht darauff setzen können / vnd sonderlich / weil sie vom Reich für die ältesten im Anfang reputirt, vnd darauff Krafft habender Siegel vnd Brieff damit beliehen. Stehet derwegen dem Herrn Consulenten nit zu rahen / auff solche Chronicken principaliter etwas anzufangen. Die ander Quæstion betreffend / mögen die gemein Gulden Bulla / vnd Keyser Karl des vierdten angezogen Decret, auch König vnd Keyser Sigilmund. Erkannnuß vnd Sakungen / mit der folgenden Keyserlichen Bestettigung / auff nichts weiters / dann was in specie benant gezogen werden. Priuilegium enim est quxdam gratiosa concessio, quæ est strictè intelligenda,

genda, nec latius quam concepta est, extendenda. Nam pri-
 vilegia nō sunt extendenda, etiam ex identitate rationis, se-
 cund. Card. in clement. 1. de test. qui per Gl. sing. ibi dicit, quan-
 do ius aliquod promulgatur per modum privilegij, tunc
 nullo modo suum casum egreditur. Idem tenet Bald. in l. hu-
 manitatis. C. de I. pub. & ali. substitut. Darvmb auch die gemeine
 Gilden Bulla, decreta, Erkenntnuß vnd Confirmation, auff
 fremder Landt noch Güter / dann darinnen benannt / gezogen
 werden / noch dem Herrn Consulanten in etwas weiters præiu-
 diciren, oder nachtheilig seyn können.

Auff die dritte Frag zu antworten / ob Gebrüdere oder Ge-
 schlechte in Fürstenthumben / Gebieten vnd Herrschafften / vnder
 sich sonderliche Beding der Erbfolg oder succession halben / ma-
 chen können? Ist zu wissen / daß die Rechtsgelehrten gar zweif-
 elhafftiger Meinung seynd. Nam hæc quæstio, an aliqua fa-
 milia certas sibi successionis leges præscribere possit, à iure
 communi, & regulis successionū exorbitantes, &c. in vtram-
 que partem à Dd. tractatur. Quidam enim volunt, quod non
 possint, Bart. l. omnes. de iust. & iur. Bald. in l. si quis. §. 1. Quod quis-
 que iur. & in l. ult. & ibi Salyc. C. de iurisd. omn. Iudic. Innoc. in c.
 cum omnes. de constit. Ang. l. Imperium. de iurisd. Socin. in l. 1. de iu-
 risd. Ripa lib. 1. Responsorum c. 2. Anchoranus in c. 1. de const. Bald.
 consil. 31. & consil. 267. & 272. lib. 1. & consil. 336. lib. 4. Alex. consil. 111.
 lib. 1. Matth. de Afflict. in praludiis constit. Sicilia. Iohan. Andr. &
 Hostiens. in c. ult. extr. de offic. ordin. Et dicit Alex. in l. 1. Quod
 quisq. iur. hanc esse communem opinionem. Alij verò tenent
 contra, quod possint tales leges sibi facere, vt las. in d. l. omnes
 populi (quamuis contrarium teneat in l. si quis à filio. de legat. 1.)
 & consil. 71. lib. 3. Decius in c. quæ in Ecclesiarum. de constit. Alciat.
 in c. quod sedem. de off. ord. Ang. sibi etiam contrarius, Immol. &
 Raphael, in l. 3. de Testā. Crotus in d. l. omnes. Campeg. in tract. de
 dote in ult. part. quæst. 79. Andr. de Ifern. in §. præterea. in tit. de
 probib. feud. alien. per Frider. Fr. Curt. in 3. part. 1. quæst. de feud.

Bald. etiam sibi non constans, in consil. 347. Guid. Pap. cons. 137. Socin. cons. 61. lib. 1. Carol. Ruin. sibi contrarius in cons. 19. & cons. 34. lib. 1. Paris. cons. 72. lib. 4. Sed quid ad hæc dicemus? Et mihi videtur supradictis non obstantibus de iure dicendum, quod prior opinio, sicut est communior, ita etiã verior sit, & quod maiori quoq; fulciatur ratione. Nam omnes hanc condendi potestatem ponunt in vno fundamento, videlicet iurisdictione, quam dicunt priorem opinionem tenentes in hac constituendi potestate necessariam esse, & cum familiæ ea careant, etiam tales leges sibi facere non posse. Alij secundam tenentes dicunt, in conficiendis statutis ea opus non esse, cum sibi quilibet populus statuta facere possit. Ergo etiam familia aliqua tales leges succedendi. Sed p̄ conciliatione omnium sciendum est, oēs populos siue habeant iurisdictionem, siue ea careant, statuta facere posse, super negotiis sibi cōuenientibus, sed nō super iuris decisione, & sic citra publici iuris diminutionem. Nam soli Imp. hoc licet. Iam successio iuris publici est, ergo priuatorum pactionibus immutari non debet. *l. ius publicum. de pact.* Deinde tale pactum aperte improbat. *in l. stipulatio. de verb. oblig. l. ex eo. C. de inutil. stipul.* Hereditas enim & successio non nisi testamento dari potest. *l. hereditas. C. de pact. conu.* Nam successio per iuris modos deferri debet. *l. 4. de Testam.* Hereditas enim defertur iure publico, & sanguinis contemplatione. Quare priuatorum pactionibus immutari nō potest. Auferunt enim talia pacta liberam testandi voluntatem, præbentq; causam captandi mortem, & sunt contra bonos mores, iux. *l. cum duobus. §. idem respondit. Pro Sancio. l. sicut. C. de act. & oblig.* Et licet quis moderator, & arbiter, sit rerum suarum, vt de iis pro libitu disponere possit: tamen si hoc post mortem facere velit, lex sibi certam formam condendi testamentum præscripsit, & tunc dispositio eius in id tempus procedit, quo res amplius sua non est, *l. in tempus. de hered. instit. & defertur successio l. 1. de Testam. l. 1. de petit. hered. l. Codi.*

l. Codicillus. § fin. de legat. 2. Quapropter, quoties verba contractus non obligationem præsentem respiciunt, sed post mortem futuram aduenientem, actus est nullus. Hic tamen negari non potest, si Imp. tales leges confirmaret, valere eas, citra autem eius confirmationem nullius momenti esse, *argum. l. fin. de Testam. Bald. in l. humanitatis. C. de leg.* Vbi hæc moderatio additur, vt tamen non porrigatur talis confirmata lex successionis de gradu in gradum, vel ad collaterales, præter ea quæ tradit Bart. & alij *in l. post dotem sol. matr. Bald. in Auth. Quas ruinas. Cod. de SS. Eccles. Imbola in l. quod dicitur. de verb. obligat. Anchor. consil. 339. Carol. Ruin. consil. 208. lib. 1. consil. 9. lib. 3.* Ex quibus satis patet, quatenus illæ pactiones tertiæ quæstionis valeant, & in quantum, præsertim finita linea, cuius intuitu talia pacta facta sunt, seruari debeant, cum, vt supra dictum est, de gradu in gradum non descendant. Et etiam quatenus illa regula, qui pari gradu, pariter succedant, per talia pacta mutari possit.

Die vierdte Quæstion, was von Herkog A. Testament/ vnd Herkog Reinhart darauff erfolgten Verzicht zuhalten/ vnd was dem anhängig / ist auff Erledigung der ersten Hauptfrag dieses Rahtschlags hicroben gnugsam erörtert / daß sie allhier weiterer Aufsführung nicht bedarff / darvmb man es vmb geliebter kürze Willen darben läst verbleiben.

Auff die fünffte Frag zu antworten / was die clausul vnd Milderung/ im M. Vertrag von Herkog K. Verzicht wegen/ daß dieselbig auff die Erbfäll/ deren Herkog W. entschig/ nicht gezogen oder verstanden werden/ noch Herkog K. gegen frembde binden sollen/ 2c. e inuerleibt / für ein Meynung vnd Verstand habe/ kan angeregte clausul im M. Vertrag/ meines erachtens/ keinen andern Verstand haben / daß allein von denen Stücken/ so von Herkog vñ König Christian / auch D. dem Churfürstē herköhren. Dann deren ist Herkog Wenceslaus mehr nit als zu J.

F. G. Theil schig/vnd durch die andere werden auch meines Bedenckens verstanden die Inhaber derselbigen Güter / daß die sich vt tertij mit dem Verzicht nicht zubehelffen haben sollen / wie sie auch sonst von Rechts wegen nichts haben / wie dieselbige Abred ohne das klärlich mit sich bringet.

Die sechste Frag / ob die D. Abrede / vnd der S. Vertrag mit Herkog Joachim/der Chur vnd anderer Land vnd Leut halber auffgericht/in Rechten zu vertheidigen seyen/ist mit dem/was auff die nechst vorgehende dritte Frag gesetzt/auffgelöset.

Auff die siebende Quæstion, weil die darin specificirte Vertrag vnd Abrede an im selbst / sicut ex dictis in tertia Quæstione apparet, nichtig / bedürfft sie auch keiner sondern solenni tractatione, vnd also sich der Herz Consulent im Rechten mit dem S. Vertrag wenig zu behelffen. Also auch kan der S. Vertrag ihren F. G. wenig fürträglich seyn / vnd ist mehr zu rahten/ daß man sich auff gemeine Kays. Recht verlasse/dann auff solche pacta / dann was in einem gegeben / wirdt im andern genommen. Darvmb ist es rahtsamer / man bleibe bey gemeinen beschriebnen Rechten/vnd alsdann hat man genug mit solchen Verträgen zu thun / vnd Gegentheil mit den gemeinen Rechten.

Die 8. 9. vnd 10. Quæstiones dependent ex dictis, in tertia quæstione, damit sie auch jr resolution haben/vnd gelten solche Vertrag quoad modos succedēdi nichts / sondern quoad modos, & puncta, quæ citra iuris communis & publici diminutionem obleruari possunt, können sie bestehn.

Deßgleichen ist die II. Frag zu beantworten/daß der Churfürst von Rechts wegen die documēta zu ediren schuldig. Quia talia instrumenta tanquam communia, & in quibus Dominus Consulens interesse habet, officio iudicis peti possunt, vt edantur & exhibeantur, secund. Dd. in l. edita. C. de edendo. Et si non edantur, tenebitur Dominus Elector, actione de edendo. l. procurator. C. de edendo. l. si quæ sunt, l. inter cohæredes. §. qui familia fam. Ericisc.

Auff

Auff die 12. frag halte ichs darfür / daß durch den Herrn
 Consulenten das Fürstenthumb N. vom Stamm/wol ange-
 fochten werden könne/dann solch Fürstenthumb ex nouo capi-
 te, nach beschehener Verzicht / nicht gezogen werden kan. Re-
 nunciations enim ad futuros, & ex alio capite venientes
 successores non extenduntur, vnnnd muß solches geschehen per
 petitionem hereditatis vel familiæ et ciscundæ iudicio, & co-
 ram ordinario, vnd müssen die H. verträge durch rechtliche mit-
 tel/ vnd nemlich per viam exceptionis nullitatis impugnirt
 werden können: cum ius quæsitum sine decreto iudicis nulli-
 ter sit remissum parti aduersæ. iux. l. 2. & ibi Bald. C. de præd. et
 aliis reb. min. sine decr. iud. cui potest in euentum petitio resti-
 tutionis in integr. appendi, de qua in l. 1. C. d. Tit. Vnnnd ist
 dabey sonderlich in achtung zu nemmen/ daß Herkog Keymundi
 theil seinen Brüdern / Churfürst F. vnnnd Herkog G. zufäl-
 len / wo fern er Geistlich worden / nach den Fällen. Nam
 statim factus clericus, coram seculo, quoad feudalialia pro
 mortuo habitus fuit, & ideo ius, quod habuit ante cleri-
 catum ad prædicta bona, in fratres proprios tanquam proxi-
 miores heredes, transmisit: secus si ante casum clericus fa-
 ctus fuisset, nam tunc in communem vsum illius capit. tan-
 quā demortui portio veniret. So erachte ich auch schließlich/
 daß man sich nachmals publice coram Notario vnnnd testibus
 also erklärte/daß man die Güter anderer gestalt / dann proprio
 iure, nicht angenommen/ noch inhabe/vnnnd da es anderer gestalt
 hernach außgedeutet werden solte / solches nicht gestendig seyn
 würde / sich jeko alsdann/ vnnnd dann als jek also erkläret haben/
 davon man solenniter protestire. Es ist auch hie bey dem Herrn
 Cōsulenten nicht zu befahren/daß die clausul im H. vertrag/de
 consentiendo sub pœna amissionis, schädlich seyn solte. Nam
 quemadmodum tutoribus non licuit ius quæsitum remit-
 tere, ita nec pupillum siue minorem, ad pœnam obliga-
 re potuerunt. Nam quod quis de iure non tenetur seruare,

ex eo, etiamsi non seruauerit, pœnam pati non debet: quod enim iure fit pœnam non meretur iurib. vulg. Vnd damit will man diesen Rathschlag / weil der Sachen nohtdurfft hierauf gnugsam verstanden / doch saluo meliori semper iudicio, jetzt ger zeit geschlossen haben.

CONSILIUM VIII.

VIRI CLARISSIMI DOMINI MATTHIÆ
LAYMANNI IC. ET REIP AVGVSTA-
næ Confiliarii & Aduocati. &c.

*Vtrum filia renuncians faciat partem, nec ne,
& cui accrescat eius renunciantis pars?*

Der Fall verhält sich also.

E hat werland Fraw M. von W. in Anno 63. den 25. Febr. coram Notario, & testibus sich aller Vätterlich: Mütterlich: Brüdern. Schwesterlicher auch aller anderer anfallender Erbgüter / gegen gnugsamer vergnügung ihres Väterlichen vnd Mütterlichen Erbs / freywillig / vnd in bester form als im Rechte immer geschehen mag / solenniter renunciirt, verziehen vnd begeben / vñ vber wenig Jar hernach ist der Edel H. P. von F. ohne Eheliche Erben mit todt abgangen / vnd ehegedachte Fraw M. nebē ihren Geschwisterigē / auch andere ihre Blutsfreund / so in gleichem gradu dem verstorbenen Juncfern H. P. von F. verwandt vnd zugethan gewesen / alle zugleich tanquam heredes ab intestato hinder sich gelassen. Fält nun die frag für / ob der Frawen M. von W. renunciirender / vñ vñ verzigner Theil / der seit der zeit angefallener H. P. Verlassenschaft / der ganzen vñ vertheilten Erbschaft / oder aber allein ihr der Renunciirenden Geschwisterigen / weyland A. von W. verlassenen Söhnen vnd Töchtern / soviel derselben diesen fall erlebt / von rechts wegen zugefallen sey?

Respon-

Responsum Iuris.

Pro decisione nostri casus elegans illa quæstio, de qua Doctores tantopere inter se contendunt, potissimum examinanda erit, utrū sc. filia renunciāns faciat partem, licet non admittatur ad partem. Eos qui partē negatiuā tenent, quod filia renunciāns vel statuto exclusa nō computetur in numero liberorum, magno numero refert Hyp. Riminald. *consil. n. 64. & seqq.* Qui autem contrarium sentiunt, citantur à Cephalo. *consil. 245.* Sed utrosq; recenset Portius *lib. 3. concl. 5.* Perpulchras autem distinctiones hanc quæstionem resolueretur Crassus in *§. legitima. quæst. 7.* in conclusionibus successionum. Deniq; partē affirmatiuam, quod filia renunciāns faciat partem, licet non admittatur, secuti sunt Affessor Camera, teste Mynsing. *obs. ru. 22. cent. 4.* Ante omnia autem inspicendum est, an contractus ille renunciationis in illo articulo, qui sic habet, *Auch aller anderer anfallender Erbgerechtigkeit* / validus sit. Weil es das ansehen / daß die dispositio c. quamuis. de pactis in 6. nicht statt habe / vñnd dieser verzicht / vñngeacht er mit dem Iuramento bestettiget / an jm selbst nichtig / vñnd von vn werden / in erwegung Juncker H. P. von S. vñnd dessen Verlassenschaft jeko der Streit ist / in diese Verzicht nie gewilliget. Vñde manifesta videtur esse turpitude pacisci de viuentis hereditate absq; eius consensu. *l. ult. C. de pact.* Alex. *consil. 155. lib. 7. col. ult.* cum multis quos allegat Couarru. in d. cap. quamuis in tertia partis initio n. 5. Bolognetus in *l. fin. n. 156. C. de pact.* & ibi omnes. Contrarium tamen iudicauit Capell. Tholos. *decis. 409.* Idem tenet Ludou. Roman. in *l. qui superstitis. de acquir. hered. & in cons. suo. 199.* Et negatiuā opinionem veriore esse notat Mandosius ad eundem Rom. *consil. 190.* Verum vtra opinio preualeat, id in casu nostro parum refert. Diu weil in vnserm fall nit von einer bedingten Erbschafft einer gewissen Person gehandelt wirdt / dann der Verzicht stehet in gemein / vñnd generaliter, ibi: *Vñnd aller anderer* zufallen.

zufallender Erbgüter. Verba enim dictæ renunciationis sunt admodum generalia, & certam personam non respiciunt, vnde per ea votum captandæ mortis non potuit introduci, propter quam solam causam renunctio hereditatis eius, qui adhuc viuit & non consentit, prohibetur *in d. l. fin. C. de pact.* Igitur etiam sine iuramento valet talis renunctio, vt in casu *l. 3. §. de illo. pro Socio.* Ita tenet Gl. pen. *in d. l. fin.* & Bartol. *in 7. oppos.* nec nõ communiter Dd. *Pro Socio.* Cagnol. *in l. fin. n. 52. vsq. ad n. 62. excl. siue. C. de pact.* Vnd hindert nicht / daß die verzigne Tochter Fraw M. von W. secundum opinionem quorundam für ein todte Person zuhalten / von zeit an ihres geschwornen Verzichts / vnd nit anderst zu achten / dann als were dieselbige eo ipso momento Todts abgangen / vñnd verstorben / also daß die pro ciuilit, & naturaliter mortua habenda sit. Darumb sie ja fünfftig für sich selbst weiter nichts ererben / vñnd deswegen auch auff andere ihres theils nichts transmittiren könne / vñnd so'cher theil / der ihr gebürt hetze / Da sie nicht verzigen / allen Erben in gemein zu gutem kommen / *arg. l. 1. §. fin. de bonor. poss. cont. Tabul. l. si necem. §. si de portatus. & l. si post mortem. de bonis liber. l. 1. §. si emancipatus de coniung. cum eman. ip. liber.* Paria enim sunt liberos omnino non extare, vel extare sed exclusos, vel non capaces. Ita tenet Bart. *in l. pater filium, num. 9. de bonor. poss. cont. tabul.* Iason *in l. ex ea parte. §. Insulam. de verb. oblig.* Bald. *in Auth. Nouissima. C. de inoff. testam.* Paul. de Castr. *in l. plane. §. si duobus. num. 9. de legat. 1.* Idem Castr. *in l. si actionem. C. de pactis.* Hierauff wird mit grund geantwort / daß die jetzt allegirte Rechtslehrer reden allein in dem Fall / wann ein Tochter durch ein statutum außgeschlossen wirdt / wann sie sich aber selbst verzigen hat / so wird sie nicht für Todt gerechnet / sondern behelt ihren theil / vñnd der selb theil fällt den jenigen Personen zu / welchen sie sich zu gut verzigen hat. Hoc eleg cōprobat Molyn. *consil. 29. n. 11.* Mynsing. *obs. 22. cent. 4.* Crassus *in §. legitima. In conclusionib. successionum quest.*

quæst. 7. num. 4. §. & num. 8. vers. secundo casu. Itaq; filia renun-
 cians non dicitur ipso iure esse exclusa, vel incapax heredi-
 tatis, sicut in casu statuti, quamvis iurauerit, sed tantum ex-
 ceptione pacti iurati, uti docet Petr. Iacobi in l. omnimodo. C.
 de inss. testament. col. 4. num. 11. Castrensis sibi contrarius in
 consil. 241. pulchre Paris. consil. 36. num. 29. lib. 1. Præsupposi-
 taigitur validitate huius renunciationis, proxima est inspe-
 ctio, in cuius fauorem soror renunciauerit, & per conse-
 quens illam partem renunciataam acquisitam esse voluerit.
 Nun ist auß dem Verzicht klärlich zuverstehen / daß dieselbige
 alleinig der Renuncirenden Geschwisterig zu gutem besche-
 hen / ex illis verbis. Es geschehe dann nach dem willen des All-
 mächtigen / daß meine Geschwisterle ohne Eheliche Leibs Erben /
 alle vor mir mit Todt abgiengen / vnnnd dann die folgende Wort /
 Inmassen obgemelter ihr Vatter solchen Verzig an statt sein /
 vnnnd ihrer der verzignen Tochter Geschwisterig angenommen /
 welches sie jme mit Handgebenen Trewen zugesagt vnd verspro-
 chen / darauff auch den angebotnen Aydt mit auffgelegter Hand
 auß ihr Brust erstattet. Vtiliter autem pater pro liberis stipu-
 latur l. q. od dicitur 130. de verb. oblig. §. ei vero. instit. de inuti-
 lib. stipulat. maxime etiam cum sint postea effecti etiam
 heredes patris. Itaque ad eos solos commodum illud sti-
 pulationis interpositæ, non ad alios, in stipulatione
 non comprehensos, pertinere debet. Quia alii, qui
 nunc participes illius renunciationis esse desiderant (als die
 Miterben an Juncker H. P. von J. Verlassenschaft) non fu-
 erunt præsentibus, nec aliquis recepit pro eis, per not. Gl.
 magnæ in fi. r. leg. illud. C. de S. S. Eccle. Bart. in l. absent. de do-
 nat. loh. Andr. ad Speculat. in tit. de instr. edit. §. nunc vero ali-
 qua. vers. sed an pauperes. l. post legatum. §. amittere Quibus ut in-
 dign. l. 2. §. si due. de collat. bon. l. pen. C. de legat. l. si defunctus. C. de
 suis & legit. hered. Denique quod pactum de non petendo,
 factum aliquibus heredibus tantum, non profit aliis cohe-
 redi-

redibus, est decisum in *l. si actionem. C. de pact.* Contrarium autem in facto aliquando respondit Dyn. *consil.* 6. non quidem ex eo capite, quasi pacto, quod celebratum cum D. de W. & eius liberis tantum, etiam alii coheredes inniti possint, sed quia repudiatio hereditatis hanc habet vim, ut portio repudiata hereditati tantum accrescat, non autem personis, in quarum fauorem repudiata fuit. *l. qui totam. de acquir. hered. l. 3. §. vi bonorum. cum tribus seqq. de bonor. possess. l. cum hereditate. de acquir. hered. l. si nemo. ad Tertull. l. si ex pluribus. de suis & legit. l. vn. C. quando non petent. part.* Æthiologia hæc est, quia repudiatio declarat, quod repudians hereditatem acquirere nolit. secund. Decium in *l. 1. num. 22. C. de pact.* Ergo nihil etiam in alium transferre potest, sicuti tradunt in his nostris terminis Castr. Alex. & Decius in *d. l. si actionem. C. de pact.* Inde fit, ut portio illa accrescat toti massæ hereditatis, & omnes reliqui coheredes æqualiter, & in viriles partes admittantur propter coniunctionem, quam habent à lege, per text. *d. l. si pluribus. de suis & legit. hered. d. l. 1. C. Quan. non petent.* Itaque heres repudians non potest contra leges efficere, quod pars illa repudiata non deficiat in totum, quia lex est illa, quæ facit acquisitionem, & transfert ius in omnes. *l. nemo potest. de legat. 1. l. obligationum. §. placet. de act. & oblig. Bologn. in l. re coniuncti. num. 388. de leg. 3. Molyn. in consuet. Paris. Gl. 4. §. 9. n. 3. 4. & 7.*

Vera autem hæc sunt, quando sumus in terminis repudiationis, & abstensionis, & quando quis aliquid accipit, ne heres sit. *l. fuit. de acq. hered.* Sed præsens nostra renunciatio non potest accipi pro repudiatione. Cum viventis hereditas repudiari non possit. *l. qui superstitis. de acq. hered.* Talis enim hereditas non censetur delata, sicuti etiam non potest adiri. *l. 1. de hered. vel act. vend. Iohan. Bologn. in d. l. 1. num. 8. & seqq. & à num. 51. per aliquot paginas seq.* Multo minus

minus autem aditio, vel repudiatio hereditatis incertæ locum habet. *l. heres institutus. & l. qui hereditatem. de acquir. hered.* Distinguit itaque Bald. *in d. l. si actionem*, inter simplicem renunciationem, quæ pro repudiatione accipitur, secundum eund. Bald. *Ibid. Ruin. consil. 170. in princ. vol. 1.* & inter Renunciationem qualificatam. sc. si ei annexum sit pactum de non petendo. Et hanc distinctionem verissimam esse dicit Ruin. *ibid. num. 9.* & sequuntur Moderni *in d. l. si actionem*, Cagnol. *num. 58.* & Bologn. *in d. l. r. C. de pact. num. 7. & num. 51.* Molyn. *in consuet. Paris. alleg. loco num. 4. vers. & hanc ampliationem. & num. 7.* Paul. de Castr. *in term. nostræ consil. 252. lib. 1. vers. pro cuius evidentia.* Alex. *consil. 149. num. 5. lib. 7.* Socin. *consil. 5. & consil. 34. num. 1. lib. 4.* Matth. de Afflict. *decis. 350. num. 13. vers. Nam quando renunciatio.* Ripa *in repetit. l. re coniuncti. num. 210. de leg. 3.* Molin. *consil. 29. num. 12.*

Auß diesen allegirten Rechtsställen befindet sich lauter/ daß im ersten fall/wann die Erbschafft repudiirt, id est, nicht angedrehten wirdt/so falle der verzigne Theil der ganzen Erbschafft heim/solchen zugleich portionibus haben außzutheilen. Wann aber ein Tochter gegen etlichen gewissen Personen sich einer künfftigen Erbschafft verzichtet / vund noch darzu mit denselben de non petendo paciscirt, quod præsupponit aditionem & cessionem, Als dann hat an solchem verzignen Theil niemand nichts zu fordern/dann die jenigen/mit welchen/vnd zu derer vorthail also contrahirt worden/*dictis iurib.* Renunciatio enim simplex, seu repudiatio est abdicatio quædam, quæ operari non potest in eo, quod nobis non est delatum. *l. si ita scriptum. §. 1. de legat. 2.*

Sed ex pacto oritur obligatio in futurum. Et qui repudiat, dicit se nolle rē, cuius acquirendæ iam ipsi potestas facta sit, ad ipsum pertinere. Qui paciscitur, hoc dicit se, quādocunq; res ipsi cœperit deberi, tamen eam non petiturum.

Quam distinctionem nunc omnium scribentium sententia receptam esse dicit Cagnol. *d. l. 1. ante num. 58.* & in eandem sententiam concedit Bologn. quoque *num. 8. & num. 51. C. de pact.* Atqui renunciationi, de qua nos agimus, adiectum est pactum de non petendo, his verbis, *Sonsten sollen Ich/noch das Gotteshaus / an solche Erbgüter / nimmermehr Forderung/noch Gerechtigkeit haben noch gewinnen / weder mit Gericht du ch mich selbst / noch andere/ solches auch nicht schaffen/noch bewilligen/gethan werden/ in keinerley weiß.* Et hanc qualificatam renunciationem solenni postea promissione, & iuramento, insuper addito vallatam esse, ex instrumento deprehenditur. Itaque ex sententia Dd pactum illud in casu delatæ iam hereditatis operatur, & includit tacitam aditionem & donationem, *per not. in l. si quis obligatione. de reg. iur.* & per Dd. *in l. Modestinus. de donat.* Bald. *d. l. fin. num. 10.* ubi dicit, optimam esse cautelam, quod verba sint concepta in forma pacti de non petendo. *C. de pact.* Rubeus Alex. *consil. 12. num. 9.*

Ex quo finaliter concludendū est, portionē futuræ & incertæ hereditatis renunciata, adiecto pacto de nō petendo, nō accrescere hereditati, *iuxt. text. d. l. qui totam. de acq. hered. l. 1. C. quand. non petent. part.* sed iis tantum personis, cum quibus ita pactum fuit. Quæ conclusio egregie probatur per Alex. *in consil. 149. lib. 7.* ubi ante *num. 9.* inquit, ea quæ dicit Dyn. *in d. consil. 6.* procedere tantum in simplici renunciatione, non autem ubi adest pactum de non petendo. Socin. *consil. 84. vol. 4.* Castr. Alex. & Decius *in d. l. si actionem.* Ita etiam sentit Molyn. *d. loc. gl. 4. num. 7. & in consil. 29. sub num. 12.*

Nec quis cauilletur, prædictos loqui in hereditate delata, non autem deferenda, qualis hæc nostra tempore renunciationis fuit. Supra enim audiuius, hereditatem deferendam repudiari non posse. *l. si ita scriptū. §. si sub conditione. de legat.*

leg. 2. Ex qua sola repudiatione oritur ius accrescēdi. Decius
in d. l. si ditionem. Potest autē futuræ hereditati renunciari, ad-
 iecto pacto de non petendo, q̄ communiter receptum esse
 dicit Cagnol. *in d. l. 1. ante n. 58. & nu 69*. Sed illud pactum taci-
 tam conditionem habet, si mihi deferatur, ad quod proposi-
 tum multos allegat Roland. à Vall. *consil. 11. ante n. 5. lib. 2*. Igi-
 tur purificata conditione hodie, nunc demum operatur pa-
 ctum. *in tempus. de hered. instit. l. fin. §. 1. de vulg. & pupil. Cephal.*
consil. 132. n. 8. & includit aditionem. *arg. d. l. si quis obligatione. de*
reg. iur. cum aliis paulo ante allegatis. & per consequens excludit
 ius accrescendi. Decius & alij sæpè *d. l. si actionem*. Nam cum
 antea peti quid non possit, antequam incipiat deberi, *d. l. si*
quis. de R. I. & hereditas ante aditionem heredi non debet-
 tur, *iurib. vulg.* necessario infertur, pactum de non petendo
 habere duplicem conditionem, id est, postquam mihi delata
 est, & deberi cœperit hereditas, nempe post aditionem, &
 sic tacite eam implicat, secundum doctrinam Bald. Alexand.
 Paul. Castr. & Decij *in l. pactum. C. de collat. Molin. cons. 29. n. 12.*
ar. in tempus. de hered. instit. Dd. in l. Modestinus. de donat. Berous
consil. 95. vol. 3. n. 9. Vt autem hæc breuius colligamus, sic dici-
 mus: instrumentum duo comprehendit, sc. renunciationem
 simplicem, & pactum de non petendo. Renunciatio quate-
 nus vim repudiationis habet, (sine qua ius accrescendi non
 procedit) inutilis fuit. Nam qui non potest adire non videtur
 nolle adire. *l. nolle adire. l. is potest adire. de acquir. hered. l. si ita scri-*
ptum. §. sub conditione. de legat. 2. Et cum talis repudiatio sit nul-
 la, non impedit, quo minus postea purificata conditione, si
 deferatur, adiri hereditas possit ab eo, qui repudiauit. *l. homi-*
ne legato. de opt. leg. l. is qui, vbi Gl. fin. *de acquir. hered.* Si autem
 ad hoc respondeatur, propter iuramentum additum valere
 renunciationem simplicem, secundum Dd. *in d. l. 1. C. de pact.*
 licet ibi Decius n. 27. multis rationibus contrariam senten-
 tiam probet, tunc replicatur, Dd. ibi loqui de tali renuncia-
 tione,

tione, de qua Bolognetus *allegat. l. 1. n. 8.* verba facit. In materia autem repudiationis impossibile est, sc. impossibilitate iuris, ut quis renunciet hereditati, cuius acquirendæ nondum est ipsi facta potestas, *per supra allegata.* Ergo id, quod naturæ actus repugnat, nec iuramento, nec ullo consensu partium validatur. *l. actus legitimi. de R. I. l. 2. §. 1. secundo responso. si cert. petat.* Bolognet. *in d. l. 1. numer. 86.* Præterea puella illa renuncians & ingressa monasterium, soli patri, & liberis eius, fratribus scilicet renunciantis iuravit, nequaquam autem aliis coherendibus, de quibus ne cogitavit quidem.

Quamvis autem controuertatur apud Dd. an iuramentum ex parte eius, cui iuratum est, personale sit, & communius concludant, ad heredes, & successores in dignitate, vel officio transire. *in c. veritatis. extr. de iureiur.* quod capitulum pulchrè explicat Couar. *d. c. quamvis. de pact. in 6. primæ relect. §. 5. num. 4. & 5.* Nemo tamen vnquam dixit, iuramentum vni præstitum alteri prodesse, qui non sit heres, vel successor eius, cui iuratum sit. Imo Bald. Fulgos. & Roman. *in l. sed si hac. de in ius voc.* voluerunt, quod nec ad heredes eius transeat. Altera verò pars contractus, scil. pactum de non petendo, coheredibus prorsus nihil opitatur, tanquam absentibus & nemine pro ipsis stipulantibus, & quibus renuncians se nunquam obligauit. *d. l. si actionem. C. de pact.*

Und irret gar nicht / ob wolte gesagt werden / es wäre nichts daran gelegen / daß von des verstorbenen von S. wegen / de cuius hereditate nunc agitur, bey solcher renunciation niemandt gegenwärtig gewesen / scilicet ad effectum, ut renunciata portio toti eius hereditati accresceret, & sic omnium heredum lucro cederet, in Ansehung daß ermelte
Verz

Verzicht mit dem Endt betewert worden / welcher alle Mängel erfülle / vnnnd die Wirkung hab / daß ein solcher Verzicht auch den abwesenden erspriesslich seye / secund. Alexand. de Immol. in l. is qui heres. de acquir. hered. Dann hieben wol in Acht zunehmen / daß die allegirte Regul mit der Limitation des Texts in l. fin. Cod. de non num. pecun. soll vnd muß verstanden werden / nemlich daß der Endschwur einen Contract gleichwol kräftiger mache / aber dardurch der Inhalt desselben auff andere Personen vnnnd Sachen nicht erstreckt werde / sonderlich in vnserm Fall / allda der Verzicht auff gewisse Personen / als auff A. von B. Kinder / vnnnd also auff der verzeihenden Klosterfrauen Geschwisterig limitirt stehet. Et sic deficit consensus renunciantis, quoad alias personas. Iason in d. l. is qui. numer. 36. Decius in l. 1. numer. 27. C. de pact. Vbi dicit, quod iuramentum semper habet illam tacitam conditionem, quam habet promissio, cui adhæret, & ad plus non extenditur iuramentum, quam extendatur virtus promissionis. Dannenhero / wann ein Verzicht künfftiger Erbschafft / durch ein pact, oder vor Gericht / oder mit dem Endt bekräftiget wirdt / so wirckt es doch nicht mehr / dann daß ein solche Verzicht desto mehr Krafft habe / vnd durch die Renunciantin nicht möge reuocirt werden. Sic pulchre docet Bolognet. in d. l. 1. C. de pact. numer. 12. & 86. vers. & tanto magis. Vnnnd wie die renunciatio pacto, vel iuramento firmata remissionem iuris seu priuationem wirckt / also hat das pactum de non petendo 3wo andere operationes. Erstlich exclusionem potestatis agendi, Bolognet. loco citato ante numer. 13. Vnd dann / wie hievor ex Baldo vnd andern Rechtsgelehrten erwiesen / so wirdt ex necessaria consequentia geschlossen / daß die renunciende Person die Erbschafft zur Zeit des Anfalls nicht repudiiren, sondern antretten / vnd dem jenigen / mit dem sie also contrahirt, solche Erbschafft schencken wollen. d. l. si quis obligatione. de reg. iur.

iur. l. in tempus. de hered. instit. clare Ruinus d. consil. 170. nu. 10. lib. 2. text. in l. 1. de transact. Dann wann es in nostro casu ein repudiation were / so müste das pactum, de non petendo, vberflüssig seyn. Dann nach der repudiation hätte sie ohne das kein petition gehabt. Vnde ex necessaria consequentia includitur aditio. *l. illud. de acquir. vel amitt. hered.* Id etiā in specie decidit Socin. *consil. 91. vol. 1* Et licet dicat, quod pactum de non petendo, ante ius acquisitum seu delatum non differat effectu à renunciatione, sanè tamen intelligendus est. Nam in suo casu nulla aderat renunciatio, sed saltem pactum de non petendo, quod quidem tantum operari vult, quantum renunciationem. Non autem ea mente hoc dicit, quod pactum de non petendo, non plus operetur, quam renunciatio, quia allegat Bald. *in l. si actionem*, qui ampliolem operationem ei attribuit.

Allhie möchte auch das dubium mouirt werden / wiewol die Quæstion zu gegenwertigem Streit eygentlich nit gehörig. Dieweil der Klosterfrauen Antretung der Erbschafft / vnd widerumb Hinlassung derselbigen / allererst jekundt nach Absterben H. P. von S. ihren Anfang vnd Wirkung gewinnet / derwegen so gehöre derselbe Theil dem Kloster zu / vnd nit ihren Geschwisterten. Socin. *consil. 52. n. 19. & seq.* Dargegen wirdt von andern Gelehrten replicirt, weil das Kloster an statt des Mönchs oder Klosterfrauen succediren wölle / so müste dasselb auch vest halten / was der Mönch oder Klosterfrau versprochen hat / vt per Decium *l. ex qua persona. de Reg. Iur.* Aber in solchem Fall / vnd damit alle dergleichen disputationes abgeschnitten werden / rahten die Rechtslehrer / daß man des Prælaten oder Klosters Bewilligung bey der Verzicht auch haben soll. Cagnol. *in sepè d. l. fin. nu. 208. C. de pact. quod probat Bolognet. ibid. n. 114.* Vnd diese Bewilligung ist allhie auch geschehen / wie solches die Verzicht außweist. Dann ein Prælat seinem Stifft in querendis, nō autem in quesitis præiudicirn kan. Et licet hæc regula, cuius fuit Antesigna-

resignatus Feder. de Senis. *cons. 9.* auctoritate Gl. *in c. fin. 16. q. 6.*
 ab aliquibus in controuersiam vocetur, communior tamen
 est affirmatiua, & pro ea in Rota bis fuit iudicatum, sicuti re-
 fert Phanuz. *de lucro dotis. Gl. 8. n. 17. & 18.* Iacob. de Puteo. *decis.*
519 lib. 2. Mandos. ad Roman. consil. 184.

Auf welchem allem mit gutem Grundt geschlossen wirdt/
 daß der Edlen M. von B. Klosterfrauen Verzicht / vnnnd ver-
 sprochen Pactum de non petendo / so sie mit Mund / Hand vnd
 Endschwur / ihrem Vattern seligen / für in vnd seine Kinder / ihren
 Geschwisterigen gethan / mit der ganzen Erbschafft / den andern
 Mitterben / auch nicht dem Kloster / darein sie sich begeben / son-
 dern einig / vnd allein ihren Geschwisterigen zufalle / also daß billich
 2. Theil auß der Erbschafft gemacht sollen werden.

Wie hieoben deducirt, vnd beschlossen wirdt / das
 halte ich den Rechten vnd der Billigkeit gemäß / doch
 eines jeden verständigen vnd gegründten Bedencken
 vorbehalten. Matthias Layman der Rechten Do-
 ctor, Fuggerischer Raht / vnd der Stadt Augspurg
 Aduocat.

In obangeregten Sachen ist nachfolgende Brtheil / am
 Keyserl. Cammergericht zu Speyer / den 16. Martij Anno 1586.
 eröffnet worden.

In Sachen Haßlang / & Confor. contra Wel-
 den & Consort.

In der Compromiß Sachen Rudolff von Haßlang / vnd
 Georgen von Rinderbach / an statt ihrer Hausfrauen Klä-
 gern eins / wider Sigmunden von Welden / & Consortes
 allein Actis benannt / beklagte anders Theils / ist allem Fürbrin-
 gen nach zu Recht erkannt / daß ermelten Klägern / (als der renun-
 zirende Klosterfrauen Geschwisterigen) der streitige zwölfft Theil
 angeregter Erbschafft allein zuständig / derhalbē berührte beklag-
 te in den Klägern solchen zwölfften Theil folge zulassen schul-
 dig

dig seyen / als wir sie darzu condemniren, vnd verdammen / die
Gerichtskosten derowegen auffgeloffen auß bewegenden Ursa-
chen / gegen einander compensirend vnd vergleichend.

CONSILIUM IX.

VIRI CONSULTISSIMI DN. MARTINI
PEGII IC. ARCHIEPISCOPI SALIS-
burgensis Consiliarij.

*De renunciatione iurata, adiecto pactore-
servatorio.*

CAsus, super quo præsens petitur consilium, talis est. Post
obitum quendam nobilis viri atque militis strenui, Io-
hannis de N. Domini in N. suæq; legitimæ vxoris Dominae
Catharinae Comitissæ ab N. omnia eorum bona relictæ he-
reditario iure ad ipforum filios, nomine Iohannem Geor-
gium, Iohannem Christophorum, Iohannem Guilielmum,
& filiam Felicitatem deuoluta sunt. Hinc Iohanne Guiliel-
mo vsu rationis carente, atq; consilio omnino destituto, præ-
fati eius fratres Iohannes Georgius, & Iohannes Christo-
phorus, omnia bona tam paterna, quam materna iure suc-
cessionis occupauerunt, & ex eisdem bonis sorori suæ Felici-
tati duo millia florenorum in dotem dederunt. Deinde ea-
dem Felicitas ab iisdem fratribus suis præter dotem nume-
ratam alia duo millia florenorum, vna cum muliebribus ve-
stimentis, clynodiis, aureis catenis, siue torquibus, atque
alio mundo muliebri accepit, eaq; omnia suo legitimo ma-
rito nobili viro Achatio de N. Domino in N. partim in do-
tem, partim tanquam bona paraphernalia attulit, tum ipsa
Felicitas fauore conseruandæ familiæ, & agnationis fratrum
suorum, omnibus bonis paternis & maternis hereditariis,
immobilibus, ac mobilibus, nullis exclusis, quæ pro sua he-
redita-

hereditaria portione ad eam iam deuenissent, atq; ex fratrum
 obitu in posterum deuenire possent, nec non omnibus aliis
 futuris successionebus extraneis renunciauit. Promisit quo-
 que se nihil velle à dictis suis fratribus, Iohanne Georgio, &
 Iohanne Christophoro, eorumque legitimis heredibus ma-
 sculis per masculinam lineam descendantibus, occasione
 paternorum & maternorum bonorum petere, quousque a-
 liquis ex masculis de genere & familia, ac nomine Domino-
 rum à N. in viuis extaret, hac adiecta conditione, vt si quan-
 doque contingeret, Dominos à N. masculos per masculi-
 nam lineam descendentes in vniuersum emori, nullusque
 masculorum ex iis superstes foret, tunc ipsa regressum ad
 portionem suam hereditariam, quæ ex paternis & maternis
 bonis ad suos fratres, atque illis defunctis, ad eorum here-
 des peruenisset, haberet, conferendo dotem suam. Super
 ista renunciatione factum est instrumentum solenne, & Au-
 thenticum, quod ipsa Felicitas iuramento coram iudice suo
 præstito, more solito, firmauit, in die Veneris post Domini-
 cam, in qua canitur Exaudi, Anno à Christo nato M. D.
 XXXII. Accepto itaque à sorore instrumento renuncia-
 tionis, præfati duo fratres diuiserunt inter se omnia bona
 paterna ac materna pro æqualibus portionibus, iuxta te-
 norem Instrumentorum, super tali diuisione Anno Domi-
 ni M. D. XXXV. confectorum, in quibus suo fratri Iohan-
 ni Guilielmo alimentando prouiderunt hunc in modum.
 Item welcher zu N. haust / soll den Hansß Wilhelm mit aller
 Notturfft lebendig vnd todt versehen / vnnnd so er mit Todt verz-
 gieng / das zu G D T T stehet / vnnnd ihne etwar zu erben verz-
 meint / sollen beyde Gebrüder sammend miteinander verantwor-
 ten / doch sollen beyde Gebrüder / Hansß Georg / vnnnd Hansß
 Christoff / nach ihres Bruders Hansß Wilhelm Abgang ei-
 ner gegen dem andern derhalb nichts zusuchen haben. Illa vero
 I 2 instru-

instrumenta diuisionis, non Iudicis, sed præfatorum duorum fratrum sigillis roborata sunt, nullo curatore, tutoreue Iohanni Guilielmo dato. Quibus ita peractis illi duo fratres recordati sunt, qualiter soror Felicitas, non solum paternæ, maternæ, & fraternæ successioni, sed etiam omnibus aliis successionibus vndecunq; prouenientibus renunciasset, reputantes illam renunciationem extranearum successionum iniquam esse, emendarunt illam ipsam hoc modo: Hat vns für vngewürlich angesehen / daß vnser freundtliche liebe Schwester / vnd ihre Erben / vber Vätterlich / Mütterlich / Schwesterlich vnd Brüderlichs Gut allen andern Erbfällen / so vns zustehn möchten / wie das angeregter ihr Verzichtbrieff mitbringet / solte verziehen seyn. Darvmb vnd den punct / andere Erbfäll aufzulösen / haben wir obenbemelet Hans Georg / vnd Hans Christoff von N. willfürlich auß wolbedachtem Muth / vmb zeitlicher Vorbetrachtung bewilligt / bewilligen auch hiez mit / vnd geben zu / wie das zum beständigsten vnd freundtlichsten seyn soll / kan vnd mag / mit vnd in Krafft diß Brieffs für vns vnd all vnser Erben / Freund vnd Nachkommen / daß wir vnser freundtliche liebe Schwester Felicit. vnd ihre Nachkommen / im Ansehen angeregter ihrer vns gethaner Freundschaft / dieses Articuls / außgeschlossen des Contracts / so vnser Vatter vnd Wilhelm von N. seliger auffgerichtet / in ihrer Verzicht / daß sie aller zufallenden Erbschafften verziehen seyn solten / begeben freundtlich haben wollen. Soll sie auch dieser Articul in ihrer Verzicht anderst nicht / dann wie gehört / binden / sonder neben / vnd mit vns / wider den obgemeldten Puncten / so viel ihr die Natur vnd das Recht gibt / erben / ohn vnser / vnserer Erben / vñ männiglichs Widersprechē / doch der Verzicht / außgeschlossen des Puncts / daß sie sich aller zufallender Erbschafften verzeicht / an allen andern iren Articulen / Puncten vnd Inhaltungen ganz vnvorgriffen / vñ ohn allen Schadē. Super ista emēdatione, siue correctione renunciationis cōfectū est instrumētū, sigillis amborū fratrum roboratum

ratū die Dominica post Festum Diui Nicolai anno à Christi Natiuitate M. D. XXX VIII. Postea **ambo** fratres vna cū sore sua mortui sunt, relictis filiis & filiabus. Ioh. Georgius reliquit Eberhardū & Iohannē, Catharinam, Sabinam & Rosinā. Ioh. vero Christophorus reliquit Ioh. Iacob. Iohannem Albertum, Margaretham & Sophiam. Felicitas autem reliquit duos filios. Postremo quoque Iohannes Gulielmus, vsu rationis carēs, obiit intestatus, nullis heredibus in ascendēti & descendēti linea relictis, p̄ter fratrum & sororis filios & filias præfatas. Defuncto itaq; Ioh. Gulielmo, veniunt filii præfate Felicitatis N. volentes vna cum suis consanguineis modo nominatis eidem Ioh. Gulielmo succedere, & hereditatem eius adire. Verum ipsi consanguinei nolunt eosdem filios ad hereditatē, admittere, prætendentes instrumentum renunciationis, in quo mater eorum tam paternæ, quam maternæ, ac etiam fraternæ hereditati, & successionibus renunciauit, ac promisit se nolle quicquam ex bonis paternis, maternis & fraternis petere, donec aliquis masculus de familia N. per masculinam lineam descendens superstes fuerit, addentes etiam, ipsum Iohannem Gulielmum ob dementiam suam non fuisse capacem paternæ ac maternæ hereditatis.

Quæritur ergo primo, an defunctus Gulielmus dementis paternæ ac maternæ hereditatis capax fuerit, nec ne?

Secundo quæritur, an ipsi heredes à N. possint filios Felicitatis à N. ab hereditate Iohan. Gulielmi excludere?

Et prima quidem fronte videtur, præfatum Ioh. Gulielmum à N. propter dementiam suam non fuisse **capacem** hereditatis paternæ nec etiam maternæ. Eodem modo quoque videtur, filios Felicitatis de iure posse, vigore **renunciationis** maternæ, ab hereditate eiusdem Iohan. Gulielmi **excludi**.

Antequam vero rem ipsam aggrediamur, præmittendum

dum est, quod furiosus, fatuus & mente captus videntur de iure æquiparari, *l. tam dementis. C. de Episc. aud. cap. maiores. §. verum. de Baptismo. l. 1. §. fin. cum trib. seqq. & ib. Bald. de edilit. Edict. Bald. in l. 2. C. de curat. furio.* Et de stulto vide Cæpoll. in *l. mancipium. post Gl. Ib. de edil. edict.* Iason in *l. patre furioso. in 3. notab. De his qui sui vel alieni iur.* Et inter alia stultus est in factis & fatuus in verbis, ut dicit Dominic. in *cap. de Constan. tinopolitana 23. distinct.* cum aliis per Riminald. in *l. cum furiosum. n. 1. de curat. furios.* Proprie autem furiosus dicitur, qui est cum rabie furoris euidentis, sed mente captus seu demens dicitur is, cui mens deficit, & qui consiliū animi non habet, tamen nullum furorem ostendit, per Dd. præsertim Bald. in *l. si furiosi. C. de nupt.* Alex. de Immol. *consil. 53. incip. ad Questum breuiter concludo. vol. 1.* Iason in *l. Humanitatis. C. de impub. & aliis substit.* Cum igitur furiosus, fatuus, demens, mente captus, stultus de iure æquiparentur quoad effectus, ergo idem ius & priuilegium habent, propterea quicquid hoc in consilio de furioso dictum erit, id etiam de demente dictum esse intelligatur. Nunc redeundum est ad primum responsum, scilicet Iohannū Guilielmum propter dementiam suam non fuisse capacem hereditatis paternæ, nec etiam maternæ, quod multis probatur argumentis.

Primo, quod furiosus nullo modo possit vel hereditatem adire, vel bonorum possessionem agnoscere, *text. leg. cum furiosus. §. nos itaq. C. de curat. furios.* At iste Iohan. Guilielmus fuit furiosus siue demens. Ergo nec paternam nec maternam potuit adire hereditatem.

Secundo, quod furiosus sibi commodum hereditatis ex testamento acquirere non potest. *text. in l. Antistius. §. fin. de acq. vel omit. hered. caret enim consilio, & voluntate acquirendi.*

Tertio

Tertio quia furioso siue dementi interdicitur administratio tam à iudice, quam à lege. Gl. & Bart. in l. 1. de curat. furios. & Alex. in l. is cui. de verb. oblig.

Quarto quod furiosi, & mente capti non succedunt in feudis, hoc declarat Bald. in l. quoties. in 3. col. vers. post hoc nota. C. de suis & legit. vbi inquit, post hoc nota, quod quidam nascuntur amentes, & isti carent ea parte hominis, quæ est principalissima, videlicet usu rationis, & tanquam derelicta conditione naturæ non succedunt in feudo, quia non videtur de istis cogitatum. Concluditur ergo quod furiosus, seu mente captus, & sic à natura furiosus vel demens, qui omnino caret usu rationis, non sit capax feudi paterni, seu antiqui, item regalis. Si autem non fuerit à natura natus furiosus, sed ex accidenti factus furiosus, vel mente captus potest succedere in feudo antiquo, & ita capax est huiusmodi feudi, non obstante huiusmodi vitio ex accedenti superueniente, etiam si sit perpetuum, text. in cap. 1. tit. an mutus, surd. vel aliter imperfect. Nec obstat huic dispositioni si obiiceretur, quod ex hoc videatur oriri magna iniquitas, scilicet quod magis quis puniretur ex vitio naturali quam accidentali, quod valde irrationabile, cum vitio naturali non possit aliquid opponi, sed vitio accidentali. l. maximum vitium. C. de liber. præter. Nam secundum Aluarot. in d. cap. 1. colligitur responsio ad id ex dictis Bald. ibid. vbi ponit rationem differentiæ inter vitium naturale, & accidentale. Quia quando vasallus nascitur à natura imperfectus, tunc huiusmodi contractus feudalís venit in persona sua ad casum, in quo non potuit vnquam conseruari in suo statu, & ideo vitatur, vt est in tit. C. de Fideiuss. l. Generaliter. & l. Vranus. ff. eodem. Sed quando est imperfectus ex accidenti, tunc bene potest retinere feudum, quia habuit originem nedum in persona patris, sed etiam in sua

in sua. Vnde fortius est quod duabus radicibus fundatur, quam quod vna, *vt in amb. de consangu. & uterin. fratr. §. fin.* Et ita etiam expresse tenet Bald. *d. vers. post hac.* Regulariter & de iure loquendo, qui feudo seruire non potest, non succedit in eo. Bald. *in d. c. i. an mutus, & c.* At iste Iohan. Gulielmus non accidentali, sed naturali vitio dementiæ fuit impeditus, eoq; perpetuo, quapropter non potuit feudo seruire. Non igitur successit in eo.

Quinto, quod furiosus testamentum facere non potest. *§. præterea. Instit. Quib. non est permitt. facere test. l. is cui. & l. qui de testamento. §. ne furiosus. de testam.* Ratio est: Quia ad hoc vt quis testari possit, requiritur, vt habeat sanam mentem. *l. senium. C. qui test. facere poss.* Quæ sanitas non est in furioso, cum is habeatur loco absentis. *l. 2. §. furiosus. de iure codicill.* Cum igitur testari non potest, ergo nec passiuam testamenti factionem habet, nec etiam hereditatem adire potest.

Sexto, quia furiosus siue demens habetur loco mortui. Bald. *in l. humanitatis. in 8. col. vers. quarta differentia. C. de impub. & aliis substit.* Alex. & Iason *in l. furiosum. C. Qui test. facere.* At mortuus non habet velle, neq; nolle, atque ideo non adit, neq; disponit, quia per mortem tollitur seu finitur voluntas. Iason *in l. centesimis. §. si ita stipulatus. de verb. oblig. per l. 4. Locat. c. si gratiose. de rescrip. in 6.* Iste Iohannes Gulielmus erat demens, & per consequens loco mortui habitus, in eoq; deficiebat animus & voluntas adeundi. Ergo deficiente voluntate non potuit adire hereditatem paternam ac maternam.

Septimo, quod furiosus & infans non possunt acquirere possessionem. Ratio est, quia licet in istis posset interuenire vnum de extremis requisitis ad possessionis acquisitionem, scilicet instrumentum corporale, quod est maximum, *vt in l. 1. §. adipiscimur. verb. maxime. & gl. 16. de acq. vel amitt. possess.* tamen in eis deficit aliud instrumentum, sc. animus & volun-

voluntas acquirendi possessionem, cum sine affectu, & animo possidendi, non acquiratur possessio. *d. l. 1. & l. 3. & l. quemadmodum. de acq. vel om. possess.*

Ex istis septem argumentis certe colligitur, istum Ioh. Gulielmum à N. paternæ & maternæ hereditatis non fuisse capacem.

Deuenientes autem ad secundum responsum dicimus, filios Felicitatis posse vigore renunciationis maternæ ab hereditate Ioh. Gulielmi excludi, quod quidem multis doceri potest.

Primo quod ipsa Felicitas non solum maternæ, sed etiam fraternæ hereditati vniuersalitet renunciauit, pacifcens de non succedendo fratribus, & eorum heredibus, possidentibus bona paterna & materna, quandiu aliquis masculus per masculinam lineam descendens de familia Nobilium à N. in viuis esset, prout instrumentum Renunciationis hunc in modum sonat. Darauff ich mich dann zu Erhaltung vnnnd Auffnehmen vorbenannter meiner lieben Brüder vnnnd derselben Eheleichen Manserben/ in absteigender Linien/ für vnd für zu rechnen/ die weil einer im Leben auß ihnen allen geboren ist/ verzeihe/ mit wol bedachtem Muth/ vnd zeitigem Vorrath/ frey vnd ganz vnbezwungen für mich/ alle meine E. ben vnd Nachkommen/ alles meines Vätterliche vñ Mütterliche/ auch Brüderliche Erbs vnd aller an erer zufallender Erbschafften/ wie dz gedachter mein lieber Herr vnd Vatter/ auch Frau Mutter/ an liggenden vnd fahrenden Gütern hinder ihnen verlassen/ vnd mir zum theil nun Erblich angefallen/ vnnnd noch von gemelten meinen lieben Brüdern künfftiglich erfolgen/ vnnnd zusiehn hätte mögen/ in bester Form/ Mah/ vnnnd Gestalt wie das nach auffsetzung Päpstlicher vnnnd Keyf. Rechten/ Lands ordnungen/ vnd G. bräuchen/ am künfftigsten seyn soll/ kan vnd mag/ in krafft d. is. Brieffs gegen benannten meinen lieben Brüdern/ Hans Georg/ vnnnd Hans Christoffen vnd allen ihren Eheleiblichen Manns Erben/ absteigender linien/

K f

für

für vnd für/dieweil derselben einer im leben ist. Als daß ich/meine Erben oder jemandts von vnser wegen solches Vätterlichen/Mütterlichen/auch Brüderlichen Erb vnd guts halber/zugemelten meinen Brüdern/ihren Mannlichen Ehelichen Leibs Erben/tezt vnd füran/in ewigē Zeiten kein Ansprach/Recht vnd Gerechtigkeit / noch Forderung nimmer haben/suchen noch gewinnen wollen/weder mit noch ohne Recht/in keine Weise.

Talis namq; renunciatio non aduersatur iuri communi, quia unicuique licitum est renunciare iuri suo, *l. pen. C. de pact. tot. tit. de acq. vel omit. hered.* Qui autem iuri suo renunciat, illud repetere non potest. *cap. quam periculosum. gl. 7. q. 1. l. 1. §. qui semel. de success. edict.* Et remittentibus actiones suas non est dandus regressus ad eas. *l. postquam. C. de pact. l. queritur. §. si venditor. de adil. edict.* Quandoquidem igitur Felicitas hereditatibus prædictis renunciauit, actionesque suas remisit, filii sui eas repetere non possunt. Renunciatio enim successionis facta per matrem nocet filiis. Bald. *in l. fin. col. 4. vers. sed hic incidenter queritur. C. de pact. et l. pactum. 2. quest. C. de collat.* Bart. *in l. qui supersitis. vers. quæro. de acq. vel omit. hered.* Ipsa enim potuit adire hereditatem, cui renunciauit, ergo etiam potuit ei renunciare. Quia iste potest renunciare vel repudiare, qui adire potest hereditatem, contra tex. *in l. is potest. de acquir. vel omit. hered.*

Secundo quod toti hereditati paternæ, maternæ & fraternæ renunciauit in genere, dicendo: Alles meines Vätterlichen/vnd Mütterlichen/auch Brüderlichen Erbs/per quam renunciationem omnino nihil quoad hereditatem fraternam exclusisse videtur. Qui enim totum vel omne dicit, nihil excludit. *l. Iulianus. de legat. 3.* Ex his patet, quod per illas generales dictiones, Brüderlichen Erbs/toti fraternæ hereditati renunciauerit, Ioh. Guilielmum minime excludendo in sua parte. Sub hac namque generali dictione, Brüderlichen Erbs/continetur tota hereditas omniū fratrum indifferenter, & per consequens Iohannis Guiliemi. Et posito genere po-

niture

nitur quælibet eius pars. *l. in generali. de verb. sign. if. l. in toto. de reg. iur. l. semper generalis us. co. tit. Cum igitur ipsa Felicitas tota hereditati in genere renunciauerit in fauorem duorum fratrum, ipsi fratres haud immerito totam occupauerunt hereditatem, vti suo iure, qua quidem occupatione nemini iniuriam fecerunt. *l. nullus videtur. de R. I. l. 3 §. istamen. de liber. hom. exhib. l. iniuriam. de iniur. l. cum creditor. de furt.**

Tertio, quod non præsumatur Felicitatem ad istam renunciationem dolo, vi aut metu inductam fuisse, præsertim cum ipsius consanguinei, & affines huiusmodi renunciationi interfuerint, vt ex tenore instrumenti constat. *Ibi.* Ich habe auch zu mehrer Befräftigung mit höchstem fleiß erbeten/ die jetzt obgenannte/ wolgeborne / auch Edle vnnnd Beste meine Herrn Schwäger vnd Bettern/ Herrn Christoffen / vnnnd Sigmunden von N. daß sie mit ihren eignen vnnnd angebornen Insigeln diesen Brieff verfertiget. Quemadmodum enim amicorum, & consanguineorum præsentia in renunciationib. inducit præsumptionem, quod non intercesserit dolus aut metus: ita in hoc casu eorundem præsentia suspicionem, si qua fuerat, tollit. Bald. & Salyc. *in l. transactionem. C. de transact.* Nam lex non arbitratur, illos curam suorum facile omissuros. *l. hac autem. §. 1. quib. ex caus. in possess.* Quo enim quisq; gradu coniunctior est, eo & magis amare procurareq; rem coniuncti præsumitur. *l. leg. Iulia. de testib.*

Quarto, quod ipsa Felicitas eandem renunciationem corporali coram suo iudice præstito firmavit iuramento, de quo verba sic sonant: Darauff hab ich an heut dato zu Straubingen/ vor dem Wolgebornen Herrn / Herrn Christoff/ Grafen zu N. auch den Edlen vnd Besten Herrn Sigmunden von N. Viskdomb zu Straubingen vnnnd andern meinen Herrn vnd Freundten/ mein rechte Hand/ mit dreien außgestreckten Fingern auß mein lincke Brust gelegt/ vnd mit Rath/ Wissen/ vnnnd Bey seyn / genamts meines Hauswirts Achetii von N. einen

Leiblichen Aydt zu Gott / vnnnd seinen Heiligen in diesem Brieff
 geschworen. Quamquam autem vulgatissimi iuris sit, quod
 pactum affirmatiuum de succedendo, tanquam contra bo-
 nos mores, nullius momenti sit. *l. pactum. C. de pact. l. fin. C.*
eod. l. stipulatio. de verb. oblig. quod procedit etiam si tale pa-
 ctum affirmatiuum de succedendo sit iuramento firmatum,
 cum sit contra bonos mores, inducat notam captandę mor-
 tis alienę, & auferat liberam testandi facultatem, *c. non est ob-*
ligatorium. de R. I. in 6. Gl. in l. si quando. §. illud. in verb. grauari.
C. de inoff. test. & communiter Dd. in d. l. fin. C. de pact. & in d.
l. stipulatio. tamen secus est in pacto negatiuo, scilicet de non
 succedendo, quod bene firmatur iuramento. *c. quāuis. de pact.*
in 6. Quia tale pactum de non succedendo non inducit no-
 tam captandę mortis alienę, nec tollit liberam testandi fa-
 cultatem, prout pactum affirmatiuum de succedendo. Hinc
 etiam est, quod iuramentum facit valere actum omni melio-
 ri modo, quo potest. *l. cum pater. §. filius matrem. de legat. 2. ibi.*
Bart. Et ideo facit valere renunciationem in vim pacti, quod
 ad ius de futuro porrigitur, & idem Alex. *in l. sed et si quis. §.*
quasitum. col. 1. si quis cautionib.

Quinto quod tales renunciationes, & pacta de non
 succedendo iuramento firmata, sint seruanda, ne sequatur
 periurium. *d. c. quāuis.* Nam clari iuris est, pacta inita nec
 dolo, nec contra aliquam iuris dispositionem, nec in frau-
 dem legis, seruari debere. *l. iuris gentium. §. prator ait. de pact.*
l. penul. C. de pact. Et accedit ad hoc, quod ait IC. *in l. 1. de pact.*
 sc. quod nihil magis congruat fidei humanę, quam ea, quę
 semel placuerunt, custodire. Facit bonus text. *in l. de constit. pe-*
cun. Sunt enim contractus, pacta & conuentiones iuris gen-
 tium, ideo ab omnibus obseruari debent. adeo quod licet su-
 premus Princeps sit solutus legibus. *l. princeps de legib.* tamen
 quia contractus & pacta sunt de iure gentium. *l. ex hoc iure. de*
iustit. & iure. Imperator ad obseruantiam eorum sicut quili-
 bet

bet priuatus tenetur. *tex. in l. Donationes quas Diuus. C. de donat. int. vir. & vx.* per quem text. ita decidunt Legistæ *in l. digna vox. C. de legib.* Canonistæ *in c. 1. per text. ibi. de probat.* per quem text. notat ibi Abb. idem esse in Papa. Si ista procedunt in summo principe, vt in Papa, vel Imperatore, multo magis procedunt in omnibus aliis inferioribus à Cæsare, & quod semel placuit, amplius displicere non potest, & contra factum proprium nemini venire conceditur. *l. post mortem. de Adopt.* quia quæ ab initio fuerunt voluntatis, ex post facto sunt necessitatis. *l. sicut. C. de act. & oblig.* Ea propter Felicitas non potest venire contra renunciationem & pactum de non succedendo, nisi velit incurrere periurium.

Sextò quod talis renunctio spontaneè, & voluntariè, imo etiam deliberatè nulla circumuentione interueniente facta fuit, *ibi. Verzeihe mich mit wolbedachtem Muth vnd zeitigem Borraht frey ganz vnbewungen.* Ergo ei volenti non est facta iniuria, *l. nemo videtur. de R. I. l. qui autem. §. præterea. Qua in fraud. credit. Bart. in l. quamuis. in fin. de in ius voc.*

Septimò filij Felicitatis non possunt materno facto contrauenire, ex cuius hereditate lucrum cœperunt. *l. ex qua persona. de Reg. Iur. l. cum à matre. C. de Rei Vendic. l. si ab eo. C. de negot. gest. l. si vxor. C. de bon. auct. Iudic. Phil. Decius consil. 184. in fin.* Igitur renunciationem maternam filij retractare non possunt.

Octauò quod iste furiosus nullam vnquam adiit hereditatem, quare ad alios nihil transmittere potuit. Quia hereditas non adita non transmittitur. *l. quoniam sororem. C. de Iure deliber.* Nemo enim plus iuris ad aliū transferre potest, quam ipse habet. *l. nemo plus iuris. de R. I.* At iste furiosus propter non aditam hereditatem nihil habuit. Ergo nihil ad alios transferre potuit: Si nihil transferre, nihil quoq; iure eius nomine peti potest.

Nono quod illi duo fratres fuerunt legitimi tutores Io-

hannis Guilielmi. Fratres enim minorenni in fratrum legitimi sunt tutores. *Institut. de Fiduciaria Tutel. l. aduers. C. de except.* Et isti duo fratres ipsi Iohanni Guilielmo praestiterunt alimenta, aliaque vitae adminicula. Quapropter si aliquid ex bonis paternis & maternis ad eum peruenerit, id ipsum ob praestita alimenta & onera, quae ipsi sustinuerunt, ad ipsos fratres, eorumque successores deuolutum esset. *l. secundum naturam. de reg. iur. l. 1. de institor. §. cum autem. Instit. de empt. & vend. l. 1. §. pro secundo. in fin. C. de caduc. toll. l. fin. §. pen. C. de furt.* Praefati fratres duo sustinuerunt onera, scilicet tutelae, & alimentorum. Ergo successores eorum etiam commoda sentire debent, retinendo relictæ Iohannis Guilielmi, & illa commoda nequaquam debent ad filios F. redundare, qui nulla onera propter Iohann. Guilielmum vnquam sensere. Nam qui non sentit onus, non sentiat commodum. *dictis iurib.*

Ex istis omnibus necessario sequitur, filios F. ab hereditate Iohannis Guilielmi posse excludi.

Histamen non obstantibus in contrarium est veritas, scilicet filios F. debere admitti ad hereditatem praefati Ioh. Guilielmi. Et primo quidem, quod Iohannes Guilielmus furiosus siue demens nunquam renunciauit hereditati paternae, nedum maternae, nec id eius fecerunt curatores, cum nullos habuerit, proinde mansit heres paternorum & maternorum bonorum. Et quod non mutatur, cur stare prohibeatur, *l. sancimus. C. de Testam. l. precipimus. in fin. C. de appellat.* Deinde iste filius tempore mortis patris fuit successibilis, imo per existentiam suitatis effectus erat heres patris. Ergo esse non desuit. *per regul. l. etsi. & l. ait praetor. §. sed quod Papinianus. de Minor. l. Gallus. §. & quid si tantum. de liber. & posth.*

Secundo quod Iohannes Guilielmus mortuus est intestatus, idque ex eo probatur, quod furiosi non habeant testamenti

menti factionem actiuam. *§. praterea. Instit. Quib. non est permiss. fac. test. d. l. furiosum. C. eod.*

Tertio quod præfatus Guilielmus decessit, nullis ascendentibus, & descendentibus relictis, sed tantum fratrum, & sororum filiis, propterea ipsius intestati bona iure successionis ad collaterales spectant. *vulg. Auth. cessante. Cod. de legit. hered.*

Quarto filij F. in hac sui auunculi successionem habent ius repræsentationis, & intrant in locum matris suæ præmortuæ. *§. reliquum. vers. huiusmodi. Auth. de hered. ab intest. & ibi Angelus in 3. notab. l. dicit, quod in collateralibus solum filius obtineat locum patris in successionem patrui carnalis, qui sit in tertio gradu, secus si agatur de succedendo aliis transversalibus in vltiori gradu, quia tunc filius in locum patris non surrogatur. text. in §. si verò. d. Auth.* Huc pertinet quoque constitutio Caroli V. Imperatoris Spiræ Anno 29. promulgata. His ita stantibus, sequitur filios F. debere necessario admitti ad hereditatem prædicti Iohannis Guilielmi.

Nec obstat, quod supra dictum est, furiosum nullo modo posse, vel hereditatem adire, vel bonorum possessionem agnoscere. Quia in eodem textu, ex quo hoc argumentum desumptum est, Imperator curatori furiosi necessitatem ad eundæ hereditatis si utilis sit imponit dicendo: Curatori autem eius damus licentiam (imo magis necessitatem imponimus) si utilem ei esse successionem existimauerit, eam bonorum possessionem agnoscere, quæ antea ex decreto dabatur. Ita est tex. in *l. cum furioso. §. nos itaque. C. de curat. furiosi.*

Secundo non obstat, quod dictum est, furiosum sibi commodum ex testamento acquirere non posse, cum careat consilio, & voluntate acquirendi. Nam etsi furiosus per se commodum ex testamento sibi acquirere non possit, tamen nihilominus patri suo necessarius heres existit, & per alium
acquiri

acquiri ei potest, & hoc interueniente iussu tutoris, vel curatoris. Gl. & tex in l. Antistius. §. fin. de acq. vel omit. hered. l. si per epistolam. cod.

Tertio minime vrget furioso siue dementi interdici administrationem tam à Iudice quam à lege. Quamuis enim ipsi interdicatorum administratio suorum bonorum, tamen ab eo non auferuntur bona, sed dantur ei curatores, qui administrationem habent, & tamdiu furiosus in curatione erit, quamdiu sanitatem receperit iuxta l. i. de Curat. furioso.

Quarto non obstat, quod dictum est, furiosos & mente captos, sic à natura natos, non succedere in feudis. Quia non debemus esse accusatores naturæ, quæ quosdam homines furiosos, mutos, surdos, claudos, cæcos, & id genus alios procreauit, quandoquidem non licet accusare naturam, secundum Gl. in l. maximum. §. qui cum tales. in verb. totos. C. de liber. præter. Nam tales nihilominus homines sunt, dummodo non existant monstrosi. Clari siquidem iuris est, quod diminutio vel ampliatio membrorum, vel etiam coarctatio organorum sensitiuorum, non mutat formam hominis, & quod tales non minus sunt filij, & liberi patris, quam nullum habentes defectum, dummodo non sint monstra, ad formam brutorum effigiata. l. non sunt liberi. de statu hominum. l. ostensum. & gl. verb. parte. de V. S. l. quod certatum. ibi, ad nullum declinans monstrum. C. de postb. hered. instit. Et talis defectus, siue deficiens usus rationis in furioso non impedit furiosum, quo minus in feudo succedat, cum possit etiam inuestiri. Zasius in Epit. Feud. in §. par. principal. Qui feud. dare vel accip. poss. c. i. An mutus, vel alius imperfect. feud. retinere. & ibid. Gl. docet, quod possit talis per substitutum seruire, & feudum retinere. Non enim refert à quo fiat, dummodo fiat, l. cum seruus. de verb oblig. l. quesitum. de seru. export. Hoc si non procederet, tunc omnia frustranea essent, quæ continentur in C. ff. & Instit. De Curator. furios. Super materia ista Jacob. de Aret. ait, mutum, vel aliter imperfectum succe-

succedere, & hoc vtilitate suadente receptum esse, ne languor animi damnum etiam in bonis afferat. *arg. l. iusto. §. eum qui. d. usurp. & usuc.* Et talem excusari, si Domino non seruiat. *arg. l. si quis graui. §. subuenitur. & §. agnoscitur. de SC. Sillan.* Cum ergo mutus, furiosus & aliter imperfectus per substitutum, hoc est, per Curatorem possit seruire: Ergo etiam potest succedere, quia pœnam non meruit. Non enim debet esse pœna, ubi delictum non est. *l. sancimus. C. de pœn. l. lege. 12. tabull. C. de legn. hered.*

Nec etiam mouet, quod quinto loco obiectum est, furiosum non posse facere testamentum. Licet enim furiosus, & mente captus, testamenti factionem nō habeat actiue, habet tamen passiuē. *Ludou. Roman. in l. Qui in potestate. de test. nec exheredari propterea potest. Bald. in l. Humanitatis. col. 4. C. de impub. & aliis substit.* Et potest pater omnino furiosum suum filium heredem instituere, & ei secundum formam iuris substituere, & si decedat pater ab intestato, hereditas deuoluitur ad filium furiosum etiam sui iuris constitutum. *Salic. in l. cum furiosus. §. si autem parentes. C. de curat. furioso.*

Præterea non obstat, quod sexto dictum est, furiosum siue dementem haberi loco mortui. Quia illud non dicitur de successione, sed de pœna delicti per furiosum perpetrati, ita scil. eum haberi pro mortuo, si aliquid fecerit, quod illud non imputetur ei ad culpam aut pœnam. *Iason in l. furiosum. C. qui test. fac. poss. l. pen. §. fin. ad l. Pompon. de Parricid. l. Diuus. de off. presid.* Vnde pati potest iniuriam, sed non facere. *l. illud relatum. §. 1. de iniur. l. ult. in fin. de adm. & peric. tutor.*

Septimo neuiquam obstat, furiosum & infantem non posse acquirere possessionem, &c. Nam etsi furiosus per se ex sua persona non possit acquirere possessionem: tamen illud potest fieri per ipsius curatorem. Et verum est, quod si furiosus cum auctoritate Curatoris ingrederetur possessionem, nihil acquireret, sed curator solus debet acquirere. *Iason. in l.*

1. §. *adipiscimur. de acquir. vel om. possess. num. 10. per l. 1. de bon. poss. furios.* Quia furiosus nullum negotium potest agere, etiam cum auctoritate curatoris, ut dicit *l. in negotiis. de R. I. & in §. furiosus. Instit. de inutilib. stipul.* Ratio est, quia quando animus acquirendi possessionem totaliter deficit, ut in furioso, qui æquiparatur dormienti & absenti, *l. 2. §. furiosus. de iure Codicill.* certè quia nihil potest fundari in persona furiosi, totum debet fundari in persona curatoris, & sic solus curator potest acquirere possessionem. Iason *d. l. 1. §. adipiscimur.*

Et quod Iohannes Guilielmus paternæ ac maternæ hereditatis capax fuerit, id ex eo probatur, quia clari iuris est, furiosum esse heredem necessarium, & suum, sicut infantem, qui nedum patri sed cuilibet alij ab intestato succedit, licet non habeat administrationem bonorum, sed datur ei curator. *l. 2. & ibi Bart. de curat. furios. l. cum furiosus. §. si autem parentes. C. de curator. furios.* Nam & sui heredes fiunt etiam ignorantes, & licet furiosi sint, heredes tamen possunt existere. Quia, quibus ex causis nobis ignorantibus acquiritur, ex his causis etiam furiosis acquiri potest, & statim morte parentis quasi continuatur dominium, & ideo nec tutoris auctoritate opus est pupillis, cum etiam ignorantibus acquiratur suis heredibus hereditas. Nec curatoris assensu acquiritur furioso, sed ipso iure. §. *sui autem heredes. Institut. de hereditatib. Quæ ab intest.* & ibi Aretin. dicit suum heredem statim post mortem parentis effici heredem etiam ignorantem, licet sit pupillus, vel furiosus, & sine auctoritate sui administratoris. Nulla præterea legere reperitur cautum, furiosos non debere succedere parentibus suis. Si igitur nulla lege cautum est, igitur nec nos debemus aliud de eorum successione in contrarium obicere, erubescens sine lege loqui. *l. illam. C. de collat. §. consideremus. in Auth. de Trient. & simiss.*

Euersis argumentis, super prima quæstione in contrarium

nium obiectis, iam alia super secunda cōfutanda occurrunt.

Nec obstat, quod primo dictum est, ipsam F. non solum paternæ & maternæ, sed etiam fraternæ hereditati vniuersaliter renunciaſſe, paciscentem de non succedendo fratribus, & eorum heredibus, possidentibus bona paterna & materna, quousque aliquis masculus per masculinam lineam descendens de familia Nobilium à N. in viuis superſtes eſſet. Nec etiam quod secundo loco obiicitur, ſc. quod toti hereditati paternæ, maternæ, & fraternæ renunciaſſet in genere, per quam renunciationē omnino nihil quoad hereditatem fraternam excluſiſſe videtur. Ad iſta namque duo argumenta reſpondetur, quod ipſa F. ſua tantum portioni hereditariæ, non etiam Iohannis Guilielmi renunciauit, & quod talis renunciatio non in genere, ſed in ſpecie duorum fratrum, Iohannis Georgij, & Iohannis Chriſtophori futuram ſucceſſionem reſpiciat, prout illud ex Inſtrumento Renunciationis apparet. Nach dem mir meine freundliche eheliebliche liebe Gebrüder / Hans Georg / vnd Hans Chriſtoff von N. zc. Et in ſubſequenti tenore, darauff ich mich dann zu Erhaltung vnd Auffnemen meiner vorbenannten lieben Brüder / vnd derſelben Eheleiblichen Manns Erben / in abſteigender Linien / dieweil einer im Leben auß ihnen allen geboren iſt / verzeihe. Et iterum gegen benannten meinen lieben Brüdern / Hans Georg / vnd Hans Chriſtoffen / vnd allen iren Eheleiblichen Manns Erben / zc. Hinc euidenter probatur, Iohannem Guilielmum cum ſua hereditaria portione huic renunciationi non eſſe incl-uſum, neq; Felicitatē ipſius ſucceſſioni vnquam renunciaſſe. Ea propter iſta renunciatio non poteſt extendi ad Iohannis Guilielmi ſucceſſionem, de qua nunquam fuit cogitatum. Quia tranſactiones, ſue renunciationes non extenduntur ad ea, de quibus non fuit dictum aut cogitatum. *l. ſi de certa. Cod. de tranſact. l. licet. Cod. de Iudic. Gl. inc. cum inter. extr. de Renunc.* cum actus agentium non operentur ultra

intentionem eorum. *l. non omnes. & ib. Dd. Si cert. petat. l. obligationum in fin. de act. & oblig.* Nec etiam obstat, quod dicitur de generali & vniuersali renunciatione facta. Nam in verbis superius ponderatis hereditas siue futura successio dicti Guilielmi non continetur. Ex generalibus enim verbis, *Brüderlichs Erbguts* / itum est statim expresse ad speciem personarum *Hans Georgen / vnd Hans Christoffen* / omisso Guilielmo. Quia ad hoc vt aliquid dicatur specialiter expressum, oportet, vt fiat digressio ad speciem, nec sufficit generaliter exprimere. Et quod successio Guilielmi in prædictis verbis generalibus non contineatur, pro fundamento præsupponendum est, quod ista renunciatio est stricti iuris, & in ea non veniunt, nisi quæ expressa sunt. Ludouic Roman. *consil. 168. in princ.* Philip. Decius *consil. 379. par. 3. incip. Requisitus pro consilio.* Vnde constat, quod de vi & proprietate verborum, quæ specialiter expressa sunt, in renunciatione, de qua agitur, hereditas dicti Guilielmi non comprehendatur. Quia renunciatio limitata in persona vnius ad hereditatem alterius non trahitur, vt tradit Roman. *d. cons. 168. l. in agris. de acquir. rer. domin. l. si ita stipulatus. §. Chrysogonus. de Verb. Oblig. l. si domus. de seruit. urb. l. suum. Cod. de iure deliber. l. cancellauerat. de his quæ in testam. delent. l. ita autem. de admin. & peric. tutor.* Huc pertinet quod expressum facit cessare tacitum. *l. cum ex filio. §. 1. de vulg. & pupil.* Verum in toto instrumento nusquam reperitur, Felicitatem successioni futuræ Iohannis Guilielmi renunciasse, cum ipsa in ipsius bonis nullum habuerit ius quæsitum. Nemo enim potest renunciare iuri nondum sibi competenti. *l. is qui. de acq. vel omit. hered. l. si ita scriptum. §. sub conditione. de legat. 2. c. Abbate. de sent. & re iudic. in 6.* Nec etiam potuit partem habere in bonis Guilielmi adhuc in vita existentis. Ergo non potuit ei parti, quæ non extitit, renunciare. Nam viuentis hereditas non potest adiri. *l. qui superstitis. de acquir. vel omit. hered.* & sic etiam
non

non potest repudiari Renunciatio porro, quantum ad Guilielmi personam, & eiusdem successionem spectat, in instrumento prorsus omissa est. Ergo pro omissa habetur. Quia casus omissus habetur pro omisso. *l. commodissime. de liber. & posthum. l. si cum dotem. in princ. solut. matr.* Nec obstat, quod per pactum ius etiam de futuro remittatur, quia illud verum est, quando constat de tali iure, quod remittitur, prout loquitur *l. i. C. de Pact.* Sed hic non constat ex instrumento renunciationis, quod ius hereditatis dicti Guilielmi remissum fuerit, ut iam demonstratum est. Sequitur ergo, quod prefati duo fratres, Iohannes Georgius, & Iohannes Christophorus, nullo iure occuparunt bona ipsius Iohannis Guilielmi, nec habent ullum legitimum titulum, siue donationis, siue ex ultima voluntate emptione, aut alio legitimo contractu. Iniuste igitur occupauerunt bona tertii fratris, quandoquidem viventis hereditatem non poterant adire. *l. 5. de hered. vel act. vend. lason in l. Gallus. §. quidam recte. n. 38. de liber. & posth. l. i. Pro herede.*

Tertio non obstat, quod dictum fuit, non præsumi Felicitatem ad istam renunciationem, dolo, vi, ac metu indutam fuisse. Filii enim ipsius de dolo, vi, aut metu, non conqueruntur, sed potius dicunt, totam rem inter ipsorum matrem & duos fratres fuisse actam ad tertium fratrem non spectantem. Priuatis enim pactionibus non læditur ius cæterorum. *l. Imperatores. de transact. l. si unus. de pact.*

Quarto non obstat, quod fuit obiectum, F. eandem Renunciationem corporali coram suo iudice præstito firmasse iuramento. Quia per illud iuramentum ea tantum confirmata sunt, quæ ad duos fratres spectabant, & in instrumento specialiter expressa reperiuntur. Ipsa enim iuravit, se nolle duobus fratribus eorumq; heredib⁹ masculis succedere, sed non iuravit, quod nollet fratri suo Iohanni Gulielmo succedere. Quare iuramentum non potest extendi ad terti-

um fratrem, cuius successioni non fuit renunciatum. Nam iura nolunt iuramentum extendi ad ea, de quibus non fuit cogitatum in iuramento, & quæ tunc nō extabant. Gl. & rex. *inc. inter. extr. de Renunc.* Quamvis etiam hoc pro Felicitatis filiis faciat, q̄ iuramentū & Renunciatio in dubio restringātur ad ius cōpetens, secundū tempus renunciationis, & ideo nō excludant aliquem à petitione, respectu iuris, post renunciationē, & iuramenti creati, seu quæsi, Abbas *in d. c. Bart. l. sed & si quis. §. quæsitum. in fin. vers. quæro. Si quis cautionib. l. fin. C. de nō nu. pec. l. fin. qui satisfacere cog. l. fin. in princ. ad Municipal. Bald. Fulgos. Angel. & Iason. d. §. quæsitum.* Et posito, quod ipsa Felicitas renunciasset successioni fratris Iohannis Guilielmi (q̄ tñ minime fecit) tñ renunciatio fuisset ipso iure nulla, cū iuri de futuro non possit renunciari simplici renūciatione. *l. si ita scriptū. §. si sub conditione, de legat. 2. nisi renunciatio talis fiat per pactū præsentis à præsentis, l. 1. iuncta Gl. magna post princ. ib. primo quia adhuc nō competebat. C. de pact.* Pactum enim requirit cōsensum duorū, sicuti quælibet conventio. *l. r. de pact.* At iste Iohannes Guilielmus mente captus, nō interfuit pacto, imo nec ob dementiam suam consentire potuit, nec habuit curatores ad hoc à iudice datos, qui suo nomine cōsensissent pacto. Et iuramentū ad plus nō extenditur q̄ extendatur virtus promissionis. Ita Angel dicit *in cons. 315. statuto cauetur, col. 1. Oldrad. cons. 238. Bald. cons. 29. lib. 3. casus vir donauit. Rom. cons. 269. Nō est dubium. in princip.* Vnde quia successio de futuro ipsius Guilielmi in instrumēto renunciationis omissa est, ille defectus per iuramentum suppleri non potest. Iuramentum n. non supplet defectū, quia id ipsum iuramentū non operatur ultra intentionem contrahentium Bald. *cons. 115. lib. 1. l. si quis inquilinos. §. ult. de legat. 1. l. adigere. §. fin. de iure patron.* Nec iuramentum auget obligationem, sed intra suos limites ea permanente addit religionis vinculum. Oldrad. *d. consil. 238. per l. Titius. in fin. ad SC. Trebell.* Deinde non mouet, quod iuramentum

non fuit valere actum eo modo, quo potest, quia id
verum est in eo, quod agitur, sed in presenti casu non agitur
de iure, quod in futurum de Guilielmi successione compe-
tet. Et natura iuramenti est confirmare, quod actum est,
non extendere.

Quinto non obstat, tales Renunciationes & pacta de
non succedendo iuramento firmata esse servanda, ne per-
iculum loquatur. Quia ipsa F. dum viveret nunquam venit
ad iuramentum, hoc in casu præstitum, neque filii ipsius
semperquam induxerunt animum huiusmodi iuramen-
to contraveniendi, sed potius ius illud hereditatis post de-
functam matrem de novo quæsitum retinendi, cui ipsa Fe-
licis nunquam in tota sua vita renunciasset, multo minus
idipsum iuramento firmasse reperitur.

Sexto non obstat, talem Renunciationem spontaneam
& deliberatam factam fuisse &c. quia quod ipsa F. voluntarie
in favorem fratrum suorum fecit, renunciando suæ portioni
ad conservationem familiæ, id non debet per captiosam in-
terpretationem in odium filiorum suorum redundare, ac si
ipsa etiam successioni tertii fratris renunciasset, quod mini-
me quidem factum est. Renunciatio enim non captiose in-
terpretanda. Schurzii. *consil. 96. centur. 1. l. cum Aquiliana. de
transact.*

Septimo minime obstat, filios F. non posse facto ma-
tris contravenire, ex cuius hereditate lucrum ceperunt. Non
enim contravenit facto materno, qui observat tenorem in-
strumenti Renunciationis; ad limites suos directo. Re-
nunciatio expresse directæ est ad duos fratres eorumque he-
redes descendentes, non etiam ad tertium fratrem: eam cum
filii observando sequuntur, facto materno non contraue-
niant. Quod vero ius suum de novo quæsitum in here-
ditate tertii fratris prosequuntur, id non ad illas partes re-
nunciationis spectat, quæ duos illos fratres, eorumque heredes con-

concernunt. Ergo &c. Nouis enim morbis emergentibus, nouo remedio opus est.

Octauo non obstat, istum furiosum nullam adiisse hereditatem, & propterea ad alios nihil transmittere potuisse. Iuris enim est manifesti, furiosum heredem patris, etiam non agnitam hereditatem transmittere ad heredem etiam extraneum, sed hereditatem extranei non. Angel. in l. Antistius. §. fin. de acq. vel. om. hered. not. in l. fin. §. tali itaq; ordinatione. C. de curat. furios. & ibi. Bart. in §. fin. autem. & tenet. Bald. in l. potuit. C. de iur. de liber. Et iste furiosus non fuit exheredatus à patre, cum exheredari non potuit. Bald. in l. humanitatis. vol. 4. C. de Imp. & aliis substitut. Ergo potuit ei succedere; vt necessarius & suus heres. d. l. cum furiosus. §. fin. autem. C. de cur. furios. Ad hoc facit quod fingitur etiam mortuo patre, dominium bonorum eius in vita fuisse apud filium, ita vt non opus sit noua aditione, & suitatis iure fingitur eadem persona cum patre, atq; hereditas etiam non adita transmittitur contra l. quoniam. §. fin. C. de iure deliber. text. sing. in l. 2. §. filium. Pro herede. Bart. d. §. dicit filium possedisse per fictionem. l. in suis. ibi quodammodo. de liber. & posth. l. fin. de bon. damnat. §. sui autem. Instit. de hered. quæ ab intest.

Nono non obstat, illos duos fratres fuisse legitimos tutores fratris sui Ioh. Guilielmi. Etiam si enim fuissent, tamen non legitime subierunt onus administrandæ tutelæ. Nam cuilibet tutori vel curatori, antequam se immisceat administrationi, debet à iudice decerni administratio, l. tres tutores. in fin. de admin. & peric. tuto. l. fin. §. illo procul dubio. C. Arbitr. tutel. At istis fratribus non fuit decreta administratio. Ergo nulla fuit.

Secundo, quod vnusquisque tutor, vel curator debet facere inuentarium antequam administret de omnibus rebus pupilli, seu adulti, adhibitis personis publicis. l. tutores. 2. C. de administ. tutor. l. tutor. in princ. ff. eod. Quod quidem habet locum

locum in omni tutore testamentario legitimo & datiuo, gl.
in l. tutores, communiter approbata in verb. personarum. in fin.

Tertio, quod tutores & curatores debent conficere libros Rationum, continentes specificè debita, & credita. *l. r. §. officio de tutor. & ration. l. Lucius. §. tutela. de administr. tut. eleganter Bart. in consil. 150. lib. 1. incip. cum prædicta examinarem, ubi tradit formam talis libri Rationum. l. antepen. de condit. & demonstrat. l. Neminem. C. de suscep. orib. præpositis. lib. 10.* At isti fratres nec inuentarium, nec libros Rationum confecerunt, imo nec res pupilli administrarunt, sed potius ipsius bona sine auctoritate Iudicis pro suis occuparunt, & detinuerunt sine legitimo titulo. Ex quo nec nomen tutoris, nec negotiorum gestoris, sed potius inuasoris, & detentatoris rei alienæ meruerunt, rem suam procurantes, cum tamen nemo alieno damno debeat ditari, *l. iure natura. de reg. iur.* Hinc isti fratres fuerunt malæ fidei possessores, scientes portionem hereditariam Iohannis Guilielmi non ad ipsos pertinere, & propterea eam nullo tempore præscribere potuerunt. *c. fin. & ib. Dd. inc. vigilant. de præscript.*

Nec obstat deniq; istos duos fratres Iohanni Guilielmo præstitisse alimenta, aliaq; vitæ adminicula. Respondetur n. quod Nutritoribus nec ciuili, nec honorario iure deferatur hereditas. *l. nutritoribus. & ibi. Bald. dicit iure nutritionis successionem non acquiri, & alito non succedere alentem. C. communia. de success. Bart. d. l. Nutritoribus. dicit, quod si iste, qui nutrit pupillum, ratione huius nutrimenti non potest vindicare successionem, multo minus ille, qui administrauit tantum patrimonium eius.*

Concluditur igitur ex præmissis omnibus, ipsum furiosum Iohan. Guilielmum tam paternorum, quam maternorū bonorum fuisse capacem, & Filios Felicitatis vigore præterita renunciationis nullo modo posse excludi ab hereditate d. Guilielmi.

*Ita ut supra deductum & conclusum est iuris esse
consului ego Martinus Pegius I.C. & Reuerendiss.
Archiepiscopi Salisburgensis Consiliarius. &c.*

CONSILIUM X.

IURIDICÆ FACULTATIS TVBINGENSIS.

*De intellectu clausula reservatoria renuncia-
tioni annexæ.*

Nach fleissiger Ablefung / vnd Erwegung aller Acten vnd
Astitaten, so in gegenwertiger Sach / von dem Edlen J.
von H. an statt seiner Hausfrauen Klägern an einem /
vnd dann von den Edlen W. von K. als beklagten anders theils /
ein reservirte vnd vorbehaltene in krafft einer Heuratsberedung
vnd pacti dotalis succession vnd zugang zu der Vätterlichen /
Mütterlichen / vnd Brüderlichen / mit sonderer condition vnnnd
beding renunciirten vnnnd verziegen Erbschafften belangend / am
Keyß. Cammergericht eingebracht vnd ergangen seyn / befinden
wir dieselbig sehr zweiffelich / disputierlich vnnnd also beschaffen /
dß sie sich ohne sondere weitleufftige deductiō, vnd außführung /
nicht wol will decidiren, vnd erördern lassen. Jedoch so wollen
wir vns / so viel immer möglich / der fürze befließen vnnnd die hinc
inde von beiden theilen weitgesuchte vnd zu der Sachen vndienst-
liche oder zum wenigsten vnerhebliche argumenta vnnnd behelff
stillschweigend umbgehn / vnd allein die ansehnlichste / vnnnd für-
nehmste disputirn, vnnnd demnach vnser rathsam Gutbedüncken /
vnd endliche Meinung subiiciren vnd anzeigen.

Vnd läst sich zwar anfänglich die sach dermassen ansehen /
als wann die vñ obgedachtem Juncfern J. von H. wider W. von
K. einbrachte klag in Rechten einigen grundt / vnd bestand nicht
haben kündte / vnnnd daß derwegen obgedachter beklagter von sol-
cher solle ledig erkennet / vnnnd gesprochen werden / Auß vrsachen
daß

daß klagender Juncker an statt seiner Hausfrauen einer Erbschafft/ in krafft einer Heurats abredt/ so zwischen weilandt dem Edlen N. N. in Aufsteuerung seiner Tochter M. klagenden Junckers Frau Schwiger seeligen / vnd dem auch Edlen N. N. ergangen/ sich annasset / nemlich nach dem solch Heurath sonderlich abgeredt/vnnd beschlossen sey worden / daß ehrngeda chte Tochter M. nach empfangnem Heuratsgut sich aller irer Väterlicher/Mütterlicher vnd Brüderlicher Erbschafft verzeigē solle / solang von N. N. absteigender linie Mannliche Eheleibliche Erben im leben/vnd vorhanden seyn werden / Wo aber sich begeben/dz dieselbige alle tods verschieden/daß sie M. vnd ihre Erben/ zu allen iren Väterlichen vnd Mütterlichen auch Brüderlichen zufallenden Erbschafften/vngeirret beschehenes verzigs ein freye zugang haben solle/ vnd aber jüngst N. der letzte seines Väterlichen Stammens tods verfahren sene/daß ihme an statt/vnnd in Namen seiner Hausfrauen weylandt N. seligen Erb/vnd Verlassensschafft zu gebü. endem theil zugestellt werde / so doch/ wie es sich ansehen leß/durch solche Heuratsgeding vnd Abredung niemand kein Erbschafft verlassen/noch verschafft mag werden.

Pactum namq; hereditas non datur, sed testamento, l. hereditas. C. de pact. conuent. l. pactum. de pact. l. ex eo. C. de inutil. stipul. Dicuntur enim huiusmodi pacta contra bonos mores, & proinde merito reprobata. l. pacta. C. de pact. Et inducunt votum captandę mortis. l. fin. C. eod. Item tollunt liberam testandi facultatem, quam tamen tolli non decet, l. si fratres. §. idem respondi. Pro Socio. Late Alex. Iason Curt. & Cagnol. in l. fin. C. de pact. vbi hanc communem sententiam esse testatur, quod videlicet eiusmodi pacta nec iuramenti adminiculo sustineri possint. Idem probant Anchor. cons. 403. n. 2. Socin cons. 74. n. 2. lib. 3. Decius cons. 63. sub fin. Zasius cons. 1. n. 16. cum seqq. lib. 2.

Gesetz aber/daß solche Heuratsgeding / in welcher fünffziger Erbschafft halben disponirt wird / in Rechten zulässig vnnd

N m ij

besten

bestendig seyn solte / so möchte man doch sagen / daß klagender
 Juncker disfalls obangezogener Heuratsabredung sich im wenigste
 nichts zubeheiffen / noch in krafft derselben etwas an statt vnd von
 wegen seiner Hausfrauen zubegehren habe. Dann wann man
 die Wort des Verzigs mit fleiß besihet vnd erweget / so befinde
 sich in denselben klar vnd offenbahr / daß weylant M. ihr / auff
 den fall ihr geliebter Juncker vnd Vatter M. vnd alle seine
 Mannliche Eheliche Leibs Erben / alle todts verfahren solten /
 widerumb ein freyen Zugang zu irem Vätterlichen / Mütterli-
 chen vnd Brüderlichen Gut vorbehalten hat. Ibi: Was sie zu
 Vätterlichem / Mütterlichem vnd Brüderlichem gut Gerechtig-
 keit hat oder haben möchte / welche wort / wie es sich ansehen läßt / vff
 diesen gegenwertigen fall sich nit wollen andeuten / noch ad apti-
 ren lassen. Diweil einmal nach Absterben N. von N. sein Erb-
 schafft auff beyde seine hinderlassene Söhne / so jeso leztlich ver-
 sto. ben / gefallen vnd kommen / sie auch dieselbig adirt, vnd würck-
 lich eingenommen haben / vnd also damit vnd dardurch die Vät-
 terlich Erbschafft iren Namen vnd würckung verloren / vnd mit
 der Sönen patrimonio confundirt, vnd ihr eigen gut worden /
 auch nach ihrem Absterben nicht mehr für Vätterliche /
 sonder für ihr der Söhne eigne Erbschafft zu achten / vnd
 zuhalten ist / vnd demnach jetzige Fraw Klägerin nicht ihr
 Brüderlich gut / sonder ihrer Fraw Mutter M. Bruders /
 nemlich Juncker N. des lezten des N. stammens verstorben
 Gut vnd Erbschafft auffricht / vnd begert / welches den worten
 der Heurats Notul vnd Abred gänzlich zu wieder seyn scheint.

Cum enim certi iuris sit, hereditatem patris aditam per
 filios desinere esse patris & incipere filiorum esse hereditatem,
l. sed si plures. § filio. de vulg. & pupill. Bart. l. fin. in princ. ad Tertull.
Bald. l. 1. col. fin. de acquir. rer. dom. Alex. & Moder. l. 1. §. veteres. de
acquir. poss. Rom. cons. 40. n. 2. Aretin cons. 161. late Socin. cons. 74.
col. 2. vol. 4. verba sane pacti dotalis, q̄ hoc casu de paternis &
fraternis bonis loquuntur & disponunt, minime videtur inten-
 tionem

tionem Aëtriciis suffragari. Cum enim ea non sua paterna, aut fraternalis, sed aui N. & auunculi N. bona, & hereditatem petere videatur: Cuius tamen aui bona & hereditas iam olim additione per Guilielmum filium facta desiere, & in proprium ipsius patrimonium sunt redacta. Quia igitur à verbis contractuum & pactorum recedi non debet. *l. quicquid astringenda. de verb. oblig. l. fideiussores. §. pro Aurelio. de fideiuss. l. cum precibus. C. de probat. Bald. consil. 343. col. 1. part. 1. Crauet. consil. 105. n. 2. vol. 1.* & cui verba dispositionis non conueniunt, nec dispositio congruere intelligitur, *l. ita autem. de administr. tutor. l. 4. §. toties.* & ibi Dd. *de damn. infect.* videtur sanè prima facie dicendum, Aëtricem in præsentis causa succumbere, Reamque partem omnino ab eius intentione absolui debere.

Vnd ob man gleich diesem zu wider anziehen / vnnnd sagen wolte / wie daß die Fraw Klägerin nicht für ihre Person / sonder vermittelst / vnnnd an statt weyland ihrer Fraw Mutter selig / in Krafft vielmals angezogner Heurats Abredung / die Vätterliche vnd Bräuderliche Erbschafft begehren thäte: So mag man doch darauff antworten / nach dem ihr Fraw Mutter vor N. N. ihrem Bruder mit Todt abgangen seye / dz sie den in der Heurats Abrede außgedingten / vnd zu der Vätterlichen Erbschafft vorbehaltenen Fall nicht erlebt / vnd daß sie derwegen auch keine weitere Berechtigung auff ihr Tochter jetzige Klägerin transmittirt habe / oder transmittiren könne. Cum enim hereditas patris K. nunquam fuit delata filiae M. superstiti fratre G. iuxta tenorem pacti dotalis, videtur sanè dicendum, quod ad ipsius filiam Annam nulla ratione transmitti potuerit. Hereditas enim nondum delata nō transmittitur, *l. ventre. de acquir. hered. l. cum antiquioribus. C. de iur. delib. Alex. in l. si auus. C. de lib. præter. Bald. consil. 132. col. 2. par. 2. Socin. consil. 10. num. 3. vol. 3.* Da man dann weiter fürgeben vnd sagen wolte / wo gleich sie die Fraw Klägerin zu vielgedachter Vätterlichen Erbschafft iure transmissionis kein Zugang nicht habe / daß sie doch für ihr eigen Person /

Person/vnd also ex persona vnd an statt ihrer verstorbenen Frau Mutter zu solcher Vätterlichen Erbschafft kommen/vnd dieselbige anfordern / vund erlangen möge/so mag man darüber antworten/nach dem A. jetzige Frau Klägerin zur Zeit N. N. ihres Anherren noch nicht im Leben gewesen sey / daß sie deswegen für keine Erbin seiner Verlassenschafft geachtet vnd gehalten / noch auch zu derselbigen zugelassen werden könnte. Deficientib. enim masculis nō veniunt nepotes ex filia ex propria persona, nisi tempore mortis aui fuerint nati, vel saltē cōcepti. *l. i. §. si quis. Vnd. cognati* Bart. *ad d. l. fin. ad SC. Tertull.* vbi Bart. verba faciēs de eiusmodi statuto, quod videlicet filia dotata nō succedat, quousq; supuixerit aliquis masculus, *sub n. 3.* in hęc verba scribit: Retento, *inquiens*, statuto, q̄ dicit quousque: Quæro qd si filia decedat anteq̄ frater moriatur? an poterunt heredes eius filia adire hereditatē fratre mortuo? Respōdeo, siquidē volunt adire ex p̄sona matris nō possunt. Quia cū hereditas matri nō esset delata, nō potuit transmittēre, nec ius qdē deliberandi. *l. cū antiquiorib. C. de iur. delib.* Si vero volunt adire ex p̄sona p̄pria, possent nati tempore aui. *d. l. i. §. si quis. vnd. cogn.* Ex quib. Bart. verbis hic casus omnino videt̄ decisus, vt videlicet Anna actrix, q̄ tempore mortis aui N. nondū fuit nata, nedū etiā concepta, ad eius successionē nō videatur admitenda. Nam etsi Bart. *citato in loco* de statuto loquatur, tamen idem omnino dicendū esse videtur in pacto, in quo disponitur, quod fœmina nō possit succedere, quousq; superest filius masculus, veluti in p̄senti pacto dotali dispositū esse legitur. Statuta. n. cum pactis conuertibilia esse dicunt̄, nulla diuersitatis ratione id impediēte. *l. non impossibile. cū not. per Dd. de pact. Gl. in Rubr. C. de decr. Decur. lib. 10.* Signor. de Homod. *consil. 245. col. 2. Zas. cons. 1. n. 31. lib. 2.* Cui adstipulat̄ & id q̄ Bart. *in d. l. fin. §. fin.* scribit, q̄ videlicet eiusmodi verborū tenor, filia dotata nō succedat, quousq; superuixerit masculus, eundē effectū habeat, siue à lege, statuto, vel testatore, aut cōtrahentib. profe-

profertantur. Quibus omnino consequens esse videtur, hac proposita facti specie, qua pacto dotali cautum comprehensumque legitur, filiam M. dotatam patri non posse succedere, quouique superuixerit ex eo natus masculus, Margaretha mortua, filiam Annam, tempore mortis aui nondum conceptam nedom natam, non posse ex persona eius propria ei succedere, & ad paternam hereditatem, verbis pacti dotalis incertum casum reseruata m peruenire.

Nach dem auch Frau M. von irem Juncker Vater N. N. fl. Heuratgut empfangē / vñ darauff sich Väterlicher / Mütterlicher vñ Brüderlicher Erbschafft vermittelst Ends verziehen vnd begeben hat / so läst es sich ansehen / daß weder sie noch ihre Erben was weiters vñ mehrers an die Väterliche Erbschafft zu begehren vnd zu fordern gehabt / noch auch jeko haben könden. Quando, n. filia renunciat paternę hereditati ob dotē, q̄ à patre accepit, intelligitur sane contemplatione legitimę suę portionis in hereditate paterna sibi debita renūciationē fecisse, vt quia dos in locū legitimę succedere eiq; commensurari atq; exæquari solet. Vnde eiusmodi renunciatio tam filię, quam ipsius liberis, nō virtute simplicis renūciationis, sed virtute successionis, vt quia mater partem suam in hereditate paterna iam accepisse intelligitur, obesse & obstare dicitur. Bar. l. 1. §. Qui habebat. 3. q. de bon. poss. contr. Tab. Bald. l. pactum. C. de collat. l. huiusmodi. §. si Titio. l. duobus. vbi Alex. de legat. 1. pulchre Rober. Maranta in disp. 10. nu. 40. Late Decius cons. 181. nu. 6. & 7. Et quidem hoc casu filię à patre dotatę omnis incongruę atq; incompetētis dotis querela adimitur, vt quod pater pro pietate paterni nominis pro filia consilium cœpisse, atq; dotem genero atq; facultatibus parem dedisse præsumitur. Paul. de Castr. cons. 275. n. 6. par. 1. pulchre Decius cōs. 26. n. 2. & 3. & cōs. 89. n. 4. vbi multa iura & rationes hui⁹ rei cōgruētes videre licet.

Weiter nach dē die Wort in vielgedachter Heuratsberedung auff weiland M. jehiger Frau Klägerin Mutter applicirt wordē / nemlich / was sie zu Väterl. Mütterl. vñ Brüderl. Gut Gerech-

eigheit hat / oder haben möchte / so möchte man anfänglich sagen vnd darfür halten / nach dem solche Condition vnd Anhang in jr der Fraw M. Person / zusambt der andern angehenckter Condition, so N. N. vnd alle seine Mannliche Leibserben abgangen / hätten sollen adimplirt werden / vnd aber in der Fraw M. Lebzeiten solches nicht beschehen / daß die erste Condition erloschen wäre / daß nemlich ihr Fraw M. einige Gerechtigkeit oder Forderung an ihr Vätterlich Gut gebührt habe / vnnnd daß demnach nunmehr in ihrer Erben jetziger Fraw Klägerin Person solche Condition nicht fündte verificirt vnd erfüllet werden.

Verba enim illa in pacto dotali posita, si quid iuris Domina M. ad aliquam nominatarum hereditatum habebit, aut habere poterit, conditionem introducere videntur. Relatiuum enim *quod*, iunctum verbo futuri temporis, conditionem inducit, *l. Stichus. de legat. 1.* Quia igitur Domina M. dum in humanis fuit, nullum ius in bonis paternis propter existentiam fratrum masculorum heredum competiit, aut competere potuit, sicq; conditio in eius persona non est impleta, videtur sanè dicendum eiusmodi conditionem ad filiam heredem Annam minimè transire, nec in eius personam adimpleri posse. Iure enim proditum est conditiones adiectas personæ sub nomine proprio ad heredes nō transire, neq; in eorum personis posse adimpleri. *l. cum ita. de cond. & demonstr.* Vbi conditio dandi certæ personæ, nomine proprio nuncupatæ, non debet impleri in persona heredis illius primo decedentis, nisi appellatiuo nomine fuerit nominatus. *l. qui liberi. §. hæc verba. & Dd. ib. de vulg. & pupill. Bald. in l. ven. n. 32. C. de condit. insert. pulchrè Paris consil. 57. n. 10. part. 3.* Et generaliter traditum est, conditiones in forma specifica adimplendas & ad vnguem custodiendas esse. *l. Manius. l. cui fundus. de cond. & demonstr. & Decius consil. 542. n. 7. Jacob. Ph. Port. consil. 8. n. 10. vol. 1.*

Zu dem dieweil außser den einkommnenen Actis bekannetlich

lich vnd offenbahr/das̄ weiland G. der letzte diß Stammens/bey
den 40. Jahren seines Juncker Vattern Erbschafft rühiglich
besessen vnd innen gehabt / vnd ihme niemandts einigen Eintrag
daran gethan hat / so läßt es sich ansehen / als wann er solche Erb-
schafft rechtmässig præscribirt habe / vnd das̄ vermittelst solcher
p̄scription die Fraw Klägerin von irer Anforderung wol köndte
abgetrieben werden. Hereditatis namq; petitionē, quæ aduer-
sus pro herede vel p̄ possessore possidentes exerceri possit,
p̄scriptione longissimi tēporis, sc. spacio 30. annorū summo-
ueri, nemini incognitū est, l. hereditatis. vbi Dd. C. de pet. hered.

Vnd da man gleich dieser præscription zuwider fürgeben
wolte / nach dem weiland G. gleich von Anfang / als er sich mit
vnd neben seinem Bruder seines Vatters Erbschafft immiscirt,
dieselbige adirt, vnd vielgedachte seine Schwester Fraw M. in
Krafft obgemelter Heurats Abredung davon außgeschlossen/vñ
dessen gute Wissenschaft gehabt habe / das̄ auff den Fall er ohne
Männliche Eheliche Leibs Erben Todts verfahren solte / sie sein
Schwester M. in ihrer Vätterlichen Erbschafft wider ein Re-
gressum vñ Zugang habē werde/dz er demnach vmb solcher Wis-
senschaft Willen malam fidem gehabt / vnd solche zum Theil jr
M. hinderfällige Erbschafft nicht habe können noch mögen præ-
scribiren, vnd pleno iure an sich bringen. Dann man hierauff
sagen vnd antworten möchte / nach dem viel namhafte / vnd an-
sehnliche Juristen der Meynung seyen / das̄ in Fällen durch ein
statut vnd consequenter durch Pact vnd Geding / welches / wie
hieoben gemelt / einem statuto verglichen wirdt / ein Tochter nach
empfangenem Heuratgut von der Vätterlichen Erbschafft / mit
der Condition vnd Anhang / solang Männliche Eheliche Erben
vorhanden seyen / außgeschlossen wirdt / die also verstanden vñnd
gehalten werden solle / dz nemlich wann zur Zeit des̄ Vatters Ab-
sterbē ein Sohn vorhanden seye / der sich i Erbschafft vnderneime /
vnd also in Krafft vorgehenden Pacts vñ Geding sein Schwe-
ster außschliesse / das̄ hinfüro / weder solcher Schwester noch ihren
An Kindern.

Kindern einiger Zugang mehr zu solcher Väterlichen Erbschafft gestattet werden solle/vnangesehen/das gleich nachgehens des solcher ihr Bruder oder desselbigen Sohne/ohn Mannliche Eheliche Leibs Erben verstürben.

Etsi enim G. ultimo huius familiae obici possit, cum propter notitiam pacti dotalis, cuius vigore, eo sine herede masculo decedente, sorori M. pro sua portione ad hereditatem paternam patefieri debeat aditus, in mala fide fuisse constitutum, atq; ob id hereditatem paternam minime praescribere potuisse. *c. possessor.* & ibi Dynus *in d. de Reg. iur. c. fin. extr. de praescrip.* Tamen haec obiectio facili & expedita responsione dilui posse videtur, in hoc atq; id genus similibus casibus, ubi statuto cautum, vel pacto comprehensum legitur, Quousq; donec, quandiu Masculi supersint, foeminam non succedere, quod foemina per superexistentiam vti vocant Masculi semel exclusa perpetuo maneat exclusa, etsi deinceps heredes masculi sine masculis decesserint. Sic enim ex facto consultum respondisse Collegium Senense, referente Bald. *in l. s. auus. C. de liber. prater.* & Collegium Paduanum, teste Angel. *in l. ei qui soluend. de heredo. instit.* Quorum sententiam non leuioribus aliquot iuris aequitatisq; rationibus subnixam esse videre licet apud Socin. *cons. 63. nu. 14. usq; ad fin. vol. 1.* Quamuis igitur aliorum Dd. sententia, diuersum existimantium, & crebrior fortassis, & verior etiam nonnullis videri possit, iurisque error praescriptionem impedire dicatur, *l. nunquam. de usucap.* Id tamen minimè locum obtinere, quando scil. error ex valde dubio perplexo atq; intricato iure, multum variantibus Interpretum sententiis, emergit. Eiusmodi enim errorem iustum censi, errori q; facti adaequari, atque ob id praescribendi iustam praebere causam *c. cum de lectus* cum notat. Gl. & Dd. *verb. constitutum, extr. de consuet. Panor. in c. de quarta. extra. de praescrip. Bart. & alij in l. cum prolatis. de Re Iudic. Paul. de Castr. in l. Celsus. de usucap. Alex. cons. 92. sub fin. lib. 10. Fr. Curt. cons. 71. n. 15. Socin. d. cons. 63.* Quibus omnibus consequens est, G. rectè heredi-

hereditatem præscribere potuisse, eiusq; heredē filiam ream, vel solius huius præscriptionis ope, tutam atq; securā videri.

Ferner befindet sich auß den Actis lauter vnd klar / dz eben auch dieser streitigen Sachen halber N. N. der klagenden Frawen M. Jhr. Eheman Juncker Wilhelm von N. zu Wirzburg vnnnd Anspach mit Recht ersucht hat / vnd daß nach langgeübter Rechtsfertigung letztlich mit Recht erkant worden / dz Juncker Wilhelm Jhr M. vnd Jrem Eheman nichts nit schuldig vn̄ von Jrer Frawen M. Anslag vnd Anforderung ledig gezehlet vnd erkent worden / dz auch solche sententia in rē iudicatā kōmen vnd gangen seye / derhalben es sich ansehen läßt / als wann beklagter Theil sich vermittelst solcher in Jhr Krafft vnnnd Wirckung ergangener Vrtheil adminiculo exceptionis rei iudicatæ gegen der jetzigen Fraw Klāgerin wol defendiren vnd beschützen kōndte.

Res. n. iudicata dicitur, q̄ finem controuersie pronuntiatione iudicis accepit, q̄ vel cōdemnatione, vel absolutio- ne contingit *l. 1. de Re Iud.* Merito igitur, q̄ cōtra iudicij aucto- ritatē conuenitur, suffragio exceptionis rei iudicatæ defen- dendus videtur. *l. 1. § 2. C. de re iud.* Et res iudicata pro veritate haberi solet. *l. res iudicata. cum notat.* per Dec. *de Reg. Iur.* atq; ex- ceptio rei iudicatæ dicit̄ esse litis finitæ. Decius *cons/ 436. n. 21.*

Zu dem vnd vber das alles dieweil G. ein Testament gemacht / vn̄ in demselbigen seine eygne hinderlassene Tochter Fraw Mariā jetzige Beklagtin zu einer Erbin eingesezet / sie auch solche erbschafft in Krafft Testamēts adirt vn̄ angenom̄ē hat / so möchte mā sagē / dz solch väterlich Gut vn̄ Erbschafft Jrer genthum̄ wor- dē / vn̄ dz sie d̄ Fraw Klāgerin nichts darvō zugebē schuldig were.

Constat enim, heredes per aditionē hereditatis, rerū he- reditariarū acquirere dominiū, q̄ sine ipsoꝝ facto, & volun- tate ad alios non est transferendū, *l. cū heredes. cū notat.* p Dd. maxime Alex. *nu. 5. de acq. p̄ss. l. id quod nostrū.* vbi Decius *de R. I.*

Solches alles aber / so biß anhero noch d̄ lāng vermeldt / vnd angezogen ist / auch wol noch weiter möchte fürgebracht werden /

vnangesehen/halten wir nach Gelegenheit vnd Vmbständen gegenwärtiger Sachen bey vns darfür / daß Frau A. die Klägerin ihrer für vnd eingebrachten Klag im Rechten gegründet vnd befestiget/vnd daß beklagte Parthey derselbigen gemess ihz der Klägerin zu condemniren sene.

Dann wann man die Wort vielgemelter Heuratsberedung/vñ dessen darein einuerleibte Verzig mit fleiß besicht/vñ gründlich erweget / so befindet sich außser denselben hell / lauter vnd klar/ daß weylant Frau Margretha anderer Gestalt / vnd weiter nit für sich vnd ihre Erben/sich irer Vätterlichen/Mütterlichen Erbschafften verziehen vnd begeben hat / dann so lang von irem Junccker Vattern N. N. Mannliche Eheliche Erbē vorhanden/vnd im Leben seyn werden. Dann ob gleichwol nicht eben diese Wort/wie solches der beklagten Parth Aduocat hefftig vrgirt, vnd darauff dringet/in pacto dotali gesetzt seyn/ nemlich ich N. verzeihe mich meiner Vätterlichen/Mütterlichen vnd Brüderlichen Erbschafft/so lang von meinem lieben Junccker Vattern Mannliche Eheliche Erben vorhanden seyn werden: So ist/vnd wird es doch für gnugsam gehalten / dz gleichförmige vñ verba equipollentia darin gefunden werden/welche in effectu eben solchē Verstand in sich begreiffen vñ mit sich bringē. So man nur die verba formalia diß Inhalts(dz M. sich verzeihe alles vnd jeglichs ihres Vätterlichen/Mütterlichen vñ Brüderlichen Erbs vnd Guts/es were dann sach / daß jr Junccker vnd Vatter N. N. vnd seine mannliche Eheliche Leibs Erben alle ohne Eheliche Mannliche Leibs Erben abgangen/vnd nit eheliche Mannliche Leibs Erben hinder jnen verlassen/ so soll ihr der Margreth/vnd jren Erben der Verzig keinen Schaden bringen) mit fleiß er weget / kan man mit feinem Grundt anderst sagen noch fürgeben/dann daß solche Wort diesen vñ dergleichen Worten æquipolliren / vñ soviel im Verstand mit sich bringen/nemblich ich N. verzeihe mich meiner Vätterlichen / Mütterlichen vnd Brüderlichen Erbschafft / so lang von meinem lieben Juncckern vnd Vattern Mannliche Eheliche Erben vorhanden seyn werden.

Intel.

Intelligentia enim dictorum ex causis est assumenda dicendi, quia non sermoni res, sed rei est sermo obiectus. Et nihil obstat narrandi diuersitas, vbi eadem dicuntur, neq; verbum ex verbo, sed sensum ex sensu transferre oporteat, quia plerumque dum verborum proprietas attenditur sensus veritatis amittitur. *c. intelligentia. cum 2. §. qq. extra. de vers. signif.* Et in terminis pactorum dotalium, nostra ætate nominis & famæ celebritate notissimus Iurecōsultus Carol. Molyn. in *co. sil. 15. num. 21.* respondit, intellectum verborum pacto dotali comprehensorum non ab eorum formula, sed à mente sumendū esse, vbi alios etiam à se citatos videre licet.

Auß welchen Worten dann schließlich / vnd vnwidersprechlich folgt / nach dem sie Fraw Margreth anderst / vnd weiter nicht ihres Vätterlichen / Mütterliche vnd Brüderliche Erbs vnd guts sich verziegen / vnd begebē habe / dann so lang von irem Juncfern Vätertern manliche Leibs Erben vorhanden / vnd im leben seyn werden / daß nun mehr nach Juncfer G. als des letzten des Vätterlichen Manlichen Stammens / absterben irer hinderlassenen Tochter Anna / jetziger Fraw flägerin / an ir Fraw Mutter M. statt zu gebührender portion Beylande N. N. verlassenschaft vnd gut ein Zugang gelassen / vnd gestattet werden soll.

Crebrior enim est Dd. opinio, vt si iure municipali aut statuto cautum extet, fœminam non succedere, donec, quousque vel quandiu Masculus superfit, quod nullo amplius masculo superuiuente, exclusio euanescat, fœminaq; ad successionem redintegretur, quasi vi, & potestate eiusmodi verborum, donec, quousq;, quandiu & similium, non simpliciter absolute & proprie, sed ad tempus tantum censeatur exclusa, & remota, vel potius suspensa. Ita in terminis declarat & decidit Bart. in *l. fin. §. fin. ad S. C. Tertull.* Bald in *tit. episc. vel Abb. §. 1. in vsib. feud. & in auth. sed etsi quis. C. de secund. nupt. Castr.* Salyc. Alex. in *l. 2. C. de liber. prat.* Angel. & Immol. in *l. ei qui soluendo. de hered. instit.* Iason in *l. Gallus §. & quid*

si tantum. num. 88. de liber. & posth Bald. Castr. *in l. si quis posthumus §. si quis filium. eod. tit.* Anchor. *consil. 220. per tot.* Bald. *consil. 43. par. 2.* Fulgos. *consil. 8. col. 2.* Socin. *consil. 10. per tot. & consil. 76. col. 2. vol. 3.* Aretin. *consil. 144. col. 2.* Vbi dicit quod ista opinio iam diu est ab omnibus approbata. Decius *consil. 87. in prin.* Abbas *consil. 92. col. 2. part. 2.* Marian. Socin. *in consil. 92. nu. 13. cum seq. vol. 1.* vbi attestatur hanc opinionem diu approbatam, & receptam, in practica, quam in consulendo sequi debeamus. Ac licet præfati Dd. vt eos allegauimus, tantum in terminis statutorum de eiusmodi successionem disponentium loquantur: tamen id rectissime etiam ad pacta extendi poterit, quæ cum statutis dicuntur conuertibilia citatis inibi iurib. & quoniã magis vrgent & probantur quæ in iure nostro ad speciem directa, q̃ quæ per generales regulas conclusa sunt, p̃inde adducimus ex facto consultũ ita in materia pactorum dotalium respondisse Aym. Crauet. *cons. 127. n. 12. vol. 1.* & Claud. Cantiuncul *cons. 19. n. 9.* vbi dicit, exclusionẽ temporalem in pactis dotalibus non esse trahendã ad perpetuam. Quod aut pactum dotale hoc casu à domina M. interpositum, ad eius quoq; filiam A. heredem præsentẽ Actricem spectet, eiq; prodesse debeat, nulla potest esse iusta dubitandi ratio. Cum iuris sit notissimi, contractus & pacta etiam ad heredes transire, item quod in dubio omnia videantur realia & non personalia. *l. iuris gentium. §. pactorum. de pact. l. si pactum. de probat. l. stipulatio ista. §. sic autem. l. quicquid. de verb. oblig.*

Es seyn auch die in vielgedachtem Heuratsbrieff gesetzte Wort/ibi in gleicher weiß / als ob sie ganz vñd gar nicht verzeihen hette/ wol zu ponderirn, vñd zu erwegen. Et virtus termini ad quem fit æquiparatio, transfusa intelligitur in terminum æquiparatum Bart. *l. 1. de legat. 1.* Bald. *l. omnia priuilegia. C. de episc. & cler.* Proinde cum hodie nullus amplius superstes sit masculus, res perinde eo loco habenda sit atque si Renunciatio à domina Margaretha nunquam fuisset interposita,

posita, quo casu sane cum ea vna cum fratribus, atque fororibus tempore mortis patris superstitibus, & pro portione virili succedere potuisset, nemini dubium esse potest, ea ante obitum patris defuncta, hoc ius consequendi eiusmodi portionem ad filiam A. heredem praesentem actricem transmisisse.

Es bringen auch noch weiter diese in der Heurats Notul begriffenewort in effectu ein solche condition mit sich / welche condition / dieweil Juncker G. der letzte des Stammens / ohne manliche eheliche Erbē verstorbe / adimplirt, vnd erfüllet ist / so solle von rechts wegē jr der Fraw M. Tochter A. jetzige klägerin zu solcher Erbschafft an statt jr der Mutter für jr angebur zugelassen werde.

Dispositio enim conditionalis conditione impleta æquiparatur dispositioni puræ *l. potior. §. 1. Qui potior. in pign. l. fin. §. Titius. de vulg. & pupil. subst. Bald. & Iason in l. quoties. de verb. oblig. l. cedere diem. de ver. sign.*

Zu dem wann mā ansehē will / warum vnd auß wz ursach Fraw M. sich nachempfangnē N. Gūlden Heuratgut irer Vätterliche / Mütterlichen vnd Brüderliche Erbschafft verziegē vnd begeben habe / wird man anderst nit sagē können / dann dz solches einig vnd allein zu Erhaltung des Adelichen Mannlichen Stammens deren von N. beschehen sey. Dieweil dann nun alle von N. mit todt abgangen / vnd die ursach des gethanen Verziegs dardurch erloschen ist / so folgt dz auch der Effect vnd die würckung gefallē *Socin. consil. 28. num. 26. vol. 4. Fr. Curt. cons. 40. nu. 3. & cons. 80. nu. 2. l. pronuntiatio. in fin. & l. familia. de V. S. Bald. in l. maximum. C. de liber prater. Castr. in l. si vero. §. de viro. solut. matrim. Cessante igitur causa cessat dispositio, & quælibet dispositio regulari debet à sua causa. l. cum pater. §. dulcissimis. de legat. 2.*

Vnd irret diesem allem zu wider nicht / was hieoben vermeld worden / dz durch Heurats Pact kein Erbschafft vermacht werden könne / dann solches allein zuverstehen / da jemand durch Pact / oder geding / von allem seinem oder mehrertheil seiner güter erblicher weiß disponirt, vnd in solche ihm Erben instituiert vnd

ein

einsehe. Nun ist aber in vnserm fall allein vñ einer gewissen portion etlicher güter contracts vnd pacts weiß verordnung geschē. Pactum super certis rebus saltem, & non super tota hereditate factum non improbatur. *l. legem. C. de pact. l. 2. C. de donat. quæ sub modo l. ult. de usu & usufr. & ibi. Br. Decius consil. 225. n. 4. Crauet. consil. 19. n. 17. vol. 1.* Et in contractibus quoq; fieri possunt substitutiones de certo genere bonorum. *l. ut heredibus. de legat. 2. l. quoties. C. de donat. Bald. consil. 249. col. 2. par. 2. Crauet. d. consil. 19. num. 8. Castr. consil. 347. nu. 2.* Deinde respondemus, illud quod obiectum est non obtinere in pacto reseruanda successionis, pulchre Zasius in *l. stipulat. o. nu. 18. de verb. oblig.*

Es hindert auch nicht/das nachgehends die Vätterliche vnd Mütterliche Erbschafft auff Fray W. Gebrüder gefallen/vnd also mit ihrem patrimonio confundirt, vnd ihr frey eigen gut worden. Dann hierauff zu antworten/dz gedachte Erbschafft auff die zween Brüder nicht ganz vollkommenlich oder absolute, vnd pleno iure sonder mit dem anhang gefallen vnd kommen ist/das auff den fall der Mannliche Stamm solte abgehn ihr Schwester Fray W. widerumb ihren freyen zugang haben soll / eleganter Anchor. *consil. 220. num. 2. vers. non o' stat.* Quæ enim tempore suspenduntur, eo finito, ad naturam suam redeunt.

Es kan auch weiter obangeregte vnser Decision durch diß nicht angefochten werden/das Fray W. den in der Heurats Abredt bedingten Fall nicht erlebt / vnd derwegen kein weiter Ge- rechtigkeit auff ihre Tochter transmittiren können/cum hereditas nondum delata non transmittatur.

Primo enim responderi potest, foeminam temporali- ter exclusam, vel potius suspensam, hoc ius, quod sibi com- petit, masculis videlicet non amplius superstitibus, ad suos heredes transmittere, late Bald *consil. 69. in secundo dubio. par. 1. & in consil. 426. fere per tot. par. 3. Anchor. d. consil. 220. nu. 3. ad fin. usq.* Iason *consil. 105. col. pen. lib. 4.* Deinde cum in nostra hypo-

hypothesi pactum intercefferit, ideo istud ius conditionale debetur in vim pacti, & censetur transmissibile. *text. in §. ex conditionali. Instit. de verb. oblig.* Ita ex facto consulti responderunt Socin. *cons. 147. n. 14. vers. 2. vol. 1.* Crauet. *cons. 127. num. 12. vol. 1.*

Es hat auch ferner einigen grund nicht / daß fürgeworffen ist wordē / Nach dem jetzige Fraw Klägerin zur zeit ihres Anherrens absterben noch nicht in Mutterleib empfangen / viel weniger im Leben gewesen / daß sie derwegen für kein Erbin desselben Guts geachtet werden könne. Ad hanc obiectionem respondemus, Nos non versari in terminis statuti, de quo Dd. *in dictis locis* loquuntur, sed in terminis pacti, quę hoc in casu, quod ad ius succedendi attinet, longo inter se interuallo distare solent. Nam pacta etiam ad heredes transeunt in infinitum, maxime cum heredum in iis expresse fiat mentio, *l. heredis, & l. sciendum. de verb. sign.* Bart. *in l. Titius. de suis & legit.* Socin. *cons. 10. n. 7. vol. 3.* consequens est, non solum natos verum etiam nascituros contineri, & ad hereditatem aui admittendos.

Deinde responderi potest etiam in terminis d. statuti, Nepotes ex filia Auo ex propria persona posse succedere, licet tempore mortis aui nondum fuerint concepti, nedum nati. Quamuis enim, cum simpliciter vocantur cognati, vel illi de familia à testatore ad aliquod fideicommissum itantum admittantur, qui reperiuntur de familia tempore mortis ipsius testatoris. *l. cum ita. §. in fideicommissio. de legat. 2.* Tamen quando fideicommissum est conditionale, sufficit quem esse cognatum, vel de familia tempore adimpletę conditionis. Ioh. Andr. *in Addit ad Specul. rubr. de Testament. vers.* Item Lambertinus & proinde sufficit etiam filiam Annam tempore adimpletę conditionis fuisse natam: eleganter Socin. *consil. 10. n. 12. vol. 3.*

Es ist auch diesem nicht zu wieder daß Fraw M. zum Heirathgut N. N. Gülden empfangen vnd darauff die verziej gethan
Do habel

habe / daß ihr Frau Klägerin deshalb kein Anforderung mehr gebüre. Nam responderi potest, iura ad hoc supra citata locū obtinere in casu quo filia confitetur se accepisse dotem congruam, & quod nihil vnquam amplius, nec per se, nec per heredes suos petere velit, Dec. *consil.* 18. n. 6. & 7. Marant. *d. disput.* 10. in princ. Aliud est in nostro casu, quo renunciatio certis quibusdam finibus & limitibus legitur circumscripta, vltra quos extendi minime debet. Ita in terminis Bald. *consil.* 437. col. 2. part. 1. Castr. *consil.* 86. n. 4. part. 1. Aretin. *consil.* 161. nu. 3. Crauet. *conf.* 42. n. 2. vol. 1.

Es thut auch zur Sachen gar nichts / daß die Wort in dem Heuratsbrieff (was sie Frau N. zu Väterlichem / Mütterlichem / vnd Brüderlichem Gut für Gerechtigkeit hat) ein condition mit sich bringen / welche bey ihr Frau M. lebzeit nit erfolget seye / vnd nunmehr in ihrer Tochter Annæ Person nicht könne verificirt werden.

Nam huic obiectioni paucis respondetur, negando videlicet quod eiusmodi verba conditionem inducant. Et si enim Relatiui, quod adiunctum est verbo futuri temporis, natura sit facere conditionem, *l. si quis arbitrat.* & ibi Zasius *de verb. oblig.* quando tamen iungitur verbo præsentis temporis nunquam facit conditionē, sed demonstrationem, Bart. *in l. 1. n. 28. de condit. & demonstr.* Cum igitur in præsentī pacto dotali dicatur, was sie M. für Gerechtigkeit hat / eiusmodi verborum formula nō conditio, sed demonstratio significatur. Neq; mouere debet, quod adiicitur, oder haben möchte. Quia secundum materiam subiectam hæc verba necessario ita accipienda sunt, non vt conditionem sed vt demonstrationem iuris indubitate competentis præse referre videantur. Cū n. alias etiam per verbum, Si, q. expressam conditionem facit, *l. si Titio. quand. dies legat. ced.* Bart. *in l. 1. n. 7. de cond. & demonstr.* secundum materiam subiectam conuentio pura intelligatur. *l. muto, §. sub conditione. de Tutel. l. si decem.* & ibi Dd. *de verb. oblig.*

Multo

Multo magis per verbum relatiuum, quod tacitā conditionem inducit, teste Bart. *d. l. i. n. 30.* si id subiectæ materiæ ratio exigat, conuentio pura intelligi debet, ne plus videatur tacitum quam expressum. *l. ad certum locati.* Bald. *in l. certi conditio. si cert. petat.* Alex. *consil. 54. n. 11. lib. 4.*

Et posito citra tamen præiudiciū veritatis, verba illa esse conditionalia, was sie M. für Gerechtigkeit hat / oder haben möchte / tamen certum est hanc conditionem etiā ad heredē dominæ M. videlicet A. præsentē Atricem transire potuisse. Nam quod supra in contrarium allegatū est, conditiones adiectas personis certis ad earū heredes non transire, locū obtinere intelligitur in eiusmodi conditionibus, quæ cōsistunt in potestate contrahentis, vel in potestate eius, cui apponitur conditio. Aliud est in conditionibus casualibus, quæ pendent ex aliquo euentu. Nam in contractibus implementum conditionum, quæ ex euentu pendent, transmittuntur ad heredes Bart & alii *in d. l. si decem. de verb. obl.*

Es irret auch gar nit / was hieoben der præscription halbe vnd bona fide præscribentis ist angezogen worden. Dann nach dem wede Frau M. noch ire Erben / zuvor / vnd ehe jr lieber Juncker Vatter / deßgleichen seine Söhne alle ohne mannliche Eheliche Erben verstorben seyn / in krafft viel angezogner Heuratsabrede etwas begehren / noch fordern haben können / so kan / vnd mag man wider sie einige Verjährung / vnd Præscription, nit allegieren noch anziehen.

Quia non valenti agere non currit præscriptio, *l. i. C. de Annal. Except. l. i. in fin. C. de bon. mater. l. cum notissimi. §. illud. C. de præsc. 30. vel 40. an.* vbi est text. quasi in terminis nostris, q̄ vult, q̄ in obligationibus in diē, vel sub cōditione, q̄ fiūt p̄ cōtractū p̄scriptio nō accipiat initiū nisi postq̄ dies vel cōditio aduenerit. Et ratio ē, vt ibi Bald. & Salyc. dicit, q̄a impedito agere nō currit p̄scriptio. Quod adeo p̄cedit, vt si etiā statutū p̄cile induceret p̄scriptionem, tamē non haberet locū in eo, q̄ agere

non posset. Quia illa Regula: *Quod non valenti agere non currat prescriptio*: est naturalis. Quia ubi non est negligentia ibi non debet esse poena, Bald. in *Auth. Nisi tricennale. in princ. C. de bon. mater. Curt. iun. consil. 181. n. 5. cum seq. Crauet. consil. 116. n. 8. vol. 1. Mar. Anton Natta cons. 437. n. 5. cum seq. ubi plura ad hanc rem accumulatur, Tom. 2.*

So viel dann die fürgewendte Exceptionē rei iudicatæ besorgen thut/nach dem N. N. der Frau M. Eheman/ ante conditionem deficientium masculorum adimpletam, weyland N. N. den letzten diß Stammens/diß falls rechtlich ersucht / vnd aber derwegen nichts erlanget / sonder der Richter ihne absoluiert / vnd ledig gezelet hat: So kan jetzt nach Absterben / sein des letzten diß Stammens vnd Namens / der jetzigen Frau Klägerin solche except. Rei Iudicatæ mit keinem Grund noch Bestandt fürge worffen / noch auch sie dardurch von irer Klag vnd Anforderung abgetrieben werden.

Quoties enim Reus absoluitur, ob id, quod actor ante diem, vel conditionem adimpletam egit, adueniente die, vel conditionis euentu, exceptio Rei iudicatæ minime obstare intelligitur. *l. grege. §. fin. de pignor. l. bouem §. penul. de edilit. Edict. Panor. & alii Canonistæ in c. aduersario. extr. de Except.*

Es ist auch lezlich diß obgesakter vnserer Decision nicht zu wieder daß angezogen worden / wie der letzte des Stammens vnd Namens ein Testament gemacht vnd hinterlassen / vund in demselbigen sein einige Tochter jetzige beklagte zu einer Erbin instituiert vnd gesetzt / vnd daß sie auch solche Erbschafft in krafft angezogenen Testaments adiret vnd angenommen habe.

Dann hierauff mit kurzem vnd gutem grunde geantworte mag werde / daß / nach dem vorgedachter N. der letzte diß Stammens vund Namens nicht befugt gewesen sey / durch ein Testament / oder in andere weg etwas in jetzt der zeit streitigen / vund in krafft vielgemeldten Heurat Notuls / auff den bedingten fall / der Frau M. vnd ihren Erben hinderfälligen portionen vund theilen

theilen zu disponiren vnd zu ordnen/vnd solche jemandts anders zuverschaffen/vnd zuuermachen/das solch Testament/vnnd darinnen begriffene Institution vnnd Erbsak/auff diese hinderfällige/als frembde Güter/nicht könne gezogen vnd verstanden werden.

Manifesti enim iuris, institutionem simpliciter factam de bonis non continere, neque includere bona restitutioni subiecta atque alienari prohibita. Bart. in l. codicillis. §. instituto. de legat. 2. Bald. in l. 1. C. quæ res pignori oblig. poss. Alex. consil. 16. n. 4. & consil. 168. n. 6. lib. 2. Decius consil. 378. in princ. Vt enim unusquisque de suis propriis bonis, & non alienis (si testari velit) heredes sibi instituere cogitur. l. 1. cum not. per omnes Dd. de Testament. Paris. consil. 26. n. 17. part. 2. Ita etiam heredibus institutis non aliena sed propria bona reliquisse præsumitur, atq; intelligitur, vt patet ex citatis supra Dd. consil. atque responsis.

Vt supra conclusum, atq; decisum est, ita nos Decanus, & Dd. Iuridicæ Facultatis in inclyta Tubingensi Academia sentimus, ac iuris esse dicimus, saluo tamen unuscuiusq; rectius, ac melius sentientis iudicio, in cuius rei fidem publicum Facultatis nostræ sigillum appendi curauimus. Actum in consilio nostro die 14. Mensis Augusti Anno Redemptoris nostri 1578.

LAVS DEO.

00 3

INDEX

INDEX
RERVM ET VERBORVM IN HOC
OPVSCVLO CONTENTORVM LOCVM.
PLETISSIMVS, IVXTA ORDINEM
alphanumeric congestus.

A.

- A**bdicatio non operatur in eo, q̄ nobis delatum non est. 243
- Abdicatio vnius iuris non produci-
tur ad aliud. 31
- Absolutio an peti possit. 176
- Absolutio ad effectum potest im-
petrari, etiam aduersario non ci-
tato. 177
- Absolutio debet fieri causa cogni-
ta. 231
- Absolutio male petita nihil prodest
177. contra transactionem iura-
tam difficulter datur. ibid. sine
causæ cognitione obtenta est
nulla. ibid.
- Absolutionem propter dolum aut
læsionem enormem filiæ an pe-
tere possit. 174
- Absolutione quando opus sit.
126
- Acta iudiciorum requirunt scri-
pturam. 194
- Actorum præsentia non inducit
consensum etiam tacitum partis
12
- in Actis iudicii quod non reperitur
non factum dicitur. 194
- Actio semel extincta non resuscita-
tur. 219
- Actio an competat iudicio non-
dum instituto. 12
- Actio omnis quatenus tollatur. 179
- Actiōni & liti renunciare differunt
76
- Actiōnes suas remittentibus non
est dandus regressus. 258
- Actus in ciuitate gestus non præsu-
mitur metu factus, nisi probe-
tur. 168
- Actus, qui fit in executionem alte-
rius præcedentis dispositionis
principalis, non ampliat illam.
136
- Actus naturæ quod repugnat, nec
iuramento, nec vllō consensu
partium validatur. 246
- Actus agentium non operantur vl-
tra intentionem eorum. 268
- Actus iureiurando firmati an sine
inexpugnabiles. 177
- Actus consistentes in facto fortio-
res sunt ad declarandam volun-
tatem alicuius, quam actus ver-
bi. 139
- Adire qui non potest non videtur
nolle adire. 245
- Aditio hereditatis incertæ an lo-
cum habeat. 243
- Aditione noua, mortuo patre, opus
non est. 108
- Administratio bonorum furioso si-
ue dementi interdicitur. 255
- Affectus paternus omnem aufert
suspicionem. 173

Aff.

INDEX.

- Affinia dominio.** 38
- Agentium actus nunquam operantur ultra eorū intentionē.** 135
- Agnationis ius pacto renunciari nō potest.** 31
- Agnatus potest renunciare iuri succedendi in feudo sine pacto.** 149
- Agnitio debiti interrumpit præscriptionem.** 192
- Agrium, quem in emphyteusim accepit, an deferere possit colonus, domino inuito.** 75
- Alienari prohibita in præiudicium liberorum nec iuramento alienari possunt.** 221
- Alienatio prædiorum minoris iure publico introducta est.** 29
- Alienatio minoribus maxime curatorum habentibus non permittitur.** 26
- Alienationi bonorum minoris adiungendus curator.** 167
- Alito an succedat alens.** 273
- Aliud administrare, aliud donare.** 26
- Aliud est iurare, aliud promittere loco iuramenti.** 199
- Allegationibus renunciari potest.** 79
- Amicorum præsentia in renunciationibus inducit præsumptionē quod non intercesserit dolus aut metus** 259
- Amicorum interuentus omnem præsumptionem fraudis excludit.** 138
- Ampliatio membrorum non mutat formam hominis.** 264
- Angariarum ius potest remitti.** 34
- Anima rebus omnibus est anteferranda.** 177
- Animæ utilitas qualicunq; rei temporalis præferenda.** 164
- Animus execrantis lites honestus & laudandus.** 172
- Antecedente destructo sequitur destructio consequentis.** 207
- Appellationi potest renunciari in causis civilibus, non vero in criminalibus. §1. minor an possit renunciare.** ibid.
- Argumentum à cessante causa, vel ratione pacti, vel statuti, in iure procedit.** 93
- Auctoritas iuxta rationes multum valet.** 99
- Auctoritas transactionum non est minor, quam rerum iudicatarum.** 146
- Auctoritas iudicis omnem solennitatem superat. 173. omnem fraudis suspicionem excludit.** ibid.
- est loco decreti.** ibid.
- Auxilia iuris ex benignitate concessa an requirant specialem renunciationem.** 49
- B.**
- Bartolus de renunciatione iuris futuri trimembrem distinctionem facit.** 30
- Beneficium datum ignoranter decepto non datur iuranti.** 205
- Beneficium fideiussoris an possit renunciari.** 22
- Beneficium commune cessionis aduersus carcerem omnibus competit, nisi ei renunciarint.** 79
- Benefi-**

INDEX.

- Beneficio omni renuncians & beneficio renunciationis renunciare censetur.** 22
- Beneficio fideiussorum renunciari an possit.** 22
- Beneficia vniuersa ex quadam benignitate, non ex stricto iure emanare solent.** 10
- Bona à furioso non auferuntur, sed dantur ei curatores.** 264
- Bona à patre semel ad fratres delata amplius esse paterna non videntur.** 64
- Bonorum nomine feuda proprie & stricte non continentur.** 22
- Bonis paternis auctis post renunciationem filia, an ipsa augmentum petere possit.** 62
- C.**
- Canones vim, metum, dolum & fraudem æquiparant.** 112
- Carcer est species seruitutis.** 79
- Casus omissus habetur pro omisso.** 269
- Causa efficiens in contractibus duplex.** 210
- Causa materialis in contractibus est res in contractum principaliter deducta.** 217
- Causa finali cessante cessat dispositio.** 93
- Causa finali cum actu siue contractu deficiente, actus vel contractus ipse deficit.** 223
- Causæ rescindendæ renunciationis quatuor.** 87
- Causæ quatuor in pactis, contractibus &c. obseruandæ.** 209
- Cautiones de sistendo interpretationem recipiunt ex mente prætoris.** 21
- Certioratio non præsumitur.** 160
- Certioratio non præsumitur.** 160
- Certioratio in minore & muliere non requiritur.** 179
- Certioratio in minoribus & mulieribus quoad iusiurandum nõ requiritur.** 172
- Certioratus renuncians, sed ex falsa causa procedens, non valet.** 123
- Cessionis duo effectus.** 79
- Chronicorum libri fidem faciunt.** 232
- Clausula, cum omnibus iuribus, restringitur ad ea, quæ sunt de natura contractus.** 155
- Clausula præcedens est maioris efficaciam ad determinationem sequentium, quam sequens ad determinationem præcedentium.** 135
- Clausula opposita in pacto præcedenti quatenus intelligatur repetita in sequenti.** 141
- Clericus factus statim coram seculo quoad feudalia pro mortuo habetur.** 237
- Clerici pactum vt conueniantur coram iudice laico improbatum.** 13
- Comites tres iuramenti.** 122
- Commodi mihi cum alio communis renunciatio an valeat.** 26
- Concepti post mortem primi acquirentis in bonis veniunt.** 214
- Concessio gratiosa stricte intelligenda.**

INDEX.

genda. 232 Condictioni indebiti, & sine causa, an possit simpliciter renunciari. 68 Conditio appositae in praecedenti pacto, in sequenti quando repetita censetur. 133 Conditio adiecta institutioni intelligitur repetita in legato eidem relicto. 135 Conditione cessante cessat & ipsa dispositio. 138 Conditiones in forma specifica adimplendae & ad vnguem custodiendae sunt. 280 Conditiones adiectae personae sub nomine proprio ad heredes non transeunt, neq; in eorum personis adimpleri possunt. 280 Confessio confirmat obligationem. 12 Confessio a reo, absente actore facta, non valet. ibid. Confiscatio bonorum an praedi- cet filio post mortem. 221 Coniecturis in clatis non est opus. 219 Coniuncti praesumuntur scire facta defuncti. 175 Conscientiae verborum decipulis non sunt grauandae. 181 Consensus ubi deficit nihil agit iuramentum. 215 Consensus patris an filiae renun- ciationem confirmet. 54 Consentiens in laesionem enor- miter laesus non dicitur. 176 Consolidatio patrimonii an cursu	longissimi temporis praescriba- tur. 91 Consuetudo non praesumitur, sed probanda est. 197 Consuetudine an abrogari possit ius. 52 Contractus contra prohibitionem legis inutilis est. 203 Contractus a minore gestus vt vali- detur, quid requiratur. 180 Contractus inter minorem & tuto- rem prohibitus. 127 Contractui cuilibet tacite quaedam insunt conditiones legitimae. 212 Contractus sunt de iure gentium. 260 Contractus, facta, conuentiones sunt iuris gentium, ideoque ab omnibus seruanda. 145 Contractus ex parte consensus pec- cantes iuramento quare non co- firmentur. 215 Contractus ex conuentione legem accipiunt. 135 in Contractibus non minus causa verborum quam causa ipsa spe- ctanda. 142 Contrahens contra leges est in do- lo. 169 Contrahens cum adolescente vix consumpturo dolose dicitur fa- cere. 119 Contrahens cum minore est in ma- la fide. 119 Conuentio de haereditate viuentis an valeat. 10 Conuentiones inter alios factae aliis neq;

INDEX.

- neque profunt, neque nocent
189
- Copula, *Et*, ponitur inter diuersa.
96. non potest stare respectiue,
sed ampliatiue. ibid.
- Cordis & oris conformitas in iura-
mento esse debet. 203
- Creditor an ex conuentione ingre-
di possit propria auctoritate. 20
- Creditor suo arbitrio sine iussu præ-
sidis non potest pignus auferre. 21.
- Curator, adhibitis personis publicis
inuentarium debet facere de o-
mnibus rebus pupilli antequam
administret. 272
- Curatori, antequam se immisceat
administrationi, debet à iudice
decerni administratio. 272
- D.
- Damno alieno nemo debet ditari.
273
- Debitori in pecunia credita datur
exceptio nō numeratæ pecuniæ
65
- Decreto iudicis interueniente o-
mnis suspicio fraudis & metus
tollitur. 128
- Defectus omnis, iuramento præsti-
to, suppletur. 205
- Defectum ætatis remittens num vi-
deatur alios defectus remittere.
128.
- Deficientibus masculis quando ve-
niant nepotes ex filia? 278
- Dei nomen vbi non invocatur an
proprie sit iuramentum. 181
- Denunciatio in euictionibus est ne-
cessaria. 74
- Dictio, *omnino*, est præcisa, & quid
significet. 106
- Dictio generalis, *Brüderlichen
Erbs*, continet totam hæredita-
tem. 258
- Differentia inter possessionem &
dominium. 31. inter vitium na-
turale & accidentale. 25
- Diminutio membrorum non mu-
tat formam nominis. 256
- Discrimen inter prodigum & mino-
rem. 165
- Dispositio patris nulla in feudis an-
tiquis filiis præiudicat. 222
- Dispositio quælibet intelligitur cū
clausula, *Rebus sic stantib.* ibid.
- Dispositio quibus prodesse debeat.
94
- Distinctio inter renunciationem
simplicem, & qualificatam. 243
- Distinctio inter iuramentū vi extor-
tum & metu coactum. 168
- Dolus volenti quatenus inferatur.
116
- Dolus dupliciter consideratur. 168
- Dolus quando reipla interuenit iu-
rumentum nullum est. 120
- Dolus purgatur per maturam deli-
berationem intermedii tempo-
ris. 173
- Dolus circa immoderata gesta de
facili præsumitur. 121
- Dolus à iuramento exceptus esse
debet. 117
- Dolus

INDEX.

Dolus in renunciatione facile præsumitur.	116	Donationem simplicem in re immobili minor facere non valet.	128
Dolus ex proposito.	122	Donationes per superuenientiam liberorum ipso iure in totum reuocantur.	218
Dolus ex proposito quando interuenisse dicatur,	169	Dos iusta quæ	52
Dolus ex proposito & re ipsa æquiparantur.	120	Dos in locum legitimæ succedit.	21
Dolus ex enormi læsione præsumitur in minore commissus.	120	Dos filia fit patrimonium. 58. olim cur non imputata fuerit in legitimam.	63
Doli ratione quod nullum est iuramento confirmari non potest.	117	Dos an cedat in locum legitimæ. 52.	53
Doli exceptio an excludat restitutionem ob grauissimam læsionem.	78	Dotis causam deteriore facere non licet.	653
Dolo deceptus non consentit.	158	Dotem oportet esse sufficientem & legitimam.	109
Dominium probare quando non opus sit.	230		
Dominium semel per susceptionem liberorum apud donatarium extinctum semper extinctum esse debet.	220	E.	
Dominium bonorum etiam patre viuentis penes filium fuisse fingitur.	272	Ea quæ ignoramus renunciare non possumus.	204
Donans vel remittens alicui promotori aliquid pro consequendo beneficio illa donatio vel remissio est colorata & simoniaca.	223	Ea quæ per errorem fiunt sponte non dicuntur fieri.	125
Donatio ob læsionem non rescinditur.	197	Eius est nolle, qui potest & velle.	126
Donatio semel extincta non conuallidatur.	219	Educatio liberorum est de iure naturali.	226
Donatio non præsumitur.	150	Emphyteusis iure civili renunciari non potest inuito domino.	40
Donatio inofficiosa an rescindatur.	62	Emphyteusis Domino certis de causis committitur.	75
		Emphyteuta triennium cessante soluere canonem, an valeat pactum cum Domino de eo non expellendo inuito.	75
		Error consensum aufert.	123

INDEX.

Euangelio tanquam creaturæ non iurandum.	166	pax sit.	255
Exceptio nihil aliud est, quàm actionis exclusio.	76	Feudo seruire non valens non succedit in eo.	256
Exceptio firmat regulam in casibus non exceptis.	133	Feuda in petitionem hereditatis an veniant.	22
Exceptionis non numeratæ pecuniæ vsus est in mutuo.	61	in Feudis antiquis acquisitis per antiquos, qui post eos veniunt, non possunt aliis eorum successoribus præiudicare renunciando.	214
Exceptionis renunciatio in scribendo instrumento valet.	13	Fideicommissum relinqui potest per vnumquodq; verbum significans sensum voluntatis.	98
Exceptioni non numeratæ pecuniæ debitor an possit renunciare.	61	Fideicommissum inducitur ex solis coniecturis 98. fit ab eo qui intestatus moritur.	ibid.
Exceptionum renunciatio generalis desistendo quatenus valeat.	20	Fideicommissum an renunciatione generali comprehendatur.	62
Exceptionum omnium generalis renunciatio an valeat.	78	Fideicommissum reciprocum.	9
Exceptionibus quibus renūciari nō possit.	78	Fideicommissum inducitur ex solis coniecturis.	98
Executio non minima pars est iudicii.	79	Fideiussor renunciens beneficiis fideiussoriis generaliter ad Hadriani beneficium non admittitur.	22
Expressum facit cessare tacitū.	268	Fides vera in principe instar luminis fulget.	145
F.		Fides bona principaliter & omni tempore ad legitimam præscriptionem requiritur.	192
Factum contra proprium nemini venire conceditur.	261	Fidem fallere graue est.	145
Facta non præsumuntur, sed probantur.	160	Filia maternorum bonorum domina potest ea patri vel cui velit fratri donare, reliquis omnibus exclusis.	83
Facta ab vno alteri neq; profunt neque nocent.	83	Filia renunciens vtrum faciat partem nec ne, & cui accrescat eius renunciantis pars?	238
Familia aliqua an certas sibi successionis leges, à iure communi & regulis successionum exorbitantes, præscribere possit.	233	Filia	
Fauori singulari non nisi specialiter renunciatur.	50		
Feudum prælegare vni ex filiis patet quatenus possit.	206		
Feudi paterni furiosus quatenus ca-			

INDEX.

- Filia non nisi specialiter doti renun-
ciat. 21
- Filia quæ excluditur propter maf-
culos an circa dotalia pacta ius
succedendi sibi reſeruare poſſit
92
- Filia in bonis patris viuentis nullū
ius competit. 197
- Filia renunciante hereditati patris
nulla accepta dote, an ni-
hilominus ob iusiurandum talis
renunciatio valeat. 53
- Filia in renunciatione patri facta
eſſe circumſtantiam minoris ætatis
qualitas arguit 121
- Filia ad bona renunciata quatenus
reſeſſum habeant. 85
- Filia an cogantur ſtare renunciatio-
ni hereditatum per tutores in
manus fratrum factæ. 157
- Filius ſui iuris factus & pater famili-
as conſtitutus, quicquid ex bonis
patris acquirit ſuum & proprium
patrimonium eſt. 201
- Filius ſuitatis iure eadem fingitur
perſona cum patre. 272
- Filius in locum patris quando non
ſurrogetur. 263. in collateralibus
ſolum obtinet locum patris in
ſucceſſione patris carnalis, qui
ſit in tertio gradu. ibid.
- Filii mortuo patre efficiuntur ſui
iuris. 201
- Forma conſeruat rem in eſſe. 212
- Fratres minorennium fratrum legi-
timæ ſunt tutores. 261
- Fratribus, patre mortuo, inter ſe de
hereditate tranſigentibus, an ea
conuentio valeat. 11
- Furiſus proprie quis dicatur. 254
- Furiſus non poteſt acquirere poſ-
ſeſſionem. 256
- Furiſus non poteſt facere teſtamē-
tum. 256. habetur loco abſentis
ibid.
- Furiſus an poſſit hereditatem adi-
re, vel bonorum poſſeſſionem
agnoscere. 254
- Furiſus, fatuus & mente captus
videntur de iure æquiparari. 254
- Furiſus patri poteſt iniuriam face-
re. 265. nullum negotium po-
teſt agere, etiam cum auctoritate
curatoris. 266
- Furiſos non debere ſuccedere ſuis
parentibus nulla lege cautum
reperitur. 266
- G.
- Gradu quo quis coniunctior eſt, eo
magis procurare rem coniuncti
præſumitur. 259
- Generali vtens oratione ſaltem in
genere de omnibus beneficiis
cenſetur cogitaſſe. 49
- Generales renunciationes ſe non
extendunt ad caſum improui-
ſum. 132
- Generaliter prolata generaliter
ſunt intelligenda. 49. 133
- Genere poſito, ponitur quælibet e-
ius pars. 259
- H.
- Hereditarium ius pro re immobili
habetur. 169
- Hereditas deferitur iure publico.
234.

INDEX.

<p>Hereditas etiam non adita trans-
mittitur. 108.272</p> <p>Hereditas ante aditionem heredi
non debetur. 245</p> <p>Hereditas non est viuentis. 51.52</p> <p>Hereditas nondum delata repu-
diari non potest. 15</p> <p>Hereditas non nisi testamento da-
ri potest. 234.275</p> <p>Hereditas deferenda repudiari non
potest. 244</p> <p>Hereditas patris adita per filios de-
sinat esse patris & incipit filiorum
esse hereditas. 276</p> <p>Hereditas nondum delata non
transmittitur. 277</p> <p>Hereditas viuentis non repudiari
potest. 142. nec adiri. ibid.</p> <p>Hereditas iure publico & sanguinis
contemplatione defertur. 207</p> <p>Hereditatis renunciatione cum ex-
ceptione facta, an ea exceptio per
testamentum remoueri possit. 63</p> <p>Hereditatis commodum furiosus
sibi ex testamento acquirere an
possit. 254</p> <p>Hereditatis petitio aduersus quem
datur. 186</p> <p>Hereditati ex testamento an possit
renunciari. 57</p> <p>Hereditati futuræ quatenus renun-
ciari possit. 245</p> <p>Hereditatem petentis intentio in
quo fundetur. 186</p> <p>Hereditate iam delata filiæ non co-
guntur ad iuramentum. 159</p> <p>Heres eadem persona cum de-
functo intelligitur. 186</p> | <p>Heres necessarius patri suo existit
furiosus. 263</p> <p>Heres repudians cur non possit effi-
cere contra leges, quod pars re-
pudiata non deficiat in totam.
242</p> <p>Heres rem, quam in bonis suis pure
non possidet, ad alios transmit-
tere non potest. 104</p> <p>Hominibus ingenuis libera rerum
suarum administratio non aufe-
renda. 202</p> <p>Hypothecæ renunciatio in vna re
non extenditur ad hypothecam
in alia re. 84</p> <p>Hypothecam præstat habere quam
non habere. 35</p> <p>Hypotheca vel renunciatione non
continetur quod specialiter non
licet oppignorare. 19</p> <p style="text-align: center;">I.</p> <p>Iactationes quatenus præsumantur.
121</p> <p>Id quod non est renunciari non po-
test. 51</p> <p>Ignorans non obligatur. 153</p> <p>Ignorantes sui heredes fiunt. 266</p> <p>Ignorantia in minoribus præsumi-
tur. 204</p> <p>Ignorantia omnis per iuramentum
tollitur. 205</p> <p>Ignorato iuri non renunciatur. 70</p> <p>Ignoratis nemo renunciare videtur.
24</p> <p>Imperator non potest vasallis ius
quæsitum ex antiquis inuestitu-
ris auferre, & in alium transferre.
228</p> |
|--|---|

INDEX.

- Imperatori summo an Deus con-
tractus subiecerit. 228
- Imperii in terris non ius canonicum
sed civile obseruandum videtur.
157
- Inclusio vnius est exclusio alterius.
253
- Infans non potest acquirere posses-
sionem. 256
- Initium cuiusq; rei spectandū. 225
- Iniuria & circumuentio à cognato
& familiari illata indignior est ea,
quæ ab extraneo importatur. 211
- Instantiæ nudæ an possit renunciari.
11
- Instinctus naturalis ad fundandam
intentionem an sufficiat. 114
- Institutio simpliciter facta de bo-
nis non continet neque includit
bona restitutioni subiecta atque
alienari prohibita. 293
- Instrumentum duo comprehendit.
245
- Instrumentum præcipua probatio-
nis species est. 190
- Instrumentum nemini, nisi in eo
nominato prodest. 189
- Instrumentum tantummodo sigil-
lum priuatum habens appositum
non habetur pro publico instru-
mento, nec contra tertium fidē
facit. 195
- In instrumento præsumuntur omnia
solenniter acta gesta; 190
- Intentio patris elocantis & dotan-
tis filiam ad indicandos casus ex-
clusionis potissimū attendēda. 94
- Interstati causa non curatur, si testa-
mentum adest. 92
- Inuito non datur beneficium. 28
- Iudex nō debet esse auctor periurij.
178
- Iudex ecclesiasticus ratione iura-
menti in laicos iurisdictionem
quando habeat. 230
- Iudicis auctoritas interueniens o-
mnem fraudis suspicionem tol-
lit. 188
- Iudicis auctoritate interposita renū-
ciatio quomodo confirmetur. 181
- Iudicium patris testamenti loco ha-
betur. 97
- Iudicia & contractus differunt. 21
- Iustitia nulla maior ea quæ ex pacto
oritur. 146
- Iuramentum quatenus non valeat.
209
- Iuramentum licet suppleat defectū
ætatis, tamen non supplet alios
defectus. 128
- Iuramentū iure canonico qualitercū-
que institutū est seruandum. 180
- Iuramentū auget obligationē. 270
- Iuramentum non supplet consen-
sum contrahentium. 50
- Iuramentum spirituale. 164
- Iuramentum habet vim specialis
renunciationis. 178
- Iuramentum omne debet recipere
ciuilem & æquam interpretatio-
nem. 122
- Iuramentum ex parte eius, cui iura-
tum est, an personale sit. 246. vni
præstitum an alteri profit. ibid,
ad plus non extenditur, quam ex-
tendatur virtus promissionis. 247
- Iura.

INDEX.

- Iuramentum ad incogitata non extenditur. 215.287
 Iuramentum, ad quod quis dolo inducitur, non est seruandum. 158
 Iuramentum recipit interpretationem & restrictionem ad naturam contractus, cui accessit. 209.215
 Iuramentum puellarum in renunciationibus vim obligandi ut habeat quid requiratur. 124. non trahitur ad incognita. ibid.
 Iuramentum in dispendium alterius trahi non debet. 218
 Iuramentum contra ius naturale non valet. 226
 Iuramentum super contractu interpositum tria operatur. 106
 Iuramentum violans infamiam incurrit. 180
 Iuramentum non extenditur ultra id, quod iurans consentit. 124
 Iuramentum confirmatorium an confirmet contractum alias nullum? 202
 Iuramentum & renuntiatio in dubio restringuntur ad ius competentis, secundum tempus renunciationis. 270
 Iuramenti tres comites perpetui. 210
 Iuramento iure canonico indistincte contraveniri potest. 178
 Iuramento praestito de non contraventione enormissima laesio excluditur. 104
 Iuramenta metu facta nullius sunt momenti. 126
 Iuramenta omnia, quae possunt seruari sine dispendio salutis aeternae, seruari debent. 208
 Iuramenta in contractu danoso in praesidibus bonis per capturas personarum relaxantur. 120
 Iuramenta puberum, sponte facta, quatenus seruanda. 112
 Iuramentorum illicitorum tres species ponuntur. 122
 Iurans non debet certiorari, sed praesumitur certioratus. 179
 Iusiurandum ad enormissimam laesionem non extenditur. 199
 nec ad incogitata. 200
 Iusiurandum ex falsa causa non obligat. 158
 Iusiurandum non auget obligationem, sed sequitur actum. 50
 Iusiurandum ad solennitatem ubi requiritur, ibi etiam est solenniter praestandum. 158
 Iusiurandum validat contractum alias de iure nullum. 188
 Iusiurandum supplet omnes solennitates requisitas. 163
 Iurisiurandi ex iure pontificio vis & potestas quae. 51
 Iurisiurandi religione non roborantur quae contra bonos mores sunt. 208
 Ius quaerendi ex incerto futuro eventu pendet. 197
 Ius publicum priuatorum pactis mutari non potest. 29. neque tolli. 51
 Ius ignorare quibus permittatur. 72
 Ius accrescendi quando locum habeat. 103
 Ius

INDEX.

Ius canonicum circa materiam iuramenti solum seruandum. 106 Ius in spe quando quis habere dicitur. 148 Ius quæsitum sine decreto iudicis nulliter est remissum parti aduersæ. 237 Ius ignorare minoribus concessum est. 204 Iuris quærendi in renunciatione solum respectus habetur. 197 Iuris nomine generaliter accepto quid veniat. 18 Iuris ignorantia quos excuset. 23 Iuris alieni renunciatio improba est & inutilis. 18 Iuri pro se introducto quilibet renunciare potest. 13. 28. 37. 78. 80. 202. 268 Iuri sibi nondum competenti nemo renunciare potest. 268 Iuri futuro an renunciari possit. 230 Iuri suo renunciando illud repetere non potest. 258 Iuri quod quis ignorat renunciari non potest. 124 Iuri in spe tantum competenti per pactum quando quis renunciare possit. 148 Iure alicui tertio quæsito re vel spe, ab illo contractu absq; ipsius consensu recedi non potest. 103 Iure quod fit pœnam non meretur. 238 Iura in rem pariunt actionem in rem. 31 L. Læsi ultra 14. & infra 25. annos re-	stitutionem in integrum perunt. 202 Læsum grauiter se reperiens post transactionem an propter hoc possit rescindere transactionem. 147 Læsiō in filia renunciantē quatenus sit. 183 Læsiō enormis quæ sit. 174. iuramentum annihilat. ibid. Læsiōni enormi potest renunciari. 78 Læsiōnum distincti gradus. 175 Legitima pars est hereditatis ab intestato. 61 an hereditatis renunciatione contineatur. 59 Legitimæ an renunciari possit. 60 Legitimæ supplementum à filio quatenus pati possit. 59 Lex non simpliciter prohibet donare. 171 L. si vnquam. an locum habeat in renunciatione hereditatis paternæ, maternæ &c. 218 Lex stultorum magistra. 213 Legum præsumptiones sunt liquidissimæ probationes. 120 Liberi mortuo patre non nouam hereditatem, sed potius bonorū quasi suorum liberam administrationem accipiunt. 109 Liberos alere naturali iure & ratione bonorum morum obligantur omnes. 213 Liberos omnino non extare, vel extare sed exclusos, vel non capaces, paria sunt. 240 Libertas an nuda renunciatione amitti possit. 34

Qq

Limi-

INDEX.

- Limitata causa limitatum producit effectum. 124. 151
- Litis verbum non de instantia sed de iure intelligendum, 11
- Litis contestatio cur non possit remitti. 79. renunciatio an pro donatione habeatur. 77
- Liti mouendæ an renunciari possit. 12. renuncians eam postea instaurare non potest. 11
- Litigatores cogi possunt ad renunciandum allegationibus. 79
- Lucra nuptialia liberis ad secundas nuptias competentia renunciatione hereditatis non continentur. 63
- M.
- Macedaniano SC. filiofam. prohibetur mutuum. 66
- Macedoniani SC. exceptioni filiofam. an possit renunciare. 66
- Macedoniani SC. exceptio similis dicitur exceptioni SC. Velleiani. 66. & in quibusdam dissimilis. 76
- Matrimonio contrahendo an renunciari possit. 34
- Medio sublato, extrema simul sunt sublata. 207
- Mente captus quis. 254
- Metus ex quibus probetur. 173. iustus vitiat professionem à filio factam. 173. minor requiritur in fœmina quam in mare. 173
- Metus reuerentialis an sufficiat ad rescissionem actus. 114
- Miles armatus à iudice condemnatus quatenus cogatur soluere. 80
- Minor se obligare potest. 167
- Minor quatenus comparetur prodigo. 166
- Minores an iuramento obligentur 210. 14. annis propter infirmum consiliū ad res suas administrandas tutores accipiunt. 202. etiam inuiti. ibid. secus post 14. annum expletum. ibid. regulariter presumuntur ignorare iura. 160
- Mors omnia soluit. 101
- Mortuus non habet velle neq; nolle. 256
- Mulier renuncians omni beneficio iuris ad Velleiani beneficium nō redit. 22
- Mulieres dotatas esse Reipub. interest. 29
- Mutatio voluntatis non presumitur. 136
- N.
- Naturam accusare non licet. 264
- Negligentia vbi non est, ibi non debet esse pœna. 292
- Negotium principale magis inuendum quam accessorium. 290
- Nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet. 261
- Nemo de feudo generaliter testari potest. 205
- Nemini conceditur venire contra factum proprium. 146
- Nomen dotis intelligitur de dote congrua. 110
- Nullum quod est effectum non sortitur. 129
- Nutritionis iure successio an acquiratur. 273
- Nutritoribus nec ciuili, nec honorario

INDEX.

- rio iure defertur hereditas. 273
- O.
- Obligatio in futurum oritur ex pa- 243
- cto.
- Occasio levis excusat à dolo. 171
- Odiola interpretando non sunt am- 56
- plianda.
- Onus non sentiens non sentiat cō- 262
- modum.
- P.
- Pacisci de viuentis hereditate absq; 239
- eius consensu turpe.
- Pactio de non petendo præsuppo- 243
- nit aditionem & cessionem.
- Pactionibus priuatis non lēditur ius 269
- cæterorum.
- Pactum aliud generale, aliud spe- 26
- ciale. 18. requirit consensum du- 62, 279. aliud in rem,
- aliud in personam. 39. sui natura
- ad omnia etiam incogitata por- 144. de non succedendo
- rigitur. 144. de non succedendo iuramento roboratur. 133. & seq.
- affirmatiuum de succedēdo nul- 260. de non pe-
- lius momenti. tendo factum aliquibus heredi-
- bus tantum non prodest aliis 241. duplicem ha-
- coheredibus. bet conditionem. ibid. duas ha-
- bet operationes. 247
- Pacta sunt de iure gentium. 260.
- contra ius publicum improban- 14. nouissima prioribus de-
- tur. 132. non sunt rumpenda. 148. inter alios facta aliis neque
- profunt neq; nocent. 189. contra 29
- bonos mores facta improban- tur.
- Pactorum dotalium pavor & effe- 51
- ctus magnus.
- Pactis neque dominium quæritur, 78
- neq; obligatio.
- Pars in toto continetur. 61
- Pars vna, altera renitente, non po- 146
- test recedere à cōtractu inito.
- Partibus de instrumenti veritate 194
- disceptantibus ad Notarium cur- rendum.
- Pater pro liberis vtiliter stipulatur. 241. pro filia consilium bonum
- capere præsumitur. 117. dans bo- na extraneo, sciens se habere li- beros, donatio re & consilio in- officiosa esse dicitur. 220. de feu- dis quando licite testetur. 205. melius præsumitur consulere fi- liis suis quam vllus quispiam. 110. 197
- Patronatus ius quatenus remitti possit. 32. & expresse & tacite re- nunciari potest. 37
- Pensionem non soluere an delictū sit. 75
- Persona media sublata sequens ad- mitti potest. 207
- Personalia non transeunt in here- des. 161
- Persuasio nimia loco compulsionis habetur. 115
- Pertinentiarum nomine quæ com- prehendantur. 154
- Pœna esse non debet vbi delictum non est. 265
- Pollicitatio interdum definit & ver- git in contrarium. 21. est vnus tantum. 25

INDEX.

- Populi omnes quatenus sibi statuta
facere possint. 234
- Portio futuræ & incertæ hereditatis
renunciata, adiecto pacto de nõ
petendo, quibus accrescat. 244
- Positus in conditione non videtur
positus in dispositione. 10
- Possessio parit actionem in perso-
nam. 51. à dominio in quo diffe-
rat. 38. sine affectu & animo pos-
sidendi non acquiritur. 257. se-
miplena non sufficit ad destitu-
endum aliquem de possessione.
232
- Posteriora semper derogant primis.
133
- Potentia succedendi transmitti-
tur ad mortem. 207
- Preces importunæ & immodicæ
metui & vi æquiparantur. 115.
- Præscriptio ut currat quid requira-
tur. 191. longissimi temporis pro-
banda. 191. non currit agere non
valenti. 191
- Prælati monasterio in quibus præ-
iudicet. 248
- Præsentia iudicis in actis omnem
suspicionem excludit. 174
- Præstatio fidei & iuramentum com-
parantur. 180
- Prætor contra expressas leges & ius
publicum nihil facere potest. 29
- Princeps an solutus sit à lege natu-
ræ. 145. an possit vasallo tunc iusta
causa dominiũ feudi auferre. 228
- Principi contra promissiones & ob-
ligationes per eum vel anteces-
sores factas contrauenire non est
permissum. 228
- Principali non subsistente accessio-
rium valere non potest. 224
- Privilegia non sunt extendenda et-
iam ex itenditate rationis. 233
- Probatio probata est & non pro-
banda, quæ fit per instrumenta.
190
- Probationibus an possit renunciari
79
- Prodigi iureiurando non obligan-
tur 158. quoad administrationem
furiosi videntur. 166
- Promissio de renūciando an habeat-
ur pro renunciatione. 16. reli-
giosa sacerdotum perinde rata
esse debet atq; iuramentum. 180
- Propositum non potest mutari in
alterius propositum. 146
- Puellas parentibus orbatas legisla-
tores propinquorum consilio
protegi iubent. 115
- Pupillus an tutori possit remittere
actionem tutelæ. 35
- Quæ contra leges vel canones fiunt
pro infectis habentur. 224
- Quæstio voluntatis non cadit ubi
verba sunt clara. 134
- Querelæ inofficiosi testamēti filius
renunciare potest. 82. tacite re-
nūciatur legatum accipiendo. 23
- Quantitatem bonorum antiquo-
rum, siue mobilium, siue immo-
bilium is præsumitur verissimi-
ter scire, qui diu in ipsis fuit. 172
- Qui totum vel omne dicit, nihil ex-
cludere videtur. 144
- Quisq;

INDEX.

- Quisq; censetur consentire in suam
utilitatem. 12
- Quod, relatum iunctum verbo
presentis temporis nunquam fa-
cit conditionem. 190
- R.
- Redintegrationis ius an & quate-
nus transmissibile sit. 95
- Refutatio non extenditur ad futura.
150
- Regulæ standum, quam diu exce-
ptio non probetur. 73
- Rei suæ quilibet moderator & arbi-
ter. 143 202 etiã abutendo. ibid.
- Rem prohibitam scienter faciens
videtur esse in dolo. 169
- Renunciatio est quasi pactum. 78.
est donatio. 150. 197. transactio-
nis species. 197. tollit obligatio-
nem 12. vtrũ propter enormẽ le-
sionem rescindi possit 184. per se
stricti iuris est. 99. limitata in per-
sona vnius ad hereditatem alteri-
us non trahitur. 268. generalis
non porrigitur ad ius postea que-
situm. 84. nec ad legitimam. 112
iurata rescindi non potest. 197.
facta à filia monasterium ingre-
diente an valida sit. 53. interdum
fit generaliter, interdum speciali-
ter. 17. ob metum reuerentialem
non tenet. 113. generalis tantum
præiudicat, quantum specialis.
145. plerunq; fit nudo consensu
16. à pacto quid differat. 16. suc-
cessionis facta per matrem nocet
filiis. 258
- Renunciationis contractus de suc-
cedendo absq; iuramento est in-
validus 125. definitiones 18. diui-
siones ibid. 24. 28
- Renunciations inter alios factæ a-
liis neq; profunt neq; nocent. 189
iurata pro exili sæpe homines
exuunt amplis hereditatibus. 208
- Renunciaturã ab eo, cuius bonis re-
nunciat, dotatam esse oportet.
107.
- Renunciaturi iuri suo non vñantur
verbis generalibus. 49
- Repudiare & renunciare quid dif-
ferant. 15
- Repudiatio hereditatis incertæ lo-
cum non habet. 243. quam vim
habeat. 242.
- Reservatio renunciationi annexa
est iuris sui conservatiua. 92
- Reservationis verba quando sunt
clara contrariam interpretatio-
nem non recipiunt. 103
- Res semel mea amplius mea fieri
non potest. 109
- Res inter alios acta aliis non nocet
193
- Restitutio datur decreto interueni-
ente. 182
- Retentio longe facilius conceditur,
quam de nouo petitio. 92
- Reus excipiendo fit actor. 191
- S.
- Scripta antiqua an fidem faciant.
232
- Scriptura subscripta tribus testibus
æquipollet instrumento publico
138. priuata, in qua desunt con-
trahentium subscriptiones, qua-
tenus

INDEX.

<p>tenus probet. 196</p> <p>Scripturæ standum donec contrarium probetur. 139. priuatæ temporis antiquitas non patrocina-
tur. 197</p> <p>Sectio fœmellarum natura auarissima. 116. 121</p> <p>Seruitus nuda renunciatione non amittitur. 34</p> <p>Sigillum habet vim consensus & confirmationis. 205. mutus testis est. 196. priuatum solam vim
scriptionis habet. 195</p> <p>Sigilla priuata facilius surripiuntur, quam principum, &c. 195. scri-
pturam non faciunt authenti-
cam. 195</p> <p>Sigillorum duo genera in iure. 195</p> <p>Simonia inter cætera crimina ob-
tinet primum locum. 223. habe-
tur pro hæresi 225. pro peste quæ
sua magnitudine alios morbos
vincat. 225. diuino & humano iu-
re prohibita. ibid. vitiat contra-
ctum ipso iure. 223. & crimini læ-
sæ Maiestatis æquiparatur. ibid.</p> <p>Simonix crimen quando induca-
tur. 223</p> <p>Singulorum non est eadem ratio
quæ vniuersitatis. 14</p> <p>Solennitas extrinseca nunquam
præsumitur. 160</p> <p>Soror renuncians in gratiam fratrum
patre consentiente an & quate-
nus possit consensum suum re-
uocare. 55</p> <p>Specialia generalibus sæpe sunt po-
tiora & efficaciora. 18</p> | <p>Species iuramentorum illicitorum
tres. 122</p> <p>Sponsalia & nuptiæ plerunque per
nuncium renunciantur. 167</p> <p>Statuta cum pactis conuertibilia ef-
se dicuntur. 278</p> <p>Stultus est in factis & fatuus in ver-
bis. 254</p> <p>Substitutiones in contractib. inter
viuos etiam fieri possunt. 97</p> <p>Successio iuris publici est. 234. quo-
modo fiat & deferatur. 207. non
nisi testamento dari potest. 234</p> <p>Successionis renunciationis quædã
formulæ. 55. vsus quotidianus &
frequentissimus. 51</p> <p>Successioni priuatorum pactio-
nis modus non datur. 208</p> <p>Successor non debet esse melioris
conditionis quã antecessor. 203</p> <p>Supplementi legitimæ renunciatio
non conceditur, nisi specialiter
facta. 21</p> <p style="text-align: center;">T.</p> <p>Testamenti factionem actiuã furio-
si non habent. 263. passiuam ha-
bent. 265</p> <p>Testamento rescisso per querelam
datur petitio hereditatis. 232</p> <p>Testandi libera facultas tolli non
debet. 275</p> <p>Testari vt quis possit quid requira-
tur. 276</p> <p>Testator fideicommissario præfert
liberos. 10</p> <p>Transactio est remedium finiunda-
rum litium. 146. fit super re dubia
153. enormis causa læsionis non
rescin-</p> |
|---|---|

Giffen, Hubert <<van>>,

Dn. Huberti Giphanii ... De Renvnciationibvs Accesservnt Selectissima
Illvstrivm Aliquot Academiarum, nec non aliorum insignium Iureconsultorum
Germaniae, in hac Renunciationum materia ad instantiam partium litigantium
reddita responsa ...

Francofurti 1608

4 J.rom.m. 101

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10163439-7

VD17 23:242757G